

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІННИЦЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ

Присвячено 50-річчю з дня
заснування Тернопільського
національного економічного
університету

ШЛЯХИ АКТИВІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОСВІТІ, НАУЦІ, ЕКОНОМІЦІ

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції

м. Вінниця, 12 квітня 2016 року

ТОМ II
ЧАСТИНА I

Вінниця – ВННІЕ ТНЕУ – 2016

ББК 65.9 (4 УКР)-561
УДК 330.341.1:[37:001:33]
Ш 70

Друкується за рішенням Вченої ради Вінницького навчально-наукового інституту економіки Тернопільського національного економічного університету

Протокол № 8 від 28 квітня 2016 р.

Організаційний комітет: А.І. Крисоватий – д.е.н., професор, ректор Тернопільського національного економічного університету; З.-М.В. Задорожний – д.е.н., професор, проректор з наукової роботи Тернопільського національного економічного університету; Б.В. Погріщук – д.е.н., професор, директор Вінницького навчально-наукового інституту економіки Тернопільського національного економічного університету; В.О. Козловський – к.е.н., доцент кафедри економіки підприємств і корпорацій ВННІЕ; Г.Б. Погріщук – к.е.н., доцент, зав. кафедри фінансів і кредиту ВННІЕ; Н.В. Гордополова – к.е.н., доцент, зав. кафедри бухгалтерського обліку і аудиту ВННІЕ; О.М. Ціхановська – к.е.н., доцент, зав. кафедри економіки підприємств і корпорацій ВННІЕ; О.М. Вільчинська – к.е.н., доцент, в.о. зав. кафедри гуманітарних і фундаментальних дисциплін ВННІЕ; С.В. Підгаєць – викладач кафедри фінансів і кредиту ВННІЕ.

Технічні редактори: Чорна З.Ф., Семененко А.В., Русятинська А.О., Шевчук О.М., Жарчук В.А.

Ш 70 Шляхи активізації інноваційної діяльності в освіті, науці, економіці: зб. матер. Всеукр. наук.-практ. конф., м. Вінниця, 12 квітня 2016 р.: у 2 т. Т. 2. Ч. 1 / редкол.: ВННІЕ ТНЕУ. – Тернопіль: Крок, 2016. – 138 с.

ISBN _____

До збірника включено статті та матеріали доповідей учасників конференції. Розглядаються актуальні теоретичні і практичні питання активізації інноваційної діяльності в освіті, науці, економіці України в сучасних умовах, шляхи вдосконалення управління бюджетними відносинами, кредитною і податковою системами. Висвітлюються питання розвитку підприємництва, інформаційних систем, правового забезпечення економічних реформ, удосконалення облікової роботи на підприємствах тощо, аналізуються проблеми розвитку освіти, науки і культури за умов євроінтеграції та глобалізації.

Відповідальність за зміст публікацій та орфографічне оформлення несуть їх автори

Зміст

СЕКЦІЯ І

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІНАНСОВОЇ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА Коровай О. – ст. 2 курсу, гр. Фвн-21 Науковий керівник – к.е.н., доцент Погріщук Г.Б.	9
ТЕНДЕНЦІЇ У ФІНАНСУВАННІ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ Гнатюк М. – ст. 5 курсу, гр. ФУДзвнм-11 Науковий керівник – к.е.н., доцент Клівіденко Л.М.	10
ІНДИКАТОРИ СТАНУ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ Крокус І. – ст. 4 курсу, гр. Фвн-41 Науковий керівник – к.е.н., доцент Мацедонська Н.В.	11
ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА «КОЗЯТИНСЬКИЙ РАЙАВТОДОР» Володовська М. – ст. 3 курсу, гр. ЗЕПІ Науковий керівник – викладач Алексеєнко О.А.	12
АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ СИСТЕМИ МІСЦЕВОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ Григоренко О. – ст. 3 курсу, гр. ЗФ1 Науковий керівник – викладач Попова О.О.	14
МОРАТОРІЙ НА ПЕРЕВІРКИ ТА ЙОГО ОСОБЛИВОСТІ Проказін Б. – ст. 3 курсу, гр. Фвн-31 Науковий керівник – к.е.н., доцент Нагайчук В.В.	15
ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ Польгуль Д. – ст. 3 курсу, гр. ЗФ1 Науковий керівник – викладач Попова О.О.	16
ФОРМУВАННЯ ЗАОЩАДЖЕНЬ УКРАЇНСЬКИМИ ДОМОГОСПОДАРСТВАМИ Заваденко Н. – ст. 4 курсу, гр. Фвн-41 Науковий керівник – к.е.н., доцент Нагайчук В. В.	18
ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ Столярук Г. – ст. 4 курсу, гр. Фвн-41 Науковий керівник – к.е.н., доцент Мацедонська Н.В.	19
ФІНАНСИ ДОМОГОСПОДАРСТВ У РИНКОВІЙ ЕКОНОМІЦІ Столярук Г. – ст. 4 курсу, гр. Фвн-41 Науковий керівник – к.е.н., доцент Нагайчук В.В.	20
УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМ КАПІТАЛОМ Пістун О. – ст. 3 курсу, гр. ЗФ1 Науковий керівник – викладач Попова О.О.	21
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АУДИТУ В УКРАЇНІ Сомик Н. – ст. 3 курсу, гр. Фвн-32 Науковий керівник – к.е.н., доцент Нагайчук В. В.	23
ПРОБЛЕМИ І НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ Ряба А. – ст. 3 курсу, гр. Фвн-32 Науковий керівник – к.е.н., доцент Нагайчук В.В.	24
РОЗКРИТТЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ЯК ДЕФІНІЦІЇ Костюк С. – ст. 4 курсу, гр. Фвн-41 Науковий керівник – к.е.н., доцент Мацедонська Н.В.	25
ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ Колесник А. – ст. 4 курсу, гр. Фвн-41 Науковий керівник – к.е.н., доцент Мацедонська Н. В.	26
ЗАОЩАДЖЕННЯ ДОМАШНІХ ГОСПОДАРСТВ ЯК ДЖЕРЕЛО ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНІ Колесник А. – ст. 4 курсу, гр. Фвн-41 Науковий керівник – к.е.н., доцент Нагайчук В.В.	27
ПРОБЛЕМИ БЮДЖЕТНОГО ПРОЦЕСУ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЙОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ Бойчук Д. – ст. 4 курсу, гр. Фвн – 41 Науковий керівник – к.е.н., доцент Мацедонська Н. В.	28
ФІНАНСИ ДОМОГОСПОДАРСТВ ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ Янчук І. – ст. 4 курсу, гр. Фвн - 41 Науковий керівник – к.е.н., доцент Нагайчук В.В.	29

ШЛЯХИ ПОДОЛОННЯ БОРГОВОЇ ПРОБЛЕМИ В УКРАЇНИ	
Янчук І. – ст. 4 курсу, гр. Фвн-41	
Науковий керівник – к.е.н., доцент Мацедонська Н.В.....	30
ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА БАНКІВ УКРАЇНИ	
Кушнір Т.– ст. 4 курсу, гр. Фвн-41	
Науковий керівник – к.е.н., доцент Мацедонська Н.В.....	31
СВІТОВИЙ ДОСВІД РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВОГО РИНКУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	
Дяченко А. – ст. 5 курсу, гр. Фзвнм-11	
Науковий керівник – к.е.н., доцент Мацедонська Н. В.....	32
ПІДВИЩЕННЯ ЛІКВІДНОСТІ БАНКІВ ЯК ІНСТРУМЕНТ БАНКІВСЬКОЇ БЕЗПЕКИ	
Заваденко Н.І. – ст. 4 курсу, гр. Фвн -41	
Науковий керівник – к.е.н., доцент Мацедонська Н.В.....	33
ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД РОЗВИТКУ МІСЦЕВОГО ОПОДАТКУВАННЯ	
Кириченко Л. – ст. 5 курсу, гр. Фвнм-11	
Науковий керівник – к.е.н., доцент Мацедонська Н. В.....	34
УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВ ОЛІЙНО-ЖИРОВОЇ ГАЛУЗІ	
Нікітіна О.– ст. 5 курсу, гр. Фзвнм-11	
Науковий керівник – к.е.н., доцент Мацедонська Н. В.....	35
СУЧАСНИЙ СТАН БОРГОВОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ	
Поліщук В. – ст. 5 курсу, гр. Фвнм-11	
Науковий керівник – к.е.н., доцент Мацедонська Н. В.....	36
РОЛЬ ПОДАТКОВОГО КОНТРОЛЮ У РЕФОРМУВАННІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	
Сологуб О.– ст. 5 курсу, гр. Фвнс-11	
Науковий керівник – к.е.н., доцент Мацедонська Н.В.....	37
РОЛЬ ДОМОГОСПОДАРСТВ В ЕКОНОМІЦІ СЬОГОДЕННЯ	
Крокус І.-ст. 4 курсу, гр. Фвн-41	
Науковий керівник – к.е.н., доцент Нагайчук В.В.	38
ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА СТРАХОВОГО РИНКУ	
Ялоза О.- ст. 4 курсу, гр. Фвн-41	
Науковий керівник – к.е.н., доцент Мацедонська Н.В.....	39
ОЦІНКА ДЕБИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	
Остропович О.– ст. 3 курсу, гр. Фзвнм-11	
Науковий керівник – к.е.н., доцент Свентух А.О.....	40
РОЛЬ ПОДАТКОВОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ У КОНТЕКСТІ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ	
Чубар Ю. – ст. 4 курсу, гр. Фвн-41	
Науковий керівник – к.е.н., доцент Мацедонська Н.В.....	42
СУЧАСНІ МЕТОДИ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ	
Чубар Ю. – ст. 4 курсу, гр. Фвн-41	
Науковий керівник – к.е.н., доцент Руденко В.В.	43
АНАЛІЗ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ ЦЕНТРАЛЬНОГО БАНКУ ТА ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ	
Захаров О. – ст. 2 курсу, гр. Фвн - 21	
Науковий керівник – к.е.н., доцент Штефан Л.Б.....	45
ВИДАТКИ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ: СУТНІСТЬ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ	
Трач К. – ст. 2 курсу, гр.Фвн-21	
Науковий керівник – к.е.н., доцент Погрішук Г.Б.....	46
СПОЖИВАННЯ ДОМОГОСПОДАРСТВ В УКРАЇНИ	
Рибалко Ю. – ст. 4 курсу, гр. Фвн-41	
Науковий керівник – к.е.н., доцент Нагайчук В.В.	47
ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ДОХІДНОЇ ЧАСТИНИ БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ	
Рибалко Ю.– ст. 4 курсу, гр. Фвн-41	
Науковий керівник – к.е.н., доцент Мацедонська Н.В.....	48
ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ	
Гаврилюк І. – ст 4 курсу, гр.Фвн-42	
Науковий керівник – к.е.н., доцент Мацедонська Н.В.....	49
ЗАВДАННЯ ТА ФУНКЦІЇ ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКОГО КОНТРОЛЮ НА ПІДПРИЄМСТВАХ	
Гаврилюк І. – ст 4 курсу, гр.Фвн-42	
Науковий керівник – к.е.н., доцент Нагайчук В. В.	50
ФУНКЦІОНУВАННЯ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ НА РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ	
Завальнюк І. – ст. 5 курсу, гр. ФУДвнм-51	
Науковий керівник – викладач Гончаренко А.І.....	51

МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОЦІНЮВАННЯ СТІЙКОСТІ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ Завальнюк І. – ст. 5 курсу, гр. ФУДмвн-51 Науковий керівник – к.е.н., старший викладач Мирончук В.М.....	53
МІСЦЕВІ ФІНАНСИ ЯК ОБ’ЄКТ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ Кушнір В. – ст. 4 курсу, гр. Фвн-41 Науковий керівник – к.е.н., доцент Мацедонська Н.В.....	54
ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ Якімов П. – ст. 4 курсу, гр. Фвн-41 Науковий керівник – к.е.н., доцент Мацедонська Н.В.....	55
СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В УКРАЇНІ Балацька О.– ст. 5 курсу, гр. ФУДвнм-51 Науковий керівник – к.е.н., старший викладач Мирончук В. М.....	56
СУЧАСНИЙ СТАН ТА НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ФОНДОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ Балацька О. – ст. 5 курсу, гр. ФУДвнм-51 Науковий керівник – викладач Гончаренко А. І.....	57
ДЕПОЗИТНА ПОЛІТИКА ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ РЕСУРСІВ БАНКІВ Зубань О. – ст. 2 курсу, гр. Фвн -21 Науковий керівник – к.е.н., доцент Штефан Л.Б.....	59
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФІНАНСОВИХ ОРГАНІВ: ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ Свинарик Б. – ст. 5 курсу, гр. Фвнс-51 Науковий керівник – викладач Чопляк І.А.	60
ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЧИННИКИ, ЯКІ ВПЛИВАЮТЬ НА НЕЇ Ткачук Т. – ст. 5 курсу, гр. ФУДвнм-51 Науковий керівник – к.е.н., доцент Свентух А.О.....	61
РОЛЬ ФІНАНСОВОГО ПОСЕРЕДНИЦТВА НА РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ Головатий В. – ст. 4 курсу, гр. Фвн-42 Науковий керівник – викладач Гончаренко А. І.....	62
ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ Морозов В. – ст. 4 курсу, гр. Фвн-42 Науковий керівник – к.е.н., доцент Руденко В. В.	63
АНАЛІЗ СТРУКТУРИ СПОЖИВЧИХ ВИТРАТ ДОМОГОСПОДАРСТВ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ Щербанюк А. – ст. 4 курсу, гр. Фвн-42 Науковий керівник – к.е.н., доцент Нагайчук В. В.	64
СТАН ВАЛЮТНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ ЯК СКЛАДОВОЇ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ Щербанюк А. – ст. 4 курсу, гр. Фвн-42 Науковий керівник – к.е.н., доцент Мацедонська Н. В.....	65
МІЖНАРОДНИЙ ВАЛЮТНИЙ ФОНД І ЙОГО РОЛЬ В РЕГУЛЮВАННІ МІЖНАРОДНИХ ВАЛЮТНО- ФІНАНСОВИХ ВІДНОСИН Касько Т. – ст. 2 курсу, гр. Фвн -21 Науковий керівник – к.е.н., доцент Штефан Л.Б.....	66
ІНОЗЕМНИЙ ДОСВІД ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ Ткач Д.– ст. 5 курсу, гр. Фзвнм – 51 Науковий керівник – к.е.н., доцент Штефан Л.Б.....	67
СОЦІАЛЬНА СПРЯМОВАНІСТЬ БЮДЖЕТНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ Когут Я.С. – ст. 5 курсу, гр. ФУДвнм – 51 Науковий керівник – к.е.н., доцент Штефан Л.Б.....	68
РОЛЬ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ Прокопович А.– ст. 4 курсу, гр. Фвн – 42 Науковий керівник – к.е.н., доцент Мацедонська Н.В.....	69
ЗАГРОЗИ ФІНАНСОВІЙ БЕЗПЕЦІ УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЇХ УСУНЕННЯ Павловська Т.– ст. 4 курсу, гр. Фвн - 42 Науковий керівник – к.е.н., доцент Мацедонська Н.В.....	70
ПОДАТКОВА КУЛЬТУРА ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ Беспечний І. – ст. 4 курсу, гр. Фвн - 42 Науковий керівник – к.е.н., доцент Мацедонська Н.В.....	71
ПОДАТКОВИЙ МОНИТОРИНГ ЯК МЕТОД УПРАВЛІННЯ ПОДАТКОВИМИ РИЗИКАМИ ПІДПРИЄМСТВА Колодій Б. – ст. 4 курсу, гр. Фвн – 42 Науковий керівник – к.е.н., доцент Руденко В.В.	72

ОСОБЛИВОСТІ СВІТОВОГО ДОСВІДУ ПОДАТКОВОГО АДМІНІСТРУВАННЯ	
Морозов В. – ст. 4 курсу, гр. Фвн – 42	
Науковий керівник – к.е.н., доцент Мацедонська Н.В.....	73
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АСПЕКТ ФІНАНСІВ ДОМОГОСПОДАРСТВ	
Павловська Т.– ст. 4 курсу, гр. Фвн – 42	
Науковий керівник – к.е.н., доцент Нагайчук В.В.	74
СУТНІСТЬ БЮДЖЕТНОЇ СИСТЕМИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	
Пенькна І. – ст. 2 курсу, гр. Фвн-21	
Науковий керівник – к.е.н., доцент Погрішук Г.Б.....	75
СУТНІСТЬ МУНІЦИПАЛЬНИХ ФІНАНСІВ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ ЕКОНОМІКИ	
Свинарик Б.– ст. 5 курсу, гр. Фвнс-51	
Науковий керівник – к.е.н., доцент Семцов В.М.....	76
ВПЛИВ ДЕРЖАВНОГО БОРГУ НА ФІНАНСОВУ БЕЗПЕКУ	
Гуменюк В. – ст. 4 курсу, гр. Фвн-41	
Науковий керівник – к.е.н., доцент Мацедонська Н.В.....	78
ЗДІЙСНЕННЯ КОНТРОЛЮ ЗА ВИКОНАННЯМ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ	
Назарук І. – ст. 4 курсу, гр. Фвн-41	
Науковий керівник – к.е.н., доцент Мацедонська Н.В.....	79
ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВА ТА ЙОГО ВІДОБРАЖЕННЯ У СИСТЕМІ ОБЛІКУ	
Прокопович А. – ст. 4 курсу, гр. Фвн-42	
Науковий керівник – к.е.н, доцент Руденко В.В.	80
ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІПОТЕЧНОГО КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ	
Солдатова В. – ст. 2 курсу, гр. Фвн -21	
Науковий керівник – к.е.н., доцент Штефан Л.Б.....	81
КОНТРОЛЬ ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ	
Зам'ятіна А. – ст. 3 курсу, гр. Фвн-31	
Науковий керівник – к.е.н., доцент Нагайчук В.В.	82
ДЕРЖАВНИЙ ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЙОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ	
Лук'янчук Т. – ст. 3 курсу, гр.Фвн-31	
Науковий керівник – к.е.н., доцент Нагайчук В. В.	83
ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	
Іваник А.Ю. – ст. 3 курсу, гр. Фвн-31	
Науковий керівник – к.е.н., доцент Погрішук Г.Б.....	84
САМОСТІЙНІСТЬ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ	
Чорнобаєв М. – ст. 5 курсу, гр Фвнм-51	
Науковий керівник – к.е.н., доцент Семцов В.М.....	85
УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ	
Іваник А. – ст. 3 курсу, гр. Фвн-31	
Науковий керівник – к.е.н., доцент Нагайчук В.В.	86
ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ І ПРИЗНАЧЕННЯ ПОДАТКІВ У СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОМУ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ	
Туркот І.– ст. 5 курсу, гр. Фзmvн - 51	
Науковий керівник – к.е.н., доцент Клівіденко Л.М.....	87
НЕОБХІДНІСТЬ І ПРИНЦИПИ ЗДІЙСНЕННЯ ПЕНСІЙНОЇ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ	
Юхимчук І. – ст. 5 курсу, гр. ФУДвнм-11	
Науковий керівник – к.е.н., доцент Руденко В. В.	88
УДОСКОНАЛЕННЯ МИТНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЇЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ	
Майданюк А. – ст. 5 курсу, гр. ФУДзвнм-11	
Науковий керівник – к.е.н., доцент Руденко В. В.	89
МУНІЦИПАЛЬНІ ІНВЕСТИЦІЙНІ ПРОЕКТИ: СУТНІСТЬ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ФОРМИ ПІДТРИМКИ	
Кузьміна А. – ст. 4 курсу, гр. Фвн-42	
Науковий керівник – к.е.н., доцент Руденко В. В.	90
ВИБІР ТА РЕАЛІЗАЦІЯ МУНІЦИПАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЄКТІВ	
Кравець В. – ст. 4 курсу, гр. Фвн-42	
Науковий керівник – к.е.н., доцент Руденко В. В.	91
СТРАТЕГІЯ І ТАКТИКА АНТИКРИЗОВОГО ФІНАНСОВОГО ОЗДОРОВЛЕННЯ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ	
Капустіна А. – ст. 4 курсу, гр. Фвн-42	
Науковий керівник – к.е.н., доцент Руденко В. В.	92
ДЕРЖАВНИЙ БОРГ ТА БОРГОВА БЕЗПЕКА КРАЇНИ	
Біліченко А. – ст. 4 курсу, гр. Фвн-42	
Науковий керівник – к.е.н., доцент Руденко В. В.	93

РОЛЬ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УПРАВЛІННІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМИ ПРОЦЕСАМИ В РЕГІОНАХ Гилик Я. – ст. 4 курсу, гр. Фвн-42 Науковий керівник – к.е.н., доцент Руденко В. В.	95
ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ Мухомор Є. – ст. 4 курсу, гр. Фвн – 42 Науковий керівник – к.е.н., доцент Мацедонська Н. В.	96
РЕАЛІЗАЦІЯ БЮДЖЕТНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ Гилик Я. – ст. 4 курсу, гр. Фвн – 42 Науковий керівник – к.е.н., доцент Мацедонська Н. В.	97
ОЦІНКА БЮДЖЕТНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ Капустіна А. – ст. 4 курсу, гр. Фвн – 42 Науковий керівник – к.е.н., доцент Мацедонська Н. В.	98
ВИТРАТИ ДОМОГОСПОДАРСТВ НА СПОЖИВАННЯ В УКРАЇНІ Мухомор Є. – ст. 4 курсу, гр. Фвн – 42 Науковий керівник – к.е.н., доцент Нагайчук В. В.	99
ФІНАНСОВЕ ПОСЕРЕДНИЦТВО ТА ЙОГО ВПЛИВ НА РОЗВИТОК ФІНАНСОВОГО РИНКУ Сухоставський В. – ст. 4 курсу, гр. Фвн – 42 Науковий керівник – викладач Гончаренко А. І.	100
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ Москальова А. – ст. 2 курсу, гр. Фвн-21 Науковий керівник – к.е.н., доцент Погріщук Г.Б.	101
БЮДЖЕТНА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ДОХІДНУ ЧАСТИНУ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ Колодій Б. – ст. 4 курсу, гр. Фвн-42 Науковий керівник – к.е.н., доцент Мацедонська Н.В.	101
THE ADJUSTMENT OF UKRAINIAN LEGISLATION TO EUROPEAN STANDARDS Karpenko Aliona Research and language Supervisor – L. M. Garashchenko	102
ПРОТИДІЯ КОРУПЦІЇ В УМОВАХ СУЧАСНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ Біліченко А. – ст. 4 курсу, гр. Фвн-42 Науковий керівник – к.е.н., викладач Волощук Р.Є.	104
ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ Бойчук Д. – ст. 4 курсу, гр. Фвн-41 Науковий керівник – к.е.н., викладач Волощук Р. Є.	105
ВПЛИВ ФІСКАЛЬНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ НА ІНВЕСТИЦІЙНУ АКТИВНІСТЬ В УКРАЇНІ Козачишин Є. – ст. 4 курсу, Фвн-41 Науковий керівник – к.е.н, викладач Волощук Р.Є.	106
ХАРАКТЕРИСТИКА НОВОВВЕДЕНЬ У ПОДАТКОВОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ В УКРАЇНІ Кравець В. – ст. 4 курсу, гр. Фвн-42 Науковий керівник – к.е.н., викладач Волощук Р.Є.	107
ПРОБЛЕМИ АДМІНІСТРУВАННЯ АКЦИЗНОГО ПОДАТКУ В УКРАЇНІ Кузьміна Н. – ст. 4 курсу, гр. Фвн-42 Науковий керівник – к.е.н., викладач Волощук Р. Є.	108
АЛЬТЕРНАТИВНІ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ МАЛОГО БІЗНЕСУ РОЗВИНЕНИХ КРАЇН СВІТУ Кушнір В. – ст. 4 курсу, гр. Фвн - 41 Науковий керівник – к.е.н., викладач Волощук Р.Є.	109
СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АДМІНІСТРУВАННЯ ПДВ В УКРАЇНІ Кушнір Т. – ст. 4 курсу., гр. Фвн-41 Науковий керівник – к.е.н., викладач Волощук Р. Є.	110
ДИСКУСІЙНИЙ АСПЕКТ ВИЗНАЧЕННЯ АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ У ФІНАНСОВІЙ ТЕОРІЇ Літвінов О. – ст. 4 курсу, гр. Фвн-41 Науковий керівник – к.е.н, викладач Волощук Р.Є.	111
ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ЗАСАДИ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ Назарук І. – ст.4 курсу, гр. Фвн-41 Науковий керівник – к.е.н, викладач Волощук Р.Є.	112
ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ Плахотнюк Р. – ст. 4 курсу, гр. Фвн-42 Науковий керівник – к.е.н, викладач Волощук Р. Є.	113
СУЧАСНИЙ СТАН ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ПОГАШЕННЯ ПОДАТКОВОГО БОРГУ В УКРАЇНІ Радзіковська Н. – ст. 5 курсу, гр. ФУДвнм-51 Науковий керівник – к.е.н., викладач Волощук Р. Є.	114

МІСЦЕВІ ПОДАТКИ ТА ЗБОРИ ЯК ФІНАНСОВА ОСНОВА МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ УКРАЇНИ	
Якімов П. – ст. 4 курсу, гр. Фвн-41	
Науковий керівник – к.е.н., викладач Волощук Р.Є.....	115
КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФІНАНСОВИХ ОРГАНІВ	
Сологуб О.– ст. 5 курсу, гр. Фвнс-51	
Науковий керівник – викладач Чопляк І.А.	116
ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ УКРАЇНИ	
Ксенченко Л. – ст. 3 курсу, гр. Фвн-31	
Науковий керівник – к.е.н., доцент Нагайчук В.В.	117
ПОДАТОК ЗА НЕВИКОРИСТАННЯ БУДІВЕЛЬ ПРОМИСЛОВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ, ЩО ЗНАХОДЯТЬСЯ В ПРИВАТНІЙ ВЛАСНОСТІ, ЯК ДЖЕРЕЛО НАПОВНЕННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ	
Плахотнюк Р. – ст. 4 курсу, гр. Фвн – 41	
Науковий керівник – к.е.н., доцент Мацедонська Н. В.	119
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ	
Ставратій Л. – ст. 2 курсу, гр. Фквн-21	
Науковий керівник – викладач Лозінська К.В.	119
ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ ПОНЯТТЯ «ФІНАНСОВИЙ РИНОК»	
Беспечний І. – ст. 4 курсу, гр. Фвн – 42	
Науковий керівник – викладач Гончаренко А.І.	121
НАПРЯМИ ПОДОЛАННЯ КОРУПЦІЙНИХ ЯВИЩ У КОНТРОЛЮЮЧИХ ОРГАНАХ В УКРАЇНІ	
Ялоза О. – ст. 4 курсу, гр. Фвн-41	
Науковий керівник – к.е.н., викладач Волощук Р. Є.....	122
РЕФОРМУВАННЯ МІСЦЕВОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ. ДОСВІД ПОЛЬЩІ	
Войтенко І. – ст. 3 курсу, гр. 3Ф1	
Науковий керівник – викладач Українець Н. В.	123
АНАЛІЗ НАДХОДЖЕНЬ ДО БЮДЖЕТУ ВІННИЦЬКОЇ ОДПІ ЗА 2014-2015 РР.	
Горчиця Д. – ст. 3 курсу, гр. 3Ф1	
Науковий керівник – викладач Українець Н.В.	124
РОЗВИТОК ТА СТАНОВЛЕННЯ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА НА ВІННИЧЧИНІ	
Григоренко О. – ст. 3 курсу, гр. 3Ф1	
Науковий керівник – викладач Попова О.О.	125
ДОСЛІДЖЕННЯ НАВАНТАЖЕННЯ НА МІСЦЕВИЙ БЮДЖЕТ В РЕЗУЛЬТАТІ ПРОЦЕСУ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ	
Панасюк О. – ст. 3 курсу, гр. 3Ф1	
Науковий керівник – викладач Гринчук О.Д.	126
ВПЛИВ ДЕРЖАВНОГО БОРГУ НА ЕКОНОМІЧНУ БЕЗПЕКУ ДЕРЖАВИ	
Ярова Н. – ст. 5 курсу, гр. ФУДвнмз-11	
Науковий керівник – к.е.н., ст. викладач Мирончук В.М.	127
ДІЯЛЬНІСТЬ КРЕДИТНИХ СПІЛОК У ВІННИЦЬКІЙ ОБЛАСТІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	
Бадунь А. – ст. 3 курсу, гр. 3ОД	
Науковий керівник – викладач фінансових дисциплін Щегоцька Н.М.	128
ПОДАТОК НА МАЙНО:СУЧАСНИЙ СТАН ,ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ	
Яцишена Я. – ст. 3 курсу, гр. 3ОД	
Науковий керівник – викладач Щегоцька Н.М.	130
ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИДАТКІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ	
Ксенченко Л.Ю. – ст. 3 курсу, гр. Фвн-31	
Науковий керівник – к.е.н., доцент Погрішук Г.Б.	132
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ВИДАТКІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ ТА ШЛЯХИ ЇХ УДОСКОНАЛЕННЯ	
Мушенко Р. – ст. 5 курсу, ФУДмвн-51	
Науковий керівник – к.е.н., доцент Клівіденко Л.М.	133
ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ: СУТНІСТЬ ТА ШЛЯХИ ЗМІЦНЕННЯ	
Сегеда А. – ст. 2 курсу, гр.Фвн-21	
Науковий керівник – к.е.н., доцент Погрішук Г.Б.	134
ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ	
Семененко М.В. – ст. 2-го курсу, гр. Фвн-21	
Науковий керівник – к.е.н., доцент Погрішук Г.Б.	135
ВИДАТКИ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМАТИКА ТА ПРАГМАТИКА	
Головачев В. – ст.5 курсу, гр. ФУДмвн-51	
Науковий керівник – к.е.н., доцент Клівіденко Л.М.	136

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІНАНСОВОЇ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ

УДК 658(14.001)

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА

Коровай О.- ст. 2 курсу, гр.Фвн-21

Науковий керівник - к.е.н., доцент Погрішук Г.Б.

Вінницький начальніо-науковий інститут економіки ТНЕУ

Протягом тривалого часу вченими-економістами досліджується економічна сутність фінансових ресурсів. Проте це не втратило своєї актуальності й у сучасних умовах трансформації та розвитку ринкової економіки України. Наведемо найбільш поширені в економічній літературі тлумачення фінансових ресурсів як економічної категорії та визначення фінансових ресурсів підприємства. У вітчизняній економічній науці немає загальноприйнятої думки щодо трактування сутності фінансових ресурсів підприємства, найчастіше фінансові ресурси підприємства визначають як грошові доходи та надходження або ж фонди грошових ресурсів.

Так, А.М. Поддєрьогін та інші автори під фінансовими ресурсами розуміють «грошові кошти, що є в розпорядженні підприємств, до яких належать грошові фонди й та частина грошових коштів, яка використовується в не фондовій формі. Основними джерелами фінансових ресурсів є власні та залучені кошти підприємства» [6, с. 10].

Романенко О.Р. вважає, що «фінансові ресурси є матеріальним утіленням фінансових відносин на рівні господарських суб'єктів. Під ними слід розуміти акумульовані підприємством грошові кошти з різних джерел, які надходять у господарський обіг і призначені для покриття його потреб» [7, с. 80].

Аналогічне розуміння сутності фінансових ресурсів підприємства можна знайти і в роботах П.А. Лайка, М.В. Мниха, О.Д. Василика, К.В.Павлюка.

Зокрема, Василик О.Д., вважає, що для науково обгрунтованого визначення поняття фінансових ресурсів треба чітко визначити ті критерії, яким воно повинне відповідати. До них належать джерела створення, форми виявлення, цільове призначення [2].

Колчина Н. В., Поляк Г. Б., Павлова Л. П. та ін. поряд із фінансовими ресурсами виділяють таке поняття, як «капітал», тобто, частину фінансових ресурсів, що вкладена у виробництво та приносить дохід після завершення обороту. Іншими словами, вони розглядають капітал підприємства як перетворену форму фінансових ресурсів [4, с. 11].

Заслуговує на увагу підхід до фінансових ресурсів В.М.Опаріна, який стверджує, що фінансові ресурси – це сума коштів, спрямованих в основні засоби та обігові кошти підприємства. Це авансовані кошти, що вкладаються в обіг і мають обов'язково повернутись. Але це не всі грошові кошти, а тільки ті гроші, які роблять гроші, тобто на основі використання яких формується додана вартість [5, с. 133]. Разом з цим він зазначає, що є підстави стверджувати, що поняття «капітал» і «фінансові ресурси» – близькі за змістом. Водночас між капіталом і фінансовими ресурсами наявні суттєві відмінності. З одного боку, не вся сума капіталу виконує функції фінансових ресурсів, що пов'язані із забезпеченням виробничого процесу. А з другого – не всі фінансові ресурси набувають ознак капіталу» [5]. Сума джерел формування активів підприємства, зафіксована в пасиві балансу, являє собою капітал підприємства. Власний, позиковий і залучений капітал, який формує, з одного боку, фінансові ресурси підприємства та бере участь у фінансуванні його активів, а з іншого – є зобов'язанням перед конкретними власниками – державою, юридичними та фізичними особами. Таким чином, ми бачимо, що одні автори виділяють фінансові ресурси з доходів підприємства, другі – із його капіталу, а треті – і з капіталу, і з доходу одночасно.

Василик О.Д., вважає, що для науково обгрунтованого визначення поняття фінансових ресурсів треба чітко визначити ті критерії, яким воно повинне відповідати. До них належать джерела створення, форми виявлення, цільове призначення [2].

З огляду на вище сказане, приходимо до висновку, що фінансові ресурси підприємства - це сукупність коштів у формі доходів та зовнішніх надходжень призначених для виконання фінансових зобов'язань і здійснення витрат щодо забезпечення розширеного відтворення. Саме вони в значному ступені визначають здатність підприємства ефективно функціонувати.

Література

1. Базилевич В. Д., Баластрик Л. О. Державні фінанси: Навч. посібник / За заг. ред. В. Д. Базилевича. — К.: Атіка, 2007. — 368 с.
2. Василик О.Д. Теорія фінансів: Підручник. — К.: НІОС. — 2000.— 416с.
3. Финансы : учебник для вузов / под. ред. проф. Л.А.Дробозиной.— М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2004. — 527 с.
4. Финансы предприятий : учебник для вузов / Н. В. Колчина [и др.]. — 2-е изд., перераб. и доп. — М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2005. — 447 с.
5. Опарін В. М. Фінанси (Загальна теорія) : навч. посібник / В. М. Опарін. — 2-ге вид., доп. і перероб. — К. : КНЕУ, 2005. — 240 с.
6. Фінанси підприємств : підручник / А. М. Поддєрьогін [та ін.] ; кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. — 5-те вид., перероб. та допов. — К. : КНЕУ, 2004. — 546 с.
7. Романенко О. Р. Фінанси : підручник / О. Р. Романенко. — К. : ЦНД, 2006. — 312 с.

ТЕНДЕНЦІ У ФІНАНСУВАННІ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Гнатюк М.– ст. 5 курсу, гр. ФУДзвнм-11

Науковий керівник- к.е.н., доцент Клівіденко Л.М.

Вінницький навчально - науковий інститут економіки THEU

Інтеграція України до світової спільноти та становлення сучасної трансформаційної економіки характеризується поєднанням державних та приватних інтересів в економічній, фінансовій та соціальній сферах. Забезпечення сталого її розвитку потребує удосконалення управління фінансами та розробки нових наукових підходів до державного фінансового забезпечення соціального захисту населення. Важливого значення набуває не лише стимулювання соціально-економічного розвитку, але й запровадження ефективних механізмів, що передбачають системність реалізації фінансової політики у соціальній сфері, поєднання державного та ринкового фінансування соціального захисту населення. Розвиток провідних країн світу доводить важливість реалізації стратегічних пріоритетів держави із урахуванням забезпечення соціальних стандартів та гарантій. [1, с.182].

Безпосередньо методи фінансового забезпечення в Україні реалізуються через три основні форми соціального захисту: соціальне страхування, яке базується на формуванні позабюджетних цільових фондів за рахунок внесків учасників; соціальне забезпечення, що передбачає виплату універсальних соціальних допомог або послуг за рахунок

загальнодержавних коштів, які акумулюються в бюджетах різних рівнів; соціальну допомогу, яка надається у вигляді матеріальної допомоги або послуг за умови перевірки потреби в ній і які фінансуються як за рахунок державних коштів так і приватних. Фінансові відносини в рамках даних форм соціального захисту регулюються нормами права і реалізуються в процесі діяльності певних організацій, що у сукупності формує суспільні інститути фінансового забезпечення соціального захисту населення.

Фінансове забезпечення соціального захисту в рамках даних форм має свої особливості, які проявляються як у формуванні, так і у використанні фінансових ресурсів. Загальні відмінності між цими трьома формами показано на рис.1.1.

Водночас, незважаючи на дані особливості, фінансове забезпечення соціального захисту слід розглядати як єдиний процес, оскільки загальні принципи формування та використання фінансових ресурсів у різних формах соціального захисту на соціальні цілі є універсальними.

Сам процес фінансового забезпечення можливо умовно поділити на два етапи: [2, с.8].

- формування фінансових ресурсів;
- використання фінансових ресурсів (рис. 1.2).

Соціальний захист			
	Соціальне страхування	Соціальне забезпечення	Соціальна допомога
Основні інструменти формування фінансових ресурсів	Страхові внески фізичних та юридичних осіб з фонду оплати праці	Загальнодержавні та місцеві податки та збори	Загальнодержавні та місцеві податки та збори, кошти благодійних організацій
Способи акумулювання фінансових ресурсів	Позабюджетні цільові державні та недержавні фонди соціального страхування	Державний та місцеві бюджети	Державний та місцеві бюджети, благодійні фонди
Умови та порядок використання фінансових ресурсів	Соціальні виплати застрахованим особам у випадках передбачених чинним законодавством або договором страхування за умови сплати страхових внесків у певних розмірах та протягом певного періоду	Універсальні або категоріальні виплати, визначені чинним законодавством без наявності сплати будь-яких внесків чи платежів	Надання матеріальної допомоги або послуг найбільш нужденним верствам населення з попередньою перевіркою потреби в ній

Рис. 1.1. Характеристика форм соціального захисту населення

Рис. 1.2. Етапи фінансового забезпечення соціального захисту

В умовах важкої фінансово-економічної ситуації в Україні, часткової окупації її території, ведення військових дій на сході країни стрімко знижується рівень життя її громадян, їх зайнятість, якість і доступність суспільних благ у сфері охорони здоров'я, освіти та культури. Тобто знищується людський капітал, динаміка розвитку якого визначає конкурентоздатність національної економіки. За таких обставин країні все важче витримувати навантаження, пов'язане з функціонуванням системи соціального захисту населення. [3, с.175].

Тому створення ефективної системи соціального захисту населення є домінуючим завданням у процесі побудови соціально-економічної моделі суспільства на сучасному етапі в Україні. Визначальним чинником формування дієвого соціального захисту громадян є фінансове забезпечення цієї сфери, яке, з одного боку, повинно бути пріоритетним у фінансуванні найважливіших суспільних потреб, а з іншого боку, є обмеженим з огляду на сьгоднішні обставини та фінансові можливості держави.

Література

1. Жуковська А.Ю. Соціальні стандарти у сфері доходів населення та проблематика їх запровадження в Україні / А. Ю. Жуковська // Актуальні проблеми економіки. - 2014. - №11. - С 181-189.
2. Лободіна З. Бюджетне фінансування соціального захисту в Україні / З. Лободіна // Вісник Тернопільського національного економічного університету. Серія «Економічні науки». – 2014. – Вип. 3. – С. 7–9.
3. Мальований М. Теоретичні основи забезпечення соціального захисту / М. Мальований // Формування ринкових відносин в Україні. – 2012. – № 5/1(132). – С. 174–185.

УДК 336.02 (477)

ІНДИКАТОРИ СТАНУ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Крокус І.- ст. 4 курсу, гр. Фвн-41

Науковий керівник – к.е.н., доцент Мацедонська Н.В.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Питання аналізу економічної безпеки держави є досить актуальним, оскільки безпосередньо пов'язане із економічною, політичною та соціальною сферами, які при не належному вивченні і без оперативного втручання несуть загрозу національним інтересам української держави. Метою роботи є дослідження тенденцій індикаторів фінансової безпеки держави.

Питаннями аналізу та вдосконалення фінансової безпеки країни, а також вагомий внесок зробили такі

вітчизняні науковці, як Вдовиченко А., Барський Ю., Ковальчук В., Ревак І., Устенко О., Яценко Н. та інші.

Механізм забезпечення фінансової безпеки держави – сукупність організаційної структури, методів та інструментів, що забезпечують економічну безпеку, яка складається з таких компонентів: організаційна структура, система принципів, методи забезпечення, правові засади, сукупність індикаторів, підсистема моніторингу, підсистема інформаційного та аналітично-прогнозного забезпечення [1, с.23].

Хід процесу або стан об'єкта аналізу, його якісні та кількісні характеристики відображають індикатори. Саме сукупність індикаторів, яка характеризує стан фінансово-кредитної сфери є найважливішою вхідною інформацією, на якій має базуватися весь процес стратегічного планування фінансової безпеки. Економічна безпека постійно перебуває під впливом політичних, соціально-економічних та соціокультурних чинників, через що її основним завданням є встановлення допустимих меж відхилень значень індикаторів та визначення граничних значень, що можуть спричинити загрози економічній безпеці.

До основних індикаторів, які характеризують фінансову безпеку держави слід віднести:

1. Індикатори бюджетного сектору (дефіцит державного бюджету; розмір дохідної частини бюджету; видатки бюджету (по укрупнених статтях та інше.);

2. Індикатори державного боргу (внутрішній борг; зовнішній борг, витрати і джерела його обслуговування);

3. Індикатори грошово-кредитного сектору (стан платежів у народному господарстві; баланс доходів та грошових витрат населення; загальна грошова маса в обігу; кредити НБУ; процентні ставки тощо);

4. Індикатори інвестиційної сфери (обсяг капітальних вкладань вітчизняних підприємств усіх форм власності; розмір іноземних інвестицій в акції вітчизняних підприємств; розмір іноземних кредитів в інвестиції);

5. Індикатори фінансової безпеки громадян (ВВП на душу населення; мінімальний рівень споживання; середньомісячна зарплата; рівень мінімальної пенсії);

6. Індикатори фінансової безпеки суб'єктів господарювання (мінімальний розмір статутного фонду; величина активів; ліквідність; платоспроможність тощо);

7. Індикатори фінансової безпеки держави (розмір ВВП і національного доходу; загальний обсяг фінансових ресурсів; рівень і темпи інфляції; реальний обмінний курс гривні тощо).

На сьогоднішній день фінансова безпека України має тенденцію до погіршення. Пов'язано це із стадією формування ринкової економіки. Головними у забезпеченні фінансової безпеки нашої країни є її фінансові можливості, які залежать від обсягу фінансових ресурсів, а вони, в свою чергу, на сьогоднішній день залишаються досить обмеженими.

Для того, щоб забезпечити фінансову безпеку необхідно вжити таких заходів:

1) розробити Концепцію фінансової безпеки України;

2) забезпечити вчасне прийняття державного бюджету;

3) створити досконалу та ефективну систему контролю за використанням бюджетних коштів;

4) забезпечити платіжну дисципліну всіх суб'єктів господарської діяльності;

5) припинити витік українського капіталу за кордон;

6) налагодити ефективний державний контроль за здійсненням валютних операцій [2].

Саме виконання цих найважливіших завдань закладе такий фундамент фінансової безпеки нашої країни, за якого ми побудуємо успішну та сильну українську державу.

Література

1. Комарницький І.М. Сутність і шляхи забезпечення фінансової безпеки держави / І.М. Комарницький, І.А. Франів, Б.М. Комарницький // Науковий вісник Національного університету ДПС України : зб. наук. праць. – Сер.: Економіка, право. – 2010. – № 2(49). – С. 23-30.

2. Індикатори фінансової безпеки суспільства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pidruchniki.com/16520205/ekonomika/indikatori>

УДК 658.15

ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА «КОЗЯТИНСЬКИЙ РАЙАВТОДОР»

Володовська М. –ст. 3 курсу, гр. ЗЕПІ
Науковий керівник – викладач Алексєнко О.А.
Вінницький технічний коледж

У тезах висвітлені аспекти формування і функціонування підприємства «Козятинський Райавтодор» в сучасних умовах. Проведено розгляд специфіки розвитку підприємства, як одного з основних підприємств у сфері надання послуг по реконструкції та експлуатації вже діючих доріг у регіоні.

Постановка проблеми. Питання ефективного використання фінансових ресурсів на виконання робіт з експлуатаційного утримання автомобільних доріг загального користування набуває особливої актуальності в умовах існуючого на сьогоднішній день обмеженого рівня фінансування дорожнього господарства. Такий рівень фінансування погіршує транспортно-експлуатаційні показники стану

автомобільних доріг, а також не сприяє подальшому соціально-економічному розвитку держави. В таких умовах вирішити проблему можна шляхом впровадження довгострокових контрактів з поточного дрібного ремонту та експлуатаційного утримання доріг за показником рівня їх обслуговування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми формування та ефективного використання фінансових ресурсів в дорожньому господарстві висвітлюються у працях українських вчених-економістів А.В. Базилук, Н.А. Боровик, Л.П. Бортницької, Г.Г. Волковської, Ю.С. Вдовенка, О.В. Жулин, В.В. Концевої, В.І. Котелянця, О.Т. Ланового, А.М. Новикової, В.Ф. Скорченка, Л.О. Солодкої, І.О. Хоменко та ін.

Постановка завдання. Метою дослідження є визначення основних організаційно-економічних аспектів ефективного використання фінансових ресурсів на підприємстві «Козятинський Райавтодор», що надає послуги з експлуатаційного утримання автомобільних доріг та шляхи їх покращення.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Аналіз фінансових результатів підприємства «Козятинський Райавтодор» є донуючою проблемою в роботі фінансової служби.

Суть існуючої на сьогоднішній день системи фінансування робіт з експлуатаційного утримання автомобільних доріг загального користування зводиться до оплати за виконані обсяги робіт, а показники прибутку підрядників напряму залежать від

трудомісткості таких робіт. В таких умовах підрядник зацікавлений у збільшенні обсягів робіт і не зацікавлений у поліпшенні їх якості і в оптимізації виробничого процесу шляхом застосування інноваційних технологій, які збільшують продуктивність і зменшують трудомісткість виконання робіт [2, с. 137].

Щорічні стрибки у фінансуванні дорожнього господарства, відсутність прогнозованості витрат на нього призводить до неефективного використання фінансових ресурсів на розвиток та утримання автомобільних доріг (табл.1)[1, ст. 91].

Проте і в таких умовах можливо підвищити ефективність використання наявних фінансових ресурсів, якщо розглянути детальніше фінансові на прикладі філії «Козятинський Райавтодор» (табл.2).

Таблиця 1.

Фінансування дорожнього господарства України

Показник	2013	2014	2015 (план)
Потреба у фінансових ресурсах (обсяг фінансових ресурсів на виконання робіт з поточного ремонту і експлуатаційного утримання автомобільних доріг загального користування, що передбачений ДЦП 2013-2018*), млн.грн	11857,7	15191,54	12407
Фактичний обсяг фінансових ресурсів на виконання робіт з поточного ремонту і експлуатаційного утримання автомобільних доріг загального користування, млн.грн	7457,7	3457,7	4100
Покриття потреби у фінансових ресурсах,%	62,9	22,8	33,0
*ДЦП- Державна цільова економічна програма розвитку автомобільних доріг загального користування на 2013-2018 роки[1]			

Таблиця 2.

Фінансовий стан підприємства «Козятинський райавтодор»

Показники	2012	2013	Абсолютне відхилення	Відносне відхилення	Виконання плану %
1.Чистий дохід від реалізації	3120,4	3584,3	463,9	14,86	114,8
2.Собівартість реалізованої продукції	2988,1	3439,7	451,6	15,11	115,1
3.Валовий прибуток	132,3	144,6	12,3	9,29	109,3
4.Операційні доходи	72	68,3	-3,7	-5,13	94,9
5.Операційні витрати	163	92	-29,1	-24,02	75,9
6.Фінансовий результат від операційної діяльності	41,3	6,4	-34,9	-84,5	15,5
7.Фінансові витрати	28,9	5,4	-23,4	-81,25	18,8
8.Фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування	12,4	1,00	-11,4	-91,93	-8,06
9.Чистий прибуток	12,4	1,00	-11,4	-91,93	-8,06

Характеризуючи показники фінансової діяльності досліджуваного підприємства виділити дві протилежні тенденції:

1)позитивна тенденція - збільшення валового прибутку у 2013 році порівняно із 2012 роком на 12, 3 тис.грн, прямопропорційно на це впливає також збільшення чистого доходу від реалізації на 463, 9 тис.грн у цьому періоді.

2)негативна тенденція - сума чистого прибутку на підприємстві «Козятинський райавтодор» значно зменшилась у 2013 році - на 11,4 тис.грн. На це вплинуло зменшення фінансового результату від звичайної діяльності до оподаткування та від

операційної діяльності на 11,4 тис. грн та 34,9 тис. грн відповідно.

Висновки з проведеного дослідження. Узагальнюючи результати проведеного аналізу, можна зробити висновок, що підприємство «Козятинський райавтодор" в цілому є платоспроможним і фінансово стійким. Відсутність простроченої дебіторської та кредиторської заборгованості, свідчить про те, що підприємство вчасно розплачується за своїми зобов'язаннями, а також про ефективну політику в сфері розрахунків.

У ході аналізу також були виявлені й інші негативні тенденції в діяльності досліджуваного

підприємства, а саме: значне зниження показників ефективності використання основних виробничих фондів.

Грунтуючись на результатах проведеного дослідження, для підвищення ефективності виробничо-господарської діяльності ТОВ «Райавтодор» та покращення його фінансового стану можна запропонувати наступні заходи:

- оновити основні засоби підприємства, бо застаріла техніка вимагає багато коштів на поточні ремонти;
- залучати інвесторів для покращення техніко-технологічної бази підприємства;
- знизити матеріальну і трудову складові операційних витрат за рахунок впровадження системи економічно обґрунтованих норм і нормативів та організувати постійний контроль за їх неухильним дотриманням.

Література

1. Постанова Кабінету Міністрів України від 11.07.2013 № 696 «Про затвердження Державної цільової економічної програми розвитку автомобільних доріг загального користування на 2013-2018 роки», Офіційний вісник України від 11.10.2013, № 76, ст. 91.

2. Котенюк Г.М. Визначення фінансового стану підприємства формування ринкових відносин в Україні. – 2012. - №10(113). – С. 137-141.

УДК 336.221:352(477)

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ СИСТЕМИ МІСЦЕВОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ

Григоренко О.-ст. 3 курсу, гр. 3Ф1

Науковий керівник – викладач Попова О.О.

Вінницький технічний коледж

Для більшості сучасних податкових систем характерна велика кількість окремих податкових платежів, з яких вони складаються. Головні причини такої тенденції не викликають яких-небудь сумнівів, якщо зрозуміти, наскільки важливими є надходження від справляння обов'язкових податкових платежів для утворення фінансового базису публічних територіальних утворень у вигляді бюджетів різних рівнів.

Структура місцевих податків і зборів в Україні у 2011 році зазнала суттєвих змін, що було пов'язано саме з прийняттям Податкового кодексу. Так, відбулося скорочення місцевих податків та зборів з 14-ти до 5-ти, серед яких 2 місцевих податки і 3 місцевих збори, а саме: податок на нерухоме майно та єдиний податок, збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності; збір за місця для паркування транспортних засобів і туристичний збір. [3]

З 2015 року до місцевих податків і зборів віднесено також податки на майно, зокрема плата за землю. Завдяки цьому місцеві податки і збори посіли друге місце за обсягом наповнення місцевих бюджетів. Їхня частка в загальній структурі доходів місцевих бюджетів з урахуванням податків на майно та єдиного податку становить 20,7 %, а обсяг – 5,8 млрд грн.

Збільшення надходжень плати за землю зумовлено: збільшенням площ щодо яких проведена грошова оцінка земель; проведенням інвентаризації земельних ділянок, наданих у користування та оренду; переглядом укладених угод на оренду землі та розміру орендної плати.

Другою істотною складовою місцевих податків і зборів був єдиний податок, який надійшов у сумі 2,4 млрд грн, що на 25,2 % більше за обсяги надходжень I кварталу 2014 року. [1]

Таке зростання відбулося, в основному, через збільшення кількості платників податку – фізичних осіб та суб'єктів малого підприємництва.

Ще однією причиною збільшення обсягу надходжень з цього джерела стало віднесення до нього податку з сільськогосподарських товаровиробників, у яких частка сільськогосподарського товаровиробництва за попередній податковий (звітний) рік дорівнює або перевищує 75 %. Його відповідником у попередні періоди був фіксований сільськогосподарський податок, обсяг якого у I кварталі 2014 був незначним і становив 26,8 млн грн.

Збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності (діяв до 1 січня 2015 року), збір за місця для паркування транспортних засобів та туристичний збір займають незначну частку як у структурі податкових надходжень, так і у структурі загальних доходів місцевих бюджетів, яка навіть не наближається до 1%.

Така тенденція, на нашу думку, спричинена тим, що дані збори є вибірковими для їх справляння. Тобто місцевим радам надано право самостійно вирішувати питання щодо їхнього встановлення. Також проблема виникає в тому, що Податковий кодекс України значно ускладнив процедуру справляння збору за місця для паркування транспортних засобів. Місцеві ради не повністю використовують резерви від цього збору по причині відсутності дієвого контролю за наявністю договорів оренди на землю під парковки, меж і розміток місць для паркування, приборів фіксації в'їзду автотранспорту на парковку.

Виникають також сумніви стосовно формування доходної бази місцевих бюджетів за рахунок туристичного збору, оскільки цей податковий платіж може бути запроваджено виключно на туристичній місцевості, до якої неможливо віднести 4/5 територій місцевих громад України, що не користуються попитом серед туристів

Тому, на нашу думку, доцільно розширити права органів місцевого самоврядування у сфері встановлення податків і зборів, а за центральними

органами влади залишити контроль за рівнем загального податкового навантаження

Причиною такої тенденції в Україні є багато недоліків у системі місцевих податків і зборів, зокрема, найсуттєвішими з них є незначна фіскальна та регулююча роль місцевих податків та зборів, обмежене коло повноважень органів місцевого самоврядування у сфері встановлення місцевого оподаткування, незацікавленість місцевих органів влади у додатковому залученні коштів від справляння

місцевих податків та зборів, а також недосконалий механізм справляння місцевих податків і зборів. [2]

Тому напрямками вдосконалення системи місцевих податків і зборів можна вважати: в першу чергу вдосконалення механізму адміністрування податку на нерухомість, розширення місцевої податкової бази за рахунок зменшення масштабів ухилення від оподаткування, здійснення оптимізації податкових пільг, оновлення правового регламентування справляння місцевих податків і зборів.

Література

1. Офіційний сайт Державної казначейської служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua>.
2. Кучабський О., Гончаренко М. Розвиток системи місцевого оподаткування в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/putp/2015-3/doc/4/01.pdf>.
3. Терлецький А.І. Механізм вдосконалення формування доходів місцевих бюджетів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nbu.gov.ua>.
4. Шевченко О. В. Зміни бюджетно-податкового регулювання регіонального розвитку: перші підсумки / О.В. Шевченко // Аналітичні записки щодо проблем та подій суспільного розвитку, НІСД. – 2013. – Листопад [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/articles/647>.

УДК 65.012.7:340.133

МОРАТОРІЙ НА ПЕРЕВІРКИ ТА ЙОГО ОСОБЛИВОСТІ

Проказін Б.- ст. 3 курсу, гр.Фвн-31

Науковий керівник – к.е.н., доцент Нагайчук В.В.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Сам факт введення мораторію на перевірки у період з 2014 по 2016 рік, має дуже спірний характер і вагому актуальність. З одного боку він дозволяє вільно займатись підприємницькою діяльністю бізнесу, а з іншого надає можливість для несплати податків, тому варто розібратись у цьому питанні більш поглиблено і з'ясувати які категорії приватних підприємців попадають під цей закон.

Метою даного дослідження є вивчення закону про “мораторій на перевірки” та визначення його недоліків.

З 2014 року в Україні діє мораторій на проведення перевірок підприємців контролюючими органами. Так, статтею 31 Закону України «Про Державний бюджет України на 2014 рік» (зі змінами, внесеними Законом України від 31.07.2014 № 1622-VII) заборонено проведення перевірок контролюючими органами підприємств, установ та організацій, фізичних осіб-підприємців. Виключення становлять перевірки, що проводяться Державною фіскальною службою, за наявності дозволу Кабінету Міністрів України або за ініціативи суб'єкта господарювання щодо його перевірки [1].

Аналогічний мораторій на перевірки запроваджено й у 2015 році. Але, на відміну від попереднього мораторію, у 2015 році, крім Державної фіскальної служби України, право на здійснення перевірок без отримання дозволу Кабінету Міністрів України або заявки суб'єкта господарювання щодо його перевірки надано Державній фінансовій інспекції України [2].

Крім зазначеного, Державна регуляторна служба звертає увагу підприємців, що у відповідності до частини 3 розділу II Закону України від 28.12.2014 № 71-VIII, Державною фіскальною службою України у

2015 та 2016 роках перевірки підприємств, установ та організацій, фізичних осіб-підприємців з обсягом доходу до 20 мільйонів гривень за попередній календарний рік здійснюються виключно з дозволу Кабінету Міністрів України, за заявкою суб'єкта господарювання щодо його перевірки, згідно з рішенням суду або згідно з вимогами Кримінального процесуального кодексу України [2].

Крім цього, мораторій на проведення перевірок бізнесу в 2016 році не буде поширюватися на:

-ФОП 2 і 3 групи. Винятком є лише ті ФОП, які займаються дрібнооптовою торгівлею, або ж ведуть торгівлю на ринках;

-підприємців, які завозять ітадакцизні товари на нашу митну територію, або ж виробляють їх або реалізують.

Тобто метою мораторію вважається допомога у розвитку малому бізнесу, проте у законі не вказується про заборону на перевірки ФОП 2 та 3 групи, які і являють собою малий бізнес і не мають мотиву приховувати свої прибутки, оскільки в основному сплачують лише єдиний податок та відрахування в пенсійний фонд.

Роблячи такий висновок, стає незрозумілим для чого цей мораторій потрібен, оскільки він надає можливість для тінізації прибутків середнього та великого бізнесу, які є важливим джерелом наповнення бюджету.

Згідно з законом, позапланові перевірки дозволяються тільки за заявою громадянина про порушення прав споживача та після погодження з ДРС. Ці дозволи будуть повністю публічними: кожен підприємець зможе перевірити на сайті, чи має право держорган здійснювати перевірку і на якій підставі. Проте така заява може бути анонімною і може бути

написана будь ким і не бути підтверджена, але перевірка вже може бути проведена.

Дивлячись на мету цього закону, варто задуматись про його доцільність загалом, оскільки він несе під собою лише негативні наслідки, а саме приховування прибутку великими підприємствами. Оскільки мараторій діяв з 2014 року, тому підприємства з доходом більшим ніж 20 млн. грн.

Могли злегкістю на 2015 рік приховати свій дохід та вже у 2016 році працювати в тіні не боячись перевірок.

Підводячи підсумок, необхідно зазначити, що введення закону про мараторій на перевірки у 2016 є, на нашу думку, є недоцільним та непотрібним, оскільки вимагає доопрацювання та визначення чіткої мети введення.

Література

1. Про Державний бюджет України на 2014 рік [зі змінами, внесеними Законом України від 31.07.2014 № 1622-VII]: Закон України від 2014 р. // Урядовий кур'єр – 2014. – 10 серп. – С.12.

2. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи [зі змінами внесеними Законом України від 28.12.2014 № 71-VIII] :Закон України від 2011 р.// Урядовий кур'єр – 2015. – 15 груд. – С.4.

УДК658.15+346.62(477)

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Польгуль Д.– ст. 3 курсу, гр. 3Ф1

Науковий керівник – викладач, завідувач фінансовим відділенням Попова О.О.

Вінницький технічний коледж

В умовах ринкових відносин, підвищується самостійність підприємств, їх економічна і юридична відповідальність, тому проблема забезпечення фінансовою стійкістю підприємств та її оцінка є актуальною на сьогоднішній день, оскільки, з одного боку, вона є результатом діяльності підприємства, тобто його досягнення, а з іншого – визначає передумови розвитку підприємства. Необхідність такого аналізу можна пояснити, насамперед, тим, що досить часто підприємства не здатні правильно оцінити свою фінансову стійкість, що в майбутньому створює серйозні перешкоди для здійснення його ефективної діяльності. [3, с.103].

Метою даної роботи є визначення напрямів покращення щодо забезпеченні на підприємстві фінансової стійкістю суб'єкта господарювання, зокрема підвищення ліквідності, платоспроможності, фінансового стану, рентабельності, і виявлення резервів його стабільної роботи у сучасних умовах, виконання зобов'язань перед бюджетом, іншими суб'єктами господарювання, працівникам.

Об'єктом дослідження є балансові показники та фінансові результати діяльності Вінницького спеціалізованого ремонтно-будівельного підприємства протипожежних робіт протягом 2010-2014 рр.

Для загальної оцінки фінансового стану підприємства склали агрегований (ущільнений) баланс, в якому об'єднали в групи однорідні статті. При цьому скоротилося число статей балансу, що підвищило його наочність і дозволило нам проаналізувати виробничі можливості підприємства за певний період. Для одержання загальної оцінки динаміки фінансової стійкості зіставили динаміку валюти балансу з динамікою фінансових результатів господарської діяльності (чистим доходом чи виручкою від реалізації продукції), валовим прибутком, фінансовими результатами від операційної діяльності, фінансовим результатом до оподаткування, чистим прибутком. Для цього розраховували та оцінили такі коефіцієнти: зміна валюти балансу (КДВБ), чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (КДВР), зміни фінансового результату від звичайної діяльності до оподаткування (КДФР). Результати наведено в табл. 1.1. [2, с.102]

Таблиця 1.1

Загальна оцінка динаміки фінансової стійкості підприємства*

Показник	Роки			
	2011 до 2010	2012 до 2011	2013 до 2012	2014 до 2013
$K_{\Delta BB} = \frac{\overline{BB}_1 - \overline{BB}_0}{\overline{BB}_0}$	592,15	696,65	849,85	1024,1
$K_{\Delta BP} = \frac{BP1 - BP0}{BP0}$	-0,04	0,03	-0,28	1,16
$K_{\Delta FP} = \frac{FP1 - FP0}{FP0}$	0,05	0,10	1,32	1,52

За даними таблиці зробили висновки, що деякі коефіцієнти мають від'ємне значення, але при цьому темпи зміни кожного наступного коефіцієнта перевищують темпи зміни попереднього коефіцієнта. Сума фінансових ресурсів, що знаходилася у розпорядженні підприємства з

кожним роком збільшувалась, тобто у 2010 році було 597,80 тис. грн., а у 2014 сума становила 1025,10 тис. грн., що на 427,3 тис. грн. або 71,5 % більше (1025,1-597,8=427,3). Збільшення валюти балансу на протязі 2010-2014 рр. свідчить, що на підприємстві в періоді, який аналізується розширювались

виробничі можливості, тобто підприємство авансувало у свою діяльність додаткові фінансові ресурси і мало можливість виготовляти та реалізувати на ринку більше виробів. Горизонтальний аналіз полягає в побудові однієї або декількох аналітичних таблиць, в яких абсолютні балансові показники на кожну дату періоду, що аналізується, доповнюються відносними темпами їх зміни. Результати аналізу показують, що валюта балансу на підприємстві за аналізований період збільшилась на 20,5 % і склала в 2014 році 1025,1 тис. грн. проти 597,8 тис. грн. у 2010 р. [3, с.108].

В роботі ми розглянули фактори, які вплинули на формування власного капіталу, та оцінили рентабельність підприємства. Оцінка показала, що показник рентабельності основного капіталу збільшився і становив 0,25 у 2014 році, що на 0,43 пункта (238,89%) більше ніж у 2010 році. Далі нами оцінювалась фінансова стійкість нашого

підприємства. Аналіз стійкості фінансового стану на ту або іншу дату дозволило відповісти на питання: наскільки правильно підприємство управляло фінансовими ресурсами протягом певного періоду. Фінансова стійкість характеризується системою абсолютних і відносних показників. Розглянемо абсолютні показники (табл. 1.2).

Як бачимо, з даних таблиці показники є однаковими. Показник (ВОК) з кожним роком збільшується, що означає зменшення величини залученого капіталу і зниження фінансової залежності підприємства.

Визначаючи фінансову ситуацію, можна використати трикомпонентний показник:

$$C_{сер.} = [C_1(\pm BOK), S_2(\pm ДЗК), S_3(\pm КЗК)],$$

де функцію визначають так:

$$C_{сер.}(x).$$

За цими розрахунками можна виділити чотири типи фінансових ситуацій на підприємстві (табл. 1.3).

$$C_{сер.}(x) \{ (1, \text{якщо } \geq 0) / (0, \text{якщо } \leq 0) \}$$

Таблиця 1.2

Абсолютні показники фінансової стійкості

Назва показника	Роки, тис. грн.				
	2010	2011	2012	2013	2014
Наявність власного оборотного капіталу (ВОК)	247,50	300,70	340,00	439,90	673,00
Наявність власного оборотного і довгостроково залученого капіталу (ПК)	247,50	300,70	340,00	439,90	673,00
Загальна величина капіталу для формування запасів і витрат (ЗКзв)	247,50	300,70	340,00	439,90	673,00

Таблиця 1.3

Типи стійкості фінансового стану підприємства

Типи стійкості фінансового стану	Значення коефіцієнту			
	ВОК	ДЗК	КЗК	$C_{сер.}$
Абсолютна стійкість	≥ 0	≥ 0	≥ 0	1,1,1
Нормальна стійкість	< 0	≥ 0	≥ 0	0,1,1
Нестійкий фінансовий стан	< 0	< 0	≥ 0	0,0,1
Кризовий фінансовий стан	< 0	< 0	< 0	0,0,0

*Розроблено автором на основі балансу підприємства

З даних таблиці, можемо сказати, що дане підприємство є абсолютно стійким, характеризується прибутковістю господарювання та відсутністю порушень фінансової дисципліни.

Підбиваючи підсумки вдосконалення методів аналізу, сформулюємо вимоги, яким повинна відповідати система фінансових коефіцієнтів з точки зору ефективності оцінки фінансової стійкості і стабільності підприємства.

1. Фінансові коефіцієнти повинні бути максимально інформативними, ґрунтуватись на публічній фінансовій звітності.

2. В економічному сенсі фінансові коефіцієнти повинні мати однакову спрямованість, але характеризуватись відсутністю тісного зв'язку.

3. Для всіх фінансових коефіцієнтів повинні бути вказані нормативи мінімально задовільного рівня або діапазону змін.

4. Фінансові коефіцієнти повинні давати можливість проводити узагальнену комплексну оцінку підприємства як у просторі, так і в часі, а також формулювати конкретні шляхи покращення фінансової стійкості та зміцнення стабільності за окремими аспектами діяльності.

Отже, у результаті дослідження, ми можемо сказати, що забезпечення фінансової стійкості функціонування підприємства є однією з найважливіших засад діяльності підприємств.

Література

- Білик М. Д. Сутність і оцінка фінансового стану підприємства // Фінанси України. – 2005. – № 3. – С. 117-128.
- Вознюк А.О. Оцінка фінансового стану підприємства як необхідна складова його економічного розвитку // Всеукраїнський науково-виробничий журнал. – 2014. – №11(37). – С. 101-105.
- Котенюк Г. М. Визначення фінансового стану підприємства // Формування ринкових відносин в Україні. – 2012. - № 10 (113). – С. 137-141.
- Кузьмін О. Є. Нормативно-критеріальне забезпечення діагностики фінансового стану підприємства / О. Є. Кузьмін, О. Г. Мельник // Фінанси України. – 2012. – №8. – С. 105-114.
- Черниш С.С. Проблеми застосування методик аналізу фінансового стану на вітчизняних підприємствах // Всеукраїнський науково-виробничий журнал. – 2014. – № 5. – С. 142-146.

ФОРМУВАННЯ ЗАОЩАДЖЕНЬ УКРАЇНСЬКИМИ ДОМОГОСПОДАРСТВАМИ

Заваденко Н.-ст. 4 курсу, гр. Фвн-41

Науковий керівник – к. е. н., доцент Нагайчук В. В.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Заощадження домашніх господарств, потребують прийняття рішень щодо їх найбільш ефективного використання, тобто виступають об'єктом управління. Вітчизняні домогосподарства тільки починають освоювати нові можливості, які відкривають для них ринкові методи господарювання. В умовах трансформаційних процесів населення повинно брати активну участь у формуванні інвестиційного потенціалу економіки, одним із шляхів якого виступає залучення заощаджень домогосподарств до фінансового ринку.

Досвід функціонування домогосподарств в умовах становлення ринкових відносин в Україні свідчить про наявність проблемних аспектів щодо формування фінансових ресурсів та їх подальшого залучення до інвестиційних процесів, зокрема в розрізі оптимізації структури витрат домогосподарства та забезпечення належного рівня доходів, які б дозволили формувати заощадження. Крім того, домашніми господарствами України досі не використовується в повному обсязі весь спектр інструментів, які дають можливість не тільки зберегти, а й примножити фінансові ресурси [1].

Дослідженню заощаджень приділяли увагу вітчизняні та зарубіжні вчені, зокрема А. Берегуля [1], Кізіма, І. [2], Кузів, Ю. [3], К. Маркс, Янель [4], та ін. Вони розглядали проблеми та чинники, які впливають на обсяг заощаджень та стимулювання заощаджень. Однак теоретичні та практичні аспекти проблеми заощаджень потребують детальніших досліджень.

Грошові кошти, що залишаються у розпорядженні домогосподарства після здійснення витрат на споживання, є основою для формування заощаджень, тобто здійснення накопичення грошових коштів. Одним з основних чинників, який впливає на процес утворення заощаджень, зокрема визначає потенційну можливість їх здійснення та окреслює ймовірний рівень накопичень, є дохід домогосподарства.

Стабільність розвитку домогосподарства як суб'єкта економічних відносин досить тісно пов'язана з забезпеченням належних умов для фізіологічного розвитку членів даного утворення, що знаходить відображення у придбанні продуктів харчування, здійсненні витрат на одяг, взуття. В переважній більшості випадків саме після задоволення першочергових споживчих потреб у домогосподарств з'являється можливість для формування заощаджень. Як свідчать статистичні дані, розмір грошових доходів, що їх отримують вітчизняні домогосподарства, є не достатнім для здійснення заощаджень – у структурі сукупних витрат домогосподарств витрати на споживання є домінуючими. Питома вага даної групи витрат коливається в межах 90% [5].

Вихідним критерієм класифікації заощаджень є функціональна спрямованість або спонукальні мотиви для здійснення заощаджень, у відповідності з яким

заощадження домогосподарств поділяють на мотивовані (або добровільні) та немотивовані (або вимушені) [6].

Виходячи з того, що мотиви - це підстава, привід для певних дій та вчинків людини, можна вважати, що вони є явищем суб'єктивним, психологічного порядку. Основні мотиви для здійснення заощаджень можна об'єднати в такі групи: придбання дорогих товарів; непередбачувані витрати; витрати майбутніх періодів (весілля, освіта та ін.); звичка заощаджувати кошти; заощадження з метою отримання прибутку [6].

Однак інколи виникають ситуації, коли громадяни через певні, незалежні від них обставини, змушені відмовитися від звичних обсягів споживання і збільшувати свої заощадження. У таких випадках мають місце немотивовані (вимушені) заощадження. Немотивовані заощадження домогосподарств виникають внаслідок перевищення платоспроможності над рівнем потреб. До них можна віднести так звані вимушені заощадження, які виникали у радянського населення, коли домогосподарства, маючи кошти, не мали змоги придбати потрібні їм товари в силу відсутності останніх у вільному доступі.

Причини заощадження криються в необхідності захищеності та здійснення ділових операцій. Домогосподарства заощаджують, щоб мати кошти на випадок непередбачених обставин - хвороби, нещасного випадку або втрати роботи, виходу на пенсію, фінансування освіти дітей чи просто для фінансової захищеності [3].

На сучасному етапі розвитку економіки основними чинниками, що впливають на ошадну активність домогосподарств в Україні, є: очікування домогосподарств щодо динаміки цін і кількості товарів на ринку; очікування домогосподарств щодо змін у поточному доході та загальному фінансовому становищі у майбутньому; відсоткові ставки; податкові ставки; розвиток системи державного соціального забезпечення; розвиток страхування внесків; розвиток ринків капіталу; демографічні чинники [2].

Враховуючи наведене вище можна зробити висновок, що в умовах ринкової економіки домогосподарство, здійснюючи заощадження своїх коштів, має потужний арсенал різноманітних інструментів. Формування у домогосподарств заощаджень саме організованої форми є яскравим показником стабільності в суспільстві та довіри до фінансової системи, адже накопичення готівки у населення не дає змоги залучити даний ресурс, через фінансові інститути, для потреб економіки, зокрема інвестування коштів у виробничі потужності, розвиток науки й технології тощо. З метою зменшення впливу негативних факторів на процес реалізації фінансового потенціалу населення України можна рекомендувати диверсифікований підхід до вкладення коштів домогосподарствами.

Література

1. Берегуля А. Я. Заощадження населення в умовах економічного зростання: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.08 "Гроші, фінанси і кредит" / А. Я. Берегуля ; Одес. держ. екон. ун-т. - Одеса, 2007. - 21 с.
2. Кізіма Т. О. Фінанси домогосподарств: сучасна парадигма та доміанти розвитку : монографія / Т. О. Кізіма ; [вст. слово С. І. Юрія]. - К.: Знання, 2010. 431 с. 4.

3. Кузів І. В. Пріоритетні напрями інвестування заощаджень домашніх гос- подарств в Україні/ І. В. Кузів// Формування ринкових відносин в Україні. - 2007. - № 10 (77). - С. 68-72.
4. Янель Ю. А. Заощадження домогосподарств України та їх мотивація / Ю. А. Янель, К. О. Соломянова// Економіка, фінанси, право. - 2006. - № 6. - С. 9-13.
5. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.ukrcensus.gov.ua
6. Юрій, С.І. Заощадження домогосподарств, їх класифікація, мотиви та чинники. - [Електронний ресурс]: навч. посібн./ С.І. Юрій, В.М. Федосов. - Режим доступу: podarstv_klasif

УДК 330.322.01:351.863 (477)

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ

Столярук Г. – ст. 4 курсу, гр. Фвн-41

Науковий керівник – к.е.н., доцент Мацедонська Н.В.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Світовий досвід свідчить, що країни не в змозі розвивати свою економіку без залучення та ефективного використання інвестицій. Інвестиції є основою матеріалізації економічної безпеки. Тому досягнення безпечного рівня економіки вимагає активізації інвестиційних процесів для створення потенціалу позитивних змін.

А. Сундук і Я. Юрін зазначають, що інвестиційна безпека визначається можливістю нагромадження ресурсів або капітальних вкладень. За належного його рівня підвищується капіталовіддача функціонування секторів економіки, зростають темпи розширеного відтворення і технологічного переозброєння економіки [1, с. 11].

В. І. Кириленко під інвестиційною безпекою розуміє такий рівень інвестування економіки, який забезпечував би її розширене відтворення, раціональну реструктуризацію та технологічне переозброєння. О. К. Малютін трактує інвестиційну безпеку через призму «інвестиційного клімату», який залежить від інвестиційного потенціалу та інвестиційних ризиків [1, с. 11].

Всі державні заходи щодо забезпечення інвестиційної безпеки національної економіки можна представити як соціально-правові, науково-технічні, фінансові, організаційні та контрольні. Цілі, методи та інструменти державного регулювання інвестиційної безпеки національної економіки представлені в таблиці 1[2].

Таблиця 1

Методи, цілі, форми і інструменти державного регулювання інвестиційної безпеки національної економіки [2]

Методи	Первинні цілі	Форма впливу	Інструменти впливу
Прямі (впливають безпосередньо на інвестиційну сферу) -	- стимулювання інвестиційної активності і зростання виробництва; - формування конкурентного середовища; -забезпечення виживання окремих секторів економіки; - забезпечення необхідної спрямованості розвитку окремих галузей економіки; - формування платоспроможного попиту; - підвищення зайнятості населення	- кредитування інвестиційних проектів; - субсидування інвестиційних проектів; - змішані державні інвестиційні проекти; - організація емісії цінних паперів; - пільгове надання державних капітальних ресурсів (земля, обладнання та тощо); - інвестиційні витрати бюджету	- адресні інвестиційні програми; - цільові інвестиційні програми; - проектне фінансування; - бюджетне кредитування; - концесійні угоди; - випуск і забезпечення державних цінних паперів; - державне замовлення; - придбання цінних паперів інвесторів
Непрямі (прямо не зачіпають інвестиційну сферу)	- забезпечення вектора розвитку окремих галузей і регіонів; - оновлення матеріально-технічної та технологічної бази; - протекціонізм; - поліпшення інвестиційного клімату; - стимулювання виробництва конкретних видів продукції	- податкова політика; - митна політика; - амортизаційна політика; - надання державних гарантій; - регулювання фінансового ринку та банківської сфери; - державні наукові дослідження і розробки	- зміна податкових ставок, бази оподаткування; - податкові пільги, канікули, відстрочки; - зміна митних режимів, пільги та відстрочки платежів з мита і зборів; - диференціація амортизаційних режимів за різними критеріями, прискорені механізми; - гарантії та співфінансування приватних інвестиційних проектів; - постійний моніторинг і коректування облікової ставки та резервів

До основних загроз інвестиційній безпеці відносять:

- недостатнє використання можливостей виходу українських компаній на міжнародні ринки капіталів;
- брак інвестиційної стратегії, що спричиняє відсутність раціональної оцінки інвестиційних ризиків;
- невідповідність інвестування економіки України потребам структурної перебудови;
- обмеженість доступу до фінансових ресурсів та відсутність ефективних механізмів трансформації заощаджень населення в інвестиції;
- монополізація іноземним капіталом стратегічних галузей економіки України через приватизацію стратегічних підприємств;
- регіональні та галузеві диспропорції у надходження інвестицій. Величезний тіньовий сектор

обмежує можливості держави щодо проведення ефективної інвестиційної політики, негативно впливає на політичний імідж країни, заважає розвитку легальної економіки та її ринковому реформуванню [3, с. 136].

Ефективне функціонування економіки країни, регіону неможливе без проведення постійного моніторингу економічного розвитку. Інвестиційна сфера є однією з найчутливіших складових економічного розвитку, яка здатна миттєво реагувати на дію зовнішніх та внутрішніх чинників впливу. Головним пріоритетом для інвесторів в першу чергу є безпека їхніх ресурсів. Процес забезпечення інвестиційної безпеки неможливий без систематичного проведення оцінювання стану інвестиційної безпеки як самими інвесторами, так і органами державної влади.

Література

1. Висоцька І. Б. Проблеми та шляхи забезпечення інвестиційної безпеки держави / І. Б. Висоцька, Н. В. Моравецька // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. серія економічна. - 2013. - Вип. 2. - С. 11-17
2. Кудрявцев В. М. Державне регулювання інвестиційної безпеки національної економіки [Електронний ресурс] / В.М. Кудрявцев // Ефективна економіка. – 2015. – №9. – Режим доступу: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/9_2015/38.pdf
3. Недашківський М. М. Інвестиційна безпека України в сучасних умовах / М. М. Недашківський, К. Ю. Подгорна // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. – 2012. – № 1. – С. 134-137

УДК 336:330.567.28

ФІНАНСИ ДОМОГОСПОДАРСТВ У РИНКОВІЙ ЕКОНОМІЦІ

Столярук Г. – ст. 4 курсу, гр. Фвн-41

Науковий керівник – к.е.н., доцент Нагайчук В.В.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

У сучасній економіці однією з провідних сфер фінансової системи є фінанси домогосподарств. Домогосподарство є унікальним соціально-економічним явищем, що становить основу життєдіяльності будь-якого суспільства.

Поняття «домашнє господарство» увійшло до наукового вжитку досить недавно, це пов'язано із тим, що за часів командно-адміністративної економіки нівелювалася економічна роль даного суспільного інституту. Із розвитком ринкової економіки наукові кола усвідомили все значення домашніх господарств для забезпечення економічного та соціального розвитку суспільства та почали проводити дослідження даного суспільно-економічного явища. Це, зокрема, обумовлено тим, що роль фінансів домогосподарств у країнах з розвинутою ринковою економікою за рівнем їхнього інвестиційного потенціалу може бути порівняна із державними та корпоративними інвестиціями в реальний сектор економіки, а за деякими іншими оцінками – з обсягами валового внутрішнього продукту країни. Так, в Японії заощадження домашніх господарств за оцінками експертів становлять близько 245% валового внутрішнього продукту, у США – 300%, у Франції – 135% [1].

Фінанси домогосподарств виступають засобом створення і використання фінансових ресурсів для задоволення особистих потреб громадян. Джерелом фінансових ресурсів домогосподарств слугує заробітна плата, доходи від продажу власного

капіталу, доходи від реалізації продукції підсобних господарств, доходи від здачі майна в оренду, відсотки на грошовий капітал, доходи на вклади у цінні папери тощо.

Основна характеристика сектору домогосподарств в умовах ринкової економіки полягає в тому, що він є головним споживачем ринкових та неринкових продуктів і послуг, а також власником факторів виробництва (земля, праця, капітал, підприємницький хист). Він формує пропозицію робочої сили і попит на матеріальні блага та послуги, в обмін отримує дохід, одна частина якого споживається, а інша зберігається у формі заощаджень або може бути використана як інвестиції (рис. 1) [2].

Матеріальним вираженням фінансових відносин, у які домашні господарства вступають у процесі своєї економічної діяльності є доходи й витрати

До доходів належать [2]:

- оплата праці;
- доходи від підприємницької діяльності та самозайнятості;
- доходи від продажу продукції, майна;
- доходи від власності;
- вартість спожитої продукції від самозаготівель;
- грошова допомога від родичів, ін. осіб;
- пільги та субсидії безготівкові;
- вартість подарованого майна;
- заощадження, позики, повернені борги.

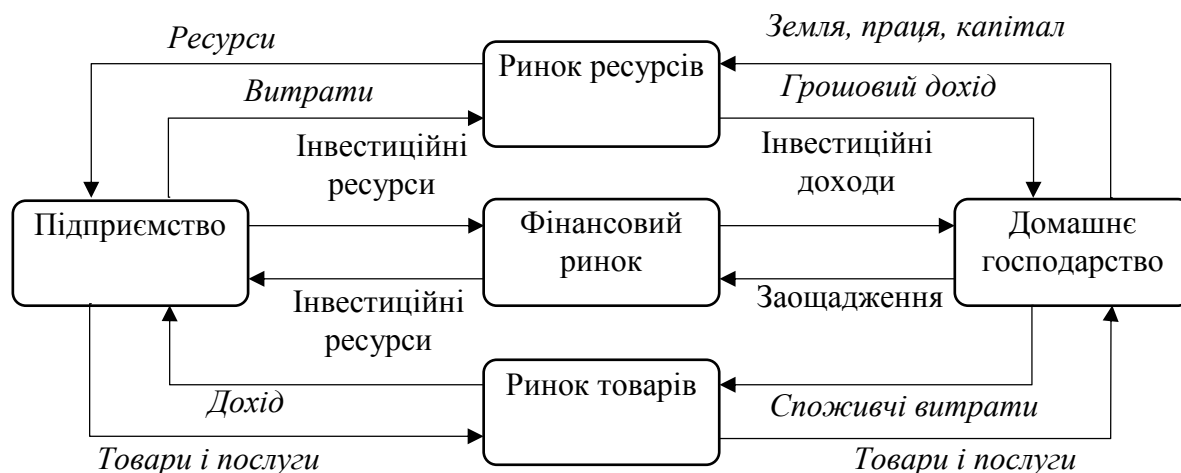

Рис.1 Домогосподарство в економічному кругообігу ресурсів

До витрат належать [2]:

- придбання продовольчих товарів (харчування);
- придбання непродовольчих товарів;
- оплата житла і комунальних послуг;
- сплата податків;
- оплата послуг культурно-побутового призначення;
- пенсії, стипендії, допомоги;
- транспортні витрати;
- витрати на освіту, охорону здоров'я;
- інвестиційні витрати.

В умовах ринкової економіки члени домашніх господарств постійно ухвалюють рішення щодо управління їхніми фінансовими ресурсами, а саме: надходженням та використанням грошових коштів за обсягом та часом, ураховуючи при цьому різні варіанти їх використання та обираючи найбільш оптимальні варіанти на певному етапі життєвого циклу домашнього господарства. Така діяльність домашніх господарств обумовлюється зокрема тим, що надходження та витрати фінансових ресурсів рознесені у часі, існує можливість виникнення ризиків низької ефективності витрачання коштів, а отже низької корисності від прийняття певних фінансових рішень.

Література

1. Тарасюк М. В. Роль та особливості функціонування фінансів домогосподарств у ринковій економіці / М. В. Тарасюк // Інноваційна економіка. – 2013. – № 9. – С. 11–16.
2. Школьник І.О. Фінанси : практикум / І. О. Школьник, Н. А. Дехтяр, О. В. Люта та ін. // Державний вищий навчальний заклад "Українська академія банківської справи Національного банку України". – Суми : ДВНЗ "УАБС НБУ", 2015. – 218 с.

УДК658.15+346.62(477)

УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ КАПІТАЛОМ

Пістун О. – ст. 3 курсу, гр. 3Ф1

Науковий керівник – викладач, завідувач фінансовим відділенням Попова О.О.
Вінницький технічний коледж

Останнім часом в умовах становлення ринкових відносин в незалежній Україні загальний фінансовий стан та інвестиційна діяльність як приватизованих, так і державних підприємств значно погіршилися. Лише за минуле десятиріччя обсяг матеріальних запасів на вітчизняних промислових підприємствах зменшився більше, ніж на 1/3, грошових коштів та відвантаженої продукції – на 6 і 11% відповідно, величина дебіторської заборгованості зросла більше, ніж в 1,5 рази.

Метою роботи є оцінка стану джерел формування та аналіз ефективності управління оборотним капіталом підприємстві розробка пропозицій по покращенню управління, розміщення і ефективності використання оборотного капіталу на підприємствах України.

Об'єктом дослідження є оборотний капітал підприємств.

Проведено аналіз стану оборотних активів фірми ДП "Вінницятрансприлад" у формі товариства з обмеженою відповідальністю з застосуванням методів економічного аналізу.

В результаті проведеного аналізу впливу ефективності використання оборотних активів на фінансовий результат діяльності підприємства, спостерігається зростання коефіцієнта оборотності на 0,24 пункта, що привело до зростання виручки від реалізації на 365,76 тис. грн., а зменшення суми оборотних коштів на 17,9 тис. грн., привело до зменшення виручки від реалізації на 28,72 тис. грн., що негативно вплинуло на фінансово-господарську діяльність підприємства.

За даними таблиці 1 проведемо аналіз впливу ефективності використання оборотних активів на виручку від реалізації.

Показники обіговості коштів ДП "Вінницятрансприлад"

Показники	Роки		Відхилення (+,-)	
	2013	2014	Абсолютне	Відносне, %
1. Виручка від реалізації продукції, робіт, послуг, тис.грн.	2078,9	2416,2	+337,3	+16,2
2. Середня сума всіх обігових коштів, тис.грн.	1524,0	1506,1	-17,9	-1,2
3. Коефіцієнт обіговості, обороти p1/p2	1,364	1,604	+0,24	+17,6
4. Тривалість одного обігу, дні p2·360/p1	263,9	224,4	-39,5	-15
5. Коефіцієнт закріплення обігових коштів. P2/p1	0,73	0,62	-0,11	-0,15

Аналіз обіговості обігових коштів.

1. Вивільнення (залучення) коштів з обороту.

$\text{Вок} = (\text{Дк} - \text{До}) \cdot \text{ВРДН}$

$\text{Вок} = (224,4 - 263) \cdot 6,71 = -265,05$

$2416,2 / 360 = 6,71$

В результаті прискорення оборотних коштів можна вилучити з обороту на розвиток виробництва 265,05 тис.грн.

2. Вплив на виручку від реалізації коефіцієнта обіговості, обороти

$(1,604 - 1,364) \cdot 1524,0 = +365,76$ тис.грн.

3. Вплив зміни суми оборотних коштів на виручку від реалізації

$(1506,1 - 1524,0) \cdot 1,604 = -28,72$ тис.грн.

Зростання коефіцієнта оборотності на 0,24 пункта привело до зростання виручки від реалізації на 365,76 тис.грн., а зменшення суми оборотних коштів на 17,9 тис.грн., привело до зменшення виручки від реалізації на 28,72 тис.грн.

Платоспроможність підприємства ширше за поняття ліквідності і поряд з ним включає поняття фінансової стійкості. Підприємство може мати ліквідну структуру балансу і в той же час бути фінансово нестійким. На практиці такі ситуації зустрічаються досить часто, тому платоспроможність підприємства необхідно визначати виходячи із значень як коефіцієнтів ліквідності балансу, так і фінансової стійкості.

Узагальнюючи напрями удосконалення управління оборотними активами на підприємстві за сучасних умов господарювання пропонуємо особливу увагу приділити зменшенню дебіторської заборгованості на підприємстві в зв'язку з тим, що

вона займає найбільшу частку в активах підприємства. Таким чином, при зменшенні дебіторської заборгованості на 25%, величина приросту продукції складе 807,4 тис. грн.

За допомогою ефективного управління поточними активами можна поліпшити економічний стан підприємства. На покращення фінансового стану підприємства суттєво впливає ефективність використання оборотних засобів підприємства яка залежить насамперед, від уміння керувати ними, поліпшувати організацію виробництва, підвищувати рівень комерційної і фінансової роботи.

Отже, для підвищення ефективності використання оборотних активів на нашу думку на підприємстві необхідно забезпечити якісне управління ними на основі удосконалення процесу проведення інвентаризації активів, а саме:

- виведення з одиниці виробничих запасів в окрему групу обліку тільки тої частини, яку необхідно уцінити;

- виведення зі складу активу надмірної (наднормативної) кількості запасів, яка не відповідає вимогам визнання активом і яка виявлена також при інвентаризації; - прийняття пропозицій по урахуванню запасів для яких є вірогідність реалізації в майбутньому на ще не задіяному за балансовому рахунок 073;

- списання вищевказаних запасів за рахунок чистого прибутку підприємства.

Впровадження цих кроків дасть можливість не тільки підвищити ефективність управління оборотних активів, а і ввести конкретну відповідальність за їх використання.

Література

1. Гордополов В., Гордополова Н. Застосування факторного аналізу при оцінці фінансових результатів діяльності підприємства // Економічний аналіз. – 2013. – Випуск 8, Частина 2. – С. 95-98.
2. Економічний аналіз: Навчальний посібник / За ред. проф. Ф.Ф. Бутиця / – Житомир: ПП «Рута», 2003. – 680 с.
3. Івахненко В.М. Курс економічного аналізу: Навчальний посібник. – К.: Знання, 2005. – 190 с.
4. Костенко Т.Д. Економічний аналіз і діагностика фінансового стану сучасного підприємства: Навчальний посібник. – К.: ЦНЛ, 2006. – 400 с.
5. Пічугіна Т.С., Шубіна С.В., Мірошник О.Ю. Фінансовий аналіз у схемах і таблицях: [навчальний посібник]. – Львів «Новий Світ - 2000» - 2014. – 326

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АУДИТУ В УКРАЇНІ

Сомик Н. – ст. 3 курсу, гр. Фвн-32

Науковий керівник– к. е. н., доцент Нагайчук В. В

Вінницький навчально-науковий інститут економіки THEU

Аудит, як вид фінансового контролю, є порівняно новим видом діяльності в Україні і процес його розвитку характеризується виникненням ряду проблем та недоліків, які обумовлені незначним практичним досвідом, недосконалістю законодавства з аудиту.

На сьогоднішній день питанням щодо проблематики та перспектив розвитку аудиту присвячені праці таких вітчизняних учених, як Вишневського В., Дороша Н., Кравченка В., Василика О., Опаріна В., Федосова М., Редька О., Рубана Н. та ін.

Основною метою даної роботи є визначення проблем розвитку аудиту як виду незалежного фінансового контролю в Україні та пошук шляхів їх вирішення.

Розвиток аудиту в Україні розпочався після прийняття Закону України «Про аудиторську діяльність» від 22.04.1993 р. Однак за 13 років аудит в Україні так і не набув широкого впровадження. Стандарти аудиту видання 2004 року призначені для використання в Україні як посібник для аудиторів, бухгалтерів, керівників фінансових установ та підрозділів. Однак міжнародні стандарти аудиту дослівно переведені з англійської мови на українську без урахування нашого національного досвіду та специфіки ведення бухгалтерського обліку в Україні [1].

Можна виділити такі основні проблеми розвитку сучасного аудиту:

-недостатність досвіду проведення аудиторської діяльності, адже в Україні така форма контролю зародилася не так давно порівняно з іншими країнами;

-відсутність стійкого механізму регулювання аудиту, спричиненого недостатнім законодавчим підґрунтям. Це відсутність методики оцінки розмірів збитку користувача за умови надання неякісних послуг, недовіра до ймовірності забезпечення аудитором конфіденційності інформації;

-недостатня кількість методичних розробок з аудиторського контролю, недостатність спеціальної літератури, що являє собою певну прогалину у формуванні методології та вимагає науково обґрунтованих теоретичних розробок у цьому напрямі та їх практичного втілення[2];

-проблема формування цін на аудиторські послуги, оскільки чіткої системи розрахунку вартості аудиторських послуг в Україні не існує, а проведення аудиторської перевірки якщо розмір винагороди за надання аудиторських послуг не враховує

необхідного для якісного виконання таких послуг часу, належних навичок, знань, професійної кваліфікації та ступінь відповідальності аудитора заборонено [3]. Хоч аудиторі і скаржаться на падіння вартості їх послуг, офіційна статистика Аудиторської палати України свідчить про зворотне.

На сьогодні аудиторські фірми України можуть надавати достатньо широкий спектр послуг. Тому окреслення кола безпосередньо аудиторських послуг – це одна з найважливіших сучасних проблем теорії аудиту. Однією з проблем здійснення аудиту в Україні є також нерегульовані питання фінансування робіт зі створення адекватної системи аудиту в Україні та страхування аудиторської діяльності [4].

Дослідивши основні проблеми розвитку, пропонуємо такі шляхи вирішення, зокрема:

-страхування відповідальності страхових компаній за неякісно виконаний аудиторський контроль;

-встановлення єдиних цін щодо надання послуг аудиторськими компаніями, що змусить їх звернути увагу на якісне надання послуг, від чого буде залежати попит на їхні послуги [5];

-розроблення єдиних стандартів функціонування аудиторської діяльності в Україні, в яких безпосередньо варто визначити, що належить до сфери аудиторської діяльності, оскільки як було вище зазначено, українські аудиторські фірми займаються і консалтинговими послугами, тобто поєднують декілька видів діяльності.

Отже, аудит як вид незалежного фінансового контролю почав розвиватися в Україні порівняно недавно, проте вже має ряд недоліків, а точніше несформованих умов функціонування, оскільки на сьогоднішній день не існує встановлених чітких стандартів щодо його функціонування, а запозичення закономірностей його розвитку у зарубіжних країнах є недостатньо ефективним, оскільки не враховуються відмінності національної економіки України з економіками іноземними.

Література

1. Бондар В. П. Удосконалення системи організації аудиторської діяльності в Україні // Формування ринкових відносин в Україні. – 2008. – № 9. – с. 16 – 19.
2. Усач Б. Ф. Проблеми розвитку аудиту в Україні // Регіональна економіка. – 2007. – № 4. – С. 217 – 222.
3. Закон України «Про аудиторську діяльність» від 22.04.1993 № 3125-ХІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3125-12>.
4. Миронова Ю. Проблеми розвитку аудиту в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://conf-cv.at.ua/forum/19-82-1>.
5. Мусіхіна Г. М. Проблеми та перспективи розвитку аудиту в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=25952>.

ПРОБЛЕМИ І НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ

Ряба А. – ст. 3 курсу, гр Фвн-32

Науковий керівник - к.е.н., доцент Нагайчук В.В.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки THEU

В Україні в сучасних умовах відбувається процес пошуку і становлення ефективної системи державного управління, побудови організаційної структури органів, які входять до цієї системи і оптимізація їх функціональної діяльності. Організація державного фінансового контролю є обов'язковим складовим елементом державного управління суспільними фінансовими коштами, оскільки рік у рік спостерігається постійне збільшення бюджетних правопорушень, а також численні факти неефективного використання бюджетних коштів та коштів державних позабюджетних фондів [1].

Загалом від початку 2015 року Держфінінспекція перевірила 1 687 підприємств, установ та організацій, з яких майже на 87 % виявила порушення фінансово-господарської дисципліни. Допущення такої кількості фінансових порушень в державному секторі треба відносити не тільки до низької фінансової дисципліни та зловживань, а й до недоліків організаційної та функціональної складових державного фінансового контролю.

Значний внесок у вивчення цих проблем, визначення оптимальної структури та дослідження особливостей діяльності контролюючих органів зробили такі вчені, як Басанцов І., Бречко О., Іваницька О., Ісмаїлов А., Ковалюк О., Корень Н., Овсянніков Л., Рубан Н., Стефанюк І., Чечуліна О., Чумакова І. та ін.

Метою статті є розроблення напрямів удосконалення державного фінансового контролю на основі діючої практики фінансового контролю в Україні.

В умовах ринкової економіки, у зв'язку із змінами, які сталися за останні роки в економіці України, держава повинна докорінно перебудувати свої контрольні і управлінські функції, урахувавши розвиток підприємництва та впровадження нових принципів господарювання.

Застосування застарілих форм фінансового контролю не дозволяє державі ефективно впливати на процеси, які відбуваються в економіці, що призводить до зниження контрольних функцій держави в умовах трансформації економічних відносин, не забезпечує концентрацію контрольних дій на найбільш пріоритетних напрямках фінансової діяльності.

Зараз існує необхідність модернізації державного фінансового контролю в Україні, яка вимагає розробки нових підходів до вирішення теоретичних і практичних проблем в організації контролю.

Для посилення функцій контролю, потрібно розробити дієві заходи щодо удосконалення

державного фінансового контролю як повномасштабної системи, й реально оцінювати сучасний стан основних елементів цієї системи.

Напрями удосконалення системи державного фінансового контролю полягають у усуненні деформацій і диспропорцій у системі державного фінансового контролю та у гармонійному розвитку усіх складових елементів.

Основні заходи щодо вдосконалення системи державного фінансового контролю в Україні повинні здійснюватися як в поточній діяльності контролюючих органів, так і в довгостроковому періоді на основі врахування стратегії розвитку фінансової системи в Україні [2].

Також доцільно створити єдину базу даних, яка надаватиме можливість отримати інформацію про суб'єкти господарювання, а також про допущені ними фінансові порушення, які виявлені різними органами державного фінансового контролю. Це дозволить, насамперед, звертати увагу на проблемні місця у фінансовій діяльності об'єкта при плануванні перевірок.

Також є доцільним використати досвід зарубіжних країн, оскільки більшість з них набагато раніше, ніж Україна перейшли до ринкової економіки [3]. Але потрібно використовувати тільки найкращі досягнення зарубіжних вчених, які можуть бути органічно адаптовані до вітчизняної економіки, менталітету, існуючої системи обліку і контролю. Це надасть можливість українським фахівцям якнайкраще вдосконалити існуючу в Україні систему контролю.

Для удосконалення діяльності державного фінансового контролю доцільно: оптимізувати функції та повноважень всіх контрольних органів, що буде сприяти формуванню ефективної організаційної структури системи державного фінансового контролю; розмежувати внутрішній і зовнішній контроль, що буде сприяти незалежності контролюючих органів та об'єктивності у проведенні перевірок; розробити та реалізувати концепцію цілісної системи державного фінансового контролю, яка буде заснована на єдиних принципах, правилах, методології та інформаційній базі [4].

Отже, запропоновані напрями удосконалення сприятимуть створенню єдиної системи державного фінансового контролю в Україні, удосконаленню законодавчих актів, які регламентують організацію контрольної діяльності, підвищенню якості його організаційного, методологічного та інформаційного забезпечення.

Література

1. Єрміїчук Н. І. Напрями вдосконалення державного фінансового контролю в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://docviewer.yandex.ua>
2. Даценко Г. В. Шляхи удосконалення державного фінансового контролю в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nauka.kushnir.mk.ua>
3. Гулько В. В. Удосконалення механізму державного фінансового контролю в Україні / Гулько В. В. // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 12. – С. 181-185.
4. Сюркало Б. І. Державний фінансовий контроль в контексті сталого економічного розвитку / Сюркало Б. І. // Державне управління: удосконалення та розвиток. – 2012. – № 2. – С. 14 – 17.

РОЗКРИТТЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ЯК ДЕФІНІЦІЇ

Костюк С. – ст. 4 курсу, гр. Фвн-41

Науковий керівник - к.е.н., доцент Мацедонська Н.В.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

В умовах сучасної економічної науки однією з найважливіших складових економічної безпеки України є її фінансова безпека, яка, в свою чергу, є основою національної безпеки держави. Саме національна безпека держави, як запорука стабільності, незалежності країни та умов ефективності життєдіяльності суспільства характеризується, перш за все, станом захищеності економіки від загроз з фінансового боку.

Питання фінансової безпеки вже давно привертає увагу багатьох вчених. Аналізуючи праці українських та закордонних дослідників, можна дійти висновку, що досі немає чіткого розмежування понять «фінансова безпека» і «система фінансової безпеки», існують інші суттєві розбіжності понятійного апарату фінансової безпеки на макро- та мікрорівні. Це заважає виробленню єдиної думки про фінансову безпеку як економічну категорію. Слід відзначити роботи та публікації вітчизняних та зарубіжних науковців – економістів, присвячені сутності дефініції фінансова безпека. Серед них: О.І. Барановський [1], К.С. Горячева [2], М.М. Єрмошенко [3], А.Г. Загородній [4], О. Савицька [5] та інші.

Вітчизняний науковець І.О. Барановський вважає, що фінансова безпека – «це важлива складова частина економічної безпеки держави, що базується на незалежності, ефективності і конкурентоспроможності фінансово-кредитної сфери України, яка відображається через систему критеріїв і показників її стану, що характеризують збалансованість фінансів, достатню ліквідність активів і наявність необхідних грошових і золотовалютних резервів, ступінь захищеності фінансових інтересів на усіх рівнях фінансових відносин, стан фінансових потоків в економіці, що характеризується збалансованістю і наявністю апробованих механізмів регулювання і саморегулювання» [1, с. 24].

Економіст К.С. Горячева на макрорівні визначає фінансову безпеку як: «фінансовий стан, який характеризується, по-перше, збалансованістю і якістю сукупності фінансових інструментів, технологій і послуг, котрі використовуються підприємством, по-друге, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх загроз, по-третє, здатністю фінансовою системою підприємства забезпечувати реалізацію власних фінансових інтересів, місії і завдань достатніми обсягами своїх ресурсів, по-четверте, забезпечувати ефективний і сталий розвиток цієї фінансової системи» [2, с. 66].

На думку М.М. Єрмошенко, фінансова безпека — «це такий стан фінансово-кредитної сфери, який характеризується збалансованістю і якістю системної сукупності фінансових інтересів, достатністю обсягів фінансових ресурсів для всіх суб'єктів господарювання і населення в цілому, що забезпечує ефективне функціонування національної економічної системи і соціальний розвиток» [3].

Так, А. Г. Загородній у своєму фінансово-економічному словнику розглядає фінансову безпеку лише на макрорівні. За словами автора фінансова безпека – це «захищеність фінансових інтересів суб'єктів господарювання на всіх рівнях фінансових відносин, забезпеченість домашніх господарств, підприємств, організацій та установ, регіонів, галузей і секторів економіки, держави загалом фінансовими ресурсами, достатніми для задоволення їхніх потреб і виконання фінансових зобов'язань. Фінансова безпека є складовою економічної безпеки держави» [4, с. 516]. Автор звертає саме увагу на надійну і забезпечену всіма необхідними засобами державу, захищеність національно-державних інтересів у сфері економіки від внутрішніх та зовнішніх збитків.

Найбільш вдало трактування поняття фінансова безпека дає О. Савицька, адже автор ототожнює поняття, як «складну багаторівневу системою, яку утворюють ряд підсистем, кожна з яких має власну структуру і характер розвитку» [5, с. 14]. О. Савицька вдало підкреслює, що система фінансової безпеки держави включає бюджетну, валютну, грошово-кредитну, боргову безпеки, безпеку страхового ринку та безпеку фондового ринку.

Отже, можемо стверджувати, що автори не повною мірою розкривають суть даної дефініції. Так, на наш погляд дане поняття можна ототожнювати, як найважливішу складову економічної безпеки країни в умовах ринкової економіки, яка включає:

- стан фінансів і фінансових інститутів, при якому забезпечується гарантований захист національних економічних інтересів;
- гармонійний і соціально спрямований розвиток національної економіки, фінансової системи і всієї сукупності фінансових відносин і процесів у державі;
- підтримка соціально - політичної стабільності суспільства;
- готовність і здатність фінансових інститутів створювати механізми реалізації та захисту інтересів розвитку національних фінансів.

Література:

1. Барановський О.І. Фінансова безпека в Україні (методологія оцінки та механізми забезпечення) / О.І. Барановський. – К. : КНТЕУ, 2004. – 760с.
2. Горячева К. С. Фінансова безпека підприємства. Сутність та місце в системі економічної безпеки / К. С. Горячева // Економіст. – 2003. – № 8. – С. 65-67
3. Єрмошенко М. М. Фінансова безпека держави: національні інтереси, реальні загрози, стратегія забезпечення: монографія [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.disslib.org>
4. Загородній А. Г. Фінансово-економічний словник / А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк, Т. С. Смовженко. - К. : Знання, 2002. - 576 с
5. Савицька О. Оцінка та шляхи забезпечення фінансової безпеки України / О. Савицька // Економічний форум. – 2012. – №3. – С.14

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Колесник А. – ст. 4 курсу, гр. Фвн-41

Науковий керівник – к. е. н., доцент Мацедонська Н. В.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Місцеві фінанси є однією з важливих складових фінансової системи держави, оскільки вони беруть участь у розподілі та перерозподілі ВВП держави і забезпечують фінансування витрат пов'язаних з функціонуванням виробничої та соціально-культурної сфери.

На сьогоднішній день є досить актуальною проблема фінансової самостійності місцевих фінансів, оскільки використання бюджетних коштів безпосередньо пов'язане з виконанням державою її органами місцевого самоврядування покладених на них завдань, найважливішим з яких є регулювання суспільного відтворення, задоволення потреб населення, управління державою, забезпечення охорони правопорядку, функціонування національної оборони, здійснення міжнародного співробітництва, охорона навколишнього середовища.

Вагомий внесок у вирішення теоретичних та практичних питань управління місцевими фінансами зробили такі фахівці: В.Б. Авер'янов, П.Д. Біленчук, О.Й. Вівчар, О.П. Кириленко, В.І. Кравченко, О.Б. Курило, О.Я. Лобурко, М.В. Підмогильний, В.В. Савченко, Т.О. Смірнов, О.О. Сунцова, С.М. Чистов та ін.

Фінансова самостійність місцевих бюджетів є передумовою здійснення функцій і завдань, що покладені на місцеве самоврядування. Самостійність регіонів завжди буде формальною, якщо існуватиме фінансова залежність від центральної влади щодо формування та виконання дохідної частини місцевих бюджетів.

Існує проблема незацікавленості органів місцевого самоврядування у нарощуванні власної дохідної бази, про що і свідчить суттєве перевищення темпів зростання обсягів трансфертів вирівнювання, які передаються місцевим бюджетам, над темпами зростання самостійно залучених ними доходів. Але ця проблема і надалі залишається невирішеною, а масштаби фінансової забезпеченості місцевих бюджетів так і не змінилися [1, с. 7].

Серед основних проблем також відзначимо: нестабільність джерел формування доходів місцевих бюджетів та відсутність ефективного механізму міжрегіонального перерозподілу державних доходів. Більшість адміністративно-територіальних одиниць неспроможні самостійно забезпечувати навіть мінімальні соціальні потреби своїх жителів.

З метою підвищення зацікавленості органів місцевого самоврядування у залученні на свою

територію як юридичних, так і фізичних осіб необхідно змінити систему розподілу податку на доходи фізичних осіб між місцевими бюджетами. Діюча система справляння податку з доходів фізичних осіб передбачає його надходження до місцевого бюджету за місцем роботи платника податку [2, с. 125].

Тому виходом з даної ситуації є введення єдиного порядку сплати податку на доходи фізичних осіб за місцем проживання громадянина.

Зарахування частини податку на доходи фізичних осіб до місцевого бюджету за місцем проживання платника дасть змогу, з одного боку, пов'язати мешканців адміністративно-територіальних одиниць з відповідними місцевими бюджетами через систему оподаткування; з іншого - спрямувати діяльність місцевих органів влади відповідно до інтересів місцевих жителів.

Так з метою підвищення доходів місцевих бюджетів необхідно встановити довгострокові нормативи відрахувань від податку на прибуток підприємств, що значно вплинуло б на повноту зборів від даного податку на всіх рівнях бюджетної системи, сприяючи зацікавленості в цьому місцевих органів влади. Для одержання своєї частки від податку органи влади на місцях зацікавлені у збільшенні загального обсягу цього податку, що надходить на підвідомчій території до бюджетної системи, включаючи вищестоящі бюджети. Це також дозволило б ліквідувати штучну дотаційність високорозвинених регіонів, скоротити дотаційність інших і зустрічні фінансові потоки між рівнями бюджетної системи.

Дуже важливо підвищувати частку власних доходів місцевих бюджетів. Цьому має сприяти розвинута система місцевих податків і зборів, яка покликана забезпечити основні надходження до бюджетів міських, селищних і сільських рад, підтримати і розвивати місцеву інфраструктуру, роль якої дедалі зростає у проведенні соціальної та економічної політики [3, с. 156].

Отже, проаналізувавши недоліки місцевих фінансів та напрями їх вирішення, ми дійшли до висновку, що лише шляхом зміцнення фінансової бази органів місцевого самоврядування і надання їм досить широких повноважень можна досягти реальної бюджетної самостійності та фінансової децентралізації.

Література:

1. Покатаев П.С. Осуществление общественного контроля за расходами местных бюджетов: опыт Украины / П.С. Покатаев // Региональная экономика и управление : электронный научный журнал. – 2012. – № 4 (32). – С. 7.
2. Солдатенко О.В. Місцеві бюджети в Україні: проблеми та перспективи / О. В. Солдатенко // Науково-дослідний інститут фінансового права. Збірник наукових праць / НДІ фін. права. - Київ : Алерта, 2011. - С. 124-126
3. Швець В. Місцеві фінанси - завдання подальшої трансформації / І.В. Швець // Регіональна економіка. - 2007. - № 4. - С. 156-162.

ЗАОЩАДЖЕННЯ ДОМАШНІХ ГОСПОДАРСТВ ЯК ДЖЕРЕЛО ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНІ

Колесник А.– ст. 4 курсу, гр. Фвн-41

Науковий керівник – к. е. н., доцент Нагайчук В.В.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

В процесі свого функціонування кожна країна вимагає залучення фінансових ресурсів, призначенням яких є сприяння розвитку економіки. Україна, зважаючи на необхідність здійснення реформування економічної системи та наявні кризові явища, відчуває цю потребу надзвичайно гостро. Одним із джерел залучення ресурсів є заощадження домогосподарств, які через механізм фінансового ринку сприятимуть задоволенню потреб господарюючих суб'єктів у позикових коштах та формуванні власного капіталу, а також дозволять державі фінансувати капітальні та поточні видатки, покривати дефіцит державного та місцевих бюджетів [1, с.73].

Залучення заощаджень населення до інвестиційних процесів, тобто переведення їх з неорганізованої (готівкової) форми в організовану (вклади у банківських установах; вклади у небанківських депозитних установах; придбання цінних паперів; вкладення у страхові поліси [2, с. 229] є важливим питанням для України протягом усього періоду розвитку її економіки.

У сучасній та класичній науковій економічній літературі проблема заощаджень є однією з найвагоміших. Детальні та всебічні дослідження знайшли своє відображення в працях класиків економічного вчення, зокрема А. Сміта, Д. Рікардо, Дж. М. Кейнса, П. Самюельсона та ін. Вітчизняні вчені в останні роки активно досліджують заощадження, серед них варто відзначити праці таких науковців, як М. Алексеєнко, О. Ватаманюк, Н. Дорофєєва, С. Панчишин, М. Савлук, Т. Смовженко, М. Маламед та ін.

Добровільне відкладення грошей на задоволення своїх потреб в майбутньому є основою заощаджень населення. Науковці під заощадженнями розуміють частину грошових доходів населення, яка призначена для того, щоб забезпечити потреби у майбутньому, яка формується внаслідок скорочення поточного особистого споживання. Рівень доходів населення зумовлює потребу накопичувати гроші, щоб придбати потрібний товар або сплатити послугу в майбутньому [3, с. 174].

Основними чинниками формування заощаджень, відповідно до фундаментального положення класичної економічної теорії, є величина отриманого

доходу, витрати на споживання, об'єктивні та суб'єктивні фактори, які впливають на схильність людини до заощаджень.

Залучення заощаджень в інвестиційний процес передбачає наявність сукупності інструментів, форм і методів, які забезпечують капіталізацію частини доходів домашніх господарств та сприяють їх збереженню і зростанню, тобто особливого механізму трансформації заощаджень домогосподарств в інвестиції [4, с. 163].

Механізм трансформації заощаджень домогосподарств в інвестиційні ресурси в різних країнах має свою національну специфіку. Однак, узагальнивши, можна представити його наступним чином: операції на фондовому ринку (купівля цінних паперів); посередництво (через фінансово-кредитні інститути, які акумулюють вільні фінансові ресурси домогосподарств).

На формування заощаджень та трансформацію їх у інвестиції впливає держава, проводячи монетарну політику через Національний банк, адже якщо відсоткова ставка зростає, посилюється стимулювання заощаджень та розміщення їх на рахунки у банках. Населення зацікавлене вкладати вільні гроші доти, поки процентні ставки вищі від темпів інфляції.

Визначення найбільш ефективної форми інвестування є дуже складним завданням, але від правильності його реалізації буде залежати можливість отримання доходу та збереження основної суми інвестиції. Найбільш популярними напрямками інвестування коштів серед домогосподарств України є їх розміщення на депозитах у банках, а також переведення у такі іноземні валюти, як євро та долари. Також за умови наявності значного розміру заощаджень населення вкладає кошти у нерухоме майно шляхом купівлі його на вторинному ринку, або первинному ринку, в тому числі виступаючи учасником фондів фінансування будівництва та фондів операції нерухомості [5, с. 47].

Отже, трансформація заощаджень в інвестиції залежить від створення сприятливого середовища у сфері економіки та соціально-економічного розвитку країни. Лише за таких обставин підвищення рівня національних заощаджень може трансформуватись у підвищення темпів економічного зростання.

Література

1. Носова Є. Заощадження домогосподарств, як джерело інвестиційних ресурсів в Україні / Є. Носова // Економіка. – 2015. – № 2(167). – С. 73 – 74.
2. Бандера В. Доходи і заощадження в перехідній економіці України / В. Бандера, В. Буняк, О. Ватаманюк, Н. Дорофєєва, Г. Коротка та ін.; [С. Панчишин (ред.), М. Савлук (ред.)]. – К. : Видав. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2003. – С. 243.
3. Рамський А. Ю. Інвестиційний потенціал заощаджень фізичних осіб та механізми його реалізації / А. Ю. Рамський // Актуальні проблеми економіки. – 2007. – № 5. – С. 173 – 178.
4. Ключник Л. В. Заощадження домогосподарств, як джерело інвестиційних ресурсів в Україні / Л. В. Ключник // Економічні науки. – 2012. – № 9 (33). – Ч. 4. – С. 163 – 164.
5. Степанова А. Заощадження домогосподарств як важливий інвестиційний ресурс країни / А. Степанова, Є. Удод // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. – 2012. – Вип. 136. – С. 47.

ПРОБЛЕМИ БЮДЖЕТНОГО ПРОЦЕСУ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЙОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ

Бойчук Д. – ст. 4 курсу, гр. Фвн – 41

Науковий керівник – к. е. н., доцент Мацедонська Н. В.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Успішне функціонування економіки будь-якої країни тісно пов'язане з оптимальним забезпеченням формування та виконання бюджету. Від якісного здійснення бюджетного процесу залежить дієвість бюджетної політики, яка повинна позитивно впливати на економічну та фінансову стабільність держави, її соціальний рівень життя.

Бюджетний процес не обмежується лише підготовкою закону про асигнування коштів за групами статей видатків бюджетів. Це постійний процес визначення пріоритетів держави, її завдань та функцій на певному етапі, розробки відповідних цільових програм, визначення управлінських стратегій, оцінки ефективності використання коштів, контролю за дотриманням законодавства та виконанням бюджетних повноважень.

Актуальність теми дослідження полягає у тому, що бюджетний процес України має ряд невирішених проблем, які виникають вже на першій стадії – прийняття бюджету – і завершуються на стадії виконання бюджету та відповідальності за бюджетні порушення.

Особливості і проблеми бюджетного процесу висвітлено у працях вітчизняних та зарубіжних економістів – Януль І.Є., Ісмаїлов А.Б., Кучер Г., Лавров А.М., Потеряйло І., Сивульський М.І. О. Василика, С. Юрія, С. Буковинського, К. Павлюк, В. Суторміної, Ш. Бланкарта, Дж. М. Б'юкенена.

Традиційно бюджетний процес визначається як сукупність дій уповноважених органів держави та місцевого самоврядування, що здійснюється на підставі норм бюджетного права, щодо складання, розгляду, затвердження й виконання бюджетів, а також складання, розгляду та затвердження звіту про їх виконання.

Умовно проблеми бюджетного процесу в Україні можна розділити на три категорії:

- проблеми на стадії прийняття бюджету;
- проблеми, що виникають в процесі виконання бюджету;
- проблеми контролю та відповідальності за бюджетний процес.

Важливою вадою бюджетного процесу в Україні, що виникає на стадії прийняття і виконання, є його недостатня прозорість. З січня 2015 р. Державне казначейство України припинило розміщення на своєму офіційному сайті відповідну інформацію, а Мінфін публікує ці дані із запізненням на місяць, що не дозволяє оперативно оцінювати поточний стан публічних фінансів. Відсутність інформації щодо відповідності планових показників фактичним, не дає можливості оцінити ефективність бюджетного планування та виконання бюджету [1, с.34].

Традиційно в Україні виконання державного бюджету здійснюється в умовах чинності неоднозначних і суперечливих правових норм різних законів, які регулюють тотожні бюджетні відносини, постійної зміни протягом бюджетного року чинних правових норм, на яких ґрунтуються показники державного бюджету.

Проведене дослідження колективу авторів засвідчило оберненопропорційну залежність між динамікою ВВП та кількістю внесених змін до державного бюджету відповідного року. Крім того, отримані коефіцієнти вільних членів моделі показують, що кожна непередбачувана зміна планових показників поточного року коштує економіці держави витрачанням майже трьох відсоткових пунктів ВВП [2, с. 40].

До основних проблем на етапі виконання бюджету також можна віднести наступні проблеми: значна дефіцитність бюджетів та їх фінансування, суттєвий рівень Державного боргу і складність його обслуговування, невизначеність програмно-цільового методу формування бюджету. Одна з суттєвих причин дефіцитності бюджету – це незабезпечення виконання планових показників, які не завжди відповідають економічним тенденціям, а видатки значно перевищують можливості акумулювання коштів. Напрямами врегулювання цих питань є оптимізація видатків на державне управління та вдосконалення планування і виконання бюджетних програм з урахування, насамперед, досвіду країн ЄС [2, с.41].

Також існує ряд проблем з контролем за рухом грошових коштів, а саме: неефективне використання коштів бюджету; відсутність ефективного контролю за реалізацією бюджетних програм. Постає питання і з визначенням ефективності вкладених бюджетних коштів. Це вимагає вирішення питань з посиленням контролю за цільовим використанням бюджетних коштів, а також посилення відповідальності за виявлені порушення за їх використання [3, с. 4].

Ключовою проблемою організації та реалізації бюджетного процесу в Україні є контроль і відповідальність за виконанням бюджету. Зокрема, проблема відповідальності криється в розумінні того, що нині фінансується з бюджету зазвичай не результат, а сама функція. Отже, у процесі розподілу фінансових ресурсів розпорядники бюджетних коштів повинні їх «освоїти» у відведені терміни, а не ефективно інвестувати. Контроль за виконанням бюджету в Україні здійснюється Рахунковою палатою, яка не має права накладати фінансові санкції, адміністративні стягнення до порушників бюджетного законодавства, а, отже, в цьому випадку функція контролю не має результативного впливового значення. Діяльність Рахункової Палати лише обмежується обов'язком інформувати органи влади з питань дотримання бюджетного законодавства та витрачання бюджетних коштів [4, с.33].

Нині можна стверджувати, що без реформи бюджетного процесу неможливе подолання кризових явищ у соціально-економічному житті України.

Отже, основними векторами, здатними забезпечити ефективну реалізацію бюджетного процесу в Україні є:

- забезпечення детальної та однозначної законодавчої регламентації всіх аспектів бюджетних право-відносин на кожній зі стадій бюджетного процесу;

– посилення впливу інститутів громадянського суспільства на формування та реалізацію бюджетної політики держави;

– створення механізму забезпечення відкритості та прозорості діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування на кожній зі стадій бюджетного процесу;

– забезпечення якісної та ефективної професійної підготовки персоналу, зокрема підбору кадрів, які повинні мати не лише фахову спеціальність, а й галузевий фах відповідно до специфіки роботи;

– дотримання принципу системності та наукового супроводження при здійсненні заходів щодо реформування бюджетного процесу.

Література :

1. Щербина О. В. Бюджетний процес в Україні в контексті змін бюджетного законодавства / О. В. Щербина // Державне управління: удосконалення та розвиток. – 2015. - №4. - с. 34-36.
2. Бугай Т. В. Сучасні проблеми та вектори розвитку бюджетного процесу в Україні/ Т. В. Бугай // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. – 2012. – № 2. – с. 40-48.
3. Кулай, А. В. Основні проблеми бюджетного процесу в Україні/ А. В. Кулай // Економічні науки. – Вип. 7 (25) – Ч. 4. – 2010. – С. 2-9.
4. Фролов, С. М. Дослідження проблем організації бюджетного процесу в Україні/ С. М. Фролов // Механізм регулювання економіки. – 2010. – №3. – Т. 2 – С. 32-40.

УДК 336: 330. 567. 28

ФІНАНСИ ДОМОГОСПОДАРСТВ ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ

Янчук І.- ст. 4 курсу, гр. Фвн - 41

Науковий керівник – к.е.н., доцент Нагайчук В.В.

Вінницький навчально – науковий інститут економіки THEU

Виникнення сучасної української держави супроводжувалась перебудовою економічної системи в цілому та переорієнтацією на ринкові методи ведення господарської діяльності. Розвиток і становлення ринкових відносин мали безпосередній вплив на функціонування економіки країни та сприяли певним структурним зрушенням, зокрема щодо появи нових суб'єктів економічних відносин й відповідного розширення можливих сфер та способів економічної взаємодії. Надзвичайної актуальності питання спроможності домогосподарств забезпечувати власний добробут та необхідності самостійно піклуватись про формування та забезпечення належних ресурсів не лише існування, але й розвитку та задоволення своїх потреб набуває саме за умов перебудови економічної системи взагалі, та зміни пріоритетів у взаємовідносинах між державою та домогосподарствами зокрема, тим більш, що одним з важливих напрямів функціонування домогосподарств як суб'єкта фінансових відносин є формування достатньої фінансової бази для можливості повноцінного розвитку кожного з членів домогосподарства – безпосередніх власників та носіїв людського капіталу [1].

Динамічний характер розвитку та залежність від світових економічних процесів економіки, тісний взаємозв'язок між загальною економічною ситуацією в країні та спроможністю домогосподарств забезпечувати власні потреби й формувати фінансові ресурси для можливості розвитку людського капіталу, безпосереднім власником якого є домогосподарство, створюють необхідність дослідження фінансів домогосподарств саме в розрізі джерел формування доходів з метою забезпечення умов для розвитку людського капіталу кожного з учасників домогосподарства, що функціонує в якості повноправного та самостійного суб'єкта фінансових відносин [2]. Крім того, зміна ролі держави у

забезпеченні умов життєдіяльності домогосподарств, визначають доцільність розгляду безпосередньої діяльності домогосподарства щодо самостійного пошуку ефективних шляхів реалізації здатності до праці кожного з учасників домогосподарства. раці. Виділення домогосподарства як самостійного та повноправного суб'єкта, що безпосередньо задіяний у всіх процесах, пов'язаних з виробництвом, розподілом та споживання ВВП країни зумовлює залучається даного суб'єкта до фінансових відносин, у тому числі через формування грошових потоків.

Так, складовою доходів населення, що є доволі «звичною» для вітчизняних домогосподарств, виступають трансфертні платежі, які в переважній більшості випадків населення отримує від держави у вигляді соціальних виплат. Соціальні трансферти (соціальні виплати) представляють собою певні грошові кошти, що їх отримує населення від держави при настанні певних подій: вихід на пенсію, хвороба, безробіття тощо.

В умовах ринкової економіки джерелами формування грошових доходів домогосподарств виступають доходи, які представляють собою частину національного доходу країни, адже домогосподарство є безпосереднім учасником суспільного виробництва, зокрема через постачання на ринок факторів виробництва, що дає змогу даному суб'єкту приймати участь у розподілі та перерозподілі національного доходу і претендувати на певну його частку. Це обумовлено правом власності на той чи інший ресурс, від так, відносини власності багато в чому визначають пропорції розподілу та частку доходу на яку може претендувати кожен учасник. Реалізація учасниками домогосподарства своєї здатності до праці та набуття ними статусу «найманого працівника» визначає можливість отримання доходу у формі заробітної платні.

З набуттям Україною незалежності та переходом на ринкові засади функціонування економіки, однією з

складових якої є існування приватної власності, вітчизняні домогосподарства отримали змогу доповнити можливі джерела своїх грошових доходів, зокрема за рахунок доходів від власності, що проявляються у вигляді відсотків, дивідендів та ренти. Існування у ринковій економіці різних форм власності, змога самостійно приймати рішення щодо свого функціонування та наявність у володінні домогосподарства різних факторів виробництва виступають своєрідними передумовами для можливості здійснення домогосподарством самостійної підприємницької діяльності. В цьому випадку домогосподарство виступає не лише постачальником ресурсів, а й одночасно є їх покупцем. Від так, змінюється статус – з найманого працівника індивід перетворюється на само зайнятого.

Отже, прибуток, який отримує таке домогосподарство, є нічим іншим як поєднанням

заробітної плати, відсотків за користування грошовими коштами, платною за використання майна домогосподарства тощо. Від так, розбудова ринкових відносин в Україні визначає необхідність переорієнтації вітчизняних домогосподарств на більшу самостійність, зокрема щодо взаємовідносин з державою, у всіх аспектах діяльності даного суб'єкта, що зумовлює важливість формування належної фінансової бази для його повноцінного функціонування та можливості розвитку людського капіталу.

Становлення домогосподарств як повноправних та самостійних учасників економічних відносин, визначає їх більшу незалежність та самостійність, зокрема щодо забезпечення свого існування та розвитку. Це зумовлює необхідність подальших досліджень щодо можливостей прогнозування та планування джерел доходів, форм та методів управління фінансовими ресурсами для вітчизняних домогосподарств.

Література:

1. Кізима Т.О. Фінанси домогосподарств: сучасна парадигма та доміанти розвитку: монографія / Т.О. Кізима; [вст. слово С.І. Юрія]. – К.: Знання, 2010. – 431 с.
2. Дегтяр А. О. Методологічні підходи до формування інтелектуального капіталу для інноваційної промислової економіки [Електронний ресурс] / А. О. Дегтяр // Державне будівництво. – 2014. – № 1. – Режим доступу до журн.: <http://www.195.5.41.214/e-book/db/2010-1/doc/1/01.pdf>
3. Бочан І.О. Домгосподарство – оновний суб'єкт розвитку людського капіталу / І.О. Бочан // Регіональна економіка. – 2014.- №4.- С. 193-199.

УДК 336. 275 (477)

ШЛЯХИ ПОДОЛОННЯ БОРГОВОЇ ПРОБЛЕМИ В УКРАЇНИ

Янчук І.-ст. 4 курсу, гр. Фвн-41

Науковий керівник - к.е.н., доцент Мацедонська Н.В.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Формування основ економічної могутності держави, створення ефективної системи соціального захисту населення, забезпечення обороноздатності, підвищення добробуту громадян та вирішення низки актуальних соціально економічних проблем неможливо без надійної фінансової безпеки. Адже, безпека фінансів є ключовим чинником стабільності економіки, сталого розвитку і відноситься до пріоритетів Уряду та парламенту.

Майже кожна країну в сучасному світі супроводжують борги і цей факт є невід'ємною частиною її фінансової системи і стратегії економічного та соціального розвитку. Важливим показником фінансової безпеки є рівень внутрішніх і зовнішніх боргів.

Слід зазначити, що використання запозичених державою фінансових ресурсів базується на певних принципах, порушення яких впливає на фінансову стійкість держави та її безпеку. Довгострокові запозичення є найбільш вдалим в порівнянні з короткостроковими, але ці запозичення вимагають цілковитої довіри до Уряду з боку кредиторів. Чим більший дефіцит, тим більше нам потрібно залучати додаткових коштів. Тому мета Уряду знизити дефіцит держбюджету на 2016 рік до 3,7% ВВП. У цьому, 2015 році, Уряд скоротив дефіцит до 4,1% ВВП [1]. За даними Міжнародного валютного фонду, валовий державний борг України за результатами 2015 року

становитиме 94,4% ВВП з подальшим зниженням цього показника до 2020 року. Так, за прогнозами Фонду державний борг України у 2016 році дещо зменшиться до 92,1 % ВВП, а найбільш серйозне скорочення боргу очікується у 2019 і 2020 роках до 76,9 % і 70,8 % ВВП відповідно [1].

Проте, яким би не був валовий державний борг України у наступних роках, сьогодні видно, що в Україні, проблема погашення боргів і забезпечення фінансової стійкості та безпеки є вкрай актуальним питанням для її розвитку. З метою вирішення боргової проблеми, уряд України протягом 2015 року робив спробу часткової реструктуризації. Проте, кредитори довгий час не йшли на умови Уряду. Все ж в кінці серпня, Уряду вдалося досягти домовленості про реструктуризацію близько 19 млрд дол. США і списання 20% боргу або близько 4 млрд дол. США. Україна має намір здійснити випуск нових боргових паперів, які будуть прив'язані до зростання економіки України. Ці нові цінні папери використовуватимуться тільки з 2021 року і стануть механізмом зацікавленості інвесторів у відновленні України. Міністр фінансів зазначила, що при зростанні ВВП на 3 - 4% кредитори отримають додатково 1% до виплат, а при зростанні ВВП 4% і більше - отримують більше. Така ситуація називається win - win - і для кредиторів, і для нашої країни [2]. Слід зазначити, що сам процес вирішення проблеми державних боргів негативно

позначається на довірі населення до банківської системи і міжнародних фінансових установ та інших країн до України.

Важливим фактором забезпечення фінансової стабільності держави є розвиток фондового ринку і залучення не працюючих заощаджень в інвестиційні програми та проекти. Такий підхід дає можливість здійснити модернізацію виробництва відповідно до сучасних вимог та ліквідувати виробничі диспропорції.

На нашу думку, структурні зміни в економіці, окремих галузях, наприклад, в житлово-комунальному господарстві, реформуванні тарифної політики, енергетичного сектору, скорочення витрат на утримання державного апарату, перегляд податкових пільг, зниження фіскального навантаження на бізнес дадуть можливість запустити механізми підтримки економічного зростання, що позитивно вплине на фінансову стійкість та безпеку країни.

Література:

1. Кудряшов В.П. // Коригування публічних бюджетів у період загострення фіскальних ризиків // Економіка України. - 2015. - №7. - С. 4 - 57.
2. Минфин обещает сократить дефицит госбюджета в 2016 году до 3,7 % ВВП. Київ - 2015 [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <http://censor.net.ua/n356564> (16 .10.2015)

УДК 336.71.02(477)

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА БАНКІВ УКРАЇНИ

Кушнір Т.– ст. 4 курсу, гр. Фвн-41

Науковий керівник – к.е.н., доцент Мацедонська Н.В.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Питання фінансово-економічної безпеки банківського сектору України можна винести на перший план, адже військові дії на сході, нестабільність валютного ринку, та інші фактори негативно впливають на діяльність банків. Так банки України сьогодні функціонують в умовах невизначеності та посиленій ризикової діяльності. Тому постає необхідність у оцінці реального стану банківської сфери та розробки заходів щодо підвищення рівня банківської безпеки.

Проблематику фінансово-економічної безпеки банківської системи на рівні держави досліджували як зарубіжні, так і вітчизняні науковці зокрема Фадєєв Д.А, Захаров О. І., Євенко Т.І., Лазарева А. П. тощо. Але, на нашу думку, мало науковців розглядають ефективність діяльності банків з точки зору їх фінансово-економічної безпеки.

Метою статті є дослідження сучасного стану фінансово-економічної безпеки банків України.

Під поняттям «фінансово-економічна безпека банків» економісти розуміють сукупність умов, за яких потенційно небезпечні для фінансового стану комерційних банків дії чи обставини, попереджені або зведені до такого рівня, при якому вони не здатні завдати шкоди встановленому порядку функціонування банківської системи, збереженню й відтворенню її майна та інфраструктури й перешкодити досягненням банками статутних цілей [1,с.67].

Фінансова безпека банків багато в чому залежать від наявності економічних нормативів, що регламентують банківську діяльність, їх обґрунтованості й безумовного дотримання (табл. 1).

Таблиця 1

Економічні нормативи у банківській системі України [2].

Норматив		Станом на 01.01			
		2012	2013	2014	2015
H1	Регулятивний капітал(млн. грн.)	178454	178908.9	204 975.9	188 948.9
H2	Норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу (не менше 10 %)	18.90	18.06	18.26	15.60
H3	Норматив (коефіцієнт) співвідношення регулятивного капіталу до сукупних активів (не менше 9%)	14.96	14.89	13.98	13,72
H4	Норматив миттєвої ліквідності (не менше 20 %)	58.48	69.26	56.99	57.13
H5	Норматив поточної ліквідності (не менше 40 %)	70.53	79.09	80.86	79.91
H6	Норматив короткострокової ліквідності (не менше 60 %)	94.73	90.28	89.11	86.14
H7	Норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (не більше 25 %)	20.76	22.10	22.33	22.01
H8	Норматив великих кредитних ризиків (не більше 8-кратного розміру регулятивного капіталу)	164.46	172.91	172.05	250.04
H9	Норматив максимального розміру кредитів, гарантій та поручительств, наданих одному інсайдеру (не більше 5%)	0.57	0.37	0.36	0.13
H10	Норматив максимального сукупного розміру кредитів, гарантій та поручительств, наданих інсайдерам (не більше 30%)	2.51	2.41	1.63	1.37
H11	Норматив інвестування в цінні папери окремо за кожною установою (не більше 15%)	0.06	0.09	0.04	0.01
H12	Норматив загальної суми інвестування (не більше 60%)	3.24	3.48	3.15	2.97

Розглянуті у табл. 1 показники дають змогу зробити висновки про стан банківської системи держави, а випадки невиконання нормативів є індикатором потенційної загрози втрати ліквідності та платоспроможності банку. У свою чергу, недосконалість та недотримання нормативів збільшує кількість проблемних банків, що є потенційною загрозою для безпеки всієї системи. В Україні на 01.02.16 функціонує 116 банків, кількість яких зменшилась, так станом на 01.01.15 кількість становила -163 це пов'язано із загостренням політично-економічної кризи, негативними подіями на сході України [3].

Проте, основними індикаторами стану функціонування банків, мають виступати не стільки виконання чи невиконання ним нормативних показників НБУ, скільки відповіді на такі питання: яку репутацію мають керівники банку; чи можна їм довіряти; чи дотримують вони свого слова; чи сплачують податки; чи не замішані в кримінальних операціях тощо.

Для підтримки фінансово-економічної безпеки банків необхідно проводити такі заходи:

1. Розробка рекомендацій по удосконаленню заходів фінансової безпеки.

2. Взаємодія з правоохоронними органами у питаннях протидії посягань на власність і діяльність банків.

3. Інформаційно-аналітичне дослідження позичальників на стадії звернення їх в банк для отримання кредиту.

4. Участь в проведенні моніторингу кредитних операцій, виявлення ознак вказуючих на можливість невиконання зобов'язань за кредитними договорами [4].

Отже, фінансово-економічна безпека банків є невід'ємною умовою у досягненні фінансово-економічної безпеки держави. Сьогодні низка чинників, які впливають на діяльність банків значно знижують рівень фінансово-економічної безпеки банків, тому державі необхідно постійно проводити моніторинг та запроваджувати оперативні та стратегічні заходи щодо підвищення фінансово-економічної безпеки банків України.

Література

1. Лазарева А. П. Фінансово-економічна безпека банків [Електронний ресурс] / А. П. Лазарева // Проблеми і перспективи розвитку підприємництва. - 2015. - № 1(1). - С. 66-71.
2. Офіційне інтернет-представництво Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/>
3. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://bank.gov.ua>
4. Фадєєв Д.А. Фінансова безпека банківської діяльності в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://rusnauka.com/5_NITSB_2009/Economics/40908.doc.htm

УДК 336.76

СВІТОВИЙ ДОСВІД РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВОГО РИНКУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Дяченко А. – ст. 5 курсу, гр. Фзвнм-11

Науковий керівник – к.е.н., доцент Мацедонська Н. В.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

У сучасних умовах фінансовий ринок є катализатором зростання національної економіки, адже діяльність фінансових інститутів зумовлює перерозподіл фінансових ресурсів та створює умови для стимулювання інвестицій. Особливого значення набуває побудова системи взаємозв'язків між фінансовими інститутами в процесі реалізації їх функцій, що визначає ефективність функціонування фінансового ринку. Однією з причин невідповідності сучасного стану фінансового ринку потребам національної економіки є внутрішні суперечності у побудові його інституційної структури.

У процесі розвитку фінансового ринку інституційна структура постійно змінюється, а форми фінансових інститутів відображають можливості надання фінансових послуг в конкретних історичних та економічних умовах. Щодо структури активів фінансових інститутів можливим є переважаєння банківських інститутів (так звана банківсько-орієнтована модель, що властива для країн ЄС з показником відношення активів банківських установ до ВВП на рівні 274% при відношенні капіталізації фондового ринку до ВВП на рівні 42%) або небанківських фінансових інститутів (фондово-орієнтована модель, властива США з показником

відношення активів банківських установ до ВВП на рівні 96% при відношенні капіталізації фондового ринку до ВВП на рівні 81%) [1, с. 303].

Відповідно до механізму регулювання фінансових ринків виділяють такі моделі: секторну модель, модель розподілу регулюючих та наглядових функцій (модель «двох вершин») та модель єдиного інституту – мегарегулятора. У розвинутих економіках світу особливості побудови інституційної структури визначались еволюцією здійснення регулюючого впливу держави на розвиток фінансового ринку. Зокрема, формування та розвиток банківсько-орієнтованих фінансових ринків у країнах ЄС притаманне економічним системам із традиційно сильним регулюючим впливом держави на економічні процеси, тому на сучасному етапі застосовуються всі моделі регулювання фінансового ринку з тенденцією до закріплення як домінуючої моделі мегарегулятора. У країнах з переважно ліберальним підходом та мінімізацією ролі держави в управлінні економікою (США, Велика Британія) відбувалось становлення фондово-орієнтованих ринків і на сучасному етапі розвитку фінансового ринку переважає секторна модель з розгалуженою системою інститутів-регуляторів.

У трансформаційних економічних системах становлення фінансового ринку здійснювалося переважно революційним шляхом. Особливістю країн з трансформаційною економікою є прямий вплив держави на ефективність реформування банківського сектору та на подальший розвиток структури фінансового ринку. Так, у країнах з відносно швидкими та якісними змінами у банківському секторі (країни Східної Європи та Балтії з показником відношення активів банківських установ до ВВП на рівні 50% при відношенні капіталізації фондового ринку до ВВП на рівні 15,6%) було сформовано достатньо розвинутий фондовий сегмент з діючими небанківськими інститутами, що конкурують з комерційними банками на ринку фінансових ресурсів [1, с. 304].

У країнах з повільними темпами банківських реформ (Україна, країни СНД) фондовий ринок та небанківські фінансові інститути суттєво відстали у розвитку, водночас закріпилась домінуюча роль банківських установ та звузились можливості збалансованого розвитку фінансового ринку. Розвиток світового фінансового ринку сягнув такого рівня проникнення в національні економіки, за якого не лише міжнародні фінансові інститути здатні вплинути на розвиток національних фінансових ринків, але й локальні економічні проблеми можуть стати причиною порушення балансу міжнародної фінансової системи, і при цьому не існує регуляторів здатних запобігти негативним тенденціям. Свідченням цього факту є формування передумов розвитку світової фінансової кризи на іпотечному ринку США. Інститути-регулятори США, створені за

секторною моделлю регулювання, не змогли вчасно відстежити негативні тенденції розвитку фінансового ринку (зосередження значної частини активів інституційних інвесторів у високо ризикових інструментах іпотечного ринку), що призвело до виникнення національної фінансової кризи. Оскільки основні втрати припали на активи фінансових інститутів із значним рівнем інтеграції у світовий фінансовий ринок, то криза швидко перекинулася з національного рівня на міжнародний [2, с. 96].

Разом з тим національні інститути-регулятори не завжди готові до захисту локальних фінансових ринків від негативних тенденцій розвитку світового фінансового ринку. Так, в Україні відсутність адекватних регуляційних заходів сприяла ринковій вразливості банківської системи, а тому з появою суб'єктивних ознак неплатоспроможності окремих банків системна банківська криза швидко розгорнулася й перекинулася на небанківські сегменти фінансового ринку та реальний сектор економіки.

Пріоритетами розвитку інституційної структури фінансового ринку є реструктуризація діяльності інститутів-регуляторів та орієнтація системи регулювання у напрямі регуляційної моделі на основі завдань пруденційного та фінансового нагляду; підвищення рівнів концентрації й консолідації капіталу фінансових інститутів для нарощування фінансових активів; стимулювання використання цінних паперів у банківській практиці шляхом сек'юритизації банківських депозитів; створення фінансового інституту-гаранта хеджових операцій на фондовому ринку.

Література

1. Кравець В. І. Інституційна роль банківського сегменту у розвитку ринку фінансових послуг / В. І. Кравець, І. Б. Бабух // Сталій розвиток економіки. – 2011. – № 1(4). – С.301–305.
2. Теорія і практика застосування фінансових інструментів соціально-економічного розвитку України / [В. І. Кравець, П. О. Нікіфоров, Н. Р. Швець та ін.]; за ред. П. О. Нікіфорова, Н. Р. Швець. – Чернівці: ЧНУ, 2011. – 244 с.

УДК 336.717

ПІДВИЩЕННЯ ЛІКВІДНОСТІ БАНКІВ ЯК ІНСТРУМЕНТ БАНКІВСЬКОЇ БЕЗПЕКИ

Заваденко Н.І. – ст. 4 курсу, гр. Фвн -41

Науковий керівник – к.е.н., доцент Мацедонська Н.В.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Стан банківської системи визначає рівень фінансової безпеки в цілому, оскільки банки одночасно є суб'єктами грошово-кредитного, валютного, банківського, страхового та фондового секторів. На сучасному етапі розвитку банківської системи України одним із пріоритетних завдань є забезпечення стабільного функціонування та розвитку комерційних банків і банківської системи в цілому. Забезпечення фінансової стабільності банку – необхідна передумова ефективного управління економікою. Фінансова стабільність будь-якого комерційного банку, в першу чергу, пов'язана із його ліквідністю. Винятково важлива роль ліквідності у життєдіяльності банку та підтриманні рівноваги банківської системи в цілому зумовлює доцільність централізованого регулювання ліквідності через

установлення органами банківського нагляду обов'язкових нормативів ліквідності [1, с. 164].

В банківській системі України, починаючи з кінця 2013 р., а особливо у 2014 р., виникла значна проблема, що загрожує її ліквідності та нормальному функціонуванню всієї фінансової системи, а саме масовим відтоком депозитів. Протягом 2014 р. банківська система України втратила 39,8 млрд. грн. депозитів у національній валюті, або 9,8%. Треба зазначити, що відтік депозитів у національній валюті фізичних осіб має більш негативну динаміку і складає 57,8 млрд. грн., або 22,8%. Проте, такий великий обсяг зниження депозитів в національній валюті фізичних осіб частково компенсувався приростом депозитів у національній валюті юридичних осіб на 17,9 млрд. грн. за рахунок зростання коштів на поточних рахунках [2,

с. 8]. Щодо зростання коштів на поточних рахунках юридичних осіб, то можна стверджувати, що воно відбулося через зростання оборотів суб'єктів господарювання через інфляційні процеси.

Банківська система України протягом 2014 р. втратила 10 млрд. дол. США депозитів, або 34% всіх депозитів в іноземній валюті на початок 2014 р. На відміну від відтоку депозитів у національній валюті, депозити в іноземній валюті мають негативну тенденцію до зниження протягом всього року, як з рахунків фізичних осіб – на 8,3 млрд. дол. США, або 37,7%, так і з рахунків юридичних осіб – на 1,7 млрд. дол. США, або 23%. Таке постійне зниження залишків депозитів в іноземній валюті призводить до зниження валютної складової ліквідності банківської системи та неможливості виконання банками своїх зобов'язань в іноземній валюті [3]. Основними причинами зниження ліквідності банківської системи України у 2015 р. є: масовий відтік депозитів, неефективні адміністративні рішення, зростання недовіри до банківської системи, девальвація національної грошової одиниці, зростання проблемних кредитів та неефективний менеджмент активів та пасивів окремих банківських установ.

Для підвищення рівня ліквідності банківської системи України та нормалізації функціонування банківських установ необхідним є:

1. Відміна обмежень щодо обсягів готівкових коштів, які можуть отримувати клієнти зі своїх валютних рахунків в банківських установах, оскільки це стримує відкриття нових валютних депозитів та залучення валютних коштів банками України в умовах їх гострого дефіциту.

2. Тимчасове призупинення норми законодавства щодо оподаткування доходів за банківськими

вкладами, оскільки це сприяє відтоку депозитів із системи та створює додатковий тиск на ліквідність як окремих банків, так і всієї банківської системи.

3. Зниження норми обов'язкового резервування закладами в іноземній валюті на період кризи, що сприятиме вивільненню додаткової ліквідності в банківській системі України.

Отже, ліквідність банківської системи є динамічним явищем, яке безпосередньо залежить від загального стану економіки та виступає її каталізатором поглиблення економічної кризи. Тому подальший розвиток як банківської системи, так і економіки України в цілому залежить від підвищення ліквідності банків, що забезпечить функціонування здорової банківської системи.

Проблеми банківської системи в переважній більшості тотожні проблемам фінансової системи України. Без розвитку фінансової системи та економіки України банківській системі важко функціонувати та зберігати навіть відносну стабільність. При умові досягнення рівня зростання економіки країни, налагодження стабільного експорту продукції, виробленої в Україні, залучення міжнародних інвесторів та новітніх технологій буде потужною рушійною силою не лише до стабілізації банківської системи, а й до стабільного та поступового її розвитку. Для того, щоб підвищити рівень безпеки банківської системи необхідно: забезпечити надійність та стабільність банківської системи, підвищити рівень довіри населення до банків, проводити ефективну грошово-кредитну та курсову політику, удосконалити систему банківського нагляду та нормативно-правову базу.

Література

1. Колобов Ю. В. Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України / Ю. В. Колобов // Вісник університету банківської справи Національного банку України. – 2011. – № 3 (12). – С. 163–169.
2. Міщенко В. Ліквідність банківської системи: економічна суть, структура і методологічний підхід до аналізу / В. Міщенко, А. Сомик // Вісник Національного банку України. – 2008. – № 11. – С. 6–9.
3. Показники діяльності банків України. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=36807 &cat_i

УДК 336.22

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД РОЗВИТКУ МІСЦЕВОГО ОПОДАТКУВАННЯ

Кириченко Л. – ст. 5 курсу, гр. Фвм-11

Науковий керівник – к.е.н., доцент Мацедонська Н. В.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

У сучасній незалежній Україні розпочався процес відродження місцевих фінансів, які набувають об'єктивної економічної дійсності, властивої фінансовим системам усіх сучасних цивілізованих держав, що поєднані із зміною концепції місцевого оподаткування.

Аналіз зарубіжного досвіду розвитку систем місцевого оподаткування дає змогу виокремити три теоретичні моделі залежно від обсягів фіскальних повноважень органів місцевого самоврядування щодо встановлення й стягнення місцевих податків і зборів. Першу можна умовно назвати «повна автономія». Органи місцевого самоврядування мають право на власний розсуд запроваджувати податки і збори,

перелік яких законодавчо не визначається. У чистому вигляді на практиці ця модель не використовується. За другої моделі місцеві органи влади можуть запроваджувати податки та збори відповідно до переліку, визначеного центральною владою. У такому випадку доцільні три варіанти: 1) усі податки та збори за переліком вводяться місцевими органами влади лише на їх розсуд; 2) усі податки й збори за переліком обов'язкові для запровадження органами місцевого самоврядування; 3) податки та збори поділяються на обов'язкові для запровадження й ті, що встановлюються за рішенням місцевого самоврядування. Саме такий варіант другої моделі діє

в Україні. За третьої моделі центральна влада визначає перелік місцевих податків і зборів, але місцеві органи влади мають право вводити податки і збори, яких немає в переліку.

На нашу думку, з'ясувати, яка з моделей найефективніша, не можливо. Оскільки це залежить, насамперед, від країни, де модель використовується, загального розвитку економіки, її історичних традицій і національних особливостей. Великою мірою це пов'язано й із територіальним устроєм. Зазвичай в унітарних країнах органи місцевого самоврядування мають обмежені права щодо встановлення та стягнення місцевих податків і зборів, тоді як у федеративних державах основні питання місцевого самоврядування належать до компетенції суб'єктів федерації. Види місцевих податків устанавлюються органами влади штатів у США, кантонів – у Швейцарії, владними структурами провінції Квебек – у Канаді. Ставки місцевих податків у цих країнах визначають муніципалітети [1, с. 46].

Надання місцевим органам влади права самостійно встановлювати ставки податків без обмеження їх верхньої межі викликає заперечення в деяких науковців, головним чином тому, що платникові важко орієнтуватись у ставках оподаткування в різних територіальних громадах, а це істотно впливатиме на його діяльність, особливо в частині її податкового планування. Водночас така система має певні переваги, що переконливо доводить досвід США. У цій країні деякі ставки податків для кожного визначені законодавством, інші встановлюються муніципалітетами або штатами, зокрема ставки податків на нерухомість, податку з продажу. Рівень оподаткування ними помітно впливає на ділову активність у територіальних громадах, забезпечує створення привабливого інвестиційного клімату. Місцеві органи влади Норвегії та Бельгії мають право самостійно встановлювати місцеві податки й збори, центральна влада обмежує тільки їх граничні ставки. У

Швеції перелік податків визначається парламентом, а їх ставки – муніципалітетами.

В Україні органи місцевого самоврядування мають право самостійно встановлювати місцеві податки й збори та порядок їх сплати відповідно до переліку та в межах законодавчо визначених граничних розмірів ставок. Також вони можуть запроваджувати пільгові податкові ставки, скасовувати окремі місцеві податки й збори або звільняти від їх сплати окремі категорії платників та надавати відстрочку з їх сплати.

Прибічники надання органам місцевого самоврядування права запроваджувати податки й збори на власний розсуд висувають такі аргументи, як органи місцевого самоврядування краще обізнані щодо економічного становища своєї територіальної громади, тому можуть вибрати найефективніші податки та збори; ці органи будуть зацікавлені в результативності таких податків і зборів; зазначені податки допомагатимуть органам місцевого самоврядування регулювати соціально-економічне становище регіону, створювати сприятливий інвестиційний клімат тощо; надання органам місцевого самоврядування права запроваджувати податки та збори розширюватиме їхню фінансову автономію. У свою чергу, опоненти роблять акцент на ймовірних негативних наслідках, а саме: посиленні податкового тиску на платників; неконтрольованому зростанні кількості податків і зборів; зниженні зацікавленості органів місцевого самоврядування в стягненні загальнодержавних податків і зборів [1, с. 59].

На нашу думку, в Україні доцільно використовувати модель оподаткування, за якої органи місцевого самоврядування матимуть право на власний розсуд запроваджувати податки й збори поряд із законодавчо визначеними. Але при цьому треба в законодавчому порядку передбачити вимоги до цих податків в зборів та формалізовані процедури їх запровадження й адміністрування.

Література

1. Соколовська А. М. Шляхи реформування податкової системи України / А. М. Соколовська // Фінанси. – 2014. - №12. – С. 42-60.

УДК 334.72

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВ ОЛІЙНО-ЖИРОВОЇ ГАЛУЗІ

Нікітіна О.– ст. 5 курсу, гр. Фзвнм-11

Науковий керівник – к.е.н., доцент Мацедонська Н. В.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

На шляху до стабілізації соціально-економічної ситуації в Україні однією з найнеобхідніших і найвагоміших умов постає досягнення ефективного функціонування підприємств. Необхідна умова забезпечення безперервного процесу виробництва - наявність фінансових ресурсів. Нестача фінансових ресурсів негативно впливає на виробничо-господарську діяльність олійно-жирових підприємств, спричиняє виникнення та зростання заборгованостей перед суб'єктами господарювання, по оплаті праці та сплаті податків. При цьому зменшуються можливості фінансування подальшого розвитку підприємств,

скорочуються надходження до бюджету. За цих обставин важливого значення для здійснення фінансово-господарської діяльності набуває формування в достатньому обсязі фінансових ресурсів підприємств та ефективного їх використання.

Ефективне управління забезпеченням фінансовими ресурсами підприємств олійно-жирової галузі України полягає, з одного боку, у визначенні достатнього рівня і структури активів підприємства, які необхідні йому для отримання запланованих обсягів реалізації продукції, а з іншого – у визначенні обсягів і структури джерел фінансування цих активів.

Тобто, можна виділити п'ять основних завдань в організації забезпечення фінансовими ресурсами: визначення потреби підприємства у фінансових ресурсах, формування оптимальної структури фінансових ресурсів, ефективне використання фінансових ресурсів, створення умов для досягнення постійної платоспроможності та прибутковості виробничої діяльності, управління фінансовими потоками, забезпечення фінансової рівноваги та стійкості [1, с. 114].

Не дивлячись на позитивний результат досягнутий за останні роки, потрібно продовжувати пошук нових, більш ринкових підходів до організації кредитного забезпечення підприємств олійно-жирової галузі України. Для цього необхідно забезпечити подальше реформування кредитних механізмів (іпотечного кредитування, фінансового лізингу, комерційного кредитування), запровадження нетрадиційних для виробництва видів кредитів (факторинг, форфейтинг).

Для оцінки досягнутого рівня ефективності використання фінансових ресурсів олійно-жирових підприємств продовжують використовувати два критерії: ступінь виконання планових показників і темпи росту до досягнутого рівня в минулому періоді. Прийнято вважати, що чим вищий ступінь виконання завдання, чим вищий темп росту показників, тим краще працює підприємство, тим ефективніше використовуються його фінансові ресурси та можливості. Але оскільки на

результати діяльності підприємств олійно-жирової галузі суттєво впливають незалежні від підприємств чинники (природно-кліматичні умови, державне регулювання тощо), а завдання і плани встановлюються із розрахунку очікуваних обсягів продаж при нормальних умовах функціонування, а через відсутність можливості продаж підприємство може не повністю використовувати свої наявні потужності, то ступінь виконання плану і темпи росту

показників не можуть слугувати критеріями оцінки ефективності використання фінансових ресурсів.

Застосування прогресивної системи показників і критеріїв потрібно не лише для того, щоб виміряти ефективність використання фінансових ресурсів, але, варто відмітити, що це створює умови для подальшого удосконалення фінансового механізму на олійно-жировому підприємстві. Найвагомим заходом, який всебічно впливає на формування системи цільових показників ефективності використання фінансових ресурсів є планування. В Україні, як і в інших країнах СНД, планування почали активно замінювати прогнозуванням, тобто встановлювати показники-орієнтири, необов'язкові для виконання. Поряд з процесом прогнозування застосовується індикативне планування, тобто система необов'язкових для підприємства в ринкових умовах рекомендацій, а також взаємозв'язаних засобів непрямого впливу: норм і нормативів, податків і податкових пільг, бюджетних асигнувань і дотацій, кредитів і кредитних пільг, цін, квот, ліцензій, цінних паперів тощо [2, с. 110].

Світовий досвід розвинених країн підтверджує тезу про те, що планування можна замінити прогнозуванням лише в умовах країни, в якій успішно функціонує економіка і загальний економічний стан стабільний. Якщо економіка в кризі, з якої необхідно вийти, то одним із головних шляхів є застосування планування. Зарубіжні економісти вважають, що розробка як короткострокових, так і довгострокових планів є одним із умов ефективної діяльності підприємств. З переходом на якісно інший рівень фінансового планування підприємство розширює внутрішні можливості накопичень для модернізації виробництва, стає привабливішим для сторонніх інвесторів. Така система планування дозволяє забезпечити синхронність прийняття рішень у сфері управління фінансовими ресурсами у взаємозв'язку зі стратегічними цілями підприємства та з урахуванням динаміки оподаткування.

Література

1. Ванькович Д. В. Удосконалення механізму реорганізації управління фінансовими ресурсами підприємств / Д. В. Ванькович // *Фінанси України*. – 2010. – № 9. – С. 112-117.
2. Казакова В. І. Концептуальні основи управління фінансовими ресурсами підприємств / В. І. Казакова // *Економіка АПК*. – 2011. – № 1. – С. 109-113.

УДК 336.278

СУЧАСНИЙ СТАН БОРГОВОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Поліщук В. – ст. 5 курсу, гр. Фвнм-11

Науковий керівник – к.е.н., доцент Мацедонська Н. В.
Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Державний борг, як результат руху позикового капіталу в системі державного кредиту, сьогодні став постійною, іманентною складовою державних фінансів і важливим інструментом системи макроекономічного регулювання. Сучасний розвиток української економіки відбувається у складних, неординарних умовах кризи державних фінансів і грошово-кредитної системи, значного послаблення фінансової стійкості та рівноваги. В останні роки в Україні використання залучених фінансових ресурсів на поточні видатки

бюджету призвели до загрозливого зростання державного боргу і витрат на його обслуговування. Усе це трансформувало державний борг у вагомий чинник ризику для макрофінансової стабільності і подальшого розвитку країни.

Останнім часом в Україні суттєво зростає обсяг державного боргу – як внутрішнього, так і зовнішнього, що в першу чергу обумовлено формуванням суттєвого дефіциту державного бюджету. Станом на 31.12.2015 року державний борг

України становить 1571765,64 млн. грн., що становить у 2,5 рази більше у порівнянні з 2013 роком. Державний зовнішній борг становить 825859,59 млн. грн. або 34409,86 млн. дол. США. Державний внутрішній борг становить 508001,12 млн. грн. або 21166,13 млн. дол. США [1].

Наразі стан державних фінансів та рівень платоспроможності держави як позичальника значною мірою залежить від злагодженого процесу управління державним боргом, який останнім часом носить ситуативний характер без проведення поглибленого перспективного аналізу та узгодження інтересів всіх учасників даного процесу.

Структура торгів на фондовому ринку України свідчить про те, що з 2010 року виникають зміни в структурі, а саме з ринку пайових фінансових інструментів в бік ринку боргових фінансових інструментів. Простежується така тенденція, як збільшення частки облігацій внутрішньої державної позики, тобто фондовий ринок фактично зосереджений на обслуговуванні боргових державних цінних паперів. Наразі знижується рівень боргової безпеки України, оскільки отримані кошти від операцій з державними борговими цінними паперами направлені виключно на вирішення проблем дефіциту державного бюджету.

Основними напрямками вдосконалення боргової безпеки країни є напрями зменшення ризиків за допомогою розроблення стратегії державних запозичень. Моделювання стратегій державних запозичень повинне включати:

-ефективне використання залучених коштів, зокрема для збільшення виробничих потужностей не лише для внутрішнього споживання, а й для збільшення обсягу експорту. Не дивлячись на суворі вимоги МВФ, уряд країни має шукати найбільш ефективні напрями використання зовнішніх запозичень, які разом з економічними реформами дали б значне зростання ВВП та експортно-орієнтованої його складової;

-застосування заходів спрямованих на зменшення дефіциту бюджету, зокрема скорочення видатків

бюджету і збільшення доходної частини. Зміна бюджетного дефіциту є одним із факторів, що впливають на динаміку державного боргу з певним часовим лагом, тому зазначений зв'язок необхідно враховувати при визначенні граничного розміру цих показників на наступні періоди;

-формування різних співвідношень обсягів внутрішніх і зовнішніх запозичень. Таке співвідношення (через вплив на зміни у сумі та частці боргу в іноземній валюті) визначає рівень валютних ризиків, з одного боку, але у разі дешевших зовнішніх запозичень має своїм результатом, за інших рівних умов, менший рівень витрат;

-формування різних співвідношень обсягів запозичень під фіксовані і під плаваючі процентні ставки. Відсутність залучення коштів під плаваючі процентні ставки сприяє зменшенню обсягу і частки боргу з плаваючими ставками, через що зменшуються процентні ризики. Однак, з іншого боку, запозичення під фіксовані ставки передбачатимуть, за інших рівних умов, вищі витрати на обслуговування державного боргу;

-зменшення ризику пов'язаного з наданням державних гарантій на отримання позик за умов використання коштів у високоефективні інвестиційні проекти, які матимуть мінімальні терміни окупності [2, с.338].

На сьогодні в Україні досягнуто пікове навантаження щодо обслуговування чи погашення боргу, яке ускладнює визначення оптимальних джерел покриття зобов'язань і створює ризики можливої боргової кризи, дефолту. Це об'єктивно зумовлює необхідність урахування боргових ризиків не лише на всіх стадіях бюджетного процесу, а й під час проведення прозорої та виваженої бюджетно-податкової політики як дієвого інструменту соціально-економічного розвитку й забезпечення фінансової стійкості держави, оскільки саме боргові ризики належать до основних чинників та загроз, що впливають на можливість бюджетної сфери забезпечити платоспроможність держави й ефективно використовувати бюджетні кошти в процесі виконання її функцій.

Література

1. Інформаційна довідка щодо державного та гарантованого державою боргу України [Електронний ресурс].–Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article/main?art_id=385720&cat_id=365898

2. Павловська Є. О. Теоретичні аспекти впливу державного боргу на економічне зростання / Є. О. Павловська // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : збірник наукових праць. - Суми : «УАБС НБУ», 2013.- Вип. 37. - С.335–343.

УДК 351.82

РОЛЬ ПОДАТКОВОГО КОНТРОЛЮ У РЕФОРМУВАННІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Сологуб О.– ст. 5 курсу, гр. Фвнс-11

Науковий керівник – к.е.н., доцент Мацедонська Н.В.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

У сучасних умовах обмеженості фінансових можливостей країни та необхідності інституціалізації нових економічних взаємовідносин держави в особі податкових органів і господарюючих суб'єктів зростає роль податкового контролю як важливого елемента процесу реформування системи адміністрування податків в Україні.

Ефективний податковий контроль - важлива складова функціонування податкової системи в економічному та соціальному контексті. Необхідність забезпечення фінансових потреб держави має базуватись на засадах формування максимально зручних і необтяжливих умов оподаткування бізнесу, у тому числі за рахунок подолання нерівномірного

розподілу податкового навантаження в економіці, впорядкування системи планування, організації та здійснення податкових перевірок, використання сучасних аналітичних інструментів їх проведення, що дозволяють визначати приховану податкову базу і запобігти ухилянню від оподаткування, сприяння підвищенню податкової культури, дисципліни у суспільстві та ефективності податкового адміністрування загалом [1, с. 248].

На практиці податковий контроль зводиться до перевірок правильності нарахування, повноти та своєчасності сплати податків та інших платежів до бюджету. Звідси випливає, що основна мета податкового контролю – це перешкоджання можливості платників податків ухилятися від їх сплати, а також донарахування виявлених за результатами перевірок сум податків і зборів, на які ухилився від сплати суб'єкт господарювання, до бюджету. Фіскальна ефективність не повинна підривати стимулюючий потенціал податкової політики в бізнес-середовищі України, зокрема щодо стимулювання ділової активності та економічного розвитку загалом. У цілому податкова система України не стимулює ділову активність, адже через постійний процес зростання фіскального тиску відбувається скорочення обсягів власних коштів підприємств, а отже, і потенціалу їх фінансово-економічного розвитку, зберігається нерівномірність розподілу оподаткування між галузями та підприємствами.

Вітчизняний податковий контроль характеризується тенденцією до зближення з європейськими вимогами, однак темпи реформування системи адміністрування податків в Україні надто повільні. Основними дестабілізуючими факторами, що впливають на ефективність податкового контролю, є:

- недостатня уніфікація вітчизняного податкового законодавства з міжнародним;
- відсутність комплексних методів оцінки та системного моніторингу контрольно-перевірочної роботи податкових органів;
- недосконале методичне забезпечення процедурних питань податкового контролю;
- відсутність підходів до гармонізації взаємовідносин учасників контрольно-перевірочного процесу;
- інституційні деформації щодо податкової культури, дисципліни і свідомості платників податків внаслідок зростання податкового навантаження і трансакційних витрат в системі адміністрування податків.

Вивчення міжнародної практики організації та здійснення податкового контролю дозволило виокремити перспективні напрями її впровадження в Україні. Зокрема, доцільно впровадження у вітчизняний контрольно-перевірочний процес непрямих методів податкового контролю таких, як фіскальний рескрипт – для зниження ймовірності податкових правопорушень, особливо у сфері трансфертного ціноутворення, уникнення подвійного оподаткування платників податків, а в перспективі – зниження тягаря податкового контролю на бізнес; горизонтального моніторингу – для оперативного реагування та супроводу господарських операцій платника податків при мінімізації втручання податкових органів у поточну діяльність останніх [2, с. 954]. Пріоритетними також є автоматизація контрольно-перевірочної роботи для безконтактної взаємодії учасників податкового контролю та впровадження антикорупційних заходів – для зниження неформальної складової відносин у бізнес-середовищі.

Література

1. Ткаченко А.В. Теоретичні основи податкового контролю та практичні рекомендації щодо його вдосконалення / А.В. Ткаченко // Науковий вісник ЧДІЕУ. – 2012. – № 3 (15). – С. 247-253.
2. Теремецький В.І. Горизонтальний моніторинг – новий метод здійснення податкового контролю / В.І. Теремецький // Форум права. – 2012. – № 1. – С. 953–961 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2012- 1/12tvizpk.pdf>.

УДК 330.567.28 «312»

РОЛЬ ДОМОГОСПОДАРСТВ В ЕКОНОМІЦІ СЬОГОДЕННЯ

Крокус І.-ст. 4 курсу, гр. Фвн-41

Науковий керівник – к.е.н., доцент Нагайчук В.В.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Ринок являє собою систему економічних відносин, які виникають у процесі обміну продуктами як товарами шляхом купівлі-продажу. Домогосподарству як одному з суб'єктів мікроекономічного рівня належить надзвичайно важлива роль у системі економічних відносин.

В Україні з розвитком ринкових відносин домогосподарство опинилося в нових умовах функціонування. Домогосподарства засвоюють нові способи економічного функціонування та пристосовують стару господарську практику до сучасного зовнішнього середовища, значно впливають на хід трансформаційних процесів, а також подальший соціально-економічний розвиток. Крім того домогосподарства виступають безпосереднім носіями соціальних критеріїв та обмежень ринкової трансформації [1].

В останні роки значно активізувалися дослідження домогосподарств, їх впливу на економічні процеси у країні та вкладу у її розвиток. В сучасних умовах ринкових відносин, дослідженням домогосподарств займалися такі вчені, як Є. Болотіна, В. Вітлінський, О. Гладун, Т. Кізіма, В. Мішура, М. Пітюлич, Ю. Станкевич, С. Юрій та інші. Ми бачимо, що певні напрацювання учених з вивчення питання сутності та функціонування домогосподарств існує, проте, наразі, виникає потреба фундаментального дослідження цієї економічної складової.

Метою статті є обґрунтування важливості домогосподарства для функціонування економіки країни як її особливого суб'єкта через визначення його ролі та з'ясування впливу на економіку.

Домогосподарство – це надзвичайно важливий суб'єкт економіки особливість якого полягає в тому, що воно виступає і як постачальник, і як споживач всіх видів ресурсів на ринку, тому одночасно формує попит та забезпечує пропозицію на них [2].

Відтак задоволення потреб домогосподарства у матеріальних та нематеріальних благах виступає природною метою виробництва. Попит домогосподарств є одним з найвагоміших компонентів сукупного попиту на кінцеві блага. Домогосподарства як власники виробничих факторів передають їх діловим одиницям (підприємствам), які мають здійснювати їхнє ефективне поєднання. Частина доходу, що не використовується домогосподарством упродовж поточного періоду, перетворюється на заощадження і може за певних обставин стати потужним джерелом економічного зростання країни. Можна констатувати, що домогосподарство виконує в економіці три основні функції: споживання, постачання факторів виробництва та заощадження.

На сьогодні домогосподарства відіграють важливу роль в економіці України. В нашій країні на домогосподарство покладається дедалі більше

функцій, більшість з яких перекладається з держави через неспроможність виконання їх у зв'язку з недостатньою економічною міццю. Тому основний економічний тягар перекладається на домогосподарства, що визначає важливість їх місця та ролі в економічному житті держави.

Відповідно до статистичних даних у 2014 році в Україні налічувалось 16 945,4 тис. домогосподарств, тоді як у 2015 році їх кількість дещо знизилась і становила 15 073,7 тис. [3].

Отже, сьогодні домогосподарство – це надзвичайно важливий суб'єкт економіки, який потребує підвищеної уваги як теоретиків, так і практиків з метою забезпечення ефективності функціонування, без якої неможливо досягти розвитку всієї економічної системи країни. Особливість домогосподарства полягає в тому, що воно виступає і як постачальник, і як споживач всіх видів ресурсів на ринку, тому одночасно формує попит та забезпечує пропозицію на них. За допомогою такої мікроекономічної системи відбувається пристосування до змін в економіці та регулювання показників розвитку.

Література

1. Домогосподарство як важливий елемент економіки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://5ka.at.ua>
2. Сапога Т. В. Домогосподарство – важлива складова функціонування економіки. – Всеукраїнський науково-виробничий журнал «Сталий розвиток економіки». – 2011, № 9. – с. 49 – 52.
3. Соціально-демографічні характеристики домогосподарств у 2015 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kievobl.ukrstat.gov.ua>

УДК 336.02:368.021

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА СТРАХОВОГО РИНКУ

Ялоза О.- ст. 4 курсу, гр. Фвн-41

Науковий керівник – к.е.н., доцент Мацедонська Н.В.

Вінницький навчально - науковий інститут економіки ТНЕУ

В сучасних умовах загальної економічної і політичної нестабільності в країні та подальшого розвитку інтеграційних процесів вітчизняна економіка загалом і страховий ринок зокрема підпадає під вплив великої кількості зовнішніх та внутрішніх загроз. Саме тому, все більшої актуальності набувають такі поняття як фінансова безпека держави та фінансова безпека страхового ринку. Вирішенню багатьох проблем у сфері захисту економічних суб'єктів держави сприяє саме страховий ринок і тому формування досконалого, фінансово стійкого та безпечного страхового ринку в Україні є одним з першочергових завдань органів влади.

Безпека страхового ринку - це такий рівень забезпеченості страхових компаній фінансовими ресурсами, який дав би їм змогу в разі настання страхових випадків обумовлених в договорах страхування відшкодувати збитки їх клієнтів і забезпечити ефективне функціонування себе як комерційної організації.

Фінансова безпека страхового ринку потребує дослідження та аналізу її основних індикаторів. Недотримання нормативних значень показників, які характеризують фінансову безпеку на страховому ринку нівелює можливість страхового ринку

забезпечення національної економіки потрібними інвестиційними ресурсами, зменшення тягару на державний бюджет України і створення соціального захисту населення [1, с.86].

Важливим завданням для страхових компаній в рамках забезпечення фінансової безпеки є формування збалансованих страхових портфельів, а проблемою вітчизняного страхового ринку є те, що більшість страхових компаній відшкодовує витрати за рахунок нових страхових премій, не приділяючи значну увагу страховим резервам. Саме тому, на відповідну увагу заслуговує питання ефективного розміщення коштів страховиків, представлених у формі страхових резервів. Страхові компанії повинні сформувати інвестиційний портфель таким чином, щоб вчасно і в повному обсязі виконувати взяті зобов'язання перед страхувальниками, внаслідок чого наглядові органи могли б чітко регламентувати напрями розміщення активів і частку, яку має займати кожен вид активу в загальному інвестиційному портфелі страхової компанії.

Фінансова безпека ринку страхових послуг, що залежить від багатьох об'єктивних і суб'єктивних, внутрішніх і зовнішніх чинників, які перш за все визначається станом його розвитку, фінансовою результативністю та ефективністю діяльності [1, с.90].

Серед основних причин виникнення зовнішніх загроз фінансовій безпеці ринку страхових послуг є:

- високий ступінь концентрації фінансових ресурсів на міжнародних страхових ринках та інтеграції в сфері перестраховування;
- інтернаціоналізація світового ринку страхових послуг;
- надмірна залежність національних страхових галузей від іноземного капіталу, що робить фінансову безпеку страхової діяльності ще більш значущою.

Щодо внутрішніх загроз найбільш значущими є:

- недостатність ліквідних активів у вітчизняних страхових компаніях;
- незбалансованість страхового портфеля;
- висока частка перестраховування;
- незначний рівень страхового покриття та шахрайські дії суб'єктів страхового ринку [2, с.47].

Важливим завданням для страхових компаній в рамках забезпечення фінансової безпеки є формування збалансованих страхових портфелів, а проблемою вітчизняного страхового ринку є те, що більшість страхових компаній відшкодовує витрати за рахунок нових страхових премій, не приділяючи значну увагу страховим резервам. Саме тому, на відповідну увагу заслуговує питання ефективного розміщення коштів страховиків, представлених у формі страхових резервів. Страхові компанії повинні

сформувані інвестиційний портфель таким чином, щоб вчасно і в повному обсязі виконувати взяті зобов'язання перед страхувальниками, внаслідок чого наглядові органи могли б чітко регламентувати напрями розміщення активів і частку, яку має займати кожен вид активу в загальному інвестиційному портфелі страхової компанії.

Економічні та соціальні перетворення, що відбуваються в світі та в Україні відображаються на всіх сферах господарювання, зокрема й на функціонуванні страхового ринку. Одним із наслідків світової кризи є зростання конкуренції, що призводить до переорієнтації та вдосконалення системи фінансової та економічної безпеки страхового ринку з метою підвищення захисту юридичних та фізичних осіб [2, с.50].

Отже, можна зробити висновок про те, що страховий ринок та фінансова безпека його учасників є важливою складовою ринкової економіки і виступає, з одного боку, засобом захисту бізнесу і добробуту людей, а з іншого – комерційною діяльністю, що приносить прибуток та значні інвестиції в економіку. Роль страхових компаній у ринковій економіці, зобов'язує їх приділяти особливу увагу організації власних фінансів, і як наслідок, забезпеченню фінансової стійкості та платоспроможності всього ринку.

Література:

1. Нікіфоров П.О. Сутність і значення фінансової безпеки страхової компанії / П.О. Нікіфоров, С.С. Кучерівська // Фінанси України. - 2013. - № 5. - С. 86-94.
2. Єрмошенко А.М. Визначення поняття фінансової безпеки страховика та її категорій / А.М. Єрмошенко // Актуальні проблеми економіки. – 2014. - №4. – С. 46-51.

УДК 338(075.8)

ОЦІНКА ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Остропович О.– ст. 3 курсу, гр. Фзвнм-11

Науковий керівник – к.е.н., доцент Свентух А.О.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

В сучасних умовах господарювання суб'єктам ринкових відносин знеобхідно дійсновати ефективне управління дебіторською заборгованістю, сприяючи постійному її зменшенню.

Основною метою аналізу будь-якого аспекту фінансово-господарської діяльності підприємства є виявлення негативних для його фінансового стану тенденцій, пошук резервів підвищення ефективності діяльності, обґрунтування прийняття управлінських рішень, моніторинг різних аспектів діяльності підприємства, доцільність нововведень. Результати фінансового аналізу є тим підґрунтям, на основі якого формують фінансову політику підприємства, розробляють сукупність заходів, добирають фінансові механізми реалізації поставленої перед фінансовим менеджментом мети [1, с.161].

Аналогічно результати оцінки стану розрахунків підприємства дають можливість виявити недоліки в їх організації та здійсненні, намітити бажаний їх стан, визначити потрібні для цього шляхи вдосконалення та заходи, відібрати з них найбільш прийнятні та доцільні для кожного окремого підприємства і на цій

основі розробити комплексну політику управління розрахунками підприємства, яка визначає перспективи поліпшення їхнього стану.

Аналіз дебіторської заборгованості доцільно проводити в певній послідовності та розпочинати з проведення горизонтального та вертикального аналізу, який покаже вагу складових елементів дебіторської заборгованості та частку дебіторської заборгованості в структурі оборотних активів і в структурі балансу. Проведемо оцінку структури дебіторської заборгованості підприємства ПП «Престиж-груп», основною діяльністю якого є оптова реалізація косметики та парфюмерії (табл.1).

Дані таблиці свідчать, що за аналізований період розмір оборотних активів ПП «Престиж-груп» в 2015 році збільшився порівняно з 2014 роком на 3210 тис.грн., а розмір дебіторської заборгованості на 227 тис.грн. Дебіторська заборгованість складає в 2014 році 31,93% в оборотних активах підприємства, а в 2015 році частка зменшилась до 31,81%.

За видами дебіторської заборгованості значні обсяги були по заборгованості за товари, роботи, послуги. Таке

відволікання коштів у дебіторську заборгованість є не виправдано високим, що актуалізує завдання оптимізації управління дебіторською заборгованістю.

Показники, що характеризують стан дебіторської заборгованості належать до найважливіших

показників фінансового стану підприємства [2, с.613]. Саме тому для аналізу використовується система абсолютних і відносних показників, а також фінансових коефіцієнтів, які відображають стан справ для різних категорій користувачів (табл.2).

Таблиця 1

Аналіз складу та структури дебіторської заборгованості ПП «Престиж-груп» за 2010-2015рр.

Дебіторська заборгованість	Роки				Відхилення (+,-) 2015р. від 2014р.	
	2014		2015		Сума, тис.грн	Структура, %
	Сума, тис.грн	Структура, %	Сума, тис.грн	Структура, %		
Дебіторська заборгованість Усього	1492	31,93	1719	21,81	227	-10,12
В тому числі:						
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1266	27,09	1505	19,09	239	-8
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	150	3,22	165	2,09	15	-1,13
Інша поточна заборгованість	76	1,63	49	0,62	-27	-1,01
Усього оборотних активів	4672	100	7882	100	3210	100

Таблиця 2

Показники для аналізу і прогнозування дебіторської заборгованості

Показник	Коротка характеристика
Коефіцієнт відволікання оборотних коштів у дебіторську заборгованість	визначається як відношення розміру дебіторської заборгованості по розрахунках з покупцями і замовниками за певний період часу до загальної суми оборотних активів підприємства; цей коефіцієнт визначається в динаміці.
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	показує, скільки разів за рік обернулись кошти, вкладені в розрахунки і визначається як частка від ділення обсягу чистої виручки до середнього залишку дебіторської заборгованості.
Середній термін інкасації (погашення) дебіторської заборгованості	характеризує середній термін інкасації дебіторської заборгованості і обчислюється відношенням середнього залишку дебіторської заборгованості за період до односторонньої виручки від реалізації у цьому періоді.
Коефіцієнт протермінованої дебіторської заборгованості	визначається часткою дебіторської заборгованості, не оплаченої у визначений термін, у загальній величині дебіторської заборгованості.
Середній «вік» протермінованої дебіторської заборгованості	визначається як відношення середнього залишку заборгованості, неоплаченої у визначений термін за аналізований період, до суми одностороннього обороту по реалізації у цьому періоді.
Ефект від інвестування коштів в дебіторську заборгованість	обчислюється як різниця таких показників: розміру додаткового прибутку, отриманого від збільшення обсягу реалізації за рахунок надання кредиту, поточних витрат.
Співвідношення кредиторської і дебіторської заборгованості	підприємство повинне прагнути зберегти рівновагу між розміром кредиторської і дебіторської заборгованості.

Можна виділити такі основні завдання управління розрахунками з метою поліпшення їхнього стану:

– зниження частки простроченої дебіторської заборгованості;

– збільшення коефіцієнта оборотності коштів у дебіторській заборгованості (відповідно зменшується середній період інкасації дебіторської заборгованості) та невелике зменшення коефіцієнта оборотності кредиторської заборгованості або збереження його значення на попередньому рівні;

– визначення конкретного моменту сповільнення оборотності дебіторської заборгованості шляхом постійного моніторингу змін у політиці оплати рахунків покупцями та замовниками;

– робота з контрагентами щодо вчасної оплати ними їхніх зобов'язань;

– використання прогресивних форм розрахунків [3, с.167].

Розміри дебіторської заборгованості та їхня динаміка прямо чи опосередковано визначають характер управлінських рішень у виробничо-фінансовій сфері. Як відомо, у практиці фінансового аналізу дебіторська заборгованість відноситься до високоліквідних активів. Політика управління дебіторською заборгованістю являє собою частину загальної політики управління оборотними активами і маркетингової політики підприємства, що спрямована на розширення обсягу реалізації продукції і забезпечення своєчасної її інкасації.

Література

1. Євлаш Т.О. Інформаційне забезпечення обліку операцій з дебіторської заборгованості та його удосконалення / Т.О. Євлаш // Вісник Запорізького національного університету. - №4(8). - 2010. - С. 161-171.
2. Момот Т.В. Фінансовий менеджмент / Момот Т.В. – К : ЦУЛ, 2011. – 712 с.
3. Рибалко О.М. Деякі аспекти ефективного управління дебіторською заборгованістю / Рибалко О.М. // Вісник ЗНУ. – 2014. – №1(9). – С. 164-169

РОЛЬ ПОДАТКОВОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ У КОНТЕКСТІ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ

Чубар Ю.- ст. 4 курсу, гр. Фвн-41

Науковий керівник - к.е.н., доцент Мацедонська Н.В.

Вінницький навчально - науковий інститут економіки THEU

Головним джерелом фінансових ресурсів є податки, які централізуються державою для забезпечення суспільно необхідних умов, надання суспільних благ та послуг, пов'язаних із соціальним забезпеченням, освітою та охороною здоров'я та безпекою.

Формування ефективної податкової системи є запорукою високого рівня податкової безпеки держави, яка є показником реального економічного стану держави. Від стану податкової системи залежить економічне становище країни, тому перед керівництвом держави постає задача сформувати

ефективну податкову систему, яка буде мати високий рівень податкової безпеки.

Дослідженням сутності поняття «податкова безпека» займається достатня кількість науковців, серед яких: Баранецька О.В., Виклюк М.І., Дзюрій О.І., Єрмошенко М.М., Іванов Ю.Б., Іщенко В.В., Сухоруков А.І., Тимошенко О.В., Червінська О.С., Цимбалюк І.О. та інші.

Податкова безпека виступає важливим елементом фінансової безпеки, тому вона має багато різноманітних трактувань науковців (табл. 1).

Таблиця 1

Трактування поняття «податкова безпека» вітчизняними та зарубіжними науковцями [1, с. 58]

Автор	Трактування суті «податкова безпека»
Цвілій - Букланова А.	Податкова безпека – підсистема національної безпеки держави, являє собою стан податкової системи, за якого забезпечується гарантований захист і гармонійний розвиток всієї податкової системи держави, можливість податкових інструментів захищати національні інтереси держави, підтримувати соціально-економічну стабільність суспільства, а також формувати достатньо фінансових ресурсів для держави і місцевого управління, успішне протистояння існуючим загрозам податкової системи.
Іщенко В.	Податкова безпека - це частина фінансової безпеки держави, яка визначається наявністю сформованої податкової системи, оптимальним рівнем оподаткування, що забезпечує достатнє наповнення за рахунок податкових надходжень дохідної частини бюджету для виконання державою своїх функцій, а також забезпечує розвиток реального сектору економіки та соціальний захист населення.
Темовеєва І.	Податкова безпека - такий стан податкової системи, при якому забезпечується гарантування захисту податкових інтересів держави, бізнесу і суспільства від внутрішніх та зовнішніх загроз.
Іванов Ю., Бережна Ю.	Податкову безпеку варто розглядати як інтегровану підсистему економічної безпеки, яка впливає на фінансове забезпечення всіх її складових: інноваційно-технологічної, інвестиційної, енергетичної, сировинно-ресурсної, продовольчої, соціальної, експортної, імпортової та міжнародно-інтеграційної безпеки.
Баранецька О., Мартинюк В.	Фіскальна безпека держави визначається ефективністю фіскальної політики, яка забезпечує реалізацію фіскальних інтересів держави як суспільного інституту і має задовольняти вказані інтереси на двох рівнях: необхідному та достатньому.
Полянська Ю.	Податкова безпека підприємства – це комплексний захист від факторів зовнішнього та внутрішнього середовища системи податкового планування на підприємстві.
Коробов В.	Податкова безпека - це спосіб забезпечення права держави на податкові доходи і характеризує стійкість її наповнення податковими платежами.
Тихонов Д.	Податкова безпека держави – це стан економіки та інститутів влади, при якому забезпечується гарантоване надходження податкових платежів до бюджету, забезпечує захист національних інтересів, соціальну спрямованість податкової політики, достатній оборонний потенціал навіть за несприятливих умов розвитку внутрішніх і зовнішніх процесів.

Для того, щоб прийняти ефективну податкову політику державні органи повинні провести моніторинг сучасного економічного стану країни. Для аналізу та прийняття управлінських рішень державним органам необхідно дослідити динаміку індикаторів податкової безпеки.

Значний вплив на забезпечення податкової безпеки здійснює система оподаткування, яка функціонує в державі, та яка є підсистемою податкової системи країни

і являє собою сукупність податків і зборів, існуючих у державі, та механізму їх стягнення. Система оподаткування, яка ефективно функціонує, є однією з визначальних складових забезпечення економічного зростання держави. Від діючих механізмів стягнення податків залежать забезпеченість держави фінансовими ресурсами та розвиток суб'єктів господарювання.

З іншої сторони, неефективність державної податкової політики є дестабілізуючим чинником, що

впливає на економічну безпеку держави, а також створює умови для розвитку тіньових процесів в економіці. Тіньова економіка є внутрішньою загрозою податкової безпеки, оскільки є приховуваною від суспільства і держави неоподатковуваною діяльністю, що знаходиться поза державним контролем та обліком. Ухилення від оподаткування значно скорочує дохідну частину бюджету країни, не дозволяючи державі в повному обсязі фінансувати соціальні, інвестиційні, оборонні і правоохоронні програми, що зрештою формує загрозу соціальній стабільності в суспільстві.

Отже, підсумувавши все вищесказане під податковою безпекою розуміють такий стан

податкової системи, який визначає гармонізацію процесу оподаткування та справляння податків за умови ефективного управління ризиками та загрозами, що виникають у податковій сфері, шляхом вжиття необхідних заходів з боку виконавчих органів для задоволення інтересів держави, суспільства та платників податків (суб'єктів господарювання, організацій, населення).

Також якщо надати податковій системі гнучкості, взаємозалежності, стійкості, ці фактори сприятимуть зростанню господарської діяльності підприємницьких структур, стабілізації і збалансованості соціального середовища, що в свою чергу підвищить рівень фінансової безпеки держави.

Література:

1. Гапонюк О. І. Податкова безпека як складова фінансової безпеки / О. І. Гапонюк // Проблеми і перспективи розвитку підприємництва. - 2015. - № 1(1). - С. 56-61.

УДК 658.5.011.8

СУЧАСНІ МЕТОДИ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Чубар Ю.- ст. 4 курсу, гр. Фвн-41

Науковий керівник - к.е.н., доцент Руденко В.В.

Вінницький навчально - науковий інститут економіки THEU

На сьогоднішній день антикризове управління є надзвичайно актуальним у сучасних умовах і є невід'ємною складовою системи управління підприємства, становить систему заходів спрямованих на запобігання кризових явищ, а у разі настання кризових явищ - розробка заходів за допомогою яких підприємство вийде із кризи.

Значний внесок у дослідження антикризового управління зробили такі науковці, як І. Ансофф, І. О. Бланк, О. О. Терещенко, Л. А. Лігоненко, В. О. Василенко, А. Д. Чернявський, А. Г. Грязнова, С.Н. Ілляшенко, С.П. Каргузов, Ж.В. Кудрицька та ін. Однак, окремі аспекти методики антикризового управління підприємством до цих пір залишаються малодослідженими та потребують подальших розробок.

Сьогодні велика кількість підприємств перебувають у кризовому стані, тому запобігання кризових ситуацій та розробка заходів щодо виходу підприємства з кризи є найважливішою проблемою управління. Проте, у науковій літературі не існує єдиного тлумачення поняття «антикризове управління», хоча науковці сходяться у тому, що антикризове управління - це специфічний напрям управління, який вимагає застосування спеціальних заходів, методів, інструментів.

Отже, антикризове управління є невід'ємним елементом загальної системи управління підприємством, і спрямоване на запобігання та усунення несприятливих для діяльності підприємств явищ, а також створення умов стабільного розвитку та функціонування за будь - яких обставин.

До методів антикризового управління відносять усю сукупність методологічних інструментів, які включають комплекс заходів від попередньої

діагностики кризи до методів щодо її усунення і подолання.

Зауважимо, що на практиці антикризового управління використовуються методи, які сприяють швидкому виходу з кризового стану та відновлення його ефективного функціонування.

Методи антикризового управління підприємством поділяють на дві групи: стратегічні та тактичні методи (рис. 1).

До тактичних методів відносять: санацію, даунсайзинг та банкрутство, вони спрямовані на швидке покращення фінансових показників підприємства, тобто подолання наслідків кризи.

До стратегічних методів відносять: ліквідацію, створення нових підприємств, модернізацію, регуляризацію, злиття, диверсифікацію, реструктуризацію та реінженіринг, застосування цих методів змінює сутність бізнесу підприємства, а також його якісні характеристики [1].

Підсумовуючи вищевказане, зазначимо, що процес антикризового управління являє собою певну послідовність дій антикризового характеру, які мають бути здійснені та які формують управлінський вплив. Ефективність і успішність процесу протидії кризовим явищам значною мірою залежить від виконання функцій і застосування методів антикризового управління. Оперативність і своєчасність застосування методів антикризового управління, а також виконання функцій, які забезпечуватимуть реалізацію антикризових дій, сприяють швидкому виходу підприємства з кризового стану та відновленню його ефективного функціонування та розвитку.

Рис. 1 Методи антикризового управління підприємством

Література:

1. Лапай Я. Г. Особливості використання існуючих методів антикризового управління підприємством [Електронний ресурс] / Я. Г. Лапай. – матеріали I Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 лют. 2013 р.: у 3 т. – Дніпропетровськ: 2013. - Т.2. – Режим доступу до ресурсу: http://confcontact.com/2014_04_25_ekonomika_i_menedgment/tom2/36_Lapay.

АНАЛІЗ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ ЦЕНТРАЛЬНОГО БАНКУ ТА ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

Захаров О.- ст. 2 курсу, гр. Фвн - 21

Науковий керівник – к.е.н., доцент Штефан Л.Б.

Вінницький начальничо-науковий інститут економіки THEU

Протягом тривалого часу вченими-економістами досліджується взаємозв'язок центрального банку та органів державної влади. Проте на даний час це не втратило своєї актуальності. Насамперед, ми визначили, яке призначення відіграє центральний банк у економічній системі держави.

В сучасній економічній літературі центральний банк визначають, як установу, яка відповідає за монетарну та валютну політику держави (Національний банк України) або спільноти держав (Європейський центральний банк). Головне призначення центрального банку - це управління грошовим оборотом з метою забезпечення стабільного не інфляційного розвитку економіки. Таким чином, ми робимо висновок, що центральний банк впливає на грошовий оборот через зміну пропозиції грошей і зміну ціни грошей [1].

Центральні банки мають особливий правовий статус, обумовлений тим, що вони поєднують у собі окремі риси банківської установи і державного органу управління. В умовах адміністративної економіки центральні банки підпорядковувались урядам різних країн. Натомість, в умовах ринку центральні банки є, як правило, установами, юридично незалежними від виконавчих органів влади. У своїй діяльності центральні банки мають керуватися лише державними інтересами та чинним законодавством. Якщо узагальнити картину взаємодії центрального банку з урядом, то в загальному плані можна виділити дві полюсні макросистемні моделі:

1. центральний банк виступає агентом міністерства фінансів і провідником його грошово-кредитної політики;

2. центральний банк є незалежним від уряду, що забезпечує йому самостійність у проведенні грошово-кредитної політики без тиску з боку органів влади.

Проте на практиці жодна з цих схем у чистому вигляді не отримала поширення через різноманітність форм організації політичної влади й неадекватність економічного розвитку в різних країнах. У більшості країн функціонує проміжна модель, у межах якої використовуються принципи взаємодії виконавчої влади з центральним банком при певному ступені незалежності останнього.

Центральні банки здійснюють банківські операції, що приносять дохід (кредитування комерційних банків, операції з цінними паперами на відкритому ринку, операції з іноземною валютою тощо), але метою проведення цих операцій не є отримання прибутку. Центральні банки використовують ці операції як інструменти управління грошовим ринком (як інструменти

монетарної політики), керуючись лише державними інтересами та чинним законодавством. Крім того, ми можемо стверджувати, що центральний банк - це державний орган управління з покладеними на нього особливими функціями у сфері грошово-кредитних відносин і банківської діяльності.

Фредерік С. Мишкін у підручнику «Економіка грошей, банківської справи і фінансових ринків» наводить аргументи як на користь, так і проти незалежності центрального банку від державних органів управління. Найсильніший аргумент на користь незалежності центрального банку ґрунтується на тому, що підпорядкованість центрального банку уряду надавала би грошово-кредитній політиці інфляційних імпульсів [2, с. 487].

Західні науковці проводили дослідження зв'язку між ступенем незалежності центрального банку і рівнем інфляції. Вони дійшли до висновку, що показники інфляції є найменшими в країнах з найвищим ступенем незалежності центрального банку. Проте, на жаль, ми можемо стверджувати, що у нас в Україні, де-юре, Національний банк є незалежним від органів державної влади, а де-факто, ступінь його залежності від дій уряду надзвичайно висока.

В Україні центральним банком є Національний банк України. Він представляє собою перший рівень банківської системи. Як розрахунковий центр країни, НБУ встановлює правила проведення безготівкових розрахунків господарськими суб'єктами, а також організує розрахунки між комерційними банками в Україні. Він представляє інтереси держави у відносинах з центральними банками інших країн, у міжнародних фінансово-кредитних установах. Крім того, на Національний банк України покладене виконання операцій, пов'язаних з функціонуванням валютного ринку України. Він проводить валютні інтервенції, впливаючи на курс валют, створює валютні резерви, організує операції з монетарними металами тощо. І на кінець можна сказати, що центральні банки є юридичними особами, що мають відособлене від держави майно. Формально це майно знаходиться, як правило, у державній власності, але центральний банк наділений правом розпоряджатися їм як власник [3].

Таким чином, центральні банки — це органи державного регулювання економіки, яким надано монополічне право випуску банкнот, регулювання грошового обігу, кредиту, валютного курсу, зберігання золотовалютних резервів. Центральний банк є "банком банків", фінансовим агентом уряду при обслуговуванні державного бюджету.

Література

1. Орлюк О. П. Фінансове право: навч. посібник - К.: Юрін-ком Інтер, 2003. - 527 с.
2. Мишкін Фредерік С. Економіка грошей, банківської справи і фінансових ринків / Пер. з англ. — К.: Основи, 1999. — 963 с.
3. Центральний банк і грошово-кредитна політика: навч. посіб./ За ред. Косової Т.Д., Папаїки О.О. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 328 с.

ВИДАТКИ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ: СУТНІСТЬ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ

Трач К.- ст. 2 курсу, гр.Фвн-21

Науковий керівник - к.е.н., доцент Погріщук Г.Б.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Бюджет завжди був важливим інструментом впливу на розвиток економіки та соціальної сфери. За ринкових умов господарювання він не повинен втрачати своєї ролі в економічному розвитку держави. Незважаючи на заходи, що провадяться урядом щодо роздержавлення та приватизації, та поглиблення ринкових відносин необхідно однак залучати державні кошти. Це зумовлено, по-перше, тим, що значною залишається частка державного сектора економіки, що вимагає розробки державних інвестиційних програм, згідно з якими здійснюється бюджетне фінансування капітальних витрат. По-друге, для стабілізації економіки та розвитку підприємництва потрібна фінансова допомога держави у вигляді надання трансфертів[1].

Як відомо, видатки бюджету віддзеркалюють соціальну й економічну політику держави. Через видатки бюджету, як і бюджет в цілому, держава бере участь у розподільчих процесах, установлюючи певні пропорції розподілу[2].

На думку Василика О.Д. видатки державного бюджету – це економічні відносини, які виникають у зв'язку з розподілом централізованого фонду грошових коштів держави і його використанням на здійснення програм та заходів, передбачених бюджетом[3].

На думку В. М. Опаріна, основою сутності бюджетних видатків має бути суспільний вибір. Через це він визначає видатки бюджету як інструмент забезпечення вищого критерію справедливості у розподілі державних благ з метою досягнення граничного рівня добробуту для кожного члена суспільства[4].

На нашу думку видатки державного бюджету відіграють важливу роль в розвитку країни, вони є основою забезпечення фінансування соціальних програм, регулювання економіки, проведення структурної перебудови народного господарства, створення загальних умов розвитку ринкових відносин, збільшення обсягів кредитування юридичних та фізичних осіб, розвитку міжнародних відносин та інших важливих напрямів діяльності.

Видатки бюджету згідно з Бюджетним кодексом - це кошти, що спрямовуються на здійснення програм та заходів, передбачених відповідним бюджетом, за винятком коштів на погашення основної суми боргу та повернення надміру сплачених до бюджету сум. У Кодексі наводиться також термін витрати бюджету, під яким слід розуміти видатки бюджету та кошти на погашення основної суми боргу.

Бюджетні установи витрачають бюджетні кошти відповідно до кошторисів доходів та видатків, що

складаються за функціями з деталізацією за економічними кодами бюджетної класифікації [3].

Видатки бюджету згідно Бюджетного кодексу класифікуються за:

- функціями, для виконання яких потрібні видатки (функціональна класифікація);
- економічною характеристикою операцій (економічна класифікація);
- ознакою головного розпорядника коштів (відомча класифікація);
- бюджетними програмами (програмна класифікація).

Функціональна класифікація видатків дає змогу відстежувати динаміку зміни державних видатків різного функціонального призначення з метою їх аналізу і, таким чином, прогнозувати видатки на наступні роки.

В економічній класифікації видатки поділяють за предметними ознаками - заробітна плата, нарахування на заробітну плату, оплата комунальних послуг, усі види господарської діяльності, виплати населенню та інші категорії, що дозволяє виділити захищені статті видатків бюджету та забезпечує єдиний підхід до всіх розпорядників та одержувачів коштів. Видатки бюджету зведено в єдині економічні категорії, які поділяють на поточні, капітальні, нерозподілені видатки та кредитування з вирахуванням погашення.

Відомча класифікація видатків відображає розподіл бюджетних призначень з головними розпорядниками коштів бюджетів. Метою відомчої класифікації видатків є оптимізація кількості головних розпорядників коштів бюджетів, поліпшення бюджетного планування та побудова чіткої, організаційно досконалої системи державного управління.

Програмна класифікація видатків передбачає розподіл бюджетних призначень за бюджетними програмами, які систематизовані переліком заходів, спрямованих на досягнення загальної мети та їх виконання. Метою такого підходу є оцінка ефективності та результативності діяльності державних установ. Це обумовлено тим, що сучасний етап соціально-економічного розвитку держави потребує поглибленого розуміння ролі бюджету в економічній системі держави, прозорості та зрозумілості бюджету для громадськості, підвищення якості надання державних послуг та ефективного використання коштів бюджету[5].

Таким чином, в рамках даного дослідження було визначено сутність видатків державного бюджету.

Література

1. Василик О. Д. Теорія фінансів: Підручник. — К.: НІОС, 2000. — 416 с.
2. Василик О. Д., Павлюк К. В. Державні фінанси України: Підручник. — К.: ЦОС, 2002. — 608 с.
3. Василик О. Д. Державні фінанси України: Навч. посіб. — К.: Вища пік., 1987. — 383 с
4. Опарін В. М. Фінанси (Загальна теорія): Навч. посібник— 2-ге вид., доп. і перероб. — К.: КНЕУ, 2005. — 240 с.
5. Бюджетний кодекс України.

СПОЖИВАННЯ ДОМОГОСПОДАРСТВ В УКРАЇНІ

Рибалко Ю.-ст. 4 курсу, гр. Фвн-41

Науковий керівник – к.е.н., доцент Нагайчук В.В.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки THEU

Домогосподарства належать до числа головних, проте найменш досліджених суб'єктів національної економіки. Як інституційний сектор, домогосподарства беруть участь у всіх фазах економічного циклу: виробництві благ, постачанні економічних ресурсів, створенні, розподілі та перерозподілі національного продукту, формуванні кінцевих доходів, споживанні товарів і послуг, здійсненні заощаджень та інвестуванні. Визначальною роллю домогосподарств є те, що вони беруть активну участь у кінцевому споживанні, ніж інші сектора економіки. Витрати домогосподарств на споживання займають лівову частку їх сукупних витрат та відіграють важливу роль у макроекономічних процесах, оскільки задоволення споживчого попиту населення є, у кінцевому підсумку, тією метою, задля якої, по суті, й функціонує економічна система держави. Тим самим сектор домогосподарств бере активну участь у створенні валового внутрішнього продукту (ВВП) країни, зростання якого забезпечує динаміку всієї соціально-економічної системи.

Отже можна сказати, що на сьогодні в суспільстві стрімкого поширення набуває розуміння необхідності глибокого та всебічного вивчення витрат домогосподарств як важливої сфери фінансової системи, що обумовлено їх суттєвою роллю та вагомим соціальним значенням в сучасних економічних умовах.

Проблеми задоволення потреб людини та оптимізації витрат на їх реалізацію досліджувалися представниками багатьох течій світової економічної науки. При цьому основний акцент, як правило, робився на вивчення процесів споживання та заощадження (Дж.М. Кейнс, А. Маршал, Ф. Модільяні, І. Фішер, М. Фрідман), а також дослідженні особливостей родинного розподілу доходів та їх спрямування на певні цілі (Г. Беккер, У.С. Джевонс) [1].

Домогосподарство є важливим елементом економічного кругообігу. Окремі аспекти економіки домогосподарства вже тривалий час є об'єктом уваги провідних вчених світу. У. Петті розглядав проблему доходів домогосподарства, їх витрат на харчування, житлові умови. Е. Енгель досліджував залежність між характером споживання та рівнем доходів. Взаємозв'язок доходів, споживання та заощадження домогосподарств розглядається у працях Дж. Кейнса [2].

Між зростанням доходів домогосподарств і питомою вагою витрат на різні потреби спостерігається тісний взаємозв'язок. Ці закономірності вперше дослідив німецький економіст Е. Енгель. На його думку, чим бідніша сім'я, тим більша частка всіх витрат виділяється на придбання продуктів харчування. В міру зростання доходів родини питома вага витрат на харчування скорочується, частка витрат на житло, комунальні

послуги, одяг може не змінюватися, а питома вага всіх інших витрат збільшується [3, с. 287].

Виокремлюючи різні напрями використання доходу домогосподарств, їх часто ототожнюють з витратами, що, певною мірою, є не зовсім вірно. Так, професор А.Ю. Чернов залежно від функціонального призначення виокремлює такі групи витрат домогосподарства: особисті споживчі витрати (придбання матеріальних благ і оплата послуг); податки та інші обов'язкові платежі; грошові накопичення і заощадження [4, с. 109].

На наш погляд, зарахування «грошових накопичень і заощаджень» до витрат домогосподарства не є правомірним, адже, наприклад, кошти, що зберігаються «на руках» у населення за економічною природою не є витратами, оскільки лише тимчасово виведені з обігу і відкладені на випадок непередбачених подій, однак у наступних часових періодах можуть стати витратами за умови використання на ті чи інші цілі.

Держава опосередковано впливає на формування витрат домогосподарств, завдяки встановленню та регулюванню таких соціальних показників як споживчий кошик, прожитковий мінімум, мінімальна заробітна плата та рівень оподаткування. З метою забезпечення нормального рівня життя держава визначає розмір прожиткового мінімуму, який в Україні застосовується для загальної оцінки рівня життя, визначення розмірів мінімальної заробітної плати, мінімальних пенсій за віком, розмірів соціальної допомоги, стандартів обслуговування та забезпечення в галузях охорони здоров'я, освіти, соціального обслуговування, неоподаткованого мінімуму доходів громадян [3].

Споживчі витрати домогосподарств займають найбільшу частку у структурі сукупних витрат домогосподарств України (близько 90%), адже домогосподарства є основними споживачами товарів і послуг. З метою забезпечення соціально-економічного обґрунтування визначення прожиткового мінімуму на одну особу та для осіб, які належать до основних соціальних і демографічних груп населення, розглянути доцільність розробки Закону України «Про споживчий кошик».

В основу мінімальної заробітної плати покласти соціальний стандарт нормального відтворення робітника. Мінімальна заробітна плата повинна перевищувати прожитковий мінімум у 1,2 – 1,5 рази для того, щоб дорівнювати вартості обсягу ресурсів, необхідних для відтворення робітника та його родини.

Забезпечивши обґрунтований рівень мінімальні зарплати, держава б збільшила попит, що стимулювало б вітчизняних виробників, які могли б конкурувати в гонитві за покупцем, знижуючи ціни на свою продукцію. У результаті відбувалося б реальне скорочення інфляції.

Література

1. Кізіма Т. О. Фінанси домогосподарств: сучасна парадигма та доміанти розвитку [Текст]: монографія / Т. О. Кізіма. – К.: Знання, 2010. – 431 с.
2. Оспішева В.І. Фінанси: курс для фінансистів [Текст]: навч. посіб. / за ред. В.І. Оспішева. – К.: Знання, 2008. – 567 с.
3. Лібанова Е. Аналіз бідності та соціальних наслідків економічної кризи в Україні [Електронний ресурс] / Елла Лібанова; Інститут демографії та соціальних досліджень НАНУ. – К., 2010. – Режим доступу: http://www.undp.org.ua/files/ua_35927
4. Карпенко О. В. Мінімальна заробітна плата та проблеми її реформування [Текст] / О.В. Карпенко // Збірник наукових праць ДВНЗ «УАБС НБУ» «Проблеми та перспективи розвитку банківської системи України». – 2010. – Т. 30. – С. 128-136.

УДК 336.14:352

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ДОХІДНОЇ ЧАСТИНИ БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ

Рибалко Ю.– ст. 4 курсу, гр. Фвн-41

Науковий керівник – к. е. н., доцент Македонська Н.В.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Сьогодні особливої актуальності набуває проблема побудови досконалої та ефективної системи формування дохідної та видаткової частини державного бюджету, враховуючи їх структуру, для ефективного розвитку національної економіки. Державний бюджет - це невід'ємний атрибут кожної країни та важливий інструмент реалізації економічної та соціальної політики держави [1, с.23]. В Україні за роки трансформаційних змін остання формувалася в умовах надзвичайно жорсткої економічної кризи, що не могло не позначитися на їх характері, оскільки, з одного боку, постійною залишалася проблема мобілізації коштів до бюджету для виконання державою своїх функцій і зобов'язань, а з іншого – об'єктивним був безперервний процес втрати одних джерел фінансових надходжень до бюджету і пошуку у відповідності з цим інших, які б відповідали новій системі господарювання. Це постійно загострювало проблему дефіциту бюджету та способів його покриття.

Економічна криза і суперечності у бюджетному процесі на початковій стадії трансформаційних змін змусили пережити в Україні проблеми поповнення бюджету грошовими коштами, надходження до бюджету у вигляді взаємозаліків, недовиконання більшості бюджетних планів, реструктуризації боргів як засобу боротьби з недоїмками, порівняно невисокий рівень податкових надходжень.

Проаналізувавши дані про державний бюджет 2015 року ми бачимо, що дохідна частина складається з таких основних дохідних статей: офіційні трансферти які займають 0,04% в структурі бюджету, податкові надходження - 76,72%, неподаткові надходження -9,86%, доходи від операцій з капіталом 0,08% та цільові фонди [2].

Щодо видаткової частини, то маємо наступні данні видатки у сумі складають 462.211.728,3 тис. грн, у тому числі видатки загального фонду Державного бюджету України – у сумі 408.073.741,9 тис. грн. та видатки спеціального фонду Державного бюджету України – у сумі 54.137.986,4 тис. грн [2].

Видатки Державного бюджету України класифікують наступним чином: видатки на споживання – 370191739,3 грн. і вони складають 90,72% від загальної суми; видатки розвитку – 36382002,6 грн., які складають 9,28% від загального числа державних видатків. Граничний обсяг дефіциту

Державного бюджету України маємо у сумі 71.564.275,4 тис. грн, у тому числі граничний обсяг дефіциту загального фонду Державного бюджету України – у сумі 62.565.692,7 тис. грн. та граничний обсяг дефіциту спеціального фонду Державного бюджету України – у сумі 8.998.582,7 тис. гривень [2].

До основних джерел фінансування державного боргу можна віднести наступні: фінансування за борговими операціями, яке в свою чергу включає запозичення та погашення; надходження від приватизації державного майна та фінансування за активними операціями. Загальне фінансування планується здійснити на суму 71 564 275,4 тис. грн.

Формування бюджету в Україні з дефіцитом зумовлюється тим, що в нашій державі є значна потреба у проведенні в багатьох сферах, фінансуванні розвитку інфраструктури, підвищення якості адміністративних та соціальних послуг. Для їхнього забезпечення необхідно залучити додаткові джерела фінансування шляхом більш активного використання економічного потенціалу країни.

Важливе значення у формуванні дохідної частини бюджету мають податки. До основних напрямків трансформації податків відносять: зниження податкового навантаження на суб'єктів малого бізнесу; спрощення механізму обчислення податків; запровадження прогресивної шкали оподаткування доходів фізичних осіб; зменшення ставки або диференціація ставок ПДВ; реформування податкових пільг та інші [3].

За останній період в країні були введені нові податкові збори, які повинні збільшити обсяг надходжень. Основне значення тут приділяється надходженням від податку на доходи фізичних осіб, яке уряд сподівається отримати в три рази більше ніж у 2014 році. Слід зазначити, що це вперше за останні роки, коли уряд перекладає відповідальність у наповненні бюджету на населення, а не на бізнес.

Прийняття «Закону України про державний бюджет на 2015 рік», тягне за собою внесення змін до інших нормативно-правових актів України та у всі сфери людської діяльності. Тому дуже важливо чітко, дотримуючись правової бази держави виконати поставлені цілі, з метою покращення стану в країні. Адже одні не вирішені проблеми, породжують нові наслідки. На сьогоднішній день на дохідної частини

бюджету України негативно впливає чимало факторів, зокрема: існування тіньових схем ведення бізнесу, неузгодженість потреб у податкових надходженнях з можливостями їх отримання, недосконалість правових норм щодо забезпечення державного контролю в

процесі управління ресурсами. Тому дуже важливо проводити ефективну політику у всіх сферах життя, для майбутнього збільшення дохідної частини бюджету України, що зменшить різницю між доходами і видатками у державі.

Література

1. Василик О.Д. Бюджетна система України : підручник / О.Д. Василик, К.В. Павлюк. — К. : ЦУЛ, 2002. — 544 с.
2. «Закон України про державний бюджет на 2015 рік» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/80-19>.
3. Особливості формування дохідної частини місцевих бюджетів в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.kraina.org.ua/ua/module/Budget_expenses/conception/496/. 4

УДК 336.2

ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Гаврилюк І.- ст 4 курсу, гр.Фвн-42

Науковий керівник – к.е.н., доцент Мацедонська Н.В.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки THEU

Невідкладність глибинної податкової реформи сьогодні не піддається сумніву. Останні події, які відбулися і відбуваються в Україні, чітко визначають необхідність для держави рухатися в напрямку реформування всіх сфер суспільного життя, і податкова - одна з пріоритетних. Це визначається в основному тим, що без максимальної оптимізації законодавства, яке регулює рух суспільних фінансових ресурсів, Україна ще довго не зможе вийти з фінансової кризи та стати ефективною державою.

Одним із напрямів реформаторських процесів, які на сьогодні можуть суттєво змінити податкову сферу, є тенденція щодо досягнення збалансованої та узгодженої сукупності обов'язкових платежів, які ми, власне, відносимо до складу податкової системи.

Питання реформування податкової системи були предметом дослідження таких учених як: І.Є. Криницький, М.П. Кучерявенко, О.А.Лукашев, Н.Ю. Пришва та ін. В той же час, трансформація економічних відносин вимагає належного правового регулювання та визначення нових орієнтирів реформування податкової системи.

Проблема побудови ефективної податкової системи – одна із найбільш актуальних в Україні. Її вирішення повинно здійснюватися шляхом вивчення і аналізу як існуючої в Україні законодавчої бази, так і накопиченого у світі досвіду у сфері оподаткування.

Ефективність податкової системи визначається тим, наскільки цілеспрямовано вона вирішує комплекс завдань, пов'язаних із скерованістю економіки як системи, розвитком виробництва, підвищенням життєвого рівня населення.

Чинна система оподаткування в Україні формувалась протягом багатьох років. На жаль, поки що вона не є досконалою і не повністю відповідає вимогам часу [1].

Нерівномірність оподаткування – це наслідок адміністративного регулювання економіки. Різниця в податковому навантаженні між галузями і різними територіальними одиницями варіює від 12 до 150 % доданої вартості.

Основними недоліками чинної податкової системи є:

1. Податкова система характеризується передусім фіскальною спрямованістю, що є основою для більшості змін, які вносяться до податкового законодавства. Водночас її регулююча функція не зорієнтована на стаке економічне зростання. Значне податкове навантаження на виробництво та недостатнє податкове навантаження за використання природних ресурсів негативно впливає на розвиток економіки.

2. Нормативно-правова база оподаткування є складною, неоднорідною та нестабільною, а окремі законодавчі норми – недостатньо узгоджені, інколи суперечливі. Питання оподаткування і досі регулюються не тільки законами, а і декретами Кабінету Міністрів України, указами Президента України.

3. Застосування спрощеного режиму оподаткування суб'єктів малого підприємництва з урахуванням позитивних чинників (активізація підприємницької діяльності, створення нових робочих місць, стимулювання раціонального використання ресурсів, зменшення витрат на адміністрування податків) призвело до таких проблем: викривлення моти-вації підприємницької діяльності, зокрема незаінтересованість суб'єктів господарювання у зміні свого статусу як суб'єктів, які мають право використовувати спрощені системи оподаткування, що уповільнює їх розвиток та зростання обсягів діяльності, призводить до дроблення деяких середніх підприємств;

4. Витрати на адміністрування окремих податків є значними порівняно з доходами бюджету, що формуються за рахунок їх справляння [2].

Метою проведення податкової реформи є приведення податкової системи у відповідність з пріоритетами державної політики соціально-економічного розвитку, сприяння сталому економічному зростанню шляхом лібералізації податкової системи на основі виваженої інвестиційно-інноваційної політики.

Основні стратегічні цілі податкової реформи:

- підвищення конкурентоспроможності вітчизняного бізнесу;
- легалізація тіньового сектора;

–активізація інвестиційних процесів в економіці;
–простота та зрозумілість податкових норм для суб'єктів господарювання;

Отже, можна виділити основні завдання податкової реформи: удосконалення інституційного середовища оподаткування, сприятливого для

реалізації принципу рівності всіх платників перед законом, відповідального ставлення платників до виконання своїх податкових зобов'язань; встановлення чітких правил регулювання взаємних зобов'язань держави і платників податків, дієвого контролю за їх дотриманням.

Література

1. Бечко П.К. Податкова система: навч. посіб. / П.К. Бечко - К: Центр навчальної літератури, 2006. - 368 с.
2. Ісаченкова О.Г. Шляхи удосконалення податкової системи України / О.Г. Ісаченкова, Г.О. Шунькіна // Формування ринкових відносин в Україні. – 2012. – № 1(6). – С. 45-47.

УДК 658.012.7

ЗАВДАННЯ ТА ФУНКЦІЇ ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКОГО КОНТРОЛЮ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Гаврилюк І.- ст 4 курсу, гр.Фвн-42

Науковий керівник – к.е.н., доцент Нагайчук В. В.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Контроль є не тільки важливим регулюючим чинником, він створює необхідну інформаційну базу для оцінки діяльності підприємств та окремих працівників, на якій будується механізм їх мотивації. В умовах становлення ринкової економіки в Україні виникає необхідність організації внутрішнього контролю на підприємствах. Будь-яке з них не може ефективно розвиватися й функціонувати без чітко організованої системи контролю за виробничо-господарською діяльністю на всіх стадіях – постачання, виробництва, реалізації – і за всіма видами діяльності підприємства. Контроль є складовою частиною управління виробництва.

Дослідженню наукових і практичних аспектів проблеми організації внутрішнього контролю присвячено праці багатьох українських учених, зокрема, М.Білухи, Ф.Бутинця, Б.Валуєва, В.Козацького, Л.Нападовської, В.Пастушенка, Б.Усача.

В Україні проблема внутрішньогосподарського контролю полягає в необхідності розробки комплексного й системного підходу, який забезпечуватиме умови для створення та ефективного функціонування служб внутрішнього контролю. Його завдання надання керівникові повної та правдивої інформації про фінансово-господарський стан підприємства, забезпечення виконання працівниками фірми обов'язків відповідно до посадових інструкцій.

Внутрішній контроль слугує як для підтвердження достовірності фінансової звітності, так і для підвищення ефективності господарських операцій. Здійснення внутрішньогосподарського контролю є прерогативою керівника підприємства.

Створення системи внутрішнього контролю на підприємстві – це складний процес, а сама система – цілеспрямований механізм, невід'ємними складниками якого є всі підрозділи та сфери діяльності підприємства. Відповідно внутрішній контроль варто розглядати на засадах системності, оскільки він повинен забезпечувати фінансово-господарську мікросистему підприємства з індивідуалізованими характеристиками й особливостями. Тобто контроль виконує конкретну цільову функцію. Сукупність таких мікроекономічних систем і визначає його місце в ринковому середовищі [1].

Функції контролю спрямовані на підвищення ефективності діяльності підприємств та об'єднань,

виявлення й використання внутрішніх резервів і посилення режиму економії, запобігання непродуктивним витратам і втратам, нестачам і розкраданню цінностей.

Найголовніше завдання із збереження майна підприємства покладено на внутрішньогосподарський контроль. Це пояснюється тим, що на підприємствах зберігається значна кількість цінностей і коштів.

Є. Кочерін розглядає “внутрішньосистемний господарський контроль” як контроль за господарською діяльністю всередині системи. А саме це перевірка правильності прийняття та виконання рішень на підприємстві, завдяки якій отримується інформація про функціонування ланок системи. За допомогою контролю здійснюється зворотний зв'язок між суб'єктом і об'єктом управління, між центром системи та її ланками [2 с.76].

На думку Ф.Бутинця, внутрішній контроль є постійною, щоденною роботою персоналу підприємства, яка унеможливило будь-які зловживання та відхилення від діючих внутрішніх правил і надає можливість ефективно й економно використовувати ресурси підприємства, а також захищати інтереси працюючих. Без внутрішнього контролю не може ефективно діяти будь-яка господарська одиниця в суспільстві [3].

Внутрішній контроль має функціонувати для перевірки та оцінки роботи окремих підрозділів, служб, об'єктів обліку підприємства з метою виявлення недоліків у їх діяльності та невикористаних резервів для підвищення його ефективності.

Отже, внутрішньогосподарський контроль – це спосіб систематичного й активного спостереження за операціями та процесами, які здійснюються відповідно до заданих критеріїв, що залежить від своєчасності й правдивості облікової інформації про всі операції, пов'язані з рухом продукції і сировини, дотриманням відповідних умов їх зберігання, виробництвом та реалізацією.

Застосування внутрішньогосподарського контролю надасть власникові можливість вчасно прийняти управлінські рішення, здійснити аналіз і пошук шляхів удосконалення виробництва, що забезпечить ефективне функціонування підприємств у майбутньому.

Література

1. Баланюк І. Ф. Теоретичні аспекти контролю господарської діяльності підприємств / І. Ф. Баланюк, Д. І. Шеленко, В. М. Якубів // Вісник Прикарпатського ун-ту. Економіка. – Івано-Франківськ : Плай, 2009. – Вип. 7. – С. 86–90.
2. Кочерин Е. А. Контроль в системе управления социалистическим производством: вопросы теории и практики / Е. А. Кочерин. – М. : Экономика, 1982. – 216 с.
3. Бутинець Ф. Ф. Контроль внутрішньогосподарський чи внутрішній? [Електронний ресурс] / Ф. Ф. Бутинець. – Режим доступу до статті : http://www.ztu.edu.ua/ua/science/publishing/wzbirnik/econom/2_14/1.pdf.

УДК 336.71.009.6

ФУНКЦІОНУВАННЯ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ НА РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Завальнюк І. – ст. 5 курсу, гр. ФУДвнм-51

Науковий керівник – викладач Гончаренко А.І.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Постановка проблеми. В сучасних реаліях економічного життя України, спостерігається дисбаланс функціонування фінансової системи країни. Девальвація національної грошової одиниці, зростання інфляції, зовнішнього боргу країни, політична нестабільність та багато інших чинників окреслюють той факт, що Україна знаходиться в важкій формі фінансово-економічної кризи. Основними учасниками функціонування фінансової системи є банківські установи. Від стабільності та надійності банківської сфери, в великій мірі, залежить фінансово-економічний стан держави, її рейтинг на світовому ринку, можливість залучення інвестицій, тощо. Отже, діяльність комерційних банків відіграє вагомий роль у розвитку фінансового ринку, а банківська система в цілому виступає основним стержнем функціонування фінансової системи України.

Аналіз публікацій і досліджень. Функціонуванню банківських установ, визначення їх ролі та місця на фінансовому ринку України присвячено праці багатьох наукових дослідників, а саме А. Бурдюгова, О. Васюренко, І. Гітченко, О. Дзюблюка, Р.

Коцовської, І. Лютого, А. Мороза, А. Пересади, Р. Тиркало та інших.

Виклад основного матеріалу. Злагоджений механізм грошових розрахунків є основою ефективного функціонування національної економіки кожної країни. Банківські установи являються основними організаторами фінансових розрахунків в економіці, вони виступають проміжною ланкою в процесі обслуговування грошових потоків між різноманітними суб'єктами ринку. Однією з найважливіших функцій, що відрізняють комерційні банки від інших інститутів кредитної системи, є здатність створювати в процесі своєї діяльності додаткові засоби платежу внаслідок виконання позичкових операцій, що в свою чергу, відіграє важливу роль у забезпеченні еластичності грошового обігу в економіці країни і підтриманні стійких темпів її економічного зростання [2, с.58].

Світова криза в першу чергу «зачіпає» ринок фінансових послуг та через банківський сектор впливає абсолютно на всі галузі народного господарства. Зміни, що їх зазнала банківська система є досить суттєвими (рис. 1).

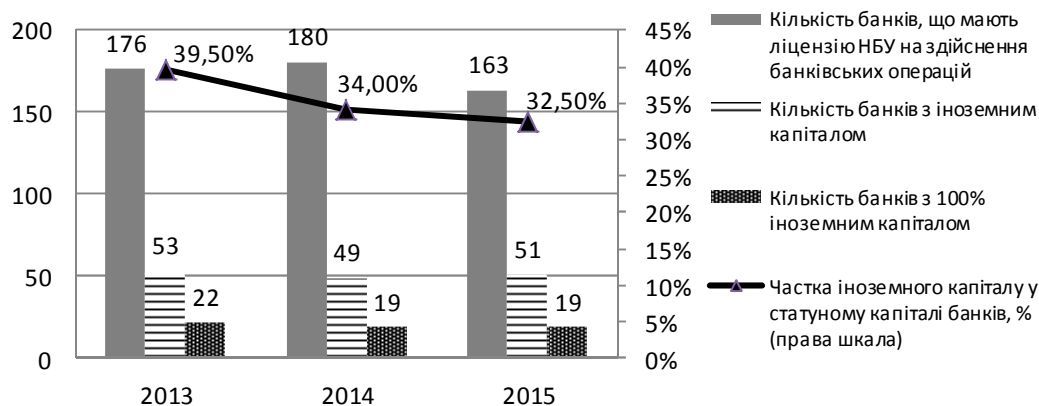

Рис. 1 Динаміка зміни кількості банків в Україні

* Складено та розраховано автором на підставі даних НБУ [3]

Як свідчать дані рис. 1, станом на 1 січня 2015 року ліцензію Національного банку України мали 163 банківських установ (в т.ч. 51 банк з іноземним капіталом). Проте зважаючи на несприятливу економіко-політичну ситуацію в країні та подальше виведення Національним банком з ринку неплатоспроможних банків (в т.ч. що порушували

законодавство з питань легалізації та відмивання коштів злочинним шляхом та фінансування тероризму), кількість банківських інститутів на кінець 2015 року порівняно з його початком суттєво зменшилася і становила 120 банків.

На нашу думку, фінансово-економічна криза, безперечно є негативним явищем для економіки, але її

вплив на банківську сферу спричинив і позитивний ефект, а саме в банківській системі України залишилися лише ті банки, які змогли протистояти дестабілізуючим факторам, завдяки виваженій та ефективній політиці управління, цим самим зарекомендувавши себе як надійні та стійкі фінансові інститути.

Загальні активи банків станом на 1 січня 2015 року становили 1 326 928 млн. грн., що майже на 50 000 млн. грн. більше аналогічного показника

попереднього року. Протягом 01.01.2013-01.01.2015 рр. спостерігається тенденція до збільшення активів банків, однак на кінець 2015 року ситуація змінилася на протилежну (табл. 1). Тенденція до зменшення активів банку, на нашу думку, є негативним явищем, адже скорочення обсягів активів може призвести до погіршення платоспроможності та ліквідності банку, зменшення кількості клієнтів та прибутку банку, зростання боргових зобов'язань, тощо.

Таблиця 1

Функціонування банківських установ на ринку фінансових послуг

(млн. грн.)

Дата Показники	01.01. 2013	01.01. 2014	Темп приросту 2014/ 2013	01.01. 2015	Темп приросту 2015/ 2014	01.12. 2015	Темп приросту 01.01.2015 /01.12.2015
Активи банків	1 127 192	1 278 095	113,4%	1 316 852	103%	1 275 359	96,8%
Вкладення в цінні папери	96 340	138 287	143,5%	168 928	122,2%	189 051	111,9%
Кредити надані	815 327	911 402	111,8%	1 006 358	110,4%	954 044	94,8%
Зобов'язання банків	957 875	1 085 496	113,3%	1 168 829	107,7%	1 151 389	98,5%

* Складено та розраховано автором на підставі даних НБУ [3]

Згідно даних табл.1, на кінець 2015 року практично всі показники діяльності комерційних банків України зменшилися порівняно з даними які було зафіксовано на початок 2015 року. Це насамперед обумовлено ліквідацією проблемних банків, відтоком клієнтських коштів, погіршенням кредитоспроможності позичальників на фоні девальвації гривні та високим рівнем невизначеності щодо подальшого економічного розвитку. Винятком є вкладення в цінні папери, де відбувся приріст коштів на 20 123 млн. грн., порівняно з початковими даними планового року, це обумовлено тим що банкам

вигідніше інвестувати кошти в цінні папери, ніж надавати кредити позичальникам фінансовий стан, яких є сумнівним тобто існує висока ймовірність того, що кошти будуть не повернені, а вкладення в цінні папери такий ризик мінімізує.

В 2015 році згідно класифікації НБУ було сформовано чотири групи банків за розміром активів. Перша група – найбільші банки, до складу яких ввійшли 16 банків, серед яких Приватбанк, Ощадбанк, Укресімбанк та інші; друга група – великі банки – 19 банків; третя група – середні банки – 33 банки; четверта група – невеликі банки – 95 банків (рис.2).

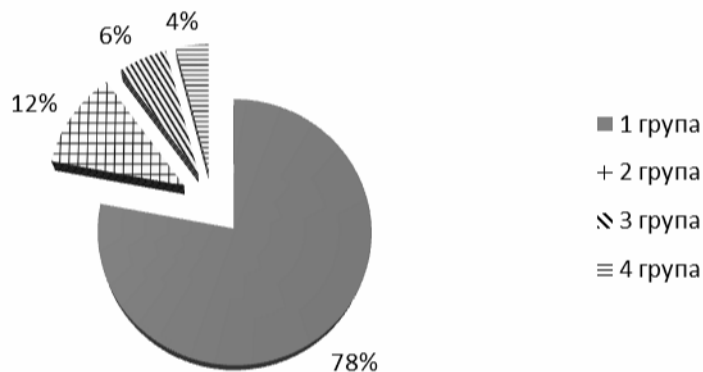

Рис.2 Розподіл активів банківської системи України за групами банків

* Складено на підставі даних джерела [1]

Як видно з рис. 2, найбільша кількість активів припадає на 1 групу банків, це пояснюється тим, що в результаті ліквідації протягом 2015 року значної кількості банківських установ III та IV групи, а також переведення частини великих банків з II групи до I групи, частка активів банків I групи поступово збільшувалася. [1, с.7].

При цьому, НБУ було затверджено методику визначення системно важливих банків. Так, станом на

01.12.2014 року з пролонгацією на 2015 рік було визначено 8 системно важливих банків України: ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК», АТ «Ощадбанк», АТ «Укресімбанк», АТ «Дельта Банк», АТ «Райффайзен Банк Аваль», ПАТ «УКРСОЦБАНК», ПАТ «Промінвестбанк», АТ «СБЕРБАНК РОСІЇ».

Висновки. Кризові явища в економіці призвели до ліквідації частини банківських установ., що в кінцевому результаті викликало інституційну

реорганізацію банківської системи, яку представлятимуть найбільш стійкі та багатофункціональні фінансові установи, які в межах своєї діяльності використовують широкий спектр послуг та ведуть ефективну політику управління для досягнення власних поставлених цілей і задоволення потреб суспільства. Водночас така ситуація суттєво вплинула на функціонування банків в сфері ринку

фінансових послуг, а саме призвела до скорочення загальних активів банків в 2015 році, але разом з цим зросла активність банків щодо інвестування коштів в цінні папери, як найбільш оптимальний засіб отримання доходу з мінімальним рівнем ризику, враховуючи нестабільну ситуацію в країні, яка здійснює прямиий вплив на фінансові можливості позичальників кредитних ресурсів.

Література:

1. Аналітичний огляд банківської системи України за III квартал 2015 року / Національне рейтингове агентство «Рюрік» - 2015 – 24 с.
2. Пурій Г.М. Роль комерційних банків на фінансовому ринку України / Г.М. Пурій // Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. – 2007. – С.56-60.
3. Офіційний сайт Національного банку України – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.

УДК 336.02.003.12

МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОЦІНЮВАННЯ СТІЙКОСТІ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ

Завальнюк І. – ст. 5 курсу, гр. ФУДмвн-51

Науковий керівник – к.е.н., старший викладач Мирончук В.М.;

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Актуальність. Стійке функціонування фінансової системи країни відіграє важливу роль в її економічному зростанні. Адже, саме фінансова система є кровоносною системою України, яка обслуговує процес створення, розподілу й використання матеріальних цінностей та забезпечує підвищення рівня добробуту кожного громадянина держави. Отже, детальне вивчення методичних рекомендацій, щодо оцінювання її стійкості фінансової системи та розроблення на основі них нових моделей визначення стійкості фінансової системи є доречним та необхідним, задля стабілізації фінансового стану країни.

Аналіз досліджень та публікацій. Дослідження в сфері визначення та оцінювання стійкості фінансової системи проводять, як вітчизняні, так і зарубіжні вчені серед яких Н. Велік, Б.А. Карпінський, О.І. Кірсєв, Е. Крокет, А.В. Лазня, В.І. Міщенко, М. Фут, М.М. Шаповалова, тощо.

Виклад основного матеріалу. Найбільш відомими методами оцінювання стійкості фінансової системи є методологія МФВ, Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України, затверджені Міністерством економічного розвитку і торгівлі України та Організаційно-методичні підходи до запровадження в НБУ системи оцінки стійкості фінансової системи, запропоновані колективом авторів В.І. Міщенко, О.І.Кірсєвим та М.М. Шаповаловою.

В процесі проведення порівняльного аналізу вищезазначених підходів і методів оцінювання стійкості фінансової системи було визначено, що не дивлячись на досить широку методологічну базу оцінювання зазначеної економічної категорії, використання розглянутих підходів та методів уточнює певні недоліки, серед яких:

– непристосованість до вітчизняних реалій функціонування фінансової системи - методологія МФВ [1], проте на даний момент зазначена система оцінювання фінансової стійкості використовується НБУ щоквартально, для складання та поширення

даних виключно сектору депозитних корпорацій (банків), однак в даній системі оцінювання відсутні показники, які б відображали діяльність підприємств нефінансового сектору, сектору домогосподарств, сектору державних фінансів, валютного ринку тощо. Доцільність застосування зазначеної методики при оцінюванні стійкості фінансової системи країни є сумнівною. Адже, не дивлячись на те, що Україна обрала євроконтинентальну (банківсько-орієнтовану) модель фінансової системи, вагомий вплив при аналізі стану фінансової системи країни грають показники сектору державних фінансів;

– відсутність взаємозв'язку між показниками та їх нормативну розрізненість, що одночасно формує як позитивну, так і негативну оцінку окремих параметрів функціонування фінансової системи – Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України [3]– не дивлячись на комплексність підходу щодо відбору показників, які формують фінансову безпеку країни, а саме: банківська безпека, безпека небанківського фінансового ринку, боргова безпека, бюджетна безпека, тощо, ставлять за мету визначення інтегрального індексу економічної безпеки, що в свою чергу складається з 9 середньозважених субіндексів (виробничої, демографічної, енергетичної, зовнішньоекономічної, інвестиційно-інноваційної, макроекономічної, продовольчої, соціальної та фінансової безпеки). Зазначене нівелює можливість адекватного оцінювання стійкості фінансової системи через невідповідність визначення вагових коефіцієнтів при формуванні субіндексу та, передусім, розуміння нетотожності понять «фінансова стійкість» та «фінансова безпека». Адже «фінансова безпека» є поняттям більш широким і визначає такий стан фінансової системи країни, за якого створюються необхідні фінансові умови для стабільного соціально-економічного розвитку країни, забезпечується її стійкість до фінансових шоків та дисбалансів, тощо;

– потреба у суттєвому досвіді аналітика при ув'язуванні висновків щодо взаємодії різних показників та узагальненні отриманої інформації, що обмежує її використання широким колом споживачів - Організаційно-методичні підходи до запровадження в НБУ системи оцінки стійкості фінансової системи, запропоновані колективом авторів В.І. Міщенко, О.І.Кіреєвим та М.М. Шаповаловою [2].

Доцільним, у такому випадку, є побудова моделі оцінювання стійкості фінансової системи за допомогою узагальнюючого інтегрального показника, побудованого за допомогою багатовимірного ранжування. Це дасть змогу швидко діагностувати можливість протидії фінансової системи дестабілізуючим факторам.

Література

1. Індикатори фінансової стійкості [Електронний ресурс]// [Офіційний сайт Національного банку України]. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/bank_supervision/index.htm. – Назва з екрану.
2. Міщенко В.І. Організаційно-методичні підходи до запровадження в НБУ системи оцінки стійкості фінансової системи: Інформаційно-аналітичні матеріали / За ред. д.е.н., проф. В.І. Міщенко, к.е.н., доц. О.І. Кіреєва і к.е.н. М.М. Шаповалової – Київ : Центр наукових досліджень НБУ, 2005. – 97 с.
3. Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29 жовтня 2013 року № 1277 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України» – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://cct.com.ua/2013/29.10.2013_1277.htm

УДК 336.078.3

МІСЦЕВІ ФІНАНСИ ЯК ОБ'ЄКТ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ

Кушнір В. - ст. 4 курсу, гр. Фвн-41

Науковий керівник – к.е.н., доцент Мацедонська Н.В.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Місцеве самоврядування є однією з найбільш важливих структурних елементів системи державного управління, від якої залежить ефективність функціонування державної влади та добробут кожного громадянина. Побудова системи місцевого самоврядування пов'язана із запроваджуваною моделлю системи контролю за ресурсами територіальних громад. Тема дослідження є актуальною, так як використання органами місцевого самоврядування для вирішення своїх задач фінансових ресурсів обов'язково передбачає здійснення державного контролю за ходом виконання цих задач.

Дослідженням питань теорії, методології, організації фінансового контролю та муніципального фінансового контролю присвячені праці вітчизняних вчених: І. В. Басанцова, М. Т. Білухи, Т. М. Боголіб, В. Д. Базилевича, О. Д. Василика, М. М. Голованя, І. К. Дрозд, В. Ф. Журка, М. М. Каленського, Є. В. Калюги, О. А. Кириченка, Л. А. Костирко, В. І. Кравченка та ін. Однак до цього часу залишається низка невирішених питань щодо такого об'єкту фінансового контролю як місцеві фінанси.

В науковій літературі немає єдиної позиції щодо етимології слова «фінанси». Загальноприйнятою є позиція, що фінанси – це «економічні відносини, які існують у сфері грошового обігу й обслуговують рух грошових потоків». При цьому слід зауважити, що обслуговують не завжди еквівалентний рух грошей. Тому фінанси як економічна категорія представляють собою сукупність розподільчих відносин з приводу створення та використання доходу і фондів фінансових ресурсів, які обслуговують рух вартості валового внутрішнього продукту на всіх стадіях відтворювального процесу та опосередковуються рухом грошових потоків між суб'єктами цих відносин з метою задоволення суспільних інтересів і потреб [1, с.148].

Якщо мова йде про фінансовий контроль виконання місцевих бюджетів, в даному випадку

доцільним є навести тлумачення місцевих фінансів. Традиційно вважається, що місцеві фінанси – це фінанси місцевого господарства та місцевих органів влади. На практиці повинні дотримуватись наступних принципів формування місцевих фінансів як об'єкту державного фінансового контролю:

1. Достатність доходів: органи місцевого самоврядування повинні мати достатню кількість фінансових коштів для виконання покладених на них обов'язків;

2. Розробка законодавчих основ місцевого оподаткування та контроль над видатками;

3. Справедливість: розмір грошових надходжень повинен варіюватись, виходячи з фінансових потреб та місцевих податкових можливостей;

4. Прозорість та стабільність: умови формування бюджету повинні оприлюднюватись, кожен місцевий орган повинен мати прогноз власних загальних доходів, щоб збалансувати бюджет [2, с. 117].

В основу фінансового контролю покладений процес вивчення визначеного об'єкта з метою встановлення закономірностей його виникнення, розвитку та перетворення в інтересах раціонального використання в діяльності суспільства. Державний фінансовий контроль місцевих фінансів – це реалізація права органів місцевої влади законними шляхами захищати фінансові інтереси регіону і громадян. Його здійснює Державна фінансова інспекція.

Державний фінансовий контроль як елемент регіонального управління повинен здійснюватись як в процесі планування, так і на стадії оперативного управління, оскільки він дозволяє співставити фактичні результати від використання фінансових ресурсів території з плановими, виявити резерви зростання фінансових ресурсів та визначити шляхи їх цільового та найбільш ефективного використання [3, с.52].

Отже, виділення місцевих фінансів як окремого об'єкту державного фінансового контролю дозволить

зміцнити фінансові основи місцевого самоврядування шляхом:

- посилення зацікавленості органів місцевого самоврядування у підвищенні рівня власних доходів;
- щорічного збільшення питомої ваги загального фонду місцевих бюджетів у зведеному бюджеті України;

– підвищення рівня самодостатності місцевих бюджетів шляхом удосконалення податкового законодавства відповідно до напрямів реформування податкової системи та впливати на ефективне та цільове використання бюджетних коштів на місцевому рівні.

Література:

1. Александрова М. М. Гроші. Фінанси. Кредит: посібник / М. М. Александрова., Г. Г. Кірейцев, С. О. Маслова. - Житомир: ЖПІ, 2009. - 250 с.
2. Вітвицька Н. С. Контроль і ревізія: посібник / Н. С. Вітвицька, О. Е. Кузьмінська. – К.: КНЕУ, 2010. – 166 с.
3. Ковалюк О. М. Роль контролю у фінансовому механізмі економіки / О. М. Ковалюк// Фінанси України. – 2009. - №7. – С. 51-58.

УДК 336.7.02(477)

ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Якімов П.- ст. 4 курсу, гр. Фвн-41

Науковий керівник – к.е.н., доцент Мацедонська Н.В.

Вінницький навчально - науковий інститут економіки THEU

Економічний розвиток в сучасних умовах відзначається глобальними макроекономічними перетвореннями, що стали причиною перерозподілу фінансових, сировинних, людських ресурсів, посилення конкуренції між країнами і регіональними угрупованнями.

Незворотній об'єктивний процес трансформації світового господарства посилює невизначеність щодо перспективи розвитку країн, особливо з перехідними економіками. За таких умов вирішальне значення для забезпечення національних інтересів і забезпечення стабільного зростання має створення ефективної системи фінансової безпеки.

З метою виявлення місця грошово-кредитної безпеки у структурі фінансової безпеки, доцільно попередньо ознайомитись з поняттям фінансова безпека держави [1, с.121].

Поняття фінансової безпеки так само широке, як, власне, й тлумачення фінансів як системи економічних відносин, що виникають в процесі створення та використання централізованих і децентралізованих фондів грошових коштів. А відтак - фінансова безпека являє собою надзвичайно складну багаторівневу систему, яку утворюють ряд підсистем, кожна з котрих має власну структуру і логіку розвитку.

Грошово-кредитна безпека є одним з ключових компонентів системи фінансової безпеки, яка в умовах динамічних перетворень політичного і економічного ландшафту сприяє збереженню стійкості до внутрішніх та зовнішніх загроз, що створюють небезпеку для реалізації національних інтересів у економічній сфері [1, с.133].

Для забезпечення грошово-кредитної безпеки повинні застосовуватися наступні умови:

- обсяг обігових коштів підприємств усіх форм власності повинен знаходитися на рівні, який забезпечує їх нормальне функціонування;
- рівень кредиторської та дебіторської заборгованості не перевищує встановлені нормативи;
- стабільне зростання обсягів безготівкових розрахунків при сплаті населення за товари та послуги;
- поступове зменшення обсягу тіньової економіки;
- повернення вітчизняних валютних коштів з-за кордону;

-емісія не перевищує встановлені нормативи;

-рівень доларизації грошового обігу не повинен перевищувати 10 % грошової маси в національній валюті;

-дотримання балансу між грошовими доходами та витратами населення;

-обсяг наданих економіці кредитів мають забезпечувати фінансування обігових коштів підприємств (установ, організацій) у необхідних для їх стабільного функціонування розмірах [1, с.135].

Забезпечення стабільності національної грошової одиниці є одним із завдань грошово-кредитної безпеки держави, однак з метою посилення конкурентоспроможності національної економіки та здатності фінансової системи протидіяти зовнішнім впливам Національним банком було запроваджено перехід до гнучкого валютного курсу, що одразу відобразилось на його динаміці.

Такі дії регулятора за нинішніх умов можна вважати цілком виправданими, оскільки витрачання валютних резервів на підтримання національної грошової одиниці, з огляду на їх значне скорочення, стає все більш проблематичним. Політика фіксованого обмінного курсу (режим валютного таргетування) реалізовувалась в Україні принаймні останні 15 років, але в рамках співробітництва з МВФ українською владою було взято зобов'язання дотримуючись плаваючого обмінного курсу поступово здійснювати перехід до режиму таргетування інфляції [2, с.90].

Таким чином, до основних напрямів зміцнення фінансової безпеки України можна віднести: підвищення монетизації економіки; застосування цільового підходу до емісії грошової маси; відновлення ліквідності банківського сектору економіки та запобігання банкрутства системних банків; зменшення долі іноземних банківських установ в загальному обсязі капіталу банківської системи країни [2, с.92].

Отже, можна зробити висновок, що проблема належної підтримки грошово-кредитної складової фінансової безпеки держави є актуальною, оскільки зростає необхідність впровадження комплексу заходів, спрямованих на усунення недоліків в управлінні грошово-кредитною сферою і забезпечення протидії її тінізації.

Література:

1. Сухоруков А.І. Фінансова безпека держави: навчальний посібник / А.І. Сухоруков, О.Д. Ладок. – К.: Центр учбової літератури. - 2007. – 192 с.
2. Лазарева А.П. Фінансова безпека країни: загрози та основні напрями зміцнення / А.П. Лазарева // Вісник Приазовського державного технічного університету. Серія: Економічні науки. – 2014. – Вип. 27. – С. 88-94.

СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В УКРАЇНІ

Балацька О.– ст. 5 курсу, гр. ФУДвнм-51

Науковий керівник – к.е.н., старший викладач Мирончук В. М.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Постановка проблеми. Сучасні умови, у яких функціонують підприємства державної форми власності, виносять на поверхню проблеми, пов'язані із потребою в приватних інвестиціях, підприємницькій ініціативі, менеджерських талантах по управлінню та розвитку об'єктами державної власності. Саме тому розвиток партнерських відносин держави та бізнесу, є тією передумовою, що дозволить залучити в державний сектор економіки додаткові ресурси, насамперед інвестиції. За такої системи державно-приватних відносин відбувається об'єднання ресурсів держави та бізнесу, що сприятиме ефективному використанню ресурсів та розподілу ризиків між державним і приватним сектором.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питанням дослідження різних теоретичних та практичних аспектів державно-приватного партнерства (надалі ДПП) присвячені роботи таких вчених, як А. Гриценка, А. Давиденко, В. Дементьєва, А. Колоди, В. Сікори та інших.

Виклад основного матеріалу. Повільний соціально-економічний розвиток держави зумовлює необхідність налагодження механізму управління зазначеним процесом. При цьому основним напрямком його реалізації має стати його регіоналізація.

Вагомою складовою успішного розвитку економіки країни є ефективне функціонування виробничої та соціальної інфраструктури. Тому одним із пріоритетних інструментів цього процесу може стати механізм ДПП, як альтернатива приватизації державних підприємств, які мають важливе стратегічне значення для країни. Він дасть змогу вирішити ряд протиріч, пов'язаних із фінансуванням тих державних підприємств, які через їх економічну, стратегічну та соціальну значимість не можуть бути приватизовані.

Як показує практика, форми партнерства у сучасних умовах, пов'язані з процесом реструктуризації національних економік і, по суті, є непрямою приватизацією. Натомість, за українських реалій, даний процес створення партнерства просто називають приватизацією. Так, німецькі учені Б. Вебер, В. Альфен і С. Мазер розуміють під приватизацією «багаторівневий процес передачі від державного сектора приватному майна і/або функцій». Звідси можна стверджувати, що і деякі форми ДПП можуть бути зараховані до поняття приватизації [1]. Серед найпоширеніших можна виділити наступні:

-спільна діяльність – є однією з найпоширеніших форм в Україні. Враховуючи велику кількість державних підприємств, які знаходяться на межі банкрутства, альтернативою стає створення спільних підприємств, тобто державно-приватних;

-орендні (лізингові) відносини – передавання державою своєї власності в оренду приватному сектору – державних підприємств, споруд, виробничого обладнання, будівель тощо;

-концесії – надання державою права приватному партнеру виконувати визначенні договором функції та повноваження для забезпечення ефективного функціонування об'єкта протягом певного періоду. При цьому концесія завжди передбачає повернення об'єкта договору;

-угоди про розподіл продукції – подібні до концесії, проте на відміну від них передбачають розподіл продукції виробленої концесіонером між державним та приватним партнером, та інші форми [3].

Не дивлячись на можливість широкого застосування виділених форм ДПП практика взаємодії держави з приватним сектором в Україні є обмеженою через організаційно-правових проблем. Так зі сторони приватного партнера, найголовнішою проблемою є наявність ризиків інвестування в капіталомісткі об'єкти за відсутності гарантій держави при політичній нестабільності в країні. Приватний власник не буде інвестувати в спільні проекти, через відсутність гарантій зі сторони уряду. Отже, вони переживають глибоку недовіру до влади, яка, неготова до передачі прав власності на інфраструктуру, що зумовлено відсутністю або неефективністю законів про концесії, державну власність, про націоналізацію та інших нормативно-правових актів.

На основі вище зазначеного можна стверджувати, що механізм ДПП в сучасних умовах є симбіозом різних форм взаємодії держави з приватним сектором. Звідси можна визначити низку переваг як для державних підприємств, так і для приватного сектора (рис.1).

Таким чином, державно-приватне партнерство є дієвим способом підвищення ефективності функціонування підприємств державної форми власності за рахунок партнерських відносин держави та бізнесу. Це зумовлює залучення до державного сектору додаткових ресурсів, що, в свою чергу, сприятиме розвитку економіки.

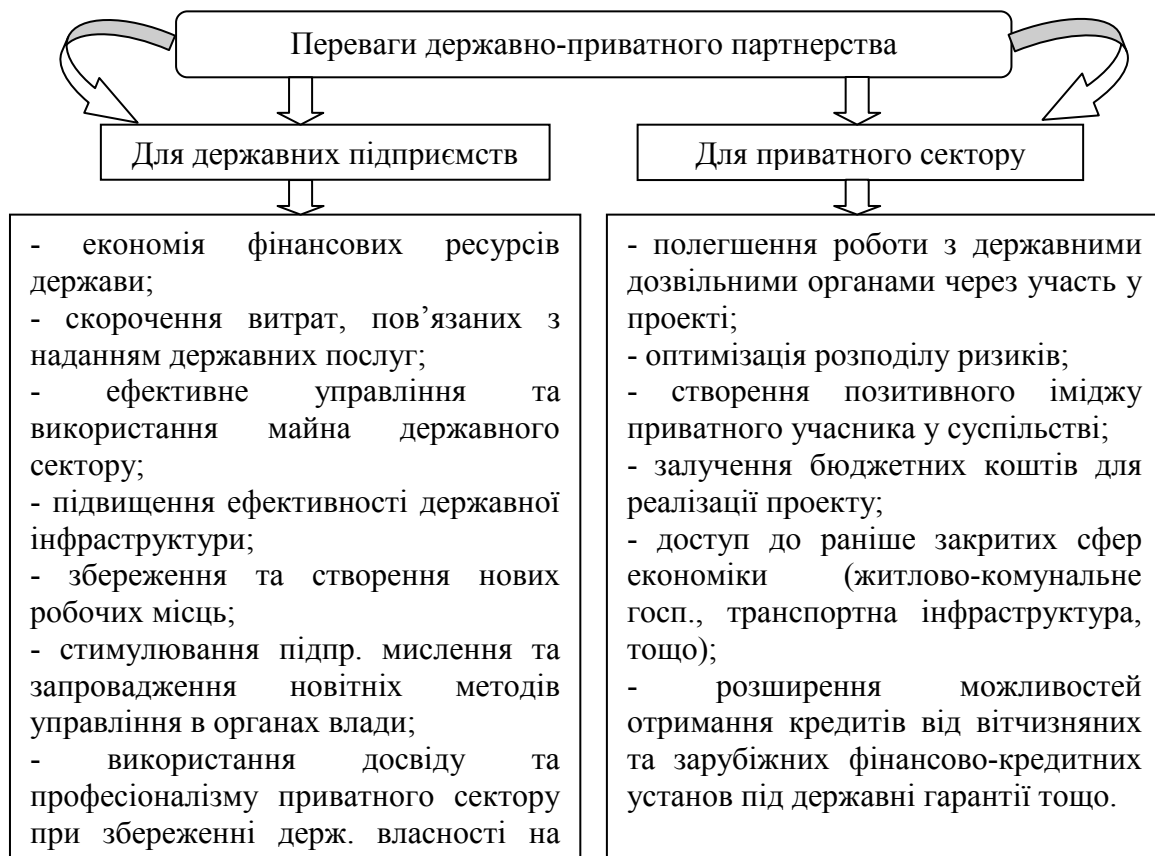

Рис. 1. Переваги державно-приватного партнерства [2]

Література:

1. Бутник О. О. Аналіз розвитку державно-приватного партнерства в Україні / О. О. Бутник // Державне управління: удосконалення та розвиток. – 2014. – № 4. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=709>
2. Дідченко О. І. Державно-приватне партнерство: сутність, законодавство, закордонний досвід / О. І. Дідченко, С. А. Москаленко // Економічний вісник ЗНІА. – 2014. – № 2. – С. 48 – 54. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_2_048.pdf
3. Тофанюк О. В. Застосування механізмів державно-приватного партнерства у бюджетному регулюванні регіонального розвитку / О. В. Тофанюк, І. Г. Чалий // Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики. – 2011. – № 4 (16). – С. 41-53. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.khai.edu/csp/nauchportal/Arhiv/EUPMG/2011/EUPMG411/TofanCHa.pdf>

УДК 336.76 (477)

СУЧАСНИЙ СТАН ТА НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ФОНДОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Балацька О.– ст. 5 курсу, гр. ФУДвнм-51

Науковий керівник– викладач Гончаренко А. І.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Постановка проблеми. Відомо, що сьогодні фондовий ринок є потужним інструментом залучення та перерозподілу фінансових ресурсів між суб'єктами економічної діяльності, тому його становлення в Україні є вкрай важливим. Спадаючі темпи розвитку економіки, несприятлива політична ситуація в країні, призводять до сповільнення розвитку фондового ринку. З огляду на це, слід розглянути сучасний стан та шляхи покращення ефективності його функціонування, що є надзвичайно актуальним для національної економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у дослідження становлення, формування та розвитку фондового ринку внесли як вітчизняні, так і зарубіжні всені. Серед вітчизняних

вчених можна виділити: Ходаківську В.П., Яцюка Г. В., Карпінського Б. А., Шалудька О. Р., в свою чергу серед зарубіжних вчених слід відзначити таких, як: Бернард Р., Бека Т., Маркіна Я. Та інші.

Виклад основного матеріалу. Загально відомим є той факт, що основою фондового ринку є фондові біржі, які створюють сприятливі умови як для покупців, так і для продавців цінних паперів. Біржі дозволяють визначити ринкову ціну на цінні папери, та забезпечують переміщення фінансового капіталу у різних сферах. Цінні папери – унікальний інструмент, оскільки їх можна розглядати і як засіб накопичення, і як засіб платежу, так і засіб обігу [2].

Як видно з табл. 1, в Україні найбільш поширеними цінними паперами, що випускаються, є:

акції, облігації підприємств та місцевих позик, опціони, інвестиційні сертифікати ПФ (пайових інвестиційних фондів), акції КІФ (корпоративних інвестиційних фондів) тощо. Зазначимо, що протягом досліджуваного

періоду найбільшу питому вагу в основному склали акції (від 14,3 до 91,2 %) та облігації підприємств (від 14,2 до 48,04%), а найменшу питому вагу – опціони (від 0,0005 до 0,02%).

Таблиця 1

Обсяг випущених цінних паперів в Україні у 2011 – січень – грудень 2015 роках, млрд. грн.*

Вид цінного паперу	Кількість різних видів цінних паперів по роках, млрд. грн.				
	2011	2012	2013	2014	Січень-грудень 2015**
Акції	58,16	15,84	64,23	144,35	128,55
Облігації підприємств	35,91	51,39	42,47	29,01	12,43
Облігації місцевих позик	0,58	5,68	0,00	2,38	-
Опціони	0,003	0,022	0,00	0,001	0,00
Інвестиційні сертифікати ПФ	75,75	19,96	28,80	24,76	-
Акції КІФ	8,77	14,08	6,28	4,35	-
Усього	179,17	106,97	141,78	204,85	140,98

*Складено автором на основі даних НКЦПФР [3]

**Дані у джерелі [3] подані не в повному обсязі

До 2014 р. обсяг випуску акцій мав позитивний тренд (незважаючи на зменшення у 2012 році) і у 2014р. сягнув свого максимуму, оскільки збільшився порівняно з 2011 р. на 56,19 млрд. грн. (або на 40,3 %). Протягом січня-грудня 2015 року за даними НКЦПФР зареєстровано 158 випусків акцій на суму 128,55 млрд. грн., що порівняно з 2014 р. менше на 15,8 млрд. грн.

Загальний обсяг випусків емісійних цінних паперів зареєстрованих Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР) у січні-грудні 2015 року становив 155,77 млрд. грн., що менше на 49,08 млрд. грн. порівняно з відповідним періодом 2014 роком (204,85 млрд. грн.) [3].

Основними причинами скорочення випусків акцій є: небажання власників приватизованих підприємств використовувати такий фінансовий інструмент через страх втратити контроль над підприємством; загальний несприятливий інвестиційний клімат у державі, що зумовлює високий рівень ризику цього виду цінних паперів для інвесторів тощо [1].

Що стосується облігацій підприємств, то в Україні з 2011 по січень -грудень 2015 р. спостерігається стрибкоподібний обсяг випуску корпоративних облігацій. Варто відмітити дві хвилі: зростаюча хвиля – з 2011 – 2012 рік (відбулось

збільшення на 15,48 млрд. грн.), та спадаюча хвиля – з 2013 по січень – грудень 2015 року (зменшився обсяг випуску облігацій на 30,04 млрд. грн.). Причому, питома вага облігацій підприємств у 2012 році склала 48,04 % та була найбільша з усіх видів цінних паперів даного року.

Позитивна динаміка обсягів емісії корпоративних облігацій може пояснюватися такими причинами: потреба в довгостроковому фінансуванні підприємств; висока ліквідність комерційних банків; зменшення ймовірності технічних дефолтів емітентів; пошкваллення діяльності лізингових, факторингових та інших фінансових установ [1].

На сьогодні найбільш затребуваною формою фінансового посередництва є система колективного інвестування, до якої входять інвестиційні та пенсійні фонди. Зменшення обсягу випуску інвестиційних сертифікатів ПФ на 50,99 млрд. грн., та акцій КІФ на 4,42 млрд. грн. протягом 2011 – 2014 рр. пов'язаний, насамперед із скороченням обсягу випуску цінних паперів інститутів спільного інвестування (ІСІ) (кількість цінних паперів зменшилась на 93 шт.).

За даними табл.2, найбільш поширеними цінними паперами, біржові контракти яких обертаються на фондовому ринку України, є: акції, облігації підприємств, місцевих та державних позик, деривативи, ощадні сертифікати.

Таблиця 2

Обсяг торгівлі цінними паперами на біржовому та позабіржовому ринках в Україні у 2011 – січень – грудень 2015 роках, млрд. грн.*

Вид цінного паперу	Кількість різних видів цінних паперів по роках, млрд. грн.				
	2011	2012	2013	2014	Січень-грудень 2015**
Акції	637,06	590	171,10	415,50	-
Облігації підприємств	103,70	124,89	98,87	69,92	13,60
Облігації місцевих позик	1,67	7,48	3,60	4,11	-
Облігації державних позик	855,55	1217,06	721,47	688,09	253,32
Деривативи	23,98	24,91	18,01	9,31	-
Ощадні (депозитні) сертифікати	76,72	13,59	150,77	893,80	-
Інші види цінних паперів	359,0	413,32	17,02	11,12	-
Усього	2057,68	2391,25	1180,84	2091,85	266,92

*Складено автором на основі даних НКЦПФР [3]

**Дані за джерелом [3] подані не в повному обсязі

Протягом досліджуваного періоду визначення найбільшої та найменшої питомої ваги з усього обсягу торгівлі цінними ускладнюється, оскільки щорічно структура змінюється. Найбільшу питому вагу займають облігації державних позик (від 32,9 до 94,9%), які відіграють одну з головних ролей у формуванні бюджету. Протягом 2011 – 2012 рр. відбулось збільшення державних запозичень на 361,51 млрд. грн.. Що стосується, наступних періодів, то кількість державних облігацій зменшилась на 468,15 млрд. грн. (або на 35,11%).

Також варто відзначити, що протягом досліджуваного періоду найбільша частка приходилась на акції – в 2011 році (кількість яких протягом 2011 – 2014 рр. зменшилась на 221,56 млрд. грн.), на облігації підприємств – у 2012 році, та ощадні (депозитні) сертифікати – у 2014 році (які протягом 4 років збільшились на 817,08 млрд. грн.). Найменшим попитом в різні роки користувалися – облігації місцевих позик у 2011 році (які протягом досліджуваного періоду коливались в діапазоні від 1,67 до 4,11 млрд. грн.), та деривативи у 2014 році (цінні папери, випуск яких закінчено – не враховуються).

На підставі дослідження, зазначимо, що нині фондовий ринок не в повній мірі виконує свою основну функцію – залучення інвестицій і перерозподіл капіталу, що дозволяє виділити такі

проблеми розвитку ринку, а саме: відсутня розвинута мережа фондових бірж; недосконалість конкурентоспроможності фондового ринку; низький ступінь використання похідних цінних паперів; фіскальний тиск податкових органів на суб'єктів публічного господарювання тощо [2, 4].

Для подолання вищезазначених проблем та покращення функціонування фондового ринку України доцільно здійснити такі заходи: удосконалити законодавчу базу; створити сприятливі умови для реалізації прав інвесторів на придбання цінних паперів на міжнародних фондових ринках; провести взаємну інтеграцію фондових бірж; забезпечити функціонування ефективного ринку цінних паперів; розробити регіональні та загальнодержавні програми розвитку та підтримки фондових бірж із урахуванням особливостей економіки України.

Отже, аналіз сучасного стану фондового ринку України вказує на необхідність його якісної перебудови шляхом реформування більшості складових ринку та усунення перешкод, що стримують його подальший стійкий розвиток. Крім того, за рахунок оновлення законодавчої бази та керуючись набутим досвідом можна досягти ефективного функціонування фондового ринку, що в свою чергу сприятиме росту інвестиційного потенціалу України.

Література:

1. Кузьмінський В. З. Проблеми та перспективи розвитку фондового ринку України / В. З. Кузьмінський, С. М. Плетенецька, В. Я. Голук // Вчені записки університету «Крок». – 2014. - № 37. – С.68 – 76.
2. Наконечна О. С. Особливості функціонування фондового ринку України / О. С. Наконечна, Н. В. Рощина // Ефективна економіка. – 2014. – № 12. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3854>
3. Офіційний сайт Національного комітету з цінних паперів та фондового ринку. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nssmc.gov.ua>.
4. Танклевська Н. С. Стан та проблеми формування фондового ринку в Україні / Н. С. Танклевська, М. М. Кальченко // Ефективна економіка. – 2014. – № 9. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2319>

УДК 336.717.3.061.5

ДЕПОЗИТНА ПОЛІТИКА ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ РЕСУРСІВ БАНКІВ

Зубань О.- ст. 2 курсу, гр. Фвн -21

Науковий керівник – к.е.н., доцент Штефан Л.Б.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Ефективність роботи комерційних банків значною мірою залежить від наявності ресурсів, їх структури та розмірів. Тому проблема формування ресурсної бази посідає одне з центральних місць у діяльності комерційних банків [1]. Основною складовою ресурсної бази комерційного банку є депозити. Депозити бувають: до запитання та строкові.

Внески до запитання розміщують ті, кому потрібні кошти в ліквідній формі для здійснення поточних розрахунків. Різновидом довгострокових депозитів на визначений термін є депозитні сертифікати. На депозитних сертифікатах зазначається термін вилучення коштів і розмір належного відсотка.

Важливе значення мають міжбанківські депозити, які надаються в межах кореспондентських відносин між банками. Часто міжбанківські депозити відіграють роль інструмента налагодження більш тісних і довірчих кореспондентських відносин між банками. Іноді банки використовують у своїй діяльності так звані гарантійні депозити. Вони відкриваються на вимогу банку-кредитора у випадку, коли у нього існують сумніви щодо знецінення активів, або є ризик неплатоспроможності клієнта – позичальника [2].

Залучення депозитів (вкладів) юридичних і фізичних осіб оформляється банком шляхом відкриття строкового депозитного рахунка з укладенням договору банківського вкладу (видачею ощадної

книжки) або видачі ощадного (депозитного) сертифіката. За договором банківського депозиту комерційний банк, який прийняв кошти від вкладника, зобов'язується виплатити вкладникові суму депозиту та нараховані відсотки на умовах та у порядку, що передбачені договором.

Депозитний договір засвідчує право банку управляти залученими коштами та право вкладників отримати в чітко визначений строк суму депозитного вкладу і відсотків за його користування. Крім того, банки сплачують за користування грошовими коштами їх власникам відповідну плату у вигляді процентів, які встановлюються диференційовано залежно від виду вкладу, терміну зберігання та суми. Найнижчі проценти закладами до запитання.

Управління формуванням депозитних ресурсів здійснюється за допомогою використання інструментів управління, найважливішим із яких є планування. Планування формування депозитних ресурсів банку здійснюється шляхом вироблення депозитної політики банку [3].

Депозитна політика є комплексом заходів з формування депозитного портфеля, а також включає різноманітні форми та методи щодо реалізації конкурентних позицій на ринку депозитних послуг з метою забезпечення необхідних обсягів депозитних ресурсів. Депозитна політика передбачає використання різноманітних форм та методів залучення коштів з метою забезпечення стійкості та

надійності депозитної бази для реалізації конкурентних позицій банку на фінансовому ринку, оскільки конкурентна боротьба за потенційні депозитні кошти розгортається не тільки серед банків, а й серед інших фінансових інститутів (страхових, інвестиційних компаній тощо).

На депозитну політику банку впливає загальний стан не тільки економіки країни, а й регіону, в якому банк здійснює свою діяльність. Це стосується зовнішніх ризиків, не пов'язаних з роботою банку або його клієнта. Очевидно, що в умовах кризової економіки банківська система не може бути сильною. Вона випробовує на собі всі тяготи інфляції, кризи неплатежів, бюджетного дефіциту, падіння ВВП і т. ін. [4].

Банк комбінує використання цінкових та нецінкових інструментів реалізації депозитної політики та залучення депозитних ресурсів. Проте ступінь використання тих, чи інших інструментів визначається типом депозитної політики банку. Консервативна депозитна політика передбачає використання цінкових інструментів і майже повну відмову від застосування маркетингових інструментів, тоді як банк з агресивною депозитною політикою активно використовує різні маркетингові прийоми і способи залучення депозитних ресурсів. Крім того, важливим аспектом депозитної політики банків є розширення асортименту депозитних продуктів, удосконалення якості депозитних послуг, використання різноманітних інструментів комунікаційної політики.

Література

1. Сало І. В. Фінансовий менеджмент банку : навч. посібник / І.В. Сало, О.А. Криклій. - Суми: ВТД «Університетська книга», 2007. – 314 с.
2. Мельникова І.М. Маркетингова політика комерційного банку на депозитному ринку : монографія / І.М. Мельникова. – К. : Ін Юре, 2012. – 197 с.
3. Примостка Л. О. Фінансовий менеджмент у банку : підручник / Л.О. Примостка. – К.: КНЕУ, 2004. – 384 с.
4. Череп А.М. Депозитна політика і її роль у забезпеченні стійкості комерційного банку / А.М. Череп, Т.А. Двигун // Економіка. – 2009. – № 4. – С. 62-65.

УДК: 351.72.07.001.86

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФІНАНСОВИХ ОРГАНІВ: ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Свинарик Б.– ст. 5 курсу, гр. Фвнс-51

Науковий керівник – викладач Чопляк І.А.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Актуальність дослідження. Ефективне функціонування фінансових органів значною мірою залежить від організації управління, та, відповідно, нових підходів до видів діяльності, функцій державних органів та їх структурної побудови. У розвитку кожної країни зарубіжний досвід відіграє велику роль, зокрема і в частині організації державної влади та проведення фінансової політики країни. За таких умов актуальним виявляється необхідність дослідження досвіду діяльності фінансових органів у державному управлінні в зарубіжних країнах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням зарубіжного досвіду та проблемою дослідження основ функціонування та взаємодії органів державної влади займалися такі науковці як В.

Макланов, І. Василенко, Н. Коркунов, О. Ковалюк, А. Малишев та інші.

Метою статті є ознайомлення із закордонним досвідом державного управління фінансових органів влади та обґрунтування необхідності застосування системного підходу в нашій державі.

Виклад основного матеріалу. На сьогоднішній день за рейтингом якості та ефективності державного управління в світі, ефективності роботи уряду, боротьби із корупцією перші місця посідають такі країни, як США, Німеччина, Великобританія та Франція [1]. Розглянемо детальніше на прикладі США організацію діяльності фінансових органів даної країни.

Управління фінансами у зарубіжних країнах перебуває у віданні вищих законодавчих органів влади: у США – це Конгрес, у Великобританії –

Парламент (Палата громад), у ФРН – Бундестаг, у Франції – Національні збори.

В управлінні фінансами на фінансові органи покладені повноваження щодо формування фінансового законодавства, в тому числі: затвердження бюджету держави та звіту про його виконання; прийняття законів, які впливають на бюджетні показники; встановлення граничного розміру (ліміту) державного боргу тощо.

Безпосереднє управління фінансами перебуває у віданні фінансового апарату, головна ланка якого – Міністерство фінансів. Воно розробляє і реалізує основні напрями фінансової політики країни, в тому числі у сфері оподаткування і державних витрат, здійснює контроль за дотриманням фінансового законодавства. У США, крім Міністерства фінансів, яке відповідає за виконання федерального бюджету за доходами, управління державним боргом, функціонує Адміністративно-бюджетне управління при Президентів США, яке забезпечує формування і виконання видаткової частини федерального бюджету [2, с. 131-132].

Структура фінансового органу оперативного управління фінансами визначається повноваженнями, які покладені на Міністерство фінансів, рівнем розвитку фінансової системи, а також національними та іншими особливостями і традиціями. У США провідними його структурними одиницями є: підрозділ, які відповідає на наповнення бюджету: Internal Revenue Service (Служба внутрішніх доходів), підрозділ, відповідальний за адміністрування акцизів та мита і здійснення контролю за зовнішньою торгівлею: Alcohol and Tobacco Tax and Trade Bureau (Бюро акцизного оподаткування і торгівлі), підрозділ, відповідальний за реалізацію боргової політики (емісію державних позик, виплату по них відсотків і

погашення державного боргу та ін.): Bureau of the Public Debt, підрозділ, відповідальний за регулювання грошового обігу: United States Mint [3, с. 97].

Крім вищезазначених типових підрозділів, до складу Міністерства фінансів США входять також ряд фінансових органів: Federal Consulting Group – Федеральна консультативна група, яка надає консультації Міністерству фінансів з питань вдосконалення організації управління фінансами, стратегічного фінансового планування тощо; Financial Crimes Enforcement Network – бюро по боротьбі з фінансовими злочинами, яке збирає та аналізує інформацію про фінансові операції з відмивання грошей; Financial Management Service – служба, яка забезпечує розрахунково-касове обслуговування усієї системи федеральних фінансів [3, с. 99].

Досвід країн з розвинутою економікою свідчить про те, що структурна організація фінансових органів обумовлена, перш за все, розмежуванням об'єктів контролю та необхідністю створення архітектури горизонтальних та вертикальних владних відносин на основі чіткого розмежування повноважень.

Висновки. Отже, досвід зарубіжних країн, а саме досвід організації фінансових органів США, свідчить, що система фінансових органів вибудована як єдина система, що базується на спільних принципах та стандартах. Напрямами модернізації організації діяльності фінансових органів в Україні з урахуванням зарубіжного досвіду США є здатність фінансових органів влади виробляти та реалізовувати єдину цілісну фінансову політику, діяльність фінансових органів повинна бути максимально децентралізованою, розмежування контрольних функцій в системі фінансових органів, задля уникнення їх дублювання.

Література

1. Государственное управление: рейтинг // Обзор.- 2007.- №96 (244). – С.4 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.govindicators.org>.
2. Борисова С. Є. Розвиток світового фінансового ринку в умовах глобалізації: монографія / С. Є. Борисова; Донец. нац. ун-т (м. Вінниця). - Вінниця: Нілан, 2015. - 310 с.
3. Пильгун Н.В. Розвиток конституційних повноважень законодавчої та виконавчої гілок влади у США // Держава та право. – 2005. – Вип. 28: Юрид. і політ. Науки. – С.94-102.

УДК 658.14

ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЧИННИКИ, ЯКІ ВПЛИВАЮТЬ НА НЕЇ

Ткачук Т. - ст. 5 курсу, гр. ФУДвнм-51

Науковий керівник- к.е.н., доцент Свентух А.О.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Постановка проблеми. Діяльність будь-якого підприємства в умовах підвищення процесів глобалізації в економіці постійно піддається впливу різноманітних факторів та невизначених чинників, зумовлених зростанням конкуренції на ринку або нестабільністю політичної ситуації в країні. Це може призвести як до позитивних, так і до негативних змін в організації підприємства. Збереження фінансової стійкості підприємства та мінімізація впливу цих різноманітних чинників на сьогоднішній день є необхідною умовою існування кожного підприємства.

Саме тому є потреба дослідження факторів, що впливають на фінансову стійкість підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми фінансової стійкості на підприємстві вивчали відомі вітчизняні та закордонні вчені: Крухмаль О.В., Цал-Цалко Ю.С., Савицька Г.В., Базілінська О. Я., Привалов В. П., Шабліста Л. М., Коваленко В. В., Павловська О. В., Фролова Т. О., Ковальов А. І. та ін.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження поняття фінансової стійкості, вивчення

впливу показників та сукупності сучасних факторів на управління фінансовою стійкістю підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Багато вчених розглядали поняття фінансової стійкості як невід'ємної складової фінансового стану успішного підприємства.

Фінансова стійкість – це динамічне, комплексне, складне і багатогранне поняття, що потребує зваженого підходу до визначення напрямів її забезпечення. Аналогічно до різних визначень існують різні показники фінансової стійкості підприємства.

У кожного науковця свій підхід до визначення сутності фінансової стійкості. Нижче наведено визначення фінансової стійкості представлене різними авторами. Крухмаль О.В. вважає, що фінансова стійкість передбачає здатність системи протистояти зовнішнім факторам впливу [3]. Цал-Цалко Ю.С. що це стан активів підприємства, що гарантує йому достатню платоспроможність [4]. Ковальов А.І., Привалов В.П. вважають що це фінансова незалежність підприємства, тобто здатність маневрувати власними коштами, достатня фінансова забезпеченість безперервного процесу діяльності [2].

На нашу думку, найточнішим і найповнішим визначенням фінансової стійкості підприємства є наступне: властивість підприємства, яка відображає в процесі взаємодії зовнішніх і внутрішніх факторів впливу досягнення стану фінансової рівноваги і здатність не лише утримувати на відповідному рівні протягом деякого часу основні характеристики діяльності підприємства, але і функціонувати і розвиватися. З даного визначення чітко випливає, що на фінансову стійкість впливають зовнішні і внутрішні фактори.

Враховуючи думку численних авторів, а також матеріали довідників, можна назвати визначальні

внутрішні фактори впливу на фінансову стійкість підприємства: галузева належність суб'єкта господарювання; структура продукції (послуг), що випускається, її частка в загальному платоспроможному попиті; розмір сплаченого статутного капіталу; розмір і структура витрат, їх динаміка у порівнянні з прибутком;

стан майна і фінансових ресурсів, включаючи запаси й резерви.

Суттєво впливають фінансову стійкість підприємства також і зовнішні фактори: економічні умови господарювання; політична стабільність; техніка і технологія; платоспроможний попит споживачів; економічна і фінансово – кредитна законодавча база; соціальна і екологічна ситуація в суспільстві; рівень конкурентної боротьби; розвиток фінансового і страхового ринку; податкова політика [1].

На сьогоднішній день найбільше впливають на фінансову стійкість підприємства економічні та фінансові чинники. Вони можуть зумовити виникнення кризових явищ, банкрутство і ліквідацію підприємства. Фінансова стійкість підприємств знижується також внаслідок низької конкурентоспроможності вітчизняних товарів і послуг на світовому ринку. Фінансова стійкість залежить від фінансового потенціалу підприємства. Як ми бачимо, зростання фінансової стійкості підприємств залежить від багатьох факторів.

Висновки. Отже, можна сказати, що процес забезпечення фінансової стійкості має бути націлений на мінімізацію негативного впливу зовнішнього та внутрішнього середовища на діяльність підприємства; створення передумов ефективної реалізації запланованих дій.

Для досягнення необхідного рівня фінансової стійкості потрібно здійснювати ефективне управління нею.

Література

1. Базілінська О. Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика: Навчально-методичний посібник. - К.:2009. – 328 с.
2. Ковальов А.І., Аналіз фінансового стану підприємства. - 2 вид., Перабо., Доп. / А.І. Ковальов, В.П. Привалов. - М.: Центр економіки і маркетингу, 2002. - 188 с.
3. Крухмаль О.В. Антикризове управління в забезпеченні фінансової стійкості банківської системи / Крухмаль О.В., Коваленко В.В.// Монографія. Суми: УАБС НБУ, 2007. - 198с.
4. Цал-Цалко Ю.С. Фінансовий аналіз. Підручник. / Ю.С. Цал-Цалко. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 566 с.

УДК 336.762

РОЛЬ ФІНАНСОВОГО ПОСЕРЕДНИЦТВА НА РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ

Головатий В. – ст. 4 курсу, гр. Фвн-42

Науковий керівник – викладач Гончаренко А. І.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Головною фігурою на всіх сегментах ринку виступають фінансові посередники, адже вони відіграють важливу роль на ринку фінансових послуг у країнах із розвинутою ринковою економікою. На сьогодні фінансові посередники є професійними учасниками ринку фінансових послуг, які відіграють досить важливу роль у його функціонуванні. Ключовим призначенням фінансових посередників є змога фінансувати економічну діяльність та в результаті забезпечити ефективний перерозподіл капіталу.

Питанням функціонування та діяльності фінансових посередників на ринку фінансових послуг присвячені праці вітчизняних науковців, а саме: П. Беленького, О. Другова, Г. Партин, З. Ватаманюк, О. Тивончук, О. Барановського, О. Шевцової, І. Школьник, В. Кремень, та інших. Зокрема, необхідно відмітити праці зарубіжних вчених-економістів, а саме Р. Бернса, Г. Гольдсмита, К. Каломіріса, Д. Бойди.

Проте, сутність та механізм фінансового потребують подальших досліджень, що викликано змінами, які відбуваються в процесі трансформації ринку.

Слід зазначити, що сьогодні в економічній літературі існують різні підходи до визначення сутності фінансових посередників. Існує такий погляд, за яким всі фінансові установи, які діють на фінансовому ринку, є фінансовими посередниками. Однак, відповідно до глави 35 ст. 333 Господарського кодексу України, фінансовим посередництвом є діяльність, пов'язана з отриманням та перерозподілом фінансових коштів, крім випадків, передбачених законодавством. Фінансове посередництво здійснюється установами банків та іншими фінансово-кредитними організаціями [1].

Варто зазначити, що фінансові посередники відіграють важливу роль на ринку фінансових послуг. Їхня діяльність сприяє підвищенню ліквідності фінансових активів, сприяє зменшенню вартості фінансових операцій, диверсифікує ризик, створює умови для активізації роботи всіх учасників ринку фінансових послуг.

На сьогоднішньому етапі розвитку посередництво на вітчизняному ринку фінансових послуг є відсталим. На це впливають наступні причини [2]:

1. Історичні передумови. Разом із становленням незалежності України почався процес капіталізації та групоперсоніфікації капіталів, а не розвитку фінансового ринку в цілому.

2. Відсутня системна законодавча база щодо посередництва, яка мала б передбачати перспективний розвиток та сучасні тенденції.

3. Відсутність державної підтримки та цілісної політики щодо розвитку даного сектору.

4. Політична, економічна та фінансова кризи в Україні упродовж чотирьох останніх років.

5. Недостатність досвіду у посередників, та перевага власних інтересів над державними, низький рівень конкурентоспроможності.

В Україні найбільшими фінансовими посередниками рахуються банки. Але в їхній діяльності існує певні проблеми, які пов'язані з обмеженістю капіталу банків, з нерозвиненістю ринків використання ресурсів тощо. Окрім банків існують фінансові посередники небанківського типу, найрозвинутішими серед яких є страхові компанії. В цій сфері також існує низка перешкод, що гальмує розвиток страхового ринку в Україні. Це, насамперед, недовіра до страховиків, низька платоспроможність населення, нерозвиненість медичного страхування та страхування життя.

Усі інші фінансові посередники характеризуються значною незрілістю. Для вирішення даної проблеми необхідно [3]:

-розробити нормативно-правові акти, які будуть спрямовані на якісний розвиток посередництва на фінансовому ринку;

-формування сприятливого середовища для розвитку ринку посередницької діяльності;

-здійснення міжнародного співробітництва для обміну досвідом, та виконання відповідних дій на фінансовому ринку України;

-створення такого механізму дії посередницьких структур, що забезпечить збільшення довіри населення до їх діяльності.

Отже, можна зробити висновок, що головним завданням держави у сприянні розвитку фінансового ринку є становлення фінансового посередництва шляхом формування сприятливого середовища для розвитку посередницької діяльності, а також створення правильного механізму посередницьких структур, який би повернув довіру до фінансових посередників.

Література

1. Господарський кодекс України : Кодекс України [прийнятий Верховною Радою України від 16.01.2003 № 436-IV]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Ткаченко Н. Шляхи розвитку посередництва на страховому ринку України // Вісник КНТЕУ. - 2007. - №6. - С. 77-84.
3. Волощенко Л.М., Актуальні проблеми розвитку посередництва на фінансовому ринку України / Л.М. Волощенко, Л.В. Козина. // Економічний простір. - 2009. - № 21. - С. 199-205.

УДК 658.15 (482)

ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Морозов В. – ст. 4 курсу, гр. Фвн-42

Науковий керівник – к.е.н., доцент Руденко В. В.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Достатній обсяг фінансових ресурсів та їх ефективне використання завбачають вигідне фінансове положення підприємства на ринку, фінансову стійкість, платоспроможність, ліквідність та є основним показником конкурентоспроможності підприємства. Тому пошук фінансових джерел функціонування та розвитку підприємства, забезпечення найефективнішого інвестування фінансових ресурсів набувають важливого значення в роботі фінансових служб підприємств, організацій, установ за умов ринкового перетворення національної економіки.

Практичні та теоретичні аспекти забезпечення і використання фінансових ресурсів, розглядали у своїх

працях вітчизняні вчені як М.Д. Білик, І.В. Зятковський, Л.О. Лігоненко, К.В. Павлюк, О.Д. Василик, І.О. Бланк, А.М. Поддєрьогін, В.М. Опарін та інші.

Дослідження різних підходів щодо трактування сутності фінансових ресурсів мікрорівня, як економічної категорії, можна узагальнити у наступному визначенні: це грошові кошти підприємства сформовані за рахунок власних та залучених джерел фінансування, які використовуються для формування активів підприємства, виконання фінансових зобов'язань, а також інших заходів спрямованих для забезпечення ефективного розвитку підприємства [1].

Джерелами формування фінансових ресурсів підприємства є:

– сформовані під час заснування підприємства (внески засновників у статутний капітал: акціонерний капітал; внески членів кооперативу, товариства; галузеві фінансові ресурси; бюджетні кошти);

– сформовані за рахунок власних та притриманих до них коштів (доходи від операційної, інвестиційної, фінансової діяльності; амортизаційні відрахування; цільові надходження; стійкі пасиви; інші види);

– мобілізовані на фінансовому ринку (надходження коштів від емісії акцій, облігацій та інших видів цінних паперів; банківські та комерційні кредити, фінансовий лізинг);

– зараховані у порядку розподілу грошових надходжень (Фінансові ресурси, які надійшли від галузевих структур, концернів, асоціацій; страхові відшкодування; Бюджетні асигнування: бюджетні інвестиції; державні дотації; державні субсидії).

Сучасні умови трансформації економічної системи України та проблеми виходу її з кризи потребують вчасного формування та використання фінансового капіталу для забезпечення розширеного відтворення. Це особливо актуально для промислових підприємств, які відчувають нестачу фінансових ресурсів в умовах загострення конкурентної боротьби на ринку. Однією з основоположних проблем світової економіки є проблема недостатності інвестиційних ресурсів та боротьби за їхнє ефективне використання. Тому, однією з вагомих причин, яка стримує збільшення зовнішніх джерел фінансування для здійснення інвестиційних проектів в умовах перехідної економіки, є високі ризики вкладання інвестиційних ресурсів, що можуть призвести до недоотримання запланованого прибутку чи втрати вкладених коштів [2, с. 86].

Для поліпшення фінансового добробуту підприємства потрібне раціональне використання наявних фінансових ресурсів. Тому управління своєчасним формуванням усіх видів фінансових ресурсів є однією з функцій фінансового залучення ресурсів на підприємствах, а також безперервний пошук резервів акумуляції фінансових ресурсів (якнайбільше власних) для забезпечення відповідного фінансового стану та стійкої, стабільної роботи підприємства. Це передбачає стимулювання поповнення фінансових ресурсів, а насамперед грошових коштів.

За наслідком кризових явищ економічного розвитку підприємств у останні роки стала гостра нестача фінансових ресурсів, що істотно позначилося на ефективності господарювання. Це пов'язано з помірним розвитком інвестиційного клімату в країні. Головним завданням для покращення інвестиційного клімату в Україні можна виділити: підготовку необхідної правової та організаційної бази для підвищення дієздатності механізмів забезпечення інвестиційного клімату й формування основи збереження та нарощування конкурентно-спроможності вітчизняної економіки, а також створення умов для зацікавлення національних інвесторів вкладати кошти та використовувати прибутки всередині країни, не вивозячи їх за кордон [3, с. 110].

Отже, основним завданням в умовах кризових явищ, а також непередбачуваних обставин різного походження є вибір та дотримання такої стратегії формування та використання фінансових ресурсів підприємств, щоб вона спрямовувалася на забезпечення рентабельності та ліквідності, зниження фінансових ризиків та підвищення ефективності використання наявного фінансового потенціалу.

Література

1. Оліярник В.В., Гаврилюк Г.Є. Фінансові ресурси та управління ними в господарській діяльності підприємства / В.В. Оліярник, Г.Є. Гаврилюк // Фінансово-економічний розвиток України в умовах глобалізаційно-інтеграційних процесів: збірник матеріалів III всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, 28 лютого 2014р. – Львів: ЛКА, 2014. – с. 238-241.
2. Вакуліч М.М. Аналіз методів оцінювання інвестиційного клімату в Україні в умовах сучасної хаотично структурованої економіки // Бізнес Інформ. – 2013. – № 1. – С. 85–88.
3. Мельник О. Особливості функціонування фінансових ресурсів в системі управління підприємством / О. Мельник // Галицький економічний вісник. – 2012. – №3(36). – С. 108–116.

УДК 330.567.28

АНАЛІЗ СТРУКТУРИ СПОЖИВЧИХ ВИТРАТ ДОМОГОСПОДАРСТВ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

Щербанюк А. – ст. 4 курсу, гр. Фвн-42

Науковий керівник – к. е. н., доцент Нагайчук В. В.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Домогосподарства відіграють визначальну роль в сучасній економіці. Доказом цього є те, що споживання матеріальних благ в першу чергу відбувається в секторі домогосподарств, а також домогосподарства виробляють певну частку внутрішнього продукту. В зв'язку з останніми подіями кризові процеси в Україні викликали досить важку економічну ситуацію, що призвела до зменшення

реальної заробітної плати та зниження купівельної спроможності населення внаслідок інфляційних процесів. Як наслідок потерпають підприємства, що орієнтовані на внутрішній ринок.

Різні аспекти напрямів здійснення витрат домогосподарств вивчали такі вітчизняні та зарубіжні науковці, як С. Белозьоров, Н. Героніна, Т. Кізіма, Л. Окунева, Ю. Русанов, О. Свірідонов.

Витрати домогосподарства – сукупність платежів, які здійснюються домогосподарством з метою забезпечення його життєдіяльності, що включають витрати на придбання продовольчих і непродовольчих товарів та оплату послуг, інвестиційні витрати, податки на доходи, майно та інші сплачені поточні трансферти [1, с. 379]. Здійснюючи витрати своїх коштів, члени домогосподарства задовольняють різноманітні потреби. Задоволення потреб домогосподарства можливо двома шляхами:

використання грошових доходів, тобто здійснення грошових витрат; натуральним самозабезпеченням, яке відбувається за рахунок власної трудової діяльності [2, с. 320].

Аналізуючи структуру сукупних витрат домогосподарств, то можна дійти висновку, що найбільша частка належить витратам на споживання, необхідно відзначити загальну тенденцію до її збільшення й відповідного зменшення питомої ваги неспоживчих сукупних витрат (табл. 1).

Таблиця 1

Структура сукупних витрат українських домогосподарств за 2010 – 2014 рр., %*

Структура сукупних витрат домогосподарств,	2010	2011	2012	2013	2014 ¹
Споживчі сукупні витрати	89,9	90,1	90,8	90,2	91,6
продукти харчування та безалкогольні напої	51,6	51,3	50,1	50,1	51,9
алкогольні напої, тютюнові вироби	3,4	3,4	3,5	3,5	3,4
непродовольчі товари та послуги	34,9	35,4	37,2	36,6	36,3
Неспоживчі сукупні витрати	10,1	9,9	9,2	9,8	8,4

¹ Без урахування частини зони проведення антитерористичної операції.

* Складено автором на основі [3]

У складі споживчих витрат витрати на продукти харчування та безалкогольні напої є домінуючими. Наведені дані свідчать про збільшення питомої ваги витрат на дані товари, натомість простежується тенденція до зменшення частки витрат на непродовольчі товари.

Аналізуючи сукупні витрати в середньому за місяць у розрахунку на одне домогосподарство, можна сказати про те, що вони з кожним роком зростали, адже у 2013р. вони склали 3820,3 грн, а вже в 2014р. – 4048,9 грн, тобто на 228,6 грн більше.

Досвід країн з розвинутою ринковою економікою свідчить, що частка витрат на продукти харчування значно нижча за українські показники: питома вага витрат на продукти харчування та безалкогольні напої за 2012 рік у Республіці Корея становить близько 14,2%, а у Японії цей показник за результатами 2012 року становив близько 23,6% [4]. Що стосується країн-членів СНД, то більшість витрат домогосподарств теж припадає на придбання продуктів харчування: питома вага даних витрат у

Азербайджані сягає приблизно 65%, у Росії – 47%, у Молдові – 44%, Білорусі – 40%.

Аналіз динаміки складу і структури споживчих витрат домогосподарств України, продемонстрував прямий вплив економічних криз на зміну витрат домогосподарств України. Тому, для покращення ситуації з формуванням витрат домогосподарств, особливо в умовах економічних криз, влада повинна ураховувати головні пріоритети:

– збільшення трудових доходів і доходів від інших видів фінансово-господарської діяльності домашніх господарств за рахунок: збільшення мінімальної заробітної плати до рівня прийнятого в ЄС; мінімальна заробітної плати повинна перевищувати прожитковий мінімум як мінімум в 2 рази.

– реалізація заходів щодо подолання інфляції, яка включає: скорочення дефіциту державного бюджету, раціональне управління і використання кредитними ресурсами, збалансована експортно-імпортна політика, боротьба з розкраданням бюджетних коштів.

Література

1. Фінанси : підручник. / за ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова. – 2-ге вид. переробл. і доповн. – К. : Знання, 2012. – 687 с.
2. Финансы. Денежное обращение. Кредит: Учебник для вузов / [Г.Б. Поляк, Л. Д. Андросова, Т. А. Башкатова и др.]; под ред. проф. Г. Б. Поляка. – [2-е изд.]. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2006. – 512 с.
3. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Российские реформы в цифрах и фактах [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kaivg.narod.ru>

УДК 336.1:342

СТАН ВАЛЮТНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ ЯК СКЛАДОВОЇ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ

Щербанюк А. – ст. 4 курсу, гр. Фвн-42

Науковий керівник – к.е.н., доцент Мацедонська Н. В.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

В обставинах пришвидшеної глобалізації світового господарства однією з найважливіших проблем в Україні є зростання ризику фінансової безпеці, що в свою чергу, призводить до виникнення загроз валютній безпеці. Саме від підтримання належного рівня фінансової безпеки залежить ефективне та дієве вирішення валютних проблем,

адже динаміка курсу безпосередньо впливає на фактори, пов'язані з ціною і ціноутворенням та, взагалі, з відтворювальним процесом.

Вагомий внесок у дослідження проблеми валютної безпеки внесли багато вчених, зокрема Л.Л. Тарангул, О.І. Барановський, А.О. Клименко, Л.М. Кравченко, І.Ф. Білько, В.І. Міщенко, А.І. Сухоруков,

Т.В. Філіпенко та інші. Але, при всій важливості та значущості проблеми, на жаль відсутні повні дослідження та аналіз проблеми, які б повністю розкривали стан валютної безпеки в Україні.

На сьогоднішній день існує беззаперечне твердження, що стійкість національної валюти, а також її конвертованість є найголовнішим атрибутом фінансової та валютної безпеки будь-якої країни. Для досягнення стабільності у цьому питанні насамперед потрібне ідеальне валютне законодавство, надійна валютна стратегія в середині країни, наявність валютних угод, валютний ринок і т.д. Валютна політика, головною ланкою якої є валютний курс національної грошової одиниці, є ключовим елементом, що зв'язує економіку України зі світогосподарським комплексом [1, с. 72].

Проте не лише слабке валютне законодавство, а й фактична відсутність відповідного обсягу і складу валютних резервів, умов конвертованості, нормального валютного паритету, ефективного валютного контролю, продуманої валютної політики, а також необґрунтований курс національної грошової одиниці, спонукали до безсистемності в цій необхідній для життєдіяльності нашої держави сфері.

На рівень валютної безпеки впливають численні фактори, що різняться за строком дії, характером прояву і впливу. Серед основних загроз валютній безпеці України можна визначити: зростання зовнішнього боргу; вплив коштів за кордон; високий рівень доларизації економіки; неефективна структура золотовалютних резервів; недосконалість валютно-курсової політики; наявність валютних ризиків; проведення незаконних валютних операцій; втручання міжнародних фінансових організацій, іноземних радників та консультантів у валютну політику України [2].

Задля підвищення валютної безпеки НБУ може вдаватися до тимчасового призупинення операцій купівлі-продажу валюти комерційними банками в межах відкритої валютної позиції, дозволу проводити операції купівлі-продажу вільно конвертованої валюти лише за заявками клієнтів під забезпечення торговельно-економічних контрактів.

Насамперед обсягом валютного ринку визначається рівень валютної безпеки. На думку експертів, обсяг валютного ринку буде відігравати роль одного з кращих і об'єктивних індикаторів просування економічної системи до постіндустріального ринкового господарства.

Залежить валютна безпека і від наявності або відсутності вимоги обов'язкового продажу валютних надходжень до України. Так, продаж валютних надходжень в Україну сприяє: зменшенню випуску в обіг національної валюти, яка забезпечена товарами; є одним із найважливіших чинників підтримання стабільності, а відтак і розвитку внутрішнього валютного ринку; сприяє підтриманню стабільного обмінного курсу в середині України; є засобом поповнення резервів НБУ [3, с. 44-45]. Безумовно, рівень валютної безпеки зумовлюється і рівнем ліцензування здійснених валютних операцій. На валютну безпеку також впливає якість прогнозування курсу валюти в країні.

Валютній безпеці України загрожують такі чинники: наявність валютних ризиків; порушення інструкцій НБУ по роботі з валютними коштами; проведення незаконних валютних операцій; неповернення в Україну іноземної валюти у визначені законами строки; внутрішня втеча іноземної валюти; розвиток кризи на світовому валютному ринку; недостатній рівень офіційних валютних резервів.

Валютна безпека характеризується певним переліком порогових показників або як їх по іншому називають - індикаторів. Причому у світовій практиці для аналізу макроекономічних ризиків постійно відслідковується рівень не тільки валютних резервів в абсолютних показниках, але й рівень пропорцій одних найважливіших агрегатів відносно інших, що, зокрема, використовується для прогнозування можливої економічної, фінансової чи валютної кризи.

Отже, на сьогоднішній день ситуація, що склалася на валютному ринку України є досить небезпечною та потребує кардинальних змін та рішучих дій. Насамперед потрібно зміцнити державну політику, яка б забезпечила ефективність та стабільність на валютному ринку України.

Література

1. Кияк А. Валютна політика в загальнодержавній економічній стратегії України. // Тенденції української економіки. - 2013. №6 - с.70 – 75.
2. Філіпенко Т. В. Проблеми валютної безпеки України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://eprints.zu.edu.ua/19150/1/Filypenko.pdf>
3. Михайличенко С. Обов'язковий продаж валютних надходжень в Україні: "за" і "проти" // Вісник національного банку України. - 2003. - №7. - с.44-45.

УДК 331.78.25

МІЖНАРОДНИЙ ВАЛЮТНИЙ ФОНД І ЙОГО РОЛЬ В РЕГУЛЮВАННІ МІЖНАРОДНИХ ВАЛЮТНО-ФІНАНСОВИХ ВІДНОСИН

Касько Т.-ст. 2 курсу, гр. Фвн -21

Науковий керівник - к.е.н., доцент Штефан Л.Б

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

У системі міжнародних економічних відносин важливу роль відіграють валютно-фінансові організації. Вони створюють умови для накопичення і перерозподілу міжнародного валютного капіталу, що дозволяє використовувати його цілеспрямовано і

ефективно. Міжнародний валютний фонд відіграє значну роль, як у розвитку економік країн-учасників, так і в розвитку світової економіки в цілому.

Міжнародний валютний фонд (МВФ) - міждержавна організація, призначена для регулювання

валютно-кредитних відносин між державами членами і надання їм фінансової допомоги при валютних ускладненнях, що викликаються дефіцитом платіжного балансу, шляхом надання коротко і середньострокових кредитів у іноземній валюті. При наданні кредитів МВФ ставить перед країнами-боржниками деякі політичні та економічні умови, які втілюються в програмах перебудови економіки. Цей порядок називається принципом обумовленості. Як правило, вказані програми охоплюють заходи, що належать до сфери бюджетно-податкової, кредитно-грошової політики, цінового механізму, зовнішньої торгівлі, міжнародних кредитних та валютно-розрахункових відносин. Вони пов'язані зі зменшенням державних витрат, підвищенням податків і ставки позичкового процента, зміною валютного курсу та ін.

Вступаючи в МВФ, країна зобов'язується: постійно інформувати інші країни про заходи щодо визначення вартості своїх грошей стосовно грошей інших держав; відмовитися від обмежень на обмін національних грошей на інші валюти; дотримуватися такої економічної політики, яка призведе до зростання як власного національного багатства, так і багатства всього співтовариства в цілому. Країна, яка вступає в МВФ, вносить певну суму грошей. Така сума грошей називається квотою.

На початку своєї діяльності, в кінці 40-х років, практично не було розвинутої системи міжнародних фінансових приватних ринків. Тому МВФ був джерелом коштів як для розвинутих країн, так і для країн, що розвиваються.

Протягом останніх 40-50-ти років одним з найцікавіших аспектів економічного розвитку у світі стала дуже швидка інтернаціоналізація приватного фінансового ринку. І сьогодні більшість розвинутих країн не потребують фінансових ресурсів Фонду, бо вони мають доступ до приватних фінансових ринків. Тому МВФ від фінансування всіх країн-членів зараз

переключився на підтримку країн, що розвиваються, тобто тих країн, які не мають доступу до приватних фінансових ринків. Відбулась переорієнтація МВФ від статусу, так би мовити, міжнародного банкіра до організації, що сприяє економічному розвитку країн, які самі не в змозі вийти на фінансові ринки і потребують офіційної підтримки Фонду.

Інституційну структуру міжнародного валютно-кредитного ринку становить сукупність міжнародних банків, валютних бірж, валютних фондів, державних установ і міжнародних організацій, за допомогою яких здійснюється рух капіталу в сфері міжнародних валютно-кредитних відносин. Міжнародні фінансові інститути є елементами системи валютно-кредитних відносин.

Офіційні цілі МВФ: сприяння міжнародному валютному співробітництву шляхом консультацій і взаємодії по валютних проблемах; створення сприятливих умов для розширення і збалансованого росту міжнародної торгівлі; сприяння стабільності валютних курсів, підтримання впорядкованих валютних взаємин, уникнути девальвацій валют; надання допомоги у створенні багатосторонньої системи платежів і в усуненні обмежень на обмін валюти, що перешкоджають розвитку світової торгівлі; надання на тимчасовій основі фінансових коштів країнам-членам для коректування їхніх платіжних балансів, а також скорочення тривалості і масштабів дефіциту їхніх міжнародних платіжних балансів.

Кредити МВФ мають кілька видів залежно від причин, що викликали незбалансованість платіжного балансу. У рамках кожної форми кредитування існують різні механізми надання кредитів, що різняться в залежності від цілей, обсягів, строків надання. Надані МВФ кредити використовуються країнами-позичальниками для подолання своїх економічних труднощів, а також ці кредити відіграють важливу роль в розвитку як внутрішньої економіки країн, так і світової економіки в цілому.

Література

1. Про вступ України до Міжнародного валютного фонду, Міжнародного банку реконструкції та розвитку, Міжнародної фінансової корпорації, Міжнародної асоціації розвитку та Багатостороннього агентства по гарантіях інвестицій : Закон України від 03.06.1992 р. № 2402-ХІІ-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.zakon.rada.gov.ua
2. Бутук О.І. Валютно-фінансові відносини : навч. посібник / О.І. Бутук. - К. : Знання, 2006. – 349 с.
3. Клифт Дж. История создания МВФ / Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.imf.org>.

УДК 336.225.621.11.003.13

ІНОЗЕМНИЙ ДОСВІД ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ

Ткач Д.– ст. 5 курсу, гр. Фзвнм – 51

Науковий керівник – к.е.н., доцент Штефан Л.Б.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки

В усіх країнах світу існували проблемні місця в пошуку оптимальної моделі механізму оподаткування доходів фізичних осіб. Однак найбільш гостро це питання постає в країнах пострадянського простору, зокрема в Україні. Зарубіжні країни впродовж століть відпрацьовували як систему оподаткування доходів фізичних осіб, так і механізм її реалізації. На противагу їм, вітчизняні спроби створення ефективної як в соціальному, так і

в фіскальному плані моделі механізму оподаткування доходів фізичних осіб поки що не дали реальних результатів, оскільки сприяли переважно приховуванню доходів платників та розвитку тіньового сектору економіки. Зумовлено це тим, що реалізація податкової політики держави в сфері оподаткування доходів громадян ігнорувала ряд інструментів, які сприяли вихованню в платників девіантної поведінки щодо сплати податків до бюджету.

В цьому плані однією з найстаріших і найсправедливіших вважається система оподаткування доходів населення Великобританії, яка враховує чи не всі потреби й особливості кожного конкретного платника, а реформа 1973 року провела уніфікацію прибуткового податку, який набув вигляду єдиної системи.

Загалом податок з доходів фізичних осіб у Великобританії стягується не з сукупного доходу, а по частинах, які називаються шедулами. Так, шедула А об'єднує доходи від власності на землю, будівлі та подібні об'єкти; шедула В – доходи від лісових масивів, що використовуються в комерційних цілях (за умови, що вони не оподатковуються шедулою D); до шедули С входять доходи від окремих державних цінних паперів, цінних паперів іноземних країн, що випускаються в Великобританії, та відсотки за якими виплачуються в Англії; у шедулі D поєднано прибутки від виробничої комерційної діяльності (в торгівлі, промисловості, сільського господарства, транспорту), доходи осіб вільних професій, доходи від цінних паперів, що не обкладаються податком по шедулі С, доходи, отримані у вигляді відсотків по позиках та доходи, одержані за кордоном і переведені в Великобританію; шедула Е характеризується трудовими доходами, заробітною платою й пенсіями; шедулою F оподатковуються дивіденди й інші доходи компаній, що розподіляються. Для визначення суми, що підлягає оподаткуванню прибутковим податком, з фактично одержаної суми доходів вираховуються податкові пільги, яка для кожного громадянина визначається як особиста знижка і становить з 6 квітня 2012 року 8105 ф. ст. в рік (своєрідний неоподатковуваний мінімум) [1].

Система оподаткування доходів населення США, як і Британська модель, характеризується

прогресивною шкалою оподаткування. Однак існує одна суттєва особливість: податок на доходи фізичних осіб сплачується з доходів, отриманих у будь-якій країні світу, всіма громадянами США, в тому числі тими, які не проживають на території країни. Більш того, якщо особа відмовляється від громадянства, то ще 10 років після цього залишається платником прибуткового податку до бюджету США [2; 3].

Система оподаткування доходів населення Японії також багаторівнева та має дуже розгалужену базу оподаткування.

Для цілей оподаткування, особи, які проживають в Японії, поділяються на три категорії: нерезиденти – особи, що проживають на території країни менше одного року і не мають своєї основної бази (вони платять податки лише з доходів, отриманих в Японії); непостійні резиденти – особи, які проживають в Японії менше п'яти років, але не мають наміру проживати в країні на постійній основі (платять податок на всі доходи, крім одержаних з-за кордону); постійні резиденти – особи, які або проживали в країні понад 5 років, або мають намір залишитися в Японії назавжди (сплачують податок з усіх доходів як з Японії, так і із-за кордону) [4].

Прибутковий податок функціонує в Японії на підставі поєднання системи самооцінки, тобто платник самостійно визначає суму податку на самого себе шляхом подання податкової декларації, та системи прибуткового податку, який обраховується з заробітної плати роботодавцем.

Розглянутий зарубіжний досвід спонукає до оптимізації чинного механізму вітчизняної системи оподаткування доходів фізичних осіб, зокрема, потребує перегляду як безпосередній підхід до визначення бази оподаткування, так і до ставок податку і пільг, які можуть і повинні бути застосовані до платника.

Література

1. Краткий обзор системы налогообложения Великобритании. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kac.com.ua/foreignlaws/gb1.htm>.
2. МакМехан Г. Налоги в США. [Електронний ресурс] / Г. МакМехан. — Режим доступу: <http://www.rususa.com/money/personalfinance.asp-topic-ustaxes-lang-rus>
3. Налоги в США. [Електронний ресурс] // Русская Германия. – 2012. – № 8. – Режим доступу: http://www.rg-rg.de/index.php?option=com_rg&task=item&id=5725.
4. Артемова И. В. Практика налогообложения физических лиц в развитых странах / И. В. Артемова // Клуб главных бухгалтеров. – 2011. – № 11; [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.top-personal.ru/kgbmagazineissue>.

УДК 336.143:351:36

СОЦІАЛЬНА СПРЯМОВАНІСТЬ БЮДЖЕТНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Когут Я.С.– ст. 5 курсу, гр. ФУДвм – 51

Науковий керівник – к.е.н., доцент Штефан Л.Б.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки

Проблематика розвитку соціальної сфери надзвичайно актуалізується в умовах економічної кризи та необхідності спрямування значних коштів на соціальні цілі з метою підтримки належного рівня життя населення та недопущення зниження соціальних стандартів у суспільстві. Саме в кризових умовах обмеженості бюджетних ресурсів зростає значення підвищення ефективності їх використання, і саме цей період є найбільш своєчасним для реалізації структурних реформ у соціальній політиці держави.

Це зумовлює актуальність наукових досліджень бюджетного забезпечення розвитку окремих складових соціальної сфери, оцінки ефективності соціальних видатків з огляду на реальні показники соціально-економічного розвитку та майбутніх перспектив розвитку соціальної сфери.

Сповільнення темпів економічного зростання, скорочення виробництва та зростання безробіття створюють загрозу формуванню дохідної частини бюджетів усіх рівнів і фондів соціального

страхування, обмежуючи можливості фінансування соціальних програм. Тому проблема підвищення ефективності соціальних видатків держави та визначення пріоритетів розвитку соціальної сфери набуває особливого значення.

Питання формування соціально-орієнтованої економіки та фінансування соціальної сфери впродовж тривалого часу привертають увагу провідних науковців світу. Серед вітчизняних економістів різні аспекти розвитку соціальної сфери та її окремих складових досліджувались у роботах В. Гейця [1], О. Грішної [2], Г. Герасименко [3], М. Карліна [4], Е. Лібанової [5], О. Макарової [6], В. Новікова [7], Л. Черенко [8] та багатьох інших науковців.

Ефективність соціальної політики та рівень соціального захисту населення безпосередньо залежать від оптимального фінансового забезпечення, що являє собою інструмент розподілу та перерозподілу виробленого в суспільстві національного продукту. Сучасні механізми фінансування соціальних видатків базуються на низці джерел, серед яких: бюджетні асигнування, кошти юридичних і фізичних осіб, ресурси страхових фондів, сформовані за рахунок страхових відрахувань застрахованих осіб і роботодавців, донорські кошти (спонсорство, благодійні організації та фонди, міжнародні донорські установи), кредитування. Однак реалізація ринкових реформ в Україні не супроводжувалася значною диверсифікацією джерел

фінансування соціальних програм і політик, відповідно бюджетне фінансування залишається основним джерелом забезпечення соціальної сфери.

Попри значний обсяг соціальних видатків бюджету та позабюджетних фондів, соціальні потреби найбільш вразливих категорій населення не задовольняються достатньою мірою, якість соціальних послуг в Україні досі залишається відносно низькою, а кінцевий розмір соціальних виплат, що надходять до одержувачів, не убезпечує їх від ризиків бідності та соціального виключення. Серед причин низької ефективності соціальних видатків – недосконалість та непрозора система фінансового забезпечення соціальної сфери, що породжує розпорошення фінансових ресурсів і створює передумови для їх нецільового використання; дублювання функцій управління галузями між різними міністерствами та розірваність управління на різних рівнях влади; непрозорість формування міжбюджетних відносин через відсутність нормативів фінансової забезпеченості по відповідних галузях, або вартісних стандартів надання соціальних послуг [7, с. 127]; повільне і непослідовне втілення програмно-цільового методу в бюджетному процесі; недостатній рівень упровадження інноваційних інструментів фінансового забезпечення розвитку соціальної сфери; фактична відсутність ефективного контролю, аудиту та системи оцінки діяльності установ соціальної сфери та ефективності витрачання видатків на їх утримання [3, с. 60].

Література

1. Геєць В. М. Социогуманитарные составляющие перспектив перехода к социально ориентированной экономике в Украине / В. М. Геєць // Экономика Украины. – 2000. – № 1. – С. 4-11.
2. Грішнова О. А. Людський капітал : формування в системі освіти і професійної підготовки / О. А. Грішнова. – К. : Знання ЮКОО, 2001. – 136 с.
3. Герасименко Г. В. Регіональні особливості реалізації соціальних функцій місцевих бюджетів в Україні / Г. В. Герасименко // Демографія та соціальна економіка. – 2012. – № 2. – С. 53-62.
4. Карлін М. І. Бюджетна система України : навч. посіб. / М. І. Карлін. – К.: Знання, 2008. – 428 с. – (Серія «Вища освіта XXI століття»).
5. Лібанова Е. М. Стратегічні пріоритети соціальної політики України на початку XXI століття / Е. М. Лібанова // Демографія та соціальна економіка. – 2008. – № 1. – С. 9-22.
6. Макарова О. В. Демографічна політика: сучасні реалії та перспективи / О. В. Макарова // Демографія та соціальна економіка. – 2007. – № 1. – С. 3-11.
7. Новиков В. Н. Совершенствование финансирования социальной инфраструктуры на основе новых бюджетных технологий / В. Н. Новиков // Демографія та соціальна економіка. – 2014. – № 1 (21). – С. 121-132.
8. Черенко Л. М. Оцінка впливу державної соціальної підтримки на нерівність та бідність населення / Л. М. Черенко // Демографія та соціальна економіка. – 2011. – № 2. – С. 16.

УДК 336.221.4

РОЛЬ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Прокопович А. – ст. 4 курсу, гр. Фвн – 42

Науковий керівник – к.е.н., доцент Мацедонська Н.В.

Вінницький навчально – науковий інститут економіки THEU

Одним з головних завдань будь-якої демократичної держави в умовах сьогодення є забезпечення соціальної безпеки національної економіки. Не винятком тут є і Україна, для якої це завдання набуває ключового значення у зв'язку з переходом на європейські стандарти.

На практиці забезпечення соціальної безпеки національної економіки в будь-якій країні реалізується за допомогою спеціальної системи, яка включає в себе

відповідальні за цю функцію органи державної влади, відповідну нормативну базу, об'єкти впливу (суспільно-економічні та політичні відносини, економічна діяльність держави і населення, тощо) та фактори зовнішнього і внутрішнього середовища, які супроводжують її безпосереднє функціонування.

Сутність економічної безпеки будь-якої системи визначається її здатністю та можливістю протистояти загрозам і небезпекам, що перешкоджають виконанню

її місії. Зазвичай у всіх підручниках з макроекономіки метою макроекономічного розвитку визначається забезпечення економічного зростання, зайнятості населення та стабільності грошової системи. Тільки усі науковці і політики забувають про головну, природну незазначеність економіки - підвищення рівня та якості життя населення.

Безпека як система корінних, типових властивостей будь-якої країни втілює в собі усі сфери різних галузей життєдіяльності й розвитку людини, суспільства, держави і природи. В цілому, безпеку можна визначати як якісну характеристику об'єкта (системи), здатність об'єкта до існування і розвитку та його захищеність від внутрішніх та зовнішніх загроз. Місце, роль та пріоритет кожного елементів безпеки визначаються обставинами, що реально складаються на певний період часу всередині й зовні об'єкта. Зі зміною ситуації життєво важливого значення об'єктивно можуть набувати різні її властивості.

Всі фактори, що чинять вплив на систему забезпечення соціальної безпеки національної економіки є тісно взаємопов'язані між собою та мають стійкі казуальні зв'язки. Ключовим серед них, на нашу думку, є податкова система, оскільки саме від неї значною мірою залежать результуючі показники більшості факторів з представленого переліку. Так від чіткості та ефективності податкової системи країни прямо залежать такі фактори впливу на систему забезпечення соціальної безпеки національної економіки, як: рівень життя, соціальна стабільність, рівень людського розвитку, демографічна ситуація, розвиток середнього класу, рівень бідності населення, рівень тінізації національної економіки, стабільність фінансової сфери, рівень розвитку галузей національної економіки, торговельний баланс держави, рівень інфляції, рівень бюджетного дефіциту (профіциту), інвестиційна привабливість національної економіки [1]. Всі інші фактори з наведеного нами переліку відчують на собі лиш опосередкований вплив податкової системи, але він все одно вагомо впливає на їх

результуючі значення. Цей вплив здійснюється в основному через існуючі між переліченими факторами причинно-наслідкові взаємозв'язки та в залежності від них може мати різну силу.

Фактично, можна відзначити, що загальна роль податкової системи у формуванні середовища функціонування системи забезпечення соціальної безпеки національної економіки, яка діє на неї шляхом прямого впливу на його фактори, та визначенні результуючих показників її функціональної діяльності, зводиться до наступного:

- забезпечення формування дохідної частини державного бюджету, що визначить показники таких факторів як рівень бюджетного дефіциту (профіциту) та стабільність фінансової сфери;

- виконання стимулюючої та регулюючої функції, що визначає такі фактори як рівень життя, соціальна стабільність, рівень людського розвитку, демографічна ситуація, рівень бідності населення, рівень розвитку галузей національної економіки, торговельний баланс держави, рівень інфляції;

- створення сприятливих умов для ведення бізнесу та залучення інвестицій, що забезпечить позитивний вплив факторів розвиток середнього класу, рівень тінізації національної економіки, інвестиційна привабливість національної економіки і навпаки [2].

Отже, податкова система в сучасних умовах є ключовим фактором зовнішнього середовища, від впливу якого прямо залежить рівень ефективності функціонування системи забезпечення соціальної безпеки національної економіки. Враховуючи це можна констатувати, що першочерговим заходом на шляху побудови в Україні дієвої системи забезпечення соціальної безпеки національної економіки європейського типу має стати формування високоєфективної та прозорої податкової системи. Остання має бути максимально ефективною й простою та повністю відповідати передовим світовим і європейським стандартам.

Література

1. Чуйко З.Д. Фактори забезпечення національної безпеки України в контексті євроінтеграції // З.Д. Чуйко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://archive.nbuv.gov.ua>
2. Терехов Є.М. Економічна безпека України в контексті впливу на неї глобалізаційних факторів / Є.М. Терехов // Інноваційна економіка. – 2012. – № 11. – С. 302-308.

УДК 336.025

ЗАГРОЗИ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЇХ УСУНЕННЯ

Павловська Т. – ст. 4 курсу, гр. Фвн - 42

Науковий керівник – к.е.н., доцент Мацедонська Н.В.

Вінницький навчально – науковий інститут економіки THEU

Найважливішою складовою економічної безпеки держави є фінансова безпека. Без забезпечення фінансової безпеки держави на всіх рівнях управління неможливо вирішити економічні проблеми, що стоять перед країною, регіоном та підприємством. Це завдання набуває особливої пріоритетності в умовах нестабільності та фінансової кризи, а також складної воєнно - політичної ситуації, в якій опинилася наша держава.

В умовах глобалізації фінансова безпека держави набуває нових якостей: вона стає більш хиткою,

оскільки створюються передумови для залучення додаткових коштів в економіку за рахунок зовнішніх запозичень, перетікання банківського капіталу, інтернаціоналізації фінансової системи.

Проблеми фінансової та економічної безпеки дедалі частіше досліджують вітчизняні та закордонні науковці. Проблематика фінансової безпеки держави стала предметом дослідження таких учених, як Барановський О.І., Вашай Ю., Венцовський Д.Ю., Винниченко Н. В., Кравчук Н.Я., Луцик-Дубова Т.О., Смоквіна Г.А., Терехов Є.М. тощо.

Забезпечення дієвої системи фінансової безпеки передбачає з'ясування і систематизацію явищ, подій, дій, настання або здійснення яких безпосередньо або опосередковано може бути загрозою тому чи іншому суб'єктові фінансової безпеки. Сутність загрози фінансової безпеки може бути визначена як збиток, котрий визначає ступінь зниження фінансового потенціалу за визначений проміжок часу. Загрози фінансової безпеки можна поділити на внутрішні та зовнішні.

Внутрішні загрози фінансової безпеки держави:

- невисокий рівень капіталізації банківської системи, невеликі обсяги довгострокового банківського кредитування та значний рівень відсоткових ставок із кредитів;

- значні обсяги державного та гарантованого державою боргу, проблеми з його обслуговування;

- різкі зміни рівня цін і курсу національної валюти;

- недосконалість бюджетної політики і нецільове використання коштів бюджету;

- ефективність податкової системи, масове ухилення від сплати податків.

До зовнішніх загроз економічної безпеки також слід віднести: критичні значення зовнішньої заборгованості в цілому, так і в розрахунку на одну особу; дестабілізація грошово-кредитної системи; девальвація національної валюти при галопуючих темпах інфляції; зубожіння населення та висока ймовірність дефолту [1, с. 54].

Основне завдання держави в контексті забезпечення економічної та фінансової безпеки – є створення економічного, політичного та правового середовища та інституційної інфраструктури, які б стимулювали підприємства, інвестиційні процеси, виробництво до конкурентоспроможних товарів, тому основними стабілізаційними напрямами можуть бути: ліквідація нецільового використання бюджетних

коштів; вдосконалення податкової системи; стабільність національної грошової одиниці; вдосконалення національної банківської системи; зниження дефіциту державного бюджету; здійснення виваженої політики внутрішніх і зовнішніх запозичень; вдосконалення антимонопольної політики.

Серед загроз фінансової безпеки, слід виділити такі найбільш вагомні ризики:

- залежність України та її більшості Європейських країн від монополістичної політики Російської Федерації щодо експорту газу;

- переважання сировинної та низько-технологічної складової у загальних обсягах експорту товарів;

- відсутність умов для забезпечення експортної активності та надмірна імпортозалежність економіки України [2, с. 4].

Найбільш дієвими заходами щодо зміцнення фінансової безпеки України повинні бути:

- зменшення зовнішнього боргу України, шляхом прямого зменшення чистих зовнішніх запозичень уряду та погашення довгострокових запозичень реального сектору економіки;

- розробка поетапної стратегії скорочення бюджетного дефіциту за рахунок нарощення власного доходного потенціалу;

- створення сприятливих умов та правил функціонування та розвитку ринку цінних паперів в Україні [3, с. 4].

Таким чином, реалізація запропонованого комплексу заходів, що охоплює більшість складових фінансової безпеки, актуальних для України, потребує збалансування і комплексної взаємодії всіх гілок влади та суб'єктів господарювання. Забезпечення підтримки на законодавчому, виконавчому, владному рівнях дозволить значно підвищити рівень фінансової безпеки та досягти економічного зростання країни.

Література

1. Тимошенко О.В. Досвід європейських країн щодо формування та забезпечення фінансово-економічної безпеки держави / О.В. Тимошенко // Економіка та держава. - 2015 - № 4 - С. 52-57
2. Лисяк Л. В. Сучасний стан та основні проблем фінансової безпеки України / Л. В. Лисяк, Я. Ю. Подлужна // Ефективна економіка. - 2015. - № 12. - С. 1-6.
3. Луцик-Дубова Т.О. Основні пріоритети зміцнення фінансової безпеки України / Т.О. Луцик-Дубова // Економічні науки. - 2012. - Вип. 22. - Ч.ІІ. - С. 1-6.

УДК 336.22.02

ПОДАТКОВА КУЛЬТУРА ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

Беспечний І. – ст. 4 курсу, гр. Фвн - 42

Науковий керівник – к.е.н., доцент Мацедонська Н.В.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Обмеженість в інструментах нарахування податкових доходів за рахунок зміни їх механізмів загальним рівнем податкового навантаження платників створює передумови для розвитку іншого сегмента податкової політики – пошуку резервів для забезпечення tax compliance або свідомого і строгого виконання громадянами своїх податкових зобов'язань за рахунок формування ефективної системи взаємодії платників податків і держави.

Оскільки успішність справляння податків базується на ментальності населення, то роль

податкової культури в інституціонально-еволюційному аспекті формування і розвитку податкової політики України є достатньо вагомою. У зв'язку з цим все частіше підіймається питання про необхідність побудови державної стратегії формування податкової культури учасників податкового процесу, адже рівень податкової культури досі залишається низьким. Громадяни часто ігнорують державу, вважають, що вони не зобов'язані платити податки. В свою чергу держава теж не дає їм чітко зрозуміти, що податкові надходження

витрачаються на покращення добробуту суспільства в цілому. У результаті ухилення від обов'язків платника податків для громадян – це норма.

Аналіз різних джерел наукової літератури показує, що одні науковці бачать податкову культуру як відносно вузьке поняття, інші вважають, що це поняття винятково широке, і включає не тільки безпосередньо податкову правосвідомість, а також систему відносин усіх учасників податкового процесу. Так В. Андрущенко розглядає податкову культуру як різновид культури грошових відносин, форму прикладної, утилітарної етики, що передбачає конкретні процедури і правила, які відрізняють правильне від неправильного, моральне від аморального [1]. В. Вишневський акцентує увагу на тому, що наслідування неокласичних рецептів реформування та копіювання зарубіжного податкового досвіду в колишніх республіках СРСР не призвело до бажаних результатів. Практика ще раз підтвердила, що всупереч положенням неокласики, навіть аналогічні податкові норми в різних інституційних умовах (західноєвропейських та пострадянських) працюють по-різному [2].

Тому в ході формування податкової культури потрібно брати до уваги той факт, що в Україні, як і в більшості країн пострадянського простору, формальна інституціоналізація з'явилася раніше, ніж умови для їх ефективного функціонування. При імпорті формальних інститутів потрібно брати до уваги те, що вони повинні відповідати рівню неформальних відносин.

Формування податкової культури – складний процес, який поєднує в собі економічний, соціальний, інформаційний та правовий аспекти. Податкова культура повинна виступати регулятором поведінки не тільки кожного платника податків, а й посадових осіб податкових органів. Тому удосконалення податкової культури слід починати передусім з працівників податкових органів, адже ефективність роботи будь-

якої системи, насамперед, залежить від рівня кваліфікації працівників, від їхнього ставлення до професійної діяльності, від морально-етичних засад та особистих рис [3].

Податкова культура складається з розуміння громадянами всієї важливості для держави і суспільства сплати податків, знання своїх прав і обов'язків по їх сплаті. Платник податків повинен усвідомлювати, що податкові надходження до бюджету потрібні для виконання державою своїх функцій.

Наразі ми не спостерігаємо такої співпраці між державою і платниками, яка би мала ґрунтуватися на основі реципрокності взаємовідносин. Вони не допускають і думки про те, що податкові надходження можуть повернутися до них у вигляді тих чи інших послуг, і, здається, твердо переконані, що цим грошам належить безслідно зникнути десь у надрах держави. Звідси – роздратування з приводу можливих нововведень у податковій системі та підозра, що метою будь-яких інновацій є виключно експропріація простих громадян. У зв'язку з цим необхідно формувати і розвивати податкову культуру як населення, так і працівників податкових органів.

Проведене дослідження дозволяє зробити висновок, що розвитку податкової культури перешкоджає факт усвідомлення платником податків абсолютної несправедливості ситуації і відсутність надії на те, що метою зміни існуючої податкової системи є саме досягнення справедливості. Необхідно акцентувати увагу на правах платника податків та виконання державою покладених на неї функцій відповідно до чинного законодавства. Гармонійне поєднання фіскальних інтересів держави та соціальних потреб платників податків на основі формування партнерських відносин повинні бути в основі формування інституційних засад розвитку податкової культури в державі.

Література

1. Андрущенко В. Л. Морально-етичні імперативи податків та оподаткування: монографія / В. Л. Андрущенко; Т. В. Тучак. – К.: Алерта, 2013 – 384 с.
2. Ручкіна В. М. Формування податкової культури в Україні та аналіз її складових частин / В. М. Ручкіна // 36. наук. праць Національного університету державної податкової служби: електронне науково-фахове видання. – 2013. – №1–2. – С. 194–200.
3. Экономика налоговых реформ: монография / Под ред. И.А. Майбурова, Ю.Б. Иванова, Л.Л. Тарангул. – К.: Алерта, 2013. – 432 с.

УДК 336.225.67:658

ПОДАТКОВИЙ МОНІТОРИНГ ЯК МЕТОД УПРАВЛІННЯ ПОДАТКОВИМИ РИЗИКАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Колодій Б.– ст. 4 курсу, гр. Фвн – 42

Науковий керівник – к.е.н, доцент Руденко В.В.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

У ході розвитку та реформування податкової системи в Україні на сучасному етапі недостатньо уваги приділяється розробкам у галузі фундаментальних основ оподаткування, зокрема, - у частині дослідження податкових ризиків та системі управління ними. Навіть після прийняття Податкового кодексу України на даному етапі залишається актуальним питання тіньової економіки та проблеми повної сплати податків і зборів суб'єктами підприємницької діяльності до бюджету. Вирішення

даної проблеми можливе саме завдяки впровадженню в податкову систему дієвого механізму з моніторингу та управління податковими ризиками [1].

Діяльність підприємств, платників податків в умовах політичної та економічної нестабільності завжди супроводжується податковими ризиками, а податковий тиск значно посилює це явище і разом з іншими чинниками гальмує процес забезпечення інвестиційно-інноваційної активності платників податків, не сприяє їх фінансовій стабільності. Незважаючи на те, що за

останній рік Україна піднялася в рейтингу держав за простотою сплати податків "Paying Taxes 2015" з 164-ї на 108-му позицію серед 189 держав, ситуація залишається невтішною, особливо на фоні інших пострадянських країн, податкові системи яких посідають значно вищі місця у рейтингу "Doing Business": Росія – 49, Литва – 44, Латвія – 24, Естонія – 28, Грузія – 38, Казахстан – 17 [2].

Податковий ризик держави - це економічна категорія, яка характеризує невизначеність кінцевого результату діяльності щодо забезпечення надходжень коштів до бюджетів усіх рівнів, державних цільових фондів, унаслідок можливого впливу на нього низки об'єктивних або суб'єктивних факторів, неефективного адміністрування податків та порушень податкового законодавства.

Зростання частоти виникнення модифікації та масштабів негативного прояву ризикованих ситуацій в оподаткуванні підприємств вимагає систематичного проведення їх податкового моніторингу. Податковий моніторинг є формою фіскального контролю, яка полягає у спостереженні, комплексному аналізі, встановленні причинно-наслідкових зв'язків з метою оперативної оцінки фактичного стану діяльності платника щодо відповідності вимогам податкового законодавства, виявлення та запобігання податкових ризиків, причин і умов, які сприяють їх виникненню, без використання повноважень, наданих контролюючим органам для проведення перевірок.

Відповідно до Податкового кодексу України моніторингу підлягають лише контрольовані операції з трансфертного ціноутворення, розрахунки з бюджетом підприємств, акціонерних, холдингових компаній, інших суб'єктів господарювання з часткою державної власності [3].

Подібна форма податкового контролю широко застосовується в міжнародній практиці та є ефективним інструментом протидії тіньовій економіці. ОЕСР одним з етапів розширеної взаємодії

податкових органів та платників податків вважає горизонтальний моніторинг, що реалізується шляхом укладання угоди між податковою адміністрацією і конкретним платником податків, призначеної для задоволення їх потреб [3].

На попередніх етапах складається односторонній припис фіскальних органів, що охоплює процес зміцнення відносин та його наслідки у разі співпраці або відмови від неї, та декларація про взаємодію між фіскальними органами, платником податків та податковими посередниками, яка визначає їх наміри співпрацювати, механізми їх взаємодії та наслідки неспроможності виконання взятих зобов'язань.

Зміст процедури моніторингу полягає в укладанні спеціальної двосторонньої угоди між платником податків і фіскальними органами та у відстеженні в режимі онлайн фінансово-господарських операцій платника податків щодо правильності обчислення, повноти та своєчасності сплати платежів і зборів. Виявлення податкових ризиків та їх мінімізація відбувається до подання податкової звітності.

На відміну від податкової перевірки, моніторинг дає можливість суб'єктам господарювання виправити порушення, попередити фіскальні ризики та уникнути санкцій. Контролюючий орган, не застосовуючи штрафних санкцій, дає платнику письмові рекомендації щодо усунення порушень та очікує, що надалі у своїй діяльності платник буде керуватися принципом законності.

Отже, запровадження у практику вітчизняних підприємств податкового моніторингу сприятиме розширенню функцій фіскального контролю від контрольовано-ретроспективних до сервісно – консультативних, клієнтоорієнтованих та прогнозно-профілактичних, стимулюватиме інвестиційно-інноваційну активність платників податків та забезпечить принципово новий стиль організації праці податкового інспектора.

Література

1. Вовчак О.Д. Податкові ризики у системі управління економічною безпекою. // Фінанси України. - 2008. №11 - с. 41- 47.
2. PWC. „Paying Taxes 2015” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.pwc.com>
3. Податковий кодекс України від 02.12. 2010 року № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua>

УДК 351.713.078.3.001.86

ОСОБЛИВОСТІ СВІТОВОГО ДОСВІДУ ПОДАТКОВОГО АДМІНІСТРУВАННЯ

Морозов В. – ст. 4 курсу, гр. Фвн – 42

Науковий керівник – к.е.н., доцент Мацедонська Н.В.

Вінницький навчально – науковий інститут економіки THEU

Розробка шляхів вдосконалення адміністрування податків неможлива без звернення до міжнародного досвіду, метою якого є врахування позитивних та негативних тенденцій у функціонуванні певних інститутів.

В останні роки питанням застосування зарубіжного досвіду при побудові вітчизняної системи податкового адміністрування приділялася значна увага відомих науковців. Питання організації податкового адміністрування в Україні досліджують провідні українські фінансисти, зокрема: В. Андрущенко, З.

Варналій, С. Захарін, Т. Єфименко, А. Кізіма, А. Крисоватий, В. Луніна, П. Мельник, В. Мельник, С. Онишко, В. Опарін, А. Соколовська, В. Суторміна, С. Терещенко, О. Тимченко, В. Федосов, С. Юрій.

Аналіз зарубіжного досвіду з питань адміністрування податків свідчить, що у розвинутих країнах світу існують відпрацьовані методи та механізми, які дозволяють радикально модернізувати роботу податкових органів на основі застосування сучасних інформаційних технологій та підвищити

ефективність діяльності щодо справляння податків і зборів [1, с. 189].

Податкова система США складається із трьох рівнів, що відповідають рівням державної влади:

- вищий (федеральний рівень) – встановлення та збір федеральних податків, адміністрування яких регулюється федеральними законами і які надходять до федерального бюджету;

- середній (рівень штатів) – встановлення та збір місцевих податків, адміністрування яких регулюється законами штатів; надходження зараховуються до бюджетів штатів;

- нижчий (рівень муніципалітетів, округів тощо) – збір податків, що запроваджуються органами місцевого самоврядування; надходження спрямовуються до місцевих бюджетів [2].

Відомчий устрій податкових адміністрацій різних держав розглянемо на прикладі прикладі розвинутих країн. Так, в Німеччині за податкове управління відповідає регіональна влада, митні служби працюють окремо від податкових, соціальними виплатами займаються окремі служби. У Швейцарії управлінням справляння податку на прибуток займаються 26 установ, які знаходяться в Кантонах, сумісно з федеральним керівництвом. Мальта: Міністерство фінансів Мальти готує проект по об'єднанню податкової та митної служби. Планується введення нової посади – голова цієї служби (Commissioner of Revenue). Аналогічні проекти розглядаються в Угорщині, Португалії, Словачії. В Австралії планується створення ради по податковому менеджменту при Податковій службі, яка буде виконувати управлінську функцію.

Дослідження структури податкових служб та їх особливості показало, що, наприклад:

- у Бельгії створена нова організація для обслуговування великих платників податків (кількість яких складає 15000, для повноцінної роботи цієї організації у 2014 році необхідно 495 спеціалістів);

- в Канаді великі платники податків розглядаються відповідно до виду податку: 1. Податок на прибуток (прибуток вище 250 млн. дол.) – кількість постійно збільшується, великими платниками податків стають трасти, товариства та філії іноземних організацій; 2. Податок на товари та послуги (податок з обороту) – компанії з річним доходом більше ніж 100 млн. дол. (в т.ч. організації – нерезиденти), і компанії, які знаходяться під контролем;

- у Колумбії великих платників податків визначають на федеральному та регіональному рівнях. Всього нараховується близько 7 167 великих платників податків;

- у Франції критерій по виручці, а також всі компанії, в яких більше ніж 50% частки статутного капіталу належить великому платнику податків [3, с. 145].

Проаналізувавши матеріали, які стосуються податкових служб різних країн, були виявлені основні напрямки розвитку податкових служб, альтернативні для різних юрисдикцій: - здійснення інституційних і організаційних перетворень в напрямленні на створення податкових інститутів (служб) з великим рівнем автономії; введення організаційної структури з меншою кількістю рівнів; - вирішення комплексу проблем працюючого персоналу; - грамотна політика державного фінансування витрат податкових служб на здійснення діяльності; - задіяння потенціалу для більш ефективної взаємодії з податковими посередниками та їх представниками; - більш широке використання програм добровільного розкриття інформації в податкових органах.

Література

1. Деменко О.Є. Зарубіжний досвід адміністрування податків та можливості його використання в Україні / О.Є. Деменко // Наше право. - №7 – 2013. – С. 189 – 195.
2. Ткаченко Н. М. Податкові системи країн світу та України: підр. / Н. М. Ткаченко. – К. : Крок, - 2014. – 554 с.
3. Вылкова Е.С. Мировой опыт налогового администрирования. Фискальный механизм реализации экономического потенциала государства: монография / Е.С. Вылкова. - К: Алерта, 2014. – С. 140-152.

УКД 336:330.567.28

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АСПЕКТ ФІНАНСІВ ДОМОГОСПОДАРСТВ

Павловська Т.– ст. 4 курсу, гр. Фвн – 42

Науковий керівник – к.е.н., доцент Нагайчук В.В.

Вінницький навчально – науковий інститут економіки THEU

Для дослідження підходів щодо визначення сутності фінансів домогосподарств неможливо без розгляду теоретичних основ функціонування фінансів загалом. Необхідно зазначити, що вітчизняна фінансова наука багато в чому стала послідовницею напрацювань радянських науковців, серед яких було поширено два підходи до розгляду фінансів: розподільчий та відтворювальний, навколо яких, в переважній більшості випадків, велись наукові дискусії.

Останнім часом значна увага дослідників приділяється порівнянню існуючих підходів до вивчення фінансів саме з погляду визначення їх сутності у західній та вітчизняній науці.

В. Опарін, не ототожнюючи фінанси лише з державними фінансами, підкреслює відсутність «суттєвих відмінностей у розумінні змістовного наповнення фінансів західною і вітчизняною фінансовою наукою». Науковець констатує «домінування у західних учених матеріального аспекту фінансів» на протигагу вітчизняній концепції вивчення фінансів, яка розглядає їх через «сукупність відносин» [1, с. 37].

Якщо звернутись до напрацювань українських та російських дослідників, то в переважній більшості сутність фінансів пояснюється саме через політекономічний підхід, тобто через категорію

«відносини». Проте, дехто з вітчизняних науковців взагалі відходить від розгляду фінансів у «звичному» для пострадянської науки контексті. Так, О. Василик тлумачить фінанси як «сукупність форм і методів» [2, с. 402]. «Як діяльність суб'єктів» пропонує розглядати фінанси В. Кудряшов [3, с. 7].

Необхідно звернути увагу, що саме теоретичний аспект розгляду надає можливість сприйняття фінансів домогосподарств не як відособленого сталого явища, а як процес, постійну взаємодію з іншими суб'єктами. Крім того, «теоретичне» визначення фінансів домогосподарств має повніше відображати зміст даного явища. Так, наприклад, якщо при тлумаченні фінансів домогосподарств в рамках теоретичного підходу зводити економічні відносини лише до процесів пов'язаних з фондами грошових коштів, не уточнюючи, що за фонди маються на увазі, то виникає непорозуміння щодо специфіки саме фінансів домогосподарств та доцільності їх виділення з поміж сукупності аналогічних відносин.

Соціально-економічна сутність фінансів домогосподарств виявляється у їх функціях. Серед науковців не має єдності щодо переліку функцій, які виконують фінанси домогосподарств. Так, колектив авторів, під керівництвом Г. Поляка, виокремлюють дві базові функції: функцію забезпечення життєвих потреб та розподільчу [4, с. 308]. О. Сидорович визначає дані функції як «два основних завдання», яким відповідають розподільна, регулююча, контрольна та інвестиційна функції фінансів домогосподарств [5, с. 346].

Враховуючи, що категорія «фінанси» є вихідною для фінансів домогосподарств, цілком логічно віднести базові функції фінансів і до функцій фінансів домогосподарств.

Базові функції фінансів домашніх господарств можна виокремити, відслідкувавши рух грошових коштів, які надходять до домогосподарства, напрями та наслідки їх використання: - при надходженні різноманітних доходів, які формують фінансові ресурси домашнього господарства, чітко проявляється розподільча функція; - отримання кожним учасником певної частини сукупного доходу домогосподарства реалізується за допомогою регулюючої функції; - при здійсненні витрат проявляється функція відтворення. - рух грошових коштів, який є наслідком отримання доходів та здійснення витрат, що мають певну, цілком конкретну мету, апіорі потребують контролю на всіх етапах формування та витрачання фінансових ресурсів домогосподарства, від так реалізується контрольна функція.

Узагальнюючи результати даного дослідження можна зробити наступні висновки:

- ураховуючи відносно нетривалий період вивчення та дослідження фінансів домогосподарств на пострадянському просторі цілком доцільним можна вважати запозичення досвіду західних науковців, адже виділення фінансів домогосподарств відбулось в процесі переходу на ринкові методи господарювання, що вже тривалий час домінують у західних країнах;

- для формування більш чіткого розуміння фінансів домогосподарств необхідним та доцільним є дослідження їх функцій, які корелюють з функціями фінансів, як вихідної категорії, однак є відмінними з огляду на необхідність розкриття специфічних особливостей, які притаманні фінансам домогосподарств, та дають змогу їх комплексного та цілісного сприйняття, а від так можна виділити розподільчу, регулюючу, відтворюючу та контрольну функції фінансів домогосподарств.

Література

1. Опарін В. Фінансова система України (теоретико-методологічні аспекти): Монографія / В. Опарін. – К. : КНЕУ, 2005. – 240 с.
2. Василик О. Д. Теорія фінансів : підручник / О. Д. Василик – К. : НІОС. – 2000. – 416 с.
3. Кудряшов В. П. Фінанси: навчальний посібник / В. П. Кудряшов. – Херсон: Олді-плюс, 2002 р. – 352 с.
4. Фінанси: підручник / [С. І. Юрій, В. М. Федосов, Л. М. Алексеєнко та ін.]; за ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова. – К. : Знання, 2008. – 611 с.
5. Свиридонов О. Ю. Финансы, денежное обращение, кредит / О. Ю. Свиридонов. – Ростов н/Д : Феникс, 2005. – 288с.

УДК 336.145.1."812"

СУТНІСТЬ БЮДЖЕТНОЇ СИСТЕМИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Пенькна І. – ст. 2 курсу, гр. Фвн-21

Науковий керівник – к.е.н., доцент Погрішук Г.Б.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

На сьогоднішній день бюджетна система є головним індикатором стану держави. Від того наскільки правильно її побудовано залежить ефективне функціонування всієї національної економіки країни. Тому питання визначення сутності бюджетної системи в сучасних умовах набуває особливої актуальності.

Розвиток бюджетної системи відбувається у нерозривній єдності з розвитком держави, тому, на нашу думку, дослідження сутності категорії «бюджетна система» має здійснюватися з

урахуванням тенденцій розвитку економічної державної діяльності.

Питанням бюджетної системи присвячені праці багатьох науковців. Різні аспекти проблематики бюджетної системи розглянуто у численних працях вітчизняних науковців, зокрема О. Василика, О. Кириленка, Н. Кузьминчука, К. Павлюка, П. Пронози, В. Федосова, Л. Фещенко, І. Чугунова, С. Юрія. Серед ваговимих наукових досліджень зарубіжних вчених з питань функціонування бюджетної системи є праці Дж. Б'юкенена, А.Вагнера, А.В.Лебедева, П.Самуельсона, А.Сміта та ін..

У багатьох наукових працях наводяться різні визначення терміна «бюджетна система». Зокрема, О. Д. Василик вважає, що бюджетна система України – це об'єднання всіх ланок державного бюджету на єдиних принципах[2]. На думку Л.А. Дробозіної, бюджетна система – це сукупність усіх бюджетів, що діють на території країни [3]. П.І.Юхименко, Л.Л. Лабезник стверджують, що бюджетна система – це сукупність державного бюджету та місцевих бюджетів, які формуються з урахуванням економічних відносин, державного й адміністративно-територіального устроїв та регулюються нормами права [4]. С. І. Юрій трактує бюджетну систему як сукупність окремих її ланок, юридично пов'язаних між собою, яка групується на загальноприйнятих принципах, що відповідають міжнародним стандартам» [7].

Таким чином, в основу усіх цих визначень авторами покладено поняття бюджетної системи, визначеного Бюджетним кодексом України, згідно з яким бюджетна система – сукупність державного та місцевих бюджетів, побудована з урахуванням економічних відносин, державного й адміністративного устроїв і врегульована нормами права [1].

Однак аналіз наукової літератури дозволив виявити наявність іншого підходу до визначення бюджетної системи, згідно з яким бюджетна система розглядається як фінансовий інструмент регулювання соціально-економічного розвитку суспільства. Л.В. Феценко, П.В. Проноза, Н.В. Кузьминчук зазначають, що бюджетна система – це система, що будується на засадах справедливого і неупередженого розподілу суспільного багатства між громадянами й територіальними громадами, є атрибутом державності і має ефективну організацію для здійснення бюджетного

регулювання, спрямованого на підвищення рівня соціально-економічного розвитку[5].

Схожої думки дотримується й вчений І.Я. Чугунов, трактуючи поняття «бюджетна система» з урахуванням тенденцій соціально-економічного розвитку суспільства. Він визначає бюджетну систему як сукупність бюджетів, утворену на основі адміністративно-територіального устрою держави та взаємовідносин між ними, які вибудовуються з огляду на оптимальний розподіл і фінансове забезпечення повноважень органів державної та місцевої влад між бюджетами усіх рівнів, спрямованих на соціально-економічний розвиток суспільства. Економічна сутність бюджетної системи як інструмента регулювання економічного розвитку полягає у використанні архітекτονіки бюджетної системи, яка визначається сукупністю співвідношень між елементами бюджетної системи та механізмами їх оптимізації задля впливу на динаміку показників економічного розвитку [6].

Ми поділяємо точку зору цих авторів з огляду на те, що бюджетна система є одним із провідних інститутів держави, вона дозволяє здійснювати регулювання економічних і соціальних процесів в інтересах населення. В умовах розвиненої ринкової економіки, де можливості держави впливати на перебіг економічних процесів звужуються ринковими регуляторами, значно підвищується роль бюджетної системи як одного з найважливіших інструментів державного регулювання економіки з метою забезпечення соціально-економічного розвитку суспільства.

Враховуючи викладені вище підходи до визначення бюджетної системи, варто зазначити, що бюджетна система – це сукупність усіх бюджетів між якими існує тісний взаємозв'язок і які ґрунтуються на єдиних принципах.

Література

1. Бюджетний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2542-14>
2. Василик О.Д. Державні фінанси України: підручник / О.Д. Василик, К.В. Павлюк. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 608 с.
3. Дробозина Л.А. Финансы: Учебник для вузов / Под ред. проф. Л. А. Дробозиной. — М.: ЮНИТИ, 2001. — 527 с.
4. Теорія фінансів: підручник / За ред. проф. В. М. Федосова, С. І. Юрія. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — 576 с.
5. Феценко Л.В. Бюджетна система України: навчальний посібник / Л.В. Феценко, П.В. Проноза, Н.В. Кузьминчук. - К.: Вид-во "ІНЖЕК", 2007. - 292 с.
6. Чугунов І.Я. Бюджетна система як інструмент регулювання економічного розвитку: автореф. дис.... д-ра екон. наук: спец. 08.04.01 – фінанси, грошовий обіг і кредит / І.Я. Чугунов. – К.: Ін-т екон. прогноз. НАН України, 2003. – 40 с.
7. Юрій С.І. Бюджетна система: підручник / за ред. С.І. Юрія, В.Г. Дем'янишина, О.П. Кириленко. – Тернопіль: ТНЕУ, 2013. – 624 с.

УДК: 336.1:352

СУТНІСТЬ МУНІЦИПАЛЬНИХ ФІНАНСІВ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ ЕКОНОМІКИ

Свинарик Б.– ст. 5 курсу, гр. Фвнс-51

Науковий керівник – к.е.н., доцент Семцов В.М.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Актуальність дослідження. Сьогоднішня ситуація в Україні ставить цілу низку проблем. З однієї сторони у місцевої влади зростають обсяги повноважень, і внаслідок цього збільшуються витрати на державне управління, а з іншої сторони фінансові можливості місцевої влади обмежені – фінансових ресурсів не вистачає навіть на задоволення суспільних

потреб населення. Існуюча наразі система формування муніципальних бюджетів характеризується недостатнім рівнем фінансової автономії, зменшенням частки власних доходів, збільшенням міжбюджетних трансфертів, а також відсутністю ефективних стимулів соціально-економічного розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми формування та використання муніципальних фінансів зосереджені у центрі уваги багатьох видатних науковців, таких як Василик О. Д. [1]; Каспрук Ю. В. [3]; Харченко В.О. [5]. та інших. Але на сьогоднішній час вирішення проблем забезпечення потреб муніципальних фінансів ще не достатньо досліджені й потребують особливої уваги з боку науковців.

Виклад основного матеріалу. Муніципальні фінанси - це основа економічної незалежності муніципальних утворень. Класичне визначення трактує муніципальні фінанси як систему економічних відносин, які складаються між державою, юридичними та фізичними особами щодо привласнення частини національного доходу через механізм оподаткування та його розподілу відповідно до виконання державою соціально-економічних функцій [4, с. 233].

Сутність муніципальних фінансів полягає в наступному: грошовий оборот є матеріальною основою фінансів. Реальний грошовий оборот являє собою економічний процес, який викликає рух вартості і №1, 2014 35 супроводжується потоком розрахунків і грошових платежів. Фінансові ресурси, які є джерелом фінансування відтворення виступають об'єктом реального грошового обороту [2, с. 12].

На думку Василика О.Д. муніципальні (місцеві) фінанси – це сукупність форм і методів створення і використання фондів фінансових ресурсів для забезпечення органами місцевого самоврядування виконання ними функцій в галузі економічного і соціального розвитку відповідних територій [1, с. 180].

Харченко В. О. визначає муніципальні фінанси – як фонди фінансових ресурсів, призначені для реалізації соціально-економічних завдань територіальних громад і забезпечення виконання покладених функцій на органи місцевого самоврядування [5, с. 10].

Отже, єдиного визначення муніципальних фінансів не існує, багато вчених підходять до трактування їх сутності з власних позицій. Саме багатоваріантність трактувань — муніципальних фінансів вимагає уточнення сутності процесів їх формування, розподілу та використання. Також зазначимо, що муніципальні фінанси – це соціально-економічні відносини, що виникають з приводу формування, використання та розподілу фінансових коштів, які надходять для вирішення завдань місцевого характеру. Дані відносини виникають між населенням, яке проживає на території муніципального утворення, господарюючими суб'єктами та органами місцевого самоврядування.

Муніципальні фінанси складаються з позабюджетних муніципальних фондів, коштів місцевих бюджетів, муніципальних та державних цінних паперів, які належать органам місцевого самоврядування та інших грошових коштів, які знаходяться в муніципальній власності. Головну роль у формуванні муніципальних фінансів відіграє їх основа, тобто місцеві бюджети, які виступають грошовим фондом формування і використання грошових ресурсів відповідних рівнів управління державними структурами. В зв'язку з цим очевидним стає той факт, що муніципальні фінанси не повинні обмежуватися фінансовими ресурсами, що надходять у безпосереднє розпорядження муніципалітету, тобто коштами, отриманими від держави, або такими, що формуються за рахунок діяльності органів місцевого самоврядування, позиковими коштами. Муніципальні фінансові ресурси, які органи місцевого самоврядування можуть залучити для розвитку, значно більші бюджетних коштів муніципалітету. Сучасні економічні теорії включають в них кошти підприємств та організацій, заощадження населення, кошти некомерційних, неурядових організацій, кошти господарюючих суб'єктів – нерезидентів, що функціонують (проживають) в межах означеного регіону. Саме в такому контексті і повинно розглядатися поняття «муніципальні фінанси».

В Україні існує практика запозичень органами місцевої влади, проте ринок муніципальних позик не сформовано, він ще лише починає своє становлення. Для цього необхідно проводити політику економічного зростання регіону, та поступово відходити від механізму субсидіювання місцевих органів влади з державного бюджету України.

Висновки. Отже, з вищезазначеного можна сказати, що існують різні погляди на поняття « муніципальні фінанси». В розглянутих поняттях спільним є те, що муніципальні фінанси визначені як грошові відносини, що складаються між органами місцевого самоврядування та органами державної влади, юридичними та фізичними особами, що функціонують (проживають) на певній території. Ці грошові відносини виникають в процесі вартісного розподілу і перерозподілу національного доходу (частково – і національного багатства) і акумулюються в органах місцевої влади, внаслідок чого формується місцевий бюджет, який є фіскальним інструментом регулювання соціально-економічного розвитку регіону. Слід зазначити, що в нашій країні муніципальні фінанси практично всюди настільки незначні, що не можуть реально вплинути на становище населення та якість послуг, що надаються органами місцевої влади.

Література

1. Василик О. Д. Бюджетна система України: підруч. / О. Д. Василик, К. В. Павлюк – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 544 с.
2. Євремova І.І. Правове регулювання планування та виконання місцевих бюджетів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : 12.00.07 / І.І. Євремova; Національний університет біоресурсів і природокористування України. – К., 2010. – 23 с.
3. Каспрук Ю. В. Вплив ресурсів місцевого бюджету на темпи економічного зростання області / Ю. В. Каспрук // Регіональна економіка. – 2012. – №4. – С. 38-44. 7
4. Круш П. В. Національна економіка: регіональний та муніципальний рівень: підручник / П. В. Круш, О. О. Кожемяченко – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 320 с.
5. Харченко В. А. Бюджет и его влияние на реализацию программы социально-экономического развития региона / В. А. Харченко // Економіка. Фінанси. Право. – 2011. – №2. – С. 9-13.

ВПЛИВ ДЕРЖАВНОГО БОРГУ НА ФІНАНСОВУ БЕЗПЕКУ

Гуменюк В.-ст. 4 курсу, гр. Фвн-41

Науковий керівник – к.е.н., доцент Мацедонська Н.В.

Вінницький навчально - науковий інститут економіки THEU

Важливим інструментом державного регулювання соціально-економічних процесів є Державний бюджет України. Саме розбалансованість Державного бюджету є головним дестабілізуючим чинником кризи державних фінансів.

Згідно методики, затвердженої Міністерством економіки України, фінансова безпека містить такі складові: бюджетна безпека, валютна, грошово-кредитна безпека, боргова безпека, інвестиційна безпека, безпека страхового ринку, безпека фондового ринку [1].

Основною складовою фінансової безпеки є боргова безпека. Значна роль державного боргу в економіці держави обумовлюється його багатостороннім впливом на всі сфери життя, необхідністю розрахунку його граничного рівня для країни з урахуванням забезпечення стійкого економічного зростання, узгодження фіскальної та монетарної політики тощо. В Україні за роки її незалежності формування боргу відбувалося значною мірою під впливом потреб оперативного фінансування поточних бюджетних видатків, що зумовило його структуру та обсяги.

До основних причин швидкого зростання державного боргу України можна віднести: необхідність збільшення валютних резервів для забезпечення стабільності національної грошової одиниці; значні обсяги бюджетного дефіциту; залежність від імпорту енергоносіїв; потреби технічного переозброєння більшості галузей національної економіки.

Управління державним боргом та його обслуговування є одним з пріоритетних завдань фінансової політики держави, важливою умовою стабільності її фінансової системи. Ефективне управління боргом на всіх його етапах дозволить уникнути кризових боргових ситуацій та перевантаження видаткової частини державного бюджету в розрізі витрат на обслуговування державного боргу, сприятиме забезпеченню стабілізації соціально-економічної ситуації та розвитку економіки України.

Внутрішні й зовнішні борги стали невід'ємною складовою фінансової і більшості країн світу. Вони зумовлені наявністю дефіциту бюджету, тобто держава не завжди має змогу провести скорочення витрат відповідно до наявних доходів. Тоді виникає потреба в додаткових фінансових ресурсах, які можна одержати або завдяки емісії грошей, або запозиченням як всередині держави, так і ззовні. Покриття дефіциту бюджету через запозичення має низку переваг, до яких належать: керованість інфляційними процесами в державі, підвищення рівня касового виконання бюджету, можливості зміцнення фінансового становища в державі.

Відповідно до міжнародних стандартів і загальноприйнятих наукою показників оптимальний розмір боргів держави не повинен перевищувати 60 % від річного обсягу валового внутрішнього продукту. При перевищенні цього рівня держава може втратити фінансову незалежність і стати державою-банкрутом. Борги держави економічно виправдані лише в тому разі, якщо здійснювані за їх рахунок видатки сприяють збільшенню майбутніх доходів або приводять до скорочення майбутніх бюджетних видатків, тобто мають позитивний рівень прибутковості, що дає змогу державі в подальшому погасити основну суму боргу й сплатити відсотки за ним. До таких видатків належать інвестиції, і тому приріст державної заборгованості згідно з економічною теорією не повинен перевищувати суми державних інвестицій. У багатьох країнах таке обмеження закріплене в конституціях останніми роками щорічний приріст державних боргів в Україні значно перевищував обсяги бюджетних інвестицій.

За останні роки прослідковується тенденція до зростання боргового навантаження в Україні. Обсяг державного боргу на 01.01.12 року склав 84,5 млрд. дол. США (60,2% ВВП) у порівнянні з 51% ВВП у 2010 році. Фактичний розмір зовнішнього боргу вже перевищив як критичний, так і оптимальний рівень. Експерти МВФ обґрунтували, що пороговою сумою зовнішнього боргу для держав з низьким і середнім рівнем доходів є 49,7% ВВП [2].

З метою забезпечення фінансової безпеки важливо здійснювати постійний моніторинг її індикаторів, серед яких можна виділити такі: рівень перерозподілу ВВП через Зведений бюджет України; рівень монетизації ВВП; дефіцит Державного бюджету; відсоткова ставка за банківській кредит; ставка рефінансування НБУ; відношення суми валових міжнародних резервів НБУ до загальної суми річного імпорту; валютний курс; частка довгострокових банківських кредитів у загальному обсязі наданих кредитів; частка податків в обсязі ВВП; відношення суми власних оборотних коштів підприємств до суми залучених оборотних коштів.

Забезпечення стабільного розвитку держави має базуватися на системі заходів спрямованих на своєчасне виявлення, попередження, нейтралізацію, та ліквідацію загроз фінансовій безпеці держави [3].

Таким чином, стан фінансової безпеки є головним критерієм оцінки ефективності державної політики і діяльності владних структур під час реформування і розвитку фінансово-кредитної сфери. І тому так важливо саме на сучасному етапі розвитку нашої держави здійснити необхідні заходи, спрямовані на підвищення рівня її фінансової безпеки.

Література

1. Про затвердження Методики розрахунку рівня економічної безпеки України: Наказ Міністерства економіки України від 02.03.2007. № 60. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://minfin.kmu.gov.ua>
2. Статистичні матеріали по стану державного боргу України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://institute.com.ua>
3. Фінансова безпека держави: навчальний посібник./ Сухоруков А. І., Ладюк О. Д. - К.: Центр навчальної літератури, 2007. -192 с.

ЗДІЙСНЕННЯ КОНТРОЛЮ ЗА ВИКОНАННЯМ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Назарук І.-ст. 4 курс, гр. Фвн-41

Науковий керівник – к. е. н., доцент Мацедонська Н.В.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Перехід України до ринкової системи потребує формування якісно нової стратегії в сфері територіального управління, а також фінансового контролю, як елемента цього управління.

Серед актуальних проблем сучасності питання фінансового контролю займає важливе місце. Адже від того наскільки правильно здійснюватиметься такий контроль, залежить якими шляхами і темпами здійснюватиметься розвиток суспільства, як забезпечуватиме добробут своїх громадян держава та багато інших питань.

Питання фінансового контролю за виконанням місцевих бюджетів висвітлювали у своїх працях такі вітчизняні вчені як В.Б. Авер'янов, О.Ф. Андрійко, О.М. Бандурка, Л.К. Воронова, Л.А. Савченко, І.П. Устинова, Р.А. Усенко.

Фінансовий контроль є особливим видом контролю, який має складну структуру та особливих суб'єктів здійснення, що і викликає неоднозначність його трактування та розуміння. При цьому, за своєю сутністю, фінансовий контроль являє собою комплекс заходів, які здійснюються державою з метою успішного досягнення, перш за все таких поставлених у сфері фінансових відносин цілей: правильне і ефективне використання державних грошових фондів; своєчасне і повне виконання державних фінансових зобов'язань, правильне здійснення відповідних фінансових операцій, виявлення і усунення порушень фінансового законодавства, запобігання порушенням у сфері фінансової діяльності, виявлення винних осіб і притягнення їх до відповідальності тощо.

В свою чергу, казначейський контроль у сфері виконання бюджетів можна визначити наступним чином: це здійснення уповноваженими суб'єктами органів Державного казначейства України контролюючих дій з метою визначення фактичної відповідності законодавству певної діяльності чи фінансових операцій, реалізації визначених повноважень або угод, пов'язаних з надходженням чи використанням коштів в ході виконання бюджетів [1, с.118].

Згідно з законодавством функція контролю за використанням коштів місцевих бюджетів покладена на Міністерство фінансів України, Державну фінансову інспекцію, органи Державної казначейської служби України, місцеві державні адміністрації. На практиці такий контроль здійснює Державна фінансова інспекція та Державна казначейська служба України, яка виконує виключно функцію поточного документального контролю. Практика подальшого фінансового контролю, яку на рівні місцевих бюджетів реалізує Державна фінансова інспекція України, засвідчує наявність системних порушень і проблем у виконанні місцевих бюджетів та, зокрема, у використанні коштів. Останнім

часом типовими порушеннями при виконанні місцевих бюджетів є [3, с.147]:

- порушення норма бюджетного законодавства щодо зарахування окремих доходів до місцевих бюджетів відповідного рівня;

- недотримання вимог законодавства в частині формування та використання коштів резервного фонду місцевих бюджетів;

- недотримання законодавства з оплати праці;

- завищення вартості та обсягів виконаних робіт із будівництва, реконструкції та капітального ремонту, інших послуг;

- заниження в обліку вартості активів унаслідок не оприбуткування земельних ділянок, будівель, споруд, матеріальних цінностей.

Державний фінансовий аудит виконання місцевого бюджету слід визначити як різновид державного фінансового аудиту, що спрямований на оцінку дотримання вимог бюджетного законодавства на всіх стадіях бюджетного процесу, законності та ефективності використання бюджетних коштів, державного і комунального майна, визначення резервів наповнення доходами місцевих бюджетів.

Найголовнішою проблемою органів фінансового контролю є фіксація допущених порушень тоді як їх потрібно передбачати і запобігати їм. Перехід до нових методів роботи — процес довготривалий. Перше, що необхідно зробити, це на ранній стадії формування бюджету налагодити механізм, який давав би змогу прогнозувати доходи та можливість виносити експертні висновки на всі проекти, які виконавча влада збирається здійснити.

Отже, фінансовий контроль є функцією насамперед державної влади, яка за допомогою сукупності законодавчих норм і владних інституцій, призначених для нагляду за легітимністю й доцільністю діяльності фінансово-господарських суб'єктів державного сектору, здійснює перевірки змісту і результатів фінансово-розпорядчих дій усіх органів влади та операцій з виконання бюджету. При цьому фінансовий контроль, як і бюджетний процес у цілому, засновується на засадах прозорості (прозорості) і широкої участі громадськості. І тому, основними напрямками вдосконалення системи контролю за виконанням місцевих бюджетів є :

- складання експертних висновків на всі проекти, які виконавча влада збирається здійснити;

- поєднання двох форм контролю: аудиту та інспектування;

- чітке виокремлення суб'єктів бюджетного процесу на місцевому рівні;

- проведення фахового аналізу специфіки об'єктів контролю тощо.

Література

1. Дмитренко Г.В. Модернізація державного фінансового контролю в Україні // Г. Дмитренко / Статистика України.- 2012.-№3.-с.118-123
2. Левицька С. Основні правопорушення під час виконання місцевих бюджетів // С. Левицька / Фінанси України.- 2011.-№7.-с.85-89
3. Ярошевич Н.Б. Проблеми вдосконалення системи державного фінансового контролю в Україні // Н.Ярошевич / Науковий вісник НЛТУ.-2010.-№20.-с.145-149

ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВА ТА ЙОГО ВІДОБРАЖЕННЯ У СИСТЕМІ ОБЛІКУ

Прокопович А.– ст. 4 курсу, гр. Фвн-42

Науковий керівник – к.е.н, доцент Руденко В.В.

Вінницький навчально - науковий інститут економіки THEU

Прибуток є головним показником, що відображає ефективність діяльності підприємства, надає інформацію для прийняття управлінських рішень та дозволяє прогнозувати результати. У системі обліку інформація про доходи підприємства є надзвичайно цінною, швидкоплинною та багатогранною.

Аналіз проблеми обчислення прибутку та відображення його в обліку і звітності почнемо з визначення самої суті цієї економічної категорії, адже про прибуток економісти та підприємці заговорили досить давно, а саме з часу виникнення товарного обміну (торгівлі як виду економічної діяльності). Придбання товарів з метою їх перепродажу об'єктивно передбачає отримання певної суми прибутку [1]. Про це говорить відома формула кругообігу торгового капіталу, наведена К. Марксом у «Капіталі»: $G - T - G'$, де $G' = G + \Delta G$. Саме отримання приросту грошової маси (ΔG) і є метою торговельного підприємництва в ринкових умовах.

В економічній теорії існує декілька видів прибутку: валовий, чистий, економічний, бухгалтерський, нормальний тощо. Валовий прибуток може розглядатись як на рівні суспільства, так і на рівні підприємства. На рівні суспільства валовий прибуток виражений в узагальнюючому кількісному вимірі що дорівнює загальній сумі прибутку, отриманого підприємствами різних сфер і галузей економіки. Із суми валового прибутку підприємства сплачують державні податки, відсотки за взяті кредити, рентні платежі, штрафи та ін. Після цих виплат у підприємств залишається чистий прибуток. [2, ст. 60]

Курс України на інтеграцію у світовий економічний простір зумовлює необхідність зближення вітчизняних стандартів обліку з міжнародними. Концепція збереження капіталу за Міжнародними стандартами фінансової звітності передбачає поділ доходів на такі, що впливають на фінансовий результат, і такі, які не чинитимуть цього впливу. Усі доходи підприємства, що впливають на розмір власного капіталу, об'єднує поняття «сукупний дохід». Із набранням чинності Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 це поняття введено і в облікову практику нашої країни [4].

Поняття прибутку має багато значень, але основне з них – збільшення (приріст) власного

капіталу в результаті господарської діяльності. Але це визначення може по-різному сприйматися підприємцями, економістами, юристами, бухгалтерами, іншими спеціалістами, трудовим колективом підприємства і просто громадянською. Бухгалтери віддають перевагу використанню терміна «чистий прибуток», тому що він відносно точно визначається як різниця між обліковими доходами і витратами. Якщо ж витрати перевищують доходи, то говорять про «чистий збиток». Для правильного визначення прибутку важливе значення має правильне визнання та вирахування доходів і витрат підприємства. Саме дотримання цієї простої на перший погляд вимоги і зумовлює безліч дискусій, критики та нарікань на невідповідність відображеного в обліку і звітності прибутку реальним фінансовим результатам діяльності підприємства та його фінансового стану [1].

Складання фінансової звітності українських підприємств вимагає великої майстерності. Втім, наявні форми фінансової звітності та нормативно-правові документи, а також роз'яснення щодо їх складання дещо спрощують роботу бухгалтера.

Як відомо, саме прибуток є основним джерелом розвитку підприємства, підвищення конкурентоспроможності, зростання його доходів і доходів власників. Для досягнення цієї мети необхідно вирішити безліч завдань, пов'язаних з формуванням фінансових ресурсів і визначенням напрямів їх використання, з вибором раціональних форм і методів фінансування організацій, визначенням оптимальної структури і вартості їх капіталу, з необхідністю планування фінансових результатів діяльності підприємств, відображення інформації про доходи у системі обліку підприємства [3].

Отже, подальші дослідження проблеми правильного визначення прибутку, зближення вітчизняних стандартів обліку з міжнародними, відображення інформації про доходи і витрати у системі обліку підприємства, яка постійно розвивається і поліпшується у зв'язку з удосконаленням комп'ютерної техніки, методології й організації бухгалтерського обліку як основного джерела про доходи підприємства, ще впродовж багатьох років викликатимуть жвавий інтерес у вчених-економістів.

Література

1. О.П. Атамас. Прибуток: економічна суть, проблеми визначення та облікового відображення академічний огляд. 2014. № 1
2. Тарасенко, І. О. Фінанси підприємств : підручник / І. О. Тарасенко, Н. М. Любенко. – К. : КНУТД, 2015. – 360 с.
3. О. О. Непочатенко, Н.Ю. Мельничук. Фінанси підприємств. Видавництво «Центр учової літератури» Київ – 2013.
4. В.О.Ганусич. Поняття сукупного доходу підприємства та його відображення у фінансовій звітності. Науковий вісник Ужгородського університету 2014. Серія Економіка. Випуск 3.

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІПОТЕЧНОГО КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ

Солдатова В.- ст. 2 курсу, гр. Фвн -21

Науковий керівник – к.е.н., доцент Штефан Л.Б.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки THEU

Іпотечне кредитування займає одне з найважливіших місць серед фінансових механізмів економічного стимулювання і стабільного розвитку економіки. В Україні іпотечне кредитування почало активно розвиватися, починаючи з 2001 р., на що позитивно вплинула низка факторів загальноекономічного характеру (низькі темпи інфляції, збільшення доходів населення і вимушена переорієнтація комерційних банків з валютного ринку на кредитування фізичних та юридичних осіб та стабільність національної валюти). У 2003 р. набули чинності Закони України “Про іпотеку” і “Про іпотечне кредитування, операції з консолідованим іпотечним боргом та іпотечні сертифікати”. У 2004 р. за рішенням Кабінету Міністрів України було створено Державну іпотечну установу (ДІУ), метою діяльності якої є: сприяння подальшому розвитку ринку іпотечного кредитування в Україні, зокрема шляхом рефінансування іпотечних кредиторів (банків і небанківських фінансових установ, які проводять діяльність з надання забезпечених іпотекою кредитів) та запровадження ефективних механізмів підвищення рівня їх ліквідності [1].

Загальновідомо, що у 2009-2011 рр. український іпотечний ринок зазнав великих потрясінь: повністю було згорнуто всі іпотечні програми; - загострилися проблеми зі стабільними джерелами фінансування іпотечного кредитування; банки намагалися мінімізувати свої валютні ризики – спочатку з'явилися програми реструктуризації кредитів, які були направлені на зміну валюти з іноземної в національну. Потім було згорнуто майже все валютне кредитування, і ті кредити, що надаються банками зараз, надаються лише у гривні; падіння цін на нерухомість – це, в свою чергу призвело до того, що вартість застави перестала покривати вартість кредиту, що призводить до погіршення якості іпотечних портфелів банків [2].

Існують певні негативні чинники, які знижують можливості іпотечного кредитування, котрі необхідно мінімізувати, а деякі ліквідувати шляхом розроблення дієвих заходів щодо створення відповідних умов, а саме:

1. Знизити відсоткові ставки за іпотечними кредитами. Основним обмеженням для відтворення

масового кредитування купівлі житла є висока відсоткова ставка. За ставкою більше 25% річних у гривні на термін 15-20 років, що є середньою умовою на ринку житла в кредит, важко видавати кредити і обслуговувати заборгованість, оскільки не кожний споживач зможе погашати значну суму кредиту за високою відсотковою ставкою. Таким чином, відтворення масового попиту на іпотечні кредити можливе, лише коли ставка за кредитом досягне рівня 11-12 % річних у гривні. Таких умов можна досягти лише при наявності у банків довгострокових ресурсів у національній валюті під 6-8 % річних [3].

2. Збільшити термін надання іпотечних кредитів.

3. Створити організаційну інфраструктуру, яка б охоплювала ріелтєрські та страхові компанії і на договірних засадах з банком забезпечувала пошук клієнтів для іпотечного кредитування, а також проводила страхування іпотечних кредитів тощо.

4. Удосконалити законодавчо-нормативну базу, яка стосується іпотечного кредитування.

Отже, можна зробити висновок, що розвиток іпотечного кредитування в Україні слід розглядати з двох боків. З одного - це державна підтримка розвитку іпотечного ринку, яка сприятиме створенню системи стандартизації ринку, рефінансування первинних кредиторів, страхування ризиків усіх учасників іпотечного ринку - від інвестора до позичальника. З другого - розробка банком власної стратегії роботи на іпотечному ринку, покликаної визначити джерела ресурсного забезпечення, привабливість іпотечних кредитів та поєднати управління ризиками, притаманними іпотечному кредитуванню [4].

Перспективи розвитку іпотеки в Україні значно залежать від економічного зростання, стабільності цін, удосконалення фінансово-кредитної системи та ринку нерухомості. Іпотечне кредитування – це надійний і вивірений спосіб залучення приватних інвестицій вітчизняних інвесторів. Лише надійні гарантії, зокрема застава нерухомості та емісія на її основі іпотечних цінних паперів, дозволять мобілізувати в значних масштабах заощадження населення і спрямовувати їх на інвестування перспективних секторів економіки [5].

Література

1. Лютий І.О. Іпотека: сучасні концепції, тенденції, суперечності розвитку :: монографія / І. О. Лютий, В. І. Савич, О. М. Калівошко. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 548 с.
2. Чиж Н.М. Проблеми та перспективи іпотечного кредитування в Україні / Н.М. Чиж // «Економічні науки». – Серія «Облік і фінанси». – 2010. – №7(25) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/en_oif/2010_7_5/40.pdf
3. Інформаційний портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.prostobank.ua>
4. Череп А.В. Стан та перспективи розвитку іпотечного кредитування в Україні / Череп А.В., Ярова А.К. // Економічний простір. - 2011. - № 48/1. - С. 172-180.
5. Інформаційний портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ipoteka.gov.ua>

КОНТРОЛЬ ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

Замятіна А.-ст. 3 курсу, гр. Фвн-31

Науковий керівник - к.е.н., доцент Нагайчук В.В.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Однією із важливих функцій на сучасному етапі розвитку країни є контроль, який набуває особливої актуальності щодо питання вдосконалення його управління.

Важливим напрямом реформування сфери контролю державних закупівель є удосконалення процедур державного фінансового контролю на всіх стадіях державних закупівель.

Держава не може нормально функціонувати й розвиватися без чітко організованої системи контролю за розподілом і перерозподілом суспільного продукту, за виробництвом та іншими сферами суспільного життя в державі. До того ж актуалізується питання контролю за ефективністю витрачання державних коштів в сучасних умовах.

На сьогодні не існує однозначного трактування поняття контролю. Серед думок вітчизняних та зарубіжних вчених свідчить існує багато поглядів на визначення цього поняття. Більшість авторів, а саме Акаєв Ш., Дікань Л., Сердюк В., Синюгіна Н., Ткаченко Н., трактують дане поняття як різновид управлінської діяльності, інші – Гуцаленко Л., Дерій В., Коцупатрій М. – розуміють контроль як процес, Білуха М. – як систему нагляду тощо. На нашу думку, найбільш прийнятним є трактування контролю як процесу систематичного спостереження за об'єктом контролю, що здійснюється з метою забезпечення ефективної діяльності господарюючого суб'єкта.

Нормативним підґрунтям для здійснення певних заходів є внесення змін до чинних і прийняття нових законодавчих актів у сфері державних закупівель та фінансового контролю, об'єднаних спільною метою – підвищення ефективності та контрольованості використання бюджетних ресурсів, спрямованих на державні закупівлі.

Державна закупівля – це процес придбання замовником товарів, робіт, послуг належної якості, у необхідній кількості, у потрібний час, за прийнятною ціною, у відповідного постачальника за державні кошти. Правові та економічні засади здійснення закупівель товарів, робіт і послуг за державні кошти встановлюється Законом [2].

В англійських країнах для позначення механізму закупівель використовується термін *procurement*, який на сьогодні використовується в міжнародній практиці. *Procurement* визначається як сукупність практичних методів і прийомів, що дозволяють максимально

забезпечити інтереси замовника при проведенні закупівельної кампанії за допомогою конкурсних торгів [3, с. 8].

Контроль державних закупівель у сучасних умовах відіграє важливу роль, що обумовлена наявністю великої кількості порушень та зловживань у сфері державних закупівель.

Державний фінансовий контроль реалізується Державною фінансовою інспекцією через проведення державного фінансового аудиту, перевірки державних закупівель та інспектування. Перевірка державних закупівель полягає у документальному та фактичному аналізі дотримання підконтрольними установами законодавства про державні закупівлі та проводиться органами Державної фінансової інспекції на всіх стадіях державних закупівель.

Державна фінансова інспекція України, згідно з новим Указом Президента України "Про положення про Державну фінансову інспекцію України" від 23.04.2011 № 499/2011, здійснює державний фінансовий контроль за дотриманням законодавства про державні закупівлі шляхом проведення інспектування та державного фінансового аудиту у формі планових і позапланових ревізій певного комплексу чи окремих питань фінансово-господарської діяльності підприємств, установ та організацій, які отримували кошти в ході процедури державних закупівель. Антимонопольний комітет України забезпечує належне оскарження в процедурах державних закупівель з метою неупередженого та ефективного захисту прав і законних інтересів їх учасників, а Рахункова палата та Державна служба статистики України виконують контрольні функції відповідно до вимог законодавства, що регламентує їх діяльність [1].

Підводячи підсумок, можна зробити висновок, що "контроль державних закупівель" є більш змістовним та чітко визначає об'єкти, суб'єкти та мету такого процесу. Роль контролю державних закупівель обумовлена значною кількістю порушень, які виникають у ході проведення державних закупівель. Він полягає у врахуванні сутнісних ознак контролю як систематичного спостереження за об'єктом контролю та процедурою державних закупівель.

Отже, така форма державного фінансового контролю є важливою та потребує особливої уваги як з боку науковців, так і практиків.

Література

1. Про Державну фінансову інспекцію в Україні: Закон України від 23 березня 2011 року № 499/2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http // www.zakon1.rada.gov.ua](http://www.zakon1.rada.gov.ua).
2. Про здійснення державних закупівель : Закон України від 01.06.2010 р. № 2289-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http // www.zakon1.rada.gov.ua](http://www.zakon1.rada.gov.ua).
3. Хирич О. Обґрунтованість кваліфікаційних вимог / Хирич О. // Державні закупівлі України. – 2006. – № 8. – С. 21.

Лукіячук Т.-ст. 3 курсу, гр.Фвн-31

Науковий керівник – к.е.н., доцент Нагайчук В. В.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Невідривною складовою управління національним господарством і його окремими підрозділами є контроль. В ринкових умовах його роль розкривається не тільки в управлінні економікою, неефективністю витрачання грошових коштів бюджету, коштів централізованих цільових фондів, а й розкрадання майна. На сучасному етапі розбалансованості економіки, росту тіншового капіталу в усіх сферах господарювання, набуває актуального значення підвищення ефективності фінансового контролю в Україні для забезпечення фінансової дисципліни з боку державної влади та управління.

Метою статті є роз'яснення сутності фінансового контролю та визначення напрямів розвитку системи державного фінансового контролю в Україні.

Питання фінансового контролю в Україні широко розглядається науковцями і вченими, серед них: Басанцов І., Бельчик С., Булгаков С., Василик О., Головань М., Спіфанов А., Зварич О., Карпов В., Кириленко О., Лютій І., Савченко Л., Симоненко В., Сопко В., Стефанюк І., Шевчук В. та інші.

Проте детальне дослідження проблем розвитку державного контролю, дозволило виявити, що в економічній літературі майже відсутні основоположні засади і методичні підходи щодо удосконалення форм і методів його реалізації та недостатньої обґрунтованості їх доцільності. Фінансовий контроль є найважливішою функцією державного управління. Його призначення полягає у сприянні реалізації фінансової політики держави, забезпеченні процесу формування і ефективного використання фінансових ресурсів у всіх ланках фінансової системи. Важливого значення державний фінансовий контроль набуває в умовах функціонування підприємств з різними формами власності.

Безпосередньо державний фінансовий контроль як одну із головних функцій управління здійснюють органи, що наділені спеціальними повноваженнями, — це: Рахункова палата, Національний банк України, Державна фінансова інспекція України, Державна фіскальна інспекція, Державна казначейська служба України, Державний департамент фінансового моніторингу України, Національна комісія, що здійснює регулювання ринків фінансових послуг України та інші органи. До органів внутрішнього фінансового контролю належать: Державна фінансова інспекція України та органи внутрішнього відомчого контролю — контрольні-ревізійні підрозділи міністерств та інших центральних органів виконавчої влади. ....

На нашу думку, основною проблемою здійснення фінансового контролю є наявність великої кількості

нормативно-правових актів, які регулюють цю діяльність. Вони певним чином дублюють функції державних органів, перекладають відповідальність, пропонуються різні класифікації форм контролю, контрольних органів, що призводить до певної плутанини між органами, на яких покладений обов'язок здійснення фінансового контролю та зростання негативної тенденції стосовно фінансових правопорушень та економічних злочинів.

Саме відсутність єдиного нормативного акта з послідовно врегульованими нормами права порядком проведення фінансового контролю перешкоджає завершенню створення правових засад функціонування цілісної системи фінансового контролю в Україні, ефективного функціонування та розвитку державних фінансів, насамперед, економічної цілісності та посилення престижу держави перед світовою спільнотою [2, с. 26 - 29].

Для підвищення ролі фінансового контролю в Україні, вирішення основних проблем у державі, що пов'язані з цим питанням, необхідно реформувати систему фінансового контролю. Для цього доцільно провести низку заходів, серед яких:

-по-перше, чітко регламентувати функції, права і посилення відповідальності фінансових органів при погодженні кошторисів витрат і штатних розписів, внесенні змін до них;

-по-друге, запровадити нові та вдосконалити чинні нормативи щодо, планування видатків і використання бюджетних коштів та матеріальних цінностей;

-по-третє, визначити предмет і обсяг фінансового контролю, який стосовно бюджетних коштів мають здійснювати оловні озпорядники бюджетних коштів, фінансові органи та органи Державної казначейської служби, встановити відповідальність посадових осіб за невиконання або неналежне виконання цих функцій [1, с. 118].

Отже, реформування системи державного фінансового контролю в Україні є доволі складним процесом з рядом проблем на його шляху, однак поступова корекція і зміна насамперед в законодавстві, дозволить встановити ефективну систему державного контролю та підвищить роль держави у регулюванні соціально-економічного розвитку країни.

Література

1. Березовська Н. І. Державний фінансовий контроль в Україні та шляхи його вдосконалення / Н. Березовська // Фінанси України. – 2010. – № 8. – С. 118.
2. Буздуган Я. Фінансовий контроль і правові шляхи його реалізації / Я. Буздуган. // Підприємство, господарство і право. – 2011. – № 6. – С. 26–29.

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Іваник А.Ю.- ст. 3 курсу, гр. Фвн-31

Науковий керівник – к. е. н., доцент Погрішук Г.Б.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Однією із найбільш серйозних проблем економіки України, починаючи з 1990-х років, є зростання загроз фінансової безпеки держави. Ризики в цій сфері не дозволяють забезпечити необхідний рівень економічного зростання, створюють перешкоди на шляху удосконалення бюджетної, податкової, страхової та інших сфер фінансової системи України. Проблеми забезпечення фінансової безпеки України стали предметом досліджень лише наприкінці ХХ століття. Однак успішна політика в фінансово-економічній сфері безпосередньо впливає на економіку, політичну та соціальну стабільність України. Тому забезпечення фінансової безпеки держави є однією з актуальних та невирішених проблем.

Однією з найважливіших складових економічної безпеки України в сучасних умовах є фінансова безпека, яка, в свою чергу, є основою національної безпеки держави. Оскільки міць і національна безпека держави, як запорука стабільності, незалежності країни та умов ефективності життєдіяльності суспільства, характеризуються, перш за все, станом захищеності економіки від загроз з фінансового боку.

Загрози фінансової безпеки слід розмежовувати на внутрішні та зовнішні. До внутрішніх загроз фінансової безпеки України відносять нездатність країни до самозбереження і саморозвитку що обумовлено станом власної економіки. Зовнішні загрози є зовнішньо-економічними чинниками, а також глобальними екологічними процесами, що підривають національну конкурентоспроможність. Забезпечення зовнішньоекономічної безпеки вимагає, щоб участь країни у світовій економіці сприяла розвитку національного господарства. Тривале збереження внутрішніх загроз економічної безпеки робить більш уразливою країну перед зовнішніми загрозами. На сучасному етапі розвитку України об'єктивно є присутніми як зовнішні, так і внутрішні загрози економічної і фінансової безпеки держави.

Найбільш небезпечними загрозами фінансової безпеки України за останні роки науковці вважають [2]:

1. Втрата виробничого потенціалу через високий знос основних фондів;
2. Зовнішній борг, небезпека загострення фінансової кризи;
3. Недостатня інвестиційна активність;
4. Високий рівень бідності населення і критично низька якість життя більшої частини населення (за якістю життя Україна посідає 71 місце серед 142 країн світу) [5];
5. Відтік капіталу за кордон;
6. Низька конкурентоспроможність продукції вітчизняних підприємств (на ринку визнано менше 1% українських товарів і послуг, водночас економіка України на 70% залежить від експорту).

Підсумовуючи вище сказане, можна запропонувати наступні шляхи вирішення проблемних питань забезпечення фінансової безпеки:

1. Кабінету Міністрів спільно з Національним Банком, Міністерствами фінансів та економіки доцільно розробити „Концепцію фінансової безпеки держави”, яка б враховувала орієнтацію зовнішньої політики на інтеграцію в європейські структури і специфіку функціонування фінансової системи України. До неї мають входити такі пункти, як [3]:

а) безпека монетарної політики – тобто відповідність валютної системи нормам, які діють в ЄС з врахуванням інтересів України (зокрема: обмеження темпів інфляції до 2-3 % на рік; зниження процентної ставки по кредитах до 5-6% (з врахуванням необхідності мінімізації інвестиційних ризиків); утримання дефіциту бюджету на рівні 3%; обмеження державного боргу до показника меншого за 60% від рівня ВВП; забезпечення стабільності гривні);

б) безпека бюджетної політики – посилення ролі складових елементів бюджету в адаптації до середньозважених показників ЄС, переорієнтація податкової політики не лише на збільшення частини надходжень бюджету, а й на посилення його ролі в стимулюванні приватного сектору економіки, і створення, таким чином, передумов для того, щоб Україна могла вважатись країною з ринковою економікою де-факто; ефективніше використовувати фонди, що надаються країнами ЄС з метою структурної перебудови економіки та підвищення ефективності фінансового сектору;

в) забезпечення політики обслуговування зовнішнього боргу, куди б входило створення відповідного контролюючого органу в рамках Міністерства фінансів, який би здійснював моніторинг за функціонуванням коштів, що надходять від розміщення боргових зобов'язань серед провідних інвесторів світу, організація проведення навчального процесу серед певної частки держслужбовців щодо досягнення гнучкої системи управління борговими зобов'язаннями власними зусиллями, а не лише через консультаційне сприяння міжнародних фінансово-аналітичних служб;

г) посилення транскордонного співробітництва, що б сприяло розвитку підприємництва між Україною і країнами ЄС.

2. Здійснити валютну переорієнтацію гривні з прив'язкою до кошика валют, зокрема, євро (переважаюча частка), долара США та китайського юаня або японської єни (оскільки ці валюти виступають основними гарантами фінансової стабільності у своїх регіонах, а країни-емітенти цих валют, своєю чергою, – основними торговельними партнерами для більшості країн світу) для посилення валютно-кредитної безпеки держави.

Основні напрями зміцнення фінансової безпеки України:

- скорочення необґрунтованих витрат державного бюджету;

- перехід на програмно-цільовий метод бюджетного фінансування;

-бездефіцитність державного бюджету;
-зменшення перерозподілу ВВП через зведений бюджет (без урахування доходів пенсійного фонду);
-зменшення обсягів трансферів з державного бюджету;
-зменшення заборгованості уряду за державними цінними паперами;

-дотримання нормативів бюджетного фінансування науки, освіти та охорони здоров'я [4].

Таким чином, задля досягнення найвищого рівня фінансової безпеки державі необхідно виробити механізм забезпечення фінансової безпеки, а також впровадити ефективну інфраструктуру, яка забезпечить фінансову безпеку.

Література

1. Амосов О. Ю. Розробка механізму антикризового менеджменту в контексті організаційних змін / О. Ю. Амосов, Н. В. Діденко, К. Ю. Лебедева // Економіка та держава, 2015. - № 5. - С.33-37
2. Лазебник Л. Тенденції формування зовнішнього корпоративного боргу України :загрози і виклики/М.Я. Лотоцький, Л. Лазебник // Банківська справа.-2015.-№3.-С.33-42
3. Лубенець І.О. Методичні підходи до оцінювання фінансової безпеки підприємства / І.О. Лубенець // Держава та регіони . Серія : Економіка та підприємництво , 2012.-№6.-С. 134
4. Офіційний сайт Міністерства фінансів України //www.minfin.gov.ua/http://www.minfin.gov.ua/garantovanij-derzhavoju-borg-ukraini
- 5.Офіційний сайт Державного комітету статистики України //http://www.ukrstat.gov.ua/Pokazniki-borg-ukraini

УДК [336.14:352] : 334.012.74.003.2

САМОСТІЙНІСТЬ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Чорнобаєв М. – ст. 5 курсу, гр Фвнм-51

Науковий керівник – к.е.н., доцент Семцов В.М.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки THEU

Завдання забезпечення ефективного та стійкого функціонування вітчизняної фінансово-економічної системи слід віднести до пріоритетних. Водночас, серед інших причин, загострення соціально-економічної ситуації у цій сфері продиктовано недосконалим розподілом фінансових ресурсів. Окрім цілої низки інших наслідків, існуючий механізм розподілу фінансових ресурсів справляє різко негативний вплив на розвиток регіонів, зокрема, сільських громад.

Слід відмітити, що в Україні дослідження впливу децентралізації на місцеві бюджети не є новими. Так, питаннями міжбюджетних відносин займалися такі науковці як О. Длугопольський [1], О. Кириленко [2], О. Орлюк [3], В. Семцов [4], А. Федоренко [5] та ін.

Разом з тим, нині в Україні відсутня консолідована наукова доктрина, яка б визначала систему методів удосконалення розподілу фінансових ресурсів з метою забезпечення розвитку сільських територій. Найбільшою небезпекою для розвитку місцевих бюджетів є діючий механізм розподілу фінансових ресурсів, оскільки державна влада через існуючий механізм розподілу фінансів не орієнтує муніципальну владу (сільські ради) до пошуку механізмів додаткових бюджетних надходжень, що по суті означає здійснення стимулюючих заходів на розвиток бізнесу на власній території.

У зв'язку з цим постає питання: яким чином досягнути збільшення бюджетних надходжень

(податків, зборів та ін.) з метою забезпечення стійкого соціально-економічного розвитку сільських територій так, щоб це не обмежувало і розвиток бізнесу? Зрозуміло, що існує переконлива логіка певного ланцюгового зв'язку між ефективністю бізнесу та розвитком інфраструктури місцевих громад, де останнє є похідною від першого: отже, чим потужніший бізнес, тим кращим є стан місцевої громади. Однак на даний час постановка задачі повинна, як вважаємо, передбачати пошук певного оптимуму, в основі якого полягає необхідність певних консенсуальних домовленостей.

Таким чином, фінансова децентралізація є важливим фактором забезпечення соціально-економічного розвитку держави. Проте, і досі актуальними залишаються питання розподілу влади між виконавчими органами та органами місцевого самоврядування. Важливо також зрозуміти, у чому криється застійний синдром реформування системи влади, а також встановити основні фактори гальмування процесів децентралізації влади, що яскраво видно в Україні. Визначення цих питань дозволило б значною мірою зменшити транзакційні витрати, скоротити кількість ірраціональних управлінських рішень у системі відносин влади різного рівня, що в решті-решт матиме як економічні, так і соціально-політичні ефект [4].

Література

1. Длугопольський О. В. Застосування системи міжбюджетних трансфертів у напрямі усунення проблем диспропорційного розвитку територій: міжнародна практика та реалії України / О. В. Длугопольський // Регіональна бізнес-економіка та управління. – 2009. – № 4. – С. 106–114.
2. Кириленко О. П. Забезпечення прозорості бюджетного процесу на місцевому рівні / О. П. Кириленко // Перспективи розвитку економіки України: теорія, методологія, практика: [матеріали XV міжнародної наук. — практ. конф. (26–27 травня 2010 р.)] / відп. ред. Л. Г. Ліпич. – Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2010. – С. 228–230.
3. Орлюк О. Проблеми правового закріплення фінансової спроможності органів місцевого самоврядування / О. Орлюк // Юридична Україна. – 2004. – № 1. – С. 27–38.
4. Мороз, О. О. Місцеве самоврядування в Україні: фактори стримування / О. О. Мороз, В. М. Семцов // Економіка АПК. – 2012. – №3. – С. 23-29.
5. Федоренко А. В. Дотація вирівнювання в системі інструментів реалізації бюджетної політики / А. В. Федоренко, Н. В. Вишневецька // Перспективи розвитку економіки України: теорія, методологія, практика: [матеріали XV міжнародної наук. — практ. конф. (26–27 травня 2010 р.)] / відп. ред. Л. Г. Ліпич. – Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2010. – С. 322–323.

УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ

Іваник А.-ст. 3 курсу, гр. Фвн-31

Науковий керівник – к.е.н., доцент Нагайчук В.В.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Фінансово-господарська діяльність підприємств у всіх її формах пов'язана з різноманітними ризиками. Однією із задач фінансового аналізу підприємства є оцінка фінансових ризиків, врахування результатів якої дозволяє йому при здійсненні фінансових операцій, реалізації інвестиційних проектів, проведенні інноваційних розробок отримати позитивний ефект з мінімальними втратами.

Метою статті є розгляд теоретичних основ управління та аналізу ризиків, як засобу підвищення ефективності державного фінансового контролю.

Дослідженням питань управління ризиками займалися: І. Балабанов, Р. Кантільон, Л. Пилипенко, Г. Ситник, В. Вітлінський, В. Гарбуліна, Дж. Непман та інші.

Важливим інструментом державного управління, що дозволить зменшити кількість проблемних питань, які пов'язані із діяльністю органів державного сектору є державний внутрішній фінансовий контроль, який дозволить забезпечити належне управління державними фінансами.

Ефективність діяльності підприємства чи установи залежить від правильної організації внутрішнього фінансового контролю, що базується на ефективному управлінні ризиками. Фінансові ризики відіграють важливу роль у загальному портфелі ризиків підприємства. Рівень фінансових ризиків підвищується із збільшенням обсягів фінансової діяльності підприємства [1]. Зростання ступеня впливу фінансових ризиків на результати фінансової діяльності підприємства пов'язано із швидкою зміною економічної ситуації в країні та кон'юнктури фінансового ринку.

Для оцінки ризиків використовується показник левериджу, який враховує вплив на прибуток або на виплати по кредиту (фінансовий леверидж). Оцінка фінансового ризику здійснюється через оцінку ступеня фінансового левериджу, управління яким, дозволяє визначити, який його допустимий рівень може прийняти на себе підприємство. Окрім фінансового левериджу на загальний ризик підприємства впливає також рівень операційного левериджу [1].

Щоб фінансова діяльність підприємства була раціональною, слід дотримуватися основного правила: усі ці ризики не повинні бути високими одночасно.

Оцінювання ризику як компонент системи державного внутрішнього фінансового контролю являє собою процес ідентифікації та аналізу відповідних ризиків на шляху досягнення цілей органу управління і включає чотири основні стадії, що формують своєрідний цикл оцінювання ризиків:

- оцінка схильності організації до ризиків;
- ідентифікація ризиків;
- розробка заходів з управління ризиками;
- оцінка ризиків [2].

Заходи з управління ризику можна розділити на чотири категорії:

- передача ризику – може здійснюватись шляхом страхування ризику;
  - прийняття ризику – таке рішення приймається у випадку, якщо можливості вплинути на ризик іншими заходами обмежені, або якщо витрати на здійснення управлінських дій перевищують потенційні втрати від впливу ризику;
  - зменшення ризику – передбачає активний вплив на ризик; механізми впливу на ризик є складовою внутрішньої контрольної діяльності;
  - зупинення діяльності – відповідно, зупинення впливу ризику; однак у секторі публічного управління можливості для зупинення багатьох видів діяльності обмеженіші порівняно з приватним сектором [3].
- Таким чином, можна дійти висновку що для ефективної оцінки ризиків органам державного фінансового контролю необхідно:
- створити відповідну правову базу, розробити стандарти визначення ризиків та правила їх оцінки;
  - запровадити планування контрольних заходів за принципом оцінки ризиків діяльності об'єктів контролю;
  - сформувати інформаційний каталог ризикових фінансово-господарських операцій.

Література

1. Дмитренко Г. Оцінювання ризиків у системі державного внутрішнього фінансового контролю / Г. Дмитренко // Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. - 2010. - № 2. - С.127 - 135.
2. Романенко М. О. Методи мінімізації фінансових ризиків / М. О. Романенко, В.Л. Фесюк // Особливості реформування економіки України в умовах глобальної економічної кризи: Збірник матеріалів Всеукраїнського науково-практичного семінару 23 квітня 2009р. - ВІЕ ТНЕУ, 2009. - С. 61 - 64.
3. Про внесення змін до Концепції розвитку державного внутрішнього фінансового контролю та затвердження плану заходів щодо її реалізації на період до 2017 р.: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 22.10.2008 р. №1347-р. // Офіц. вісн. України. – 2008.- № 82. – С. 2767.

ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ І ПРИЗНАЧЕННЯ ПОДАТКІВ У СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОМУ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ

Туркот І.– ст. 5 курсу, гр. Фзмвн - 51

Науковий керівник – к.е.н., доцент Клівіденко Л.М.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки THEU

Ринкові трансформації національної економіки України призвели до великих диспропорцій в економічному і соціальному розвитку адміністративно-територіальних одиниць, істотної диференціації доходів населення та погіршення соціально-економічного становища більшої частини населення країни. Чималу негативну роль у цьому відіграла податкова політика держави, орієнтована на реалізацію своїх фіскальних інтересів.

Особливо гострою проблемою сучасної податкової системи України є оподаткування фізичних осіб. Неправомірне встановлення єдиної податкової ставки на доходи фізичних осіб, вирівнююча система оподаткування майна фізичних осіб поряд з іншими негативними механізмами державного регулювання соціально-економічних процесів сприяли посиленню соціальної нерівності в суспільстві. Вирівнювання при оподаткуванні надмірно низьких і високих доходів, доходів від трудової діяльності та іншої комерційної діяльності, доходів від основної роботи та інших одноразових доходів і низка інших елементів діючої системи прибуткового та майнового оподаткування фізичних осіб порушує класичні принципи податкової системи. Крім того, недоліком чинної системи оподаткування доходів фізичних осіб є її орієнтованість на середнього українського платника податків. У той же час в сучасних умовах спостерігається надмірно висока диференціація доходів і майнового становища фізичних осіб за регіонами, що повинно враховуватися як і в

розвинених зарубіжних країнах при формуванні механізму оподаткування фізичних осіб.

Варто зазначити, що податкові надходження від фізичних осіб є основним джерелом наповнення бюджетів різних рівнів та індикатором якості матеріального фундаменту країни. Тому розвиток діючої системи оподаткування фізичних осіб є об'єктивною необхідністю.

Питання, пов'язані з розробкою теоретичних і практичних засад системи оподаткування фізичних осіб в контексті наповнення місцевих бюджетів, останніми роками перебувають у центрі уваги науковців, працівників органів державної виконавчої влади, місцевого самоврядування, фінансових органів, досліджуються у працях таких вчених економістів, як В. Андрущенко, А. Бодюка, О. Десятнюка, М. Карліна, О. Кириленко, С. Кривенка, І. Луніної, А. Нікітішина, В. Опаріна, К. Павлюк, О. Рябчук, А. Славкової, С. Слухай, О. Сунцової, В. Федосова, С. Юрія та інших.

Протягом значного періоду в історії людства податки виступали потужним важелем впливу як на обсяги, динаміку і структуру виробництва, так і на споживання. Ставши головним методом акумуляції доходів державного бюджету, податки таким чином закріпили за собою також роль основного джерела коштів для фінансування функцій держави та забезпечення її існування як у традиційному, так і у сучасному відношеннях.

Податки пройшли тривалу історію становлення та розвитку, основні етапи якої відображено у табл. 1.

Таблиця 1.

Періодизація етапів становлення і розвитку податків

№ п/п	Період	Характеристика етапу
1.	З часу виникнення людської цивілізації до XV століття	Тимчасовість, непостійність, періодична стягуваність, цільове призначення податків; відсутність фіскальних служб; другорядність податків у складі доходів держави.
2.	XV-XIX століття	Закріплення податків на постійній основі, стягнення на загальні цілі, створення фіскальних служб; другорядність податків у складі доходів держави.
3.	XIX століття і до нині	Перетворення податків на основний доход бюджету та набуття ними регулюючих властивостей відносно соціально-економічних процесів; швидкий розвиток структурованої системи фіскальних служб.

На кожному історичному етапі розвитку суспільства поняття «податки» змінювалося одночасно з розвитком теорії функціонування держави, її завдань, форм існування та методів управління суспільством. Визначення податків доповнювалося певними деталями або ж їх формулювання суттєво відрізнялося від попередніх:

– податки є способом розподілу бюджетних витрат серед індивідумів відповідно до їх можливостей сплачувати податки;

– податки є вилученням грошових коштів, що здійснюється в принциповому порядку державною

владою та передбачає покриття витрат суспільства й розподіл їх між громадянами відповідно до можливостей кожного;

– податки є обов'язковим, індивідуально безеквівалентним платежем, що стягується з юридичних і фізичних осіб у формі відчуження грошових коштів з метою фінансового забезпечення діяльності держави та / або територіальної одиниці.

Загалом податки – це філософське й економічне поняття та одночасно конкретна форма правових взаємовідносин, що закріплюються в законодавчому порядку при наповненні доходами казни держави (бюджету).

Будучи вираженням певної об'єктивно існуючої сфери економічних відносин, податки є економічним поняттям, що має специфічне суспільне призначення – формування і використання грошових коштів держави.

В силу того що податки є частиною фінансів, можна визначити їх як фінансово-перерозподільче поняття, пов'язане з формуванням фінансових ресурсів на стадії розподілу і перерозподілу ВВП.

З точки зору правової природи податки є мірою впорядкування, введення в певні межі майнових відносин учасників суспільного виробництва і держави, тобто це система правових відносин платників податків з державою на основі законності, примусу, безоплатності, тобто поняття «податки» може розглядатися і в юридичному (правовому) аспекті.

Політичний аспект податків полягає у відтворенні системи державної влади, в гармонізації інтересів держави та різних верств суспільства.

Таким чином, податки – це сукупність відносин між державою, суб'єктами господарювання і членами суспільства з приводу безеквівалентного вилучення і привласнення частини доходів державою на законних підставах для здійснення своїх функцій. Податки, незалежно від форми, є примусовою частиною доданої вартості або додаткового продукту, що безповоротно вилучається з національного доходу і багатства.

Література

1. Шмир І. П. Прогресивна шкала податку на доходи фізичних осіб як справедливий регулятор соціально-економічних процесів / І. П. Шмир // Сталій розвиток економіки. – 2013. – №2. – С. 179-184.
2. Податкова система : навч. посібник / В. Г. Баранова, О. Ю. Дубовик, В. П. Хомутенко [та ін.]. – Одеса : ВМВ, 2014. – 344 с.

УДК 349.3.001.7 (477)

НЕОБХІДНІСТЬ І ПРИНЦИПИ ЗДІЙСНЕННЯ ПЕНСІЙНОЇ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ

Юхимчук І. – ст. 5 курсу, гр. ФУДвнм-11

Науковий керівник – к.е.н., доцент Руденко В. В.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Розвиток України в складних суспільно-політичних обставинах вимагає неухильне виконання державою своїх соціальних функцій, зокрема соціальне страхування та забезпечення найбільш вразливої верстви населення – пенсіонерів. Пенсійна система в сучасному суспільстві відіграє значну соціальну та економічну роль. Тому її надійність є запорукою соціальної й економічної стабільності та потребує постійної уваги з боку держави. Особливе місце у побудові ефективного механізму пенсійної системи займає її реформування та удосконалення.

Пенсійна реформа в Україні покликана змінити баланс економічних і соціальних інтересів у державі, посилити стимули до праці та детінізації заробітної плати, заохочувати заощадження застрахованих осіб на старість, диверсифікувати джерела фінансування пенсій завдяки поєднанню єдиного соціального внеску та обов'язкових і добровільних накопичень.

Завдання пенсійної реформи полягають у наступному [1, с.74]:

- 1) забезпечити справедливу систему розподілу пенсійних коштів;
- 2) створити для громадян можливість накопичувати максимальний розмір пенсії, виходячи із власних доходів;

З наведеного вище слідує, що об'єктом таких відносин є створений в результаті економічної діяльності продукт, який перерозподіляється. На попередній стадії розподілу продукту визначилися доходи основних учасників процесу його створення. На перерозподільній стадії відбувається вилучення частини цих доходів на користь непрямих учасників процесу створення продукту. Таким учасником є держава, яка може не брати прямої участі в продукуванні, однак своєю присутністю створює умови для успішного протікання процесу. Тобто, держава є одним із суб'єктів відносин перерозподілу створеного продукту через податки. Іншим суб'єктом є платники податків, доходи яких власне і підлягають перерозподілу: окремі громадяни, сім'ї, підприємці, підприємства.

Така система суспільних відносин є досить багатогранною: по-перше, за її посередництва здійснюється наповнення державної казни (фіскальна функція податків); по-друге, маніпулювання обсягами вилучення доходів дає змогу державі впливати на економічну активність та соціальне положення інших суб'єктів цих відносин. Разом з тим, відносини між суб'єктами мають бути чітко врегульованими та регламентованими (адже мова йде про вилучення приватних доходів).

- 3) стабілізувати пенсійну систему та гарантувати виплати пенсій на довгострокову перспективу;
- 4) стабілізувати фінансовий стан державного бюджету та бюджету Пенсійного фонду України;
- 5) ліквідувати значний розрив у розмірах пенсій із солідарної системи.

Необхідність проведення пенсійної реформи обумовлена її незадовільною ефективністю через вплив різноманітних чинників [2, с.602]:

- суспільно-політичних: пристосування до умов ринкової економіки та демократичного суспільства, необхідність переходу від державного соціального забезпечення до обов'язкового соціального страхування, формування у населення почуття відповідальності за добробут наявних і майбутніх поколінь пенсіонерів;
- демографічних: старіння населення, зростання навантаження на населення працездатного віку;
- економічних: постійне зростання пенсійних видатків вимагає пошуку нових джерел та механізмів їх фінансування, перетворення тягаря соціальних видатків на важіль конкурентоспроможності інвестиційний ресурс (накопичувальні пенсійні схеми);
- національних: наслідки політичного популізму та фінансово-економічної кризи для пенсійної системи; бідність та нерівність серед пенсіонерів тощо.

Пенсійна реформа має здійснюватися на принципах, перевірених досвідом інших країн та адаптованих до українських умов, а саме:

1. соціальної справедливості, прийнятності, розуміння та підтримки реформи широкими верствами населення;

2. свободи вибору, підвищення зацікавленості та відповідальності громадян за свій добробут у старості;

3. економічної обґрунтованості та фінансової спроможності стійкості пенсійної системи;

4. сприяння зростанню національних заощаджень та економічному розвитку країни;

5. захищеності від політичних ризиків.

Успішне реформування пенсійної системи в Україні вимагає створення економічних передумов, а саме [3, с.334]:

– зростання виробництва, зміцнення фінансового стану підприємств і відповідне нарощування фінансових можливостей пенсійної системи;

– розширення продуктивної зайнятості населення, мінімізація прихованого безробіття, тіньової

зайнятості, захист трудових і соціальних інтересів громадян України на іноземних ринках праці;

– погашення заборгованості із заробітної плати, підвищення її розміру та збільшення питомої ваги у валовому внутрішньому продукті;

– розширення бази сплати пенсійних внесків за рахунок охоплення пенсійним страхуванням усіх категорій юридичних і фізичних осіб;

– скасування пільг у сплаті пенсійних внесків і заборону запровадження нових пільг у виплаті пенсій без визначення джерел їх фінансування.

Таким чином, пенсійна реформа є однією з найважливіших реформ, про які заявила нинішня влада в Україні. Її важливість важко переоцінити, ця реформа україні потрібна країні і зволікати з її проведенням не можна. Адже створення адекватної ринкової економіки пенсійної системи підвищить рівень відповідальності громадян за свою долю, спонукає їх залишати частину зароблених коштів на старість, допоможе подолати патерналістські настрої та очікування, швидше адаптуватися до нових умов життя.

Література

1. Бражко О. В. Реформування системи державного пенсійного страхування / О. В. Бражко // Економіка та держава. – 2010. – №5. – С.73-75.
2. Люблін В. Д. Правові аспекти реформування пенсійної системи України в сучасних умовах / В. Д. Люблін, І. Б. Тацішин // Форум права. – 2010. – №4. – С.600-604.
3. Таряник О. М. Реформування пенсійної системи України / О. М. Таряник, В. М. Фірсова, В. Г. Косенко // Вісник Хмельницького національного університету: Економічні науки. – 2008. – №5. – С.332-335.

УДК 336.24.001.76 (477)

УДОСКОНАЛЕННЯ МИТНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЇЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ

Майданюк А. – ст. 5 курсу, гр. ФУДзвнм-11

Науковий керівник – к.е.н., доцент Руденко В. В.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки THEU

В умовах глобалізації світової економіки та подальшої активізації міжнародного товарообміну особливого значення набуває формування й ефективне функціонування національних митних систем, що максимально сприяють розвитку зовнішньоторговельної діяльності суб'єктів господарювання без втрат для результативності митного контролю та забезпечення національної економічної безпеки.

Подальша лібералізація, гармонізація та уніфікація митних відносин ставить перед сучасними науковцями широкий спектр невирішених завдань, проблем і спірних питань, що вимагають поглибленого вивчення митної системи України. З одного боку, механізм її впливу реалізується на основі інструментів митної політики, спрямованих на забезпечення національних економічних інтересів. З іншого боку у зв'язку з посиленням гармонізації і уніфікації у сфері митних технологій виникає необхідність гармонізації національного законодавства з принципами світової митної практики.

В якості стратегічних завдань удосконалення митної системи відповідно до основних завдань економічної політики держави визначені:

1. Підвищення рівня дотримання митного законодавства, забезпечення повноти і своєчасності

сплати митних платежів. Особливої актуальності це завдання набуває в умовах економічної нестабільності, за яких учасники ЗЕД намагаються мінімізувати обсяг сплачуваних митних платежів шляхом використання різних схем ухилення. Стабільне виконання доходної частини державного бюджету залежить від забезпечення повноти сплати митних платежів при одночасному підвищенні рівня дотримання митного законодавства в частині правильності обчислення митних платежів, своєчасності їх стягування, вжиття необхідних заходів зі скорочення заборгованості з їх сплати. Додаткові можливості збільшення доходної частини державного бюджету дозволяють вирішувати завдання макроекономічної стабільності та інтеграції вітчизняної економіки в міжнародний економічний простір [1, с.37].

2. Підвищення якості надання послуг митних послуг фіскальними органами, скорочення витрат учасників зовнішньоекономічної діяльності та держави, пов'язаних з митним оформленням і митним контролем, що передбачає вирішення таких завдань, як: спрощення митних процедур і прискорення митних операцій при митному оформленні та митному контролі товарів; підвищення інформатизації й інформаційної прозорості діяльності фіскальних органів; упровадження вибіркових методів митного

контролю на основі застосування системи управління ризиками, зменшення суб'єктивізму при ухваленні рішень про випуск товарів; зміщення митного контролю товарів з етапу основного митного оформлення на етап, передуючий надходженню товарів на митну територію держави, а також етап після випуску товарів тощо.

3. Виявлення і припинення контрабанди зброї, наркотиків, контрафактної продукції та інших товарів, заборонених до ввезення в Україну, а також товарів, предметів і цінностей, вивезення яких за кордон України заборонене. Актуальність цього завдання визначається необхідністю участі фіскальних органів в забезпеченні інтересів економічної безпеки держави [2, с.331].

Досягнення поставлених завдань у напрямі вдосконалення митної системи неможливе без проведення всебічного аналізу ефективності вживаних митних процедур, переходу на широке застосування сучасних автоматизованих систем і новітніх інформаційних технологій, використання системи управління ризиками, координації роботи з іншими органами державної влади і організаціями.

Література

1. Хапилин С. А. Векторы развития системы оценки эффективности таможенного регулирования внешнеэкономической деятельности / С. А. Хапилин // Вестник Южно-Уральского государственного университета. Серия: Экономика и менеджмент. – 2012. – №30. – С. 37-41.
2. Крисовата К. В. Стратегія превентивності та мінімізації фінансових ризиків у розбудові митної системи України / К. В. Крисовата // Економічний форум. – 2013. – №1. – С. 328-336.

УДК 330.322.001.13:352

МУНІЦИПАЛЬНІ ІНВЕСТИЦІЙНІ ПРОЕКТИ: СУТНІСТЬ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ФОРМИ ПІДТРИМКИ

Кузьміна А. – ст. 4 курсу, гр. Фвн-42

Науковий керівник – к.е.н., доцент Руденко В. В.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Розширення повноважень муніципалітетів, набуття ними самостійності призвело до розподілу відповідальності між центральними органами влади та органами місцевого самоврядування за здійснення муніципальної інвестиційної політики, за реалізацію місцевих інвестиційних проектів та програм. В сучасних умовах підтримка інвестиційних проектів стає першочерговим завданням муніципалітетів та набуває особливої актуальності.

Проект є організаційною формою реалізації процесу інвестування. У даному понятті зосереджене як стратегічне планування, так і практична реалізація оперативного управління. Інвестиційний проект – системно обмежений і закінчений комплекс взаємопов'язаних організаційно-правових, розрахункових та конструктивно-технічних заходів, що забезпечує окремий напрям стратегічного розвитку суб'єкта господарювання, обґрунтовує необхідність інвестиційних ресурсів та включає систему відповідних управлінських рішень з ціллю досягнення конкретних результатів за умов обмеженості ресурсів та чітко визначених строків [1, с.276].

Недостатня бюджетна забезпеченість територій диктує органам місцевого самоврядування необхідність підтримки інвестиційних проектів в муніципальних утвореннях.

Загалом для реалізації поставлених завдань необхідно сконцентрувати зусилля на таких основних напрямах спрощення процедур зовнішньої торгівлі і модернізації митної системи як: запровадження системи управління якістю; впровадження механізму «єдиного вікна»; впровадження попереднього і електронного декларування; введення системи аналізу і управління ризиками; гармонізація форм митного декларування з міжнародними стандартами.

Таким чином, актуальність проблем реформування вітчизняної митної системи знаходиться в полі зору відповідних міжнародних організацій, які займаються створенням сучасних моделей тарифного і нетарифного регулювання, а також розробкою конвенцій для здійснення ефективної діяльності у митній сфері. У зв'язку з цим головне завдання модернізації митної системи України в контексті максимального спрощення міжнародного товарообігу при обов'язковому використанні інструментів дотримання міжнародних норм і правил, визначених зовнішніми і внутрішніми факторами впливу.

Як основний критерій підтримки інвестиційних проектів повинна прийматись пріоритетність проекту для муніципального утворення, яка містить наступні складові:

- 1) збереження і створення робочих місць, підтримка високої зайнятості жителів муніципального утворення;
- 2) стимулювання зайнятості соціально незахищених верств населення;
- 3) розширення оподаткованої бази муніципального бюджету.

Разом з перерахованими загальними критеріями до уваги береться стратегічна важливість проекту для соціально-економічного розвитку муніципалітету. Пріоритет мають проекти, реалізація яких сприяє досягненню стратегічної мети розвитку муніципального утворення.

Муніципальна адміністрація повинна створити необхідні для взаємодії інвестора і муніципального утворення умови, що будуть адекватно особливостям муніципалітету визначатися таким [2, с.269]:

- ситуацією, що склалася на фінансовому ринку цінних паперів;
- рентабельністю капіталовкладень у муніципальному утворенні за напрямком, що цікавить інвестора;

- рівнем ризиків інвестиційної діяльності на території муніципалітету;
- рівнем значущості цієї інвестиційної діяльності для муніципалітету.

На нашу думку, до критеріїв для вибору інвестиційних проектів, яким буде надаватися муніципальні підтримка, належать:

- 1) максимальна бюджетна ефективність;
- 2) економічна значущість проекту для муніципального утворення;
- 3) соціальна ефективність;
- 4) мінімальне значення терміну окупності;
- 5) забезпечення інноваційного, технологічного розвитку і модернізації економіки муніципального утворення.

Вважаємо за доцільне запропонувати наступні організаційно-економічні форми підтримки пріоритетних інвестиційних проектів з боку муніципальної адміністрації:

- надання інвесторам податкових пільг і податкових кредитів відповідно до державного і муніципального законодавства (введення знижених податкових ставок, відстрочка по сплаті податків,

вдосконалення механізму реструктуризації заборгованості по платежах до бюджету);

- встановлення для інвесторів пільгового порядку оренди муніципальної землі і нерухомості;

– надання інвесторові муніципальних гарантій в забезпеченні повернення грошових коштів, що залучаються, для здійснення проекту;

– участь муніципалітету в проекті шляхом внесення частки в статутний капітал об'єкту інвестиційної діяльності;

– залучення до інвестиційного процесу тимчасово призупинених і законсервованих будівництв та об'єктів, що знаходяться в муніципальній власності;

– сприяння участі проекту в міжрегіональних конкурсах і торгах;

– інформаційна підтримка інвестора через муніципальні засоби масової інформації.

Таким чином, запропоновані форми підтримки сприятимуть вибору необхідної сукупності рішень, спрямованих на підвищення ефективності муніципальних інвестиційних проектів та більш повному забезпеченню комплексного соціально-економічного розвитку муніципальних утворень.

Література

1. Грицай Т. Л. Інвестиційний проект як економічна категорія / Т. Л. Грицай // Фінанси, облік і аудит. – 2011. – №18. – С. 272-278.
2. Черторижський В. М. Організаційні аспекти формування сприятливого інвестиційного клімату в регіоні / В. М. Черторижський, А. В. Колодійчук // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20.11. – С. 267-272.

УДК 330.322.001.13:352

ВИБІР ТА РЕАЛІЗАЦІЯ МУНІЦИПАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ

Кравець В. – ст. 4 курсу, гр. Фвн-42

Науковий керівник – к.е.н., доцент Руденко В. В.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

В умовах інтенсивної глобалізації світової економіки, що посилюється міжнародною конкуренцією та наростаючими тенденціями кризового характеру відбувається зміщення центру вирішення більшості завдань соціально-економічного розвитку територій з державного на регіональний і муніципальний рівні, що спричиняє за собою ініціацію складних глибинних трансформаційних процесів в плані реструктуризації і реорганізації економіки регіонів та міст. Важливим фактором успішного розвитку муніципальних утворень являється створення умов для залучення інвестицій при нормативно-правовому, економічному, організаційному забезпеченні надійності та ефективності вкладень в інвестиційні проекти, що реалізуються на муніципальних територіях.

Реалізація конкретних інвестиційних проектів на території міст припускає два основні рішення. Це, по-перше, рішення суб'єкта інвестицій – інвестора про вкладення майнових, матеріальних і/або інтелектуальних прав в конкретний об'єкт з метою досягнення позитивного ефекту, як правило, прибутку або доходу і, по-друге, рішення муніципальних органів влади з надання об'єктів вкладення капіталу, що повинне базуватися на інтересах місцевої громади.

Ініціація окремих інвестиційних проектів та їх подальший відбір органами місцевого самоврядування

ґрунтуються на офіційно сформульованих пріоритетах соціально-економічного розвитку муніципального утворення та оцінках їх ефективності. Реалізація принципу конкурсного відбору проектів для їх участі в інвестиційних програмах, різних формах фінансової і нефінансової підтримки забезпечує спрямованість інвестицій на реалізацію концепції комплексного соціально-економічного розвитку міста.

Здійснення інвестиційних проектів на муніципальному рівні доцільно проводити з урахуванням наступних заходів [1, с.82]:

1. оцінки власного інвестиційного потенціалу, сильних і слабких сторін міста;

2. формування і реалізації стратегії муніципального розвитку;

3. формування банку цих виробничих потужностей, вільних і пропонованих для включення в інвестиційний процес, неефективно використовуваних, а також майна для передачі в лізинг;

4. розробки програм зі стимулювання окремих територій шляхом відкриття зон вільного підприємництва, а також заходів зі зниження незавершеного будівництва;

5. формування бізнес-профілів по окремих галузях і підприємствах;

6. розробки цільових комплексних програм, що реалізують коло маркетингових, організаційно-

технічних та інших заходів із залучення інвестицій у міста. У цільових комплексних програмах може бути відбита система програмних заходів, наприклад створення бізнес-карти, яка містить інформацію про діловий потенціал міста.

Головним в процесі здійснення муніципальних інвестиційних проектів є створення необхідних умов для їх реалізації. Для досягнення стратегічної мети щодо створення сприятливих умов для успішної реалізації муніципальних інвестиційних проектів слід здійснити такі заходи [2, с.116]:

1) розбудова внутрішніх можливостей міст з метою активізації місцевого економічного розвитку через залучення зовнішніх інвестицій: проведення інвентаризації та підготовка каталогу об'єктів, потенційно привабливих для інвестора; завершення інвентаризації землі та створення реєстру вільних земельних ділянок; розвиток муніципальної інфраструктури;

2) підвищення інституційної спроможності міст в залученні інвестицій: розробка та впровадження окремої інвестиційної політики залучення прямих іноземних інвестицій до міст; розробка адміністративної процедури з обслуговування інвестора; організація системи

підготовки та перепідготовки спеціалістів міста з інвестиційного менеджменту;

3) розробка ефективної системи маркетингу інвестиційних можливостей міста: розробка плану активного маркетингу міста; налагодження та підтримка контактів та співпраці з професійними національними та іноземними агентствами та іншими організаціями, які представляють інтереси інвесторів чи співпрацюють з ними; розробка сучасних інформаційних продуктів для інвесторів.

Отже, сьогодні стало очевидним, що макроекономічне регулювання вичерпало себе, і на шляху реалізації лише фіскального інструментарію важко одержати досягнення економічного зростання. На попередньому етапі ці інструменти були ефективні, але тепер державне управління повинне зміщатися у бік муніципальних програм і політик, зокрема муніципальної інвестиційної політики. Сутність такої політики полягає в тому, що місцева влада не просто створює умови для реалізації інвестиційних проектів, а в тім, що визначаються пріоритетні напрями інвестиційного розвитку, що підтримуються цільовим методом.

Література

1. Ипатов Ю. М. Региональные инвестиционные проекты в Рыночной экономике России / Ю. М. Ипатов, А. П. Родионов // Научные труды Северо-Западного института управления. – 2012. – №1. – Т. 3. – С. 79-85.
2. Бурдак І. Г. Створення сприятливих умов для залучення інвестицій в місті Кременчуці / І. Г. Бурдак, Т. А. Клімович, А. О. Поляруш // Нові технології: Науковий вісник КУЕІТУ. – 2009. – №1. – С. 110-117.

УДК 338.246:658.16.011.1

СТРАТЕГІЯ І ТАКТИКА АНТИКРИЗОВОГО ФІНАНСОВОГО ОЗДОРОВЛЕННЯ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Капустіна А. – ст. 4 курсу, гр. Фвн-42

Науковий керівник – к.е.н., доцент Руденко В. В.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Сучасна економічна ситуація в Україні характеризується фінансовою нестабільністю, інфляцією, фазами спаду й депресії, які періодично чергуються, незначним зростанням обсягів виробництва тощо. В таких умовах господарська діяльність підприємств здійснюється під впливом різних кризових явищ. Загальна неплатоспроможність обмежує та робить нездійсненними або малоефективними будь-які дії із виведення суб'єктів господарювання із кризового стану. Тому, особливої актуальності в таких мовах набуває розробка підходів і механізмів фінансового оздоровлення для підприємств, головна мета яких – не ліквідація, а запобігання банкрутству і вихід з неплатоспроможного стану.

Основними напрямками фінансового оздоровлення підприємств в процесі антикризового управління є: реструктуризація бізнесу, державна підтримка, реструктуризація кредиторської заборгованості, інтеграція бізнесу, оздоровлення в процедурах банкрутства та ін. На цій основі можна виділити стратегії фінансового оздоровлення на підприємствах [1, с.37-38]:

1) стратегія фінансового оздоровлення за рахунок внутрішньої реструктуризації компанії;

2) стратегія фінансового оздоровлення за рахунок державної підтримки;

3) реструктуризація через банкрутство;

4) стратегія фінансового оздоровлення за рахунок інтеграції бізнесу.

У процесі реалізації стратегічних заходів фінансового оздоровлення виділяються два найбільш поширених види тактики, що дозволяють здолати кризову ситуацію. Перша із застосовуваних тактичних програм дістала назву захисна, оскільки вона ґрунтується на проведенні зберігаючих заходів, основою яких є скорочення усіх витрат, пов'язаних з виробництвом і збутом, структурою персоналу; а друга – поступальна, для якої характерне застосування не стільки оперативних, скільки перспективних заходів. В цьому випадку разом з економічними, ресурсозберігаючими заходами проводяться активний маркетинг, вивчення і завоювання ринків збуту, політика зростання цін, збільшення витрат на вдосконалення виробництва за рахунок його модернізації [2, с.114-115].

При виборі стратегічних й тактичних заходів фінансового оздоровлення на підприємстві необхідно отримати результати попередньої оцінки фінансового стану. Якщо підприємство має зовнішні ознаки

неспроможності, тоді необхідно застосувати методи оперативного оздоровлення. Для цього необхідно провести наступні заходи:

- вдосконалення платіжного календаря;
- регулювання рівня незавершеного виробництва;
- перетворення низькооборотних активів у високооборотні;
- переоформлення короткострокової заборгованості в довгострокову;
- проведення інших оперативних заходів.

У разі виявлення ознак неефективності внутрішнього менеджменту підприємства необхідно розробити низку локальних заходів, що дозволяють забезпечити стійкий фінансовий стан в середньостроковій перспективі. Для цієї мети можуть бути рекомендовані наступні заходи:

- виявлення шляхів призупинення штрафних санкцій за прострочену кредиторську заборгованість;
- забезпечення достатності фінансових ресурсів для покриття знову виникаючих поточних зобов'язань;
- поступове погашення старих боргів.

В умовах кризової фінансової ситуації на підприємстві реалізація вищезазначених стратегічних і тактичних заходів здійснюється поетапно.

Виділяють три етапи можливої стабілізації фінансового стану організації [3, с.143-144]:

I етап – усунення неплатоспроможності. Сутність цього етапу стабілізаційної програми полягає в маневрі грошовими потоками для заповнення розриву між їх витратами і надходженнями.

II етап – відновлення фінансової стійкості. Сутність цього етапу стабілізаційної програми полягає в максимально швидкому і радикальному зниженні неефективних витрат, скорочення споживання фінансових ресурсів і збільшення позитивного потоку приросту власних фінансових ресурсів.

III етап – забезпечення фінансової стабільності. Сутність цього етапу стабілізаційної програми полягає в забезпеченні фінансової рівноваги в тривалому періоді, що можливо тільки при збільшенні грошового потоку від основної діяльності підприємства.

Таким чином, для ефективної діяльності підприємств антикризове фінансове управління має здійснюватися на стратегічній та тактичній основі. На вітчизняних підприємствах практика проведення заходів фінансового оздоровлення є вкрай необхідною та має базуватися на принципах, функціях та завданнях антикризового фінансового управління.

Література

1. Рычихина Н. С. Анализ стратегий финансового оздоровления отечественных и зарубежных компаний автомобильной промышленности / Н. С. Рычихина, А. А. Рябцова // Современные наукоемкие технологии. – 2010. – №1. – С. 37-41.
2. Гамзаева Г. Е. Антикризисное управление: сущность, цели и задачи / Г. Е. Гамзаева // Башкирский химический журнал. – 2007. – №2. – Т.14. – С. 113-115.
3. Коваленко О. Г. Антикризисное финансовое управление предприятием: этапы и меры возможной стабилизации / О. Г. Коваленко, А. А. Аюпов // Вестник Казанского технологического университета. – 2009. – №23. – С. 142-145

УДК 336.27 (477)

ДЕРЖАВНИЙ БОРГ ТА БОРГОВА БЕЗПЕКА КРАЇНИ

Біліченко А. – ст. 4 курсу, гр. Фвн-42

Науковий керівник – к.е.н., доцент Руденко В. В.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

В сучасних умовах формування і нагромадження внутрішнього та зовнішнього державного боргу є найважливішою складовою функціонування фінансової системи переважної більшості країн світу, інструментом макроекономічного регулювання та реалізації національної економічної стратегії, потужним важелем інтеграції держави у світове господарське товариство. Тому ефективне управління державним боргом багато в чому зумовлюється чітким з'ясуванням можливих наслідків впливу державних запозичень на рівень економічної безпеки та забезпечення різних аспектів життєдіяльності держави, і становить неабиякий науковий інтерес.

Проблемам безпеки держави та пов'язаним із нею питанням присвячені праці вітчизняних та іноземних вчених, зокрема, О. Барановського, О. Василика, Т. Вахненко, А. Гальчинського, В. Гейця, О. Макарюк, Л. Омельченко, І. Суміної, Т. Чекушиної та інших. Однак на сьогодні залишається неформованим єдиний погляд щодо впливу державних запозичень на боргову безпеку країни та розробка напрямів її зниження.

Мета дослідження полягає у визначенні шляхів підвищення рівня боргової безпеки України на основі вивчення теоретичних та оцінки практичних аспектів існування державного боргу.

Державний борг є зручним засобом фінансування державних витрат особливо в ті періоди, коли податкові платежі відносно низькі (внаслідок зниження обсягів виробництва або зниження податкових ставок) або сам рівень бюджетних витрат відносно високий. Проте необхідно вказати на небезпеки використання державного боргу в якості інструменту фінансування бюджетних витрат.

По-перше, надмірні державні запозичення призводять до виникнення ефекту витіснення (crowding-out effect). Цей ефект полягає в заміщенні приватного попиту державним внаслідок збільшення державних запозичень, тобто приватний сектор витісняється державою з ринків (у тому числі з фінансового ринку). По-друге, використовуючи державний борг як інструмент фінансування бюджету, держава в реальності може не лише замістити боргом податкові надходження, але й перейти до зростання

державних видатків, що і сталося в СРСР та у свій час в Україні. Така небезпека дістала назву морального ризику (*moral hazard*). Цей ризик істотним чином впливає на довіру інвесторів до політики влади і, отже, формує обмеження попиту на обсяг державних цінних паперів в майбутньому. По-третє, в умовах використання державних запозичень як заміни податкових надходжень активне застосування податкового згладжування призводить до підвищення волатильності розміру державного боргу. Така волатильність натрапляє на обмеження, існуючі на фінансовому ринку [1, с.337-338].

Перевищення певного гранично допустимого обсягу державного боргу може спричинити проблеми спроможності країни виконувати свої платіжні зобов'язання повною мірою. Вивчення вітчизняними вченими питання впливу державного боргу на економіку знайшло своє вираження в аспекті поняття боргової безпеки.

Боргова безпека держави – певний рівень державної зовнішньої та внутрішньої заборгованості з урахуванням вартості її обслуговування і ефективності використання внутрішніх й зовнішніх запозичень та оптимального співвідношення між ними, достатній для вирішення соціально-економічних проблем, що дозволяє зберегти стійкість фінансової системи країни до внутрішніх та зовнішніх загроз, забезпечити відносну незалежність держави, зберігаючи при цьому економічну можливість країни здійснити оплату основної суми боргу і відсотків без загрози втратити суверенітет, одночасно підтримуючи необхідний рівень платоспроможності та кредитного рейтингу.

Боргова безпека визначається оптимальним співвідношенням між внутрішніми та зовнішніми запозиченнями з урахуванням сумарної величини державного боргу та вартості обслуговування її складових. При цьому слід пам'ятати, що збільшення внутрішнього боргу, у свою чергу, стимулює значне зростання зовнішніх запозичень. Окрім цього, недостатній рівень внутрішніх заощаджень та інвестиційної активності у кінцевому підсумку призводить до розкручування боргової спіралі [2, с.225].

На рівень боргової безпеки впливають такі чинники [3, с.310]:

- ступінь інформаційного та нормативно-правового забезпечення
- боргової політики держави;
- стратегія боргової політики держави;
- структура державного боргу;
- рівень соціально-економічного розвитку;
- напрямок політичного та економічного курсу держави;
- «борговий досвід» держави тощо.

Вважаємо, що до заходів з підвищення боргової безпеки держави належать наступні дії:

1. вдосконалення законодавчого забезпечення формування внутрішньої і зовнішньої заборгованості;
2. узгодженість із стратегією економічного розвитку, прогнозу ВВП, платіжного балансу, резервів НБУ;
3. поліпшення процесів формування, обліку, обслуговування і контролю державних запозичень;
4. розробка системи індикаторів стану сукупного державного боргу;
5. визначення оптимального обсягу заборгованості, яка б задовольняла потреби держави і спонукала до підвищення соціально-економічного розвитку;
6. перекладання частини заборгованості в державні цінні папери;
7. встановлення єдиних стандартів розкриття інформації про державний борг для звітності про обсяги усіх складових державного прямого і умовного боргів;
8. розробка механізму контролю за дотриманням річного ліміту зовнішніх запозичень та граничного розміру зовнішнього державного боргу, включаючи міжнародні запозичення державними органами місцевого самоврядування;
9. впровадження зваженої системи управління державним боргом, за допомогою якої приймалися б рішення залежно від ситуації, що склалася у фінансовій сфері.

Підсумовуючи вищезазначене, слід наголосити на необхідності оптимізації державного боргу в розрізі строків погашення, валют, відсоткових ставок і приділити увагу не тільки зобов'язанням державного сектора, але й боргам інших суб'єктів. Ефективність політики управління державним боргом повинна визначатись відсутністю суттєвого боргового навантаження на економіку країни, його поступовим зменшенням в довгостроковій перспективі.

Література

1. Чекушина Т. В. Оценка влияния государственного внешнего долга на национальную экономическую безопасность / Т. В. Чекушина // Горный информационно-аналитический бюллетень (научно-технический журнал). – 2005. – № 8. – С. 337-341.
2. Макарюк О. В. Оцінювання рівня боргової безпеки держави / О. В. Макарюк, Н. В. Яценко // Механізм регулювання економіки. – 2010. – №4. – С. 223-226.
3. Омельченко Л. С. Боргова безпека України та наліз її сучасного стану / Л. С. Омельченко, І. В. Суміна // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. – 2012. – №1. – С. 309-320.

РОЛЬ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УПРАВЛІННІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМИ ПРОЦЕСАМИ В РЕГІОНАХ

Гирик Я. – ст. 4 курсу, гр. Фвн-42

Науковий керівник – к.е.н., доцент Руденко В. В.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

З посиленням орієнтації на мікроекономічні принципи господарювання розширилися економічні функції місцевих органів самоврядування. Центр тяжіння змістився на нижні рівні бюджетної системи. Орієнтація на задоволення соціальних потреб вимагає якісних змін в механізмі дії на територіальний розвиток та підвищення ролі економічних методів управління. Широкі можливості для використання бюджетних важелів та методів забезпечення комплексного розвитку територій в умовах розвитку ринкових відносин перетворюють місцеві бюджети на важливу ланку бюджетної системи.

Місцеві бюджети – важливий і складний елемент бюджетної системи держави. Це фінансовий термін, основу якого складає система фінансових відносин між місцевими і господарськими структурами, що функціонують на цій території, між бюджетами і населенням цієї території, що складаються при витрачанні коштів місцевих бюджетів, відносини між місцевими бюджетами різних рівнів щодо перерозподілу фінансових ресурсів, між місцевими бюджетами та державним бюджетом.

В умовах ринкової економіки місцеві бюджети пов'язані за допомогою податкових та неподаткових доходів і бюджетного фінансування практично з усіма суб'єктами господарювання, з їх фінансовими планами та виробничими показниками, здійснюючи істотний вплив на формування останніх. Посилення ролі місцевих бюджетів пов'язане з тим, що вони:

- сприяють розвитку продуктивних сил і реформи регіональної економіки за допомогою оподаткування та здійснення інвестицій в різні галузі національної економіки та регіони країни;

- відрізняються широкою сферою впливу, оскільки бюджетні відносини пронизують усі сторони територіального відтворювального процесу;

- виступають основними фінансовими планами місцевих органів самоврядування, в процесі складання, розгляду, затвердження і виконання яких здійснюється коригування програм соціально-економічного розвитку відповідних територій на майбутній бюджетний рік, фінансових планів і прогнозів підприємств, методів їх господарювання;

- вирізняються високою мірою дієвості, обумовленою перерозподільчою природою бюджету як економічній категорії і цільовим характером використання бюджетних коштів;

- є гнучкими інструментами проведення регіональної економічної політики держави, оскільки бюджетні методи управління економікою формуються не як задана раз і назавжди система важелів, а є

динамічною їх сукупністю, що перетворюється відповідно до зміни цілей і завдань територіального соціально-економічного розвитку країни.

Основою формування місцевих бюджетів являється принципове вирішення питань, що стосуються доходної та видаткової частин [1, с.72]:

- функції місцевих громад з надання державних та інших послуг мають бути забезпечені фінансовими коштами в достатній мірі та по можливості, з власних джерел доходів;

- адміністровані на території конкретних місцевих громад податки та інші доходи мають бути в максимальній мірі збалансовані з видатками цієї ж території;

- органи місцевого самоврядування повинні бути здатні збирати власні доходи та мати право здійснювати відповідні видатки;

- максимальна збалансованість бюджету має бути функцією відповідного місцевого органу.

Для підвищення соціально-економічної ефективності функціонування місцевих громад необхідно в першу чергу удосконалити механізм формування місцевих бюджетів шляхом [2, с.12]:

- 1) стабілізації місцевих бюджетів за рахунок розширення прав територіальних громад щодо їх формування, оптимізації соціального і політичного балансів на відповідних територіях;

- 2) нормалізації відносин між бюджетами усіх рівнів на даному етапі розвитку держави і в найближчому майбутньому;

- 3) підвищення рівня податків та інших платежів, що акумулюються, у місцевих бюджетах, створюючи при цьому стимул для підвищення відповідальності, зацікавленості та активності місцевих органів влади і центрального уряду у сфері розвитку доходної бази місцевих бюджетів;

- 4) створення бази для майбутньої побудови ефективної системи міжбюджетних відносин і податкового законодавства, забезпечуючи політичну та економічну інтеграцію держави у взаємодії з реальним місцевим самоврядуванням.

Таким чином, посилення ролі фінансів місцевих громад у бюджетній системі країни носить об'єктивний характер. Проте розвиток цього процесу пов'язаний з вирішенням цілого ряду економічних, соціальних та політичних проблем. Головною з них являється розробка критеріїв визначення повноважень місцевих органів влади і закріплення за ними відповідних доходних джерел.

Література

1. Джумалиева Э. Б. Роль местных бюджетов в развитии региональной экономики Кыргызской Республики / Э. Б. Джумалиева, А. К. Келдибеков // Евразийская интеграция: экономика, право, политика. – 2011. – №10. – С. 71-74.
2. Ефремов А. В. Финансово-экономическая основа местного самоуправления / А. В. Ефремов // Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції. – 2009. – №4. – С. 9-15.

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Мухомор Є. – ст. 4 курсу, гр. Фвн – 42

Науковий керівник – к.е.н., доцент Мацедонська Н. В.
Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Основною метою безпеки банківської діяльності вважається можливість заподіяння банку збитків або упущення вигоди; забезпечення ефективної діяльності банку та якісної реалізації ним операцій та угод. До основних завдань безпеки банківської діяльності входять: захист законних інтересів банку і його працівників; профілактика та попередження правопорушень і злочинних посягань на власність і персонал банку; своєчасне виявлення реальних і потенційних загроз банку, проведення заходів щодо їх нейтралізації; оперативне реагування елементів структури банку на загрози, що виникають, та негативні тенденції розвитку зовнішніх і внутрішніх обставин; виявлення внутрішніх і зовнішніх причин і умов, які можуть сприяти заподіяння банку, його працівникам, клієнтам і акціонерам матеріальної та іншої шкоди, перешкоджати їх нормальній діяльності; виявлення та формування причин і умов, сприятливих для реалізації банком своїх основних інтересів; збереження й ефективне використання фінансових, матеріальних і інформаційних ресурсів банку[1].

Фінансова безпека банку – це захист фінансових інтересів банку, його фінансової стійкості і середовища в якому він функціонує. Загрози для фінансової безпеки комерційних банків проявляються у вигляді: шахрайства з рахунками клієнтів банку; неповернення кредитів; підроблених платіжних документів, крадіжки фінансових коштів із кас та інкасаторських машин. Фінансові ризики здебільшого виникають унаслідок недотримання банківськими спеціалістами принципів забезпечення фінансової безпеки. І ця проблема інтернаціональна.

Серед найпоширеніших внутрішніх ризиків фінансової безпеки банків такі:

- неправомірна розтрата коштів службовцями банків;
- незаконне привласнення доходу;
- фальшування витрат;
- зловживання реальними активами банку чи клієнта;
- перевищення повноважень управлінським персоналом
- підробка документів або внесення до них недостовірних даних;
- шахрайство у сфері бухгалтерського обліку.

Для забезпечення фінансової безпеки банківської системи України органи нагляду Національного банку України і правоохоронні органи повинні виділити ресурси для збору і аналізу інформації, а також прийняття спеціальних

законопроектів по запобіганню заходам, направлених на підрив фінансового стану банківської системи. Збір і аналіз інформації повинен носити постійний характер і проводитися в масштабі всієї банківської системи з використанням міжнародних зв'язків з іншими державами.

Недостатність власних коштів, цілеспрямований підрив ділової репутації, недосконала оцінка кредитних ризиків, відсутність бази даних про недобросовісних позичальників, недосконалість кадрової політики, використання фальшивих векселів, цінних паперів, «фіншингові» атаки на інформаційну систему банків, зростання кримінальної активності загрожують фінансовій безпеці комерційних банків сьогоденної України.

Фінансова безпека комерційного банку обумовлена рівнем підтримання ліквідності, впровадженням фінансових інновацій, охороною інформації, збереженням активів, забезпечення прибутковості.

Для підтримки фінансової безпеки необхідно проводити такі заходи:

- розробка рекомендацій по удосконаленню заходів фінансової безпеки;
- взаємодія з правоохоронними органами у питаннях протидії посягань на власність і діяльність банків;
- інформаційно-аналітичне дослідження позичальників на стадії звернення їх в банк для отримання кредиту;
- участь в проведенні моніторингу кредитних операцій, виявлення ознак вказуючих на можливість невиконання зобов'язань за кредитними договорами;
- надання консультацій працівникам банку з питань фінансової безпеки;

Безпека банківської системи є однією із нагальних та багатогранних проблем, що стоїть перед державою, оскільки робота банків має винятковий вплив на соціально-економічний розвиток, добробут населення, ефективність роботи підприємств та, як наслідок, фінансову безпеку держави.

Таким чином, фінансова безпека банків є важливим інструментом для досягнення їх комерційної мети - збільшення прибутку, накопичення капіталу, захисту їх різних інтересів, а також зміцнення позицій на ринку банківських послуг.

Література:

1. Барановський О.І. Банківська безпека: проблема виміру // Економічне прогнозування. – 2006. – №1. – С. 7–32
2. Житний П.В., Карамішева Г.М. Вплив економічного аналізу на систему економічної безпеки банківської діяльності / П.В. Житний, Г.М. Карамішева // Економіка Менеджмент Підприємництво. – 2011. – № 23 (II). – С.231–235.
3. Васильчак С.В., Моцьо Р.Ю. Економічна безпека банків та методи її забезпечення / С.В. Васильчак, Р.Ю. Моцьо // Науковий вісник НЛТУ України. – 2009. – Вип. 19.12. – С.287–293.

РЕАЛІЗАЦІЯ БЮДЖЕТНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

Гилик Я. – ст. 4 курсу, гр. Фвн – 42

Науковий керівник – к.е.н., доцент Мацедонська Н. В.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки THEU

Успіх ринкових реформ, які нині відбуваються в Україні, вирішальною мірою залежать від державного управління фінансами. Вся система управління фінансами базується на фінансовій політиці держави, зокрема на бюджетній політиці.

Теоретичні основи бюджетної політики соціально-економічного розвитку на регіональному рівні досліджувались у працях таких вчених: Азаров М. Я., Бадида М.П., Безуглов С.В., Бондарук Т.Г., Буряк Л.Ю., Герасимчук З.В. Вахович І.М., Василик О. Д., Гречана С.І. та інших.

Метою написання є вивчення реалізації основних напрямків бюджетної політики, характеристика змін, що відбулися, а також формування шляхів підвищення ефективності реалізації бюджетної політики.

Бюджетна політика – форма свідомої діяльності владних структур, але її основні засади формуються відповідно до того, яка модель економічної системи прийнята в даній державі і яку визначено кінцеву мету економічної діяльності.

Водночас є загальні засади бюджетної політики для держав із ринковою економікою, розвиненими демократичними засадами суспільного життя. За таких обставин бюджетна політика має спрямовуватися на створення сприятливих фінансових умов для розвитку виробництва тих галузей економіки, які мають вирішальне значення для задоволення потреб населення.

Завданнями бюджетної політики на сучасному етапі є:

- сприяння процесу збалансованості макроекономічної стабілізації та структурній перебудові економіки, подолання інфляційних процесів;
- здійснення податкової політики в напрямі стимулювання підприємницької діяльності вітчизняних виробників товарів та послуг;
- здійснення структурних реформ за критерієм економічного зростання і підвищення рівня економіки в країні [1, с.85].

Україна належить до держав з високим науковим потенціалом. Тому треба створити такі умови, які забезпечували б не лише примноження цього потенціалу, а насамперед максимальну його віддачу. Держава має стати безпосереднім провідником інноваційного розвитку, замовником та організатором досліджень і розробок на найсучасніших напрямках науково-технічного прогресу [2, с.55].

В умовах економічного спаду з одного боку - постійно збільшувалися надходження до бюджету, з

другого – бюджетні ресурси використовувалися переважно на споживання та заохочення імпорту. Це призводило до низки негативних наслідків, серед яких: збільшення податкового навантаження на суб'єктів господарювання, скорочення до небезпечного рівня видатків інвестиційного характеру, заохочення не забезпеченого пропозицією попиту на товари широкого вжитку, витіснення із внутрішнього ринку вітчизняного виробника. Усе це, разом із стрімким підвищенням цін на енергоресурси, безпосередньо вплинуло на фінансово – економічний стан суб'єктів підприємницької діяльності і, відповідно, призвело до сповільнення темпів економічного зростання.

Для того, щоб бюджетна політика забезпечила економічне зростання, орієнтоване на підвищення якості життя громадян, потрібні відповідні важелі, а саме:

- створення адекватної матеріальної бази, яка є основою підвищення конкурентоспроможності бізнесу;
- зміцнення потенціалу вітчизняного товаровиробника й посилення його конкурентоспроможності;
- підвищення якості людського капіталу, залученого до виробничої та посередницької діяльності;
- створення адекватної розв'язки ринкової економіки інфраструктури;
- підвищення стимулюючої ролі оплати праці [3, с.16].

Отже, в становленні соціальної ринкової економіки бюджетна політика відіграє важливу роль. Для забезпечення ефективного і стабільного економічного розвитку вона має бути спрямована на розв'язання таких важливих проблем, як проведення структурної перебудови господарського комплексу країни, створення адекватної ринковому розвитку інфраструктури, забезпечення економічного зростання за рахунок впровадження інновацій, проведення активної політики формування справедливих відносин між бізнесом і найманими працівниками, що має стати основою забезпечення зростання доходів населення.

Література:

1. Алексеев І.В., Ярошевич Н. Б., Чушак-Голобородько А. М. Бюджетна система : навч. посіб. Алексеев І.В. – К.: «Хай – Тек Прес», 2007. - 368 с.
2. Василик О. Д. Бюджетна система України : підручник / О. Д. Василик, К. В. Павлюк. – К : Центр навчальної літератури, 2004. – 544 с.
3. Буковинський С. Формування бюджетної політики у ринковому середовищі / С. Буковинський // Вісник Національного банку України. – 2006. – №6. – С.14–21.

ОЦІНКА БЮДЖЕТНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Капустіна А. – ст. 4 курсу, гр. Фвн – 42

Науковий керівник – к.е.н., доцент Мацедонська Н. В.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Посилення уваги до проблем бюджетної безпеки в Україні обумовлено динамікою суспільних процесів як у глобальному, так і в національному вимірах, а також зміною концептуальних підходів до поняття безпеки.

Дослідженню питань економічної та бюджетної безпеки держави присвячено напрацювання як вітчизняних так і зарубіжних вчених, зокрема: О. Барановського, С. Васильчика, О. Власюка, В. Гейця, М. Єрмошенка, О. Журавки, Б. Кваснюка, В. Ліпкана, Г. Ложкіна, С. Мошенського, Л. Нечипорука, Г. Дж. Шиназі, С. Ланау та ін.

Для вирішення окресленого кола питань на основі узагальнення світового наукового та практичного досвіду щодо специфічних особливостей діяльності різноманітних суб'єктів та попереднього дослідження проведемо оцінку бюджетної безпеки України.

За дослідженнями О. Я. Колісника, бюджетна безпека як важливий фактор соціально-економічного розвитку держави виступає своєрідним індикатором і критерієм ефективності її бюджетної політики та організації бюджетного процесу. З економічної точки

зору бюджетна безпека виражає здатність держави за допомогою бюджету виконувати властиві їй функції та завдання, а також задовольняти потреби платників податків та одержувачів бюджетних коштів з урахуванням індивідуальних, корпоративних та суспільних інтересів. Відтак, забезпечення бюджетної безпеки держави перебуває серед ключових завдань при реалізації її стратегічних соціально-економічних пріоритетів [1].

В сьогоденні умовах розвитку перед державою стоїть завдання забезпечення збалансованості та стабільності бюджету держави щодо несприятливих зовнішніх впливів, налагодження ефективного управління грошовими потоками країни, створення ефективної бюджетної та грошово-кредитної політики, а також довгострокової бюджетної стійкості і стабільності.

Для оцінки бюджетної безпеки України використовуються Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України, які дають можливість розрахувати зазначені в методиці індикатори та порівняти їх з нормативними значеннями [2].

Таблиця 1

Аналіз індикаторів бюджетної безпеки з 2011 по 2015 рр.

Рік	Відношення дефіциту/профіциту державного бюджету до ВВП, %	Дефіцит/профіцит бюджетних та позабюджетних фондів сектора загальнодержавно-го управління, % до ВВП	Рівень перерозподілу ВВП через зведений бюджет, %	Відношення обсягу сукупних платежів з обслуговування та погашення державного боргу до доходів державного бюджету, %
2011	-1,81	-0,99	30,61	21,86
2012	-3,78	-0,69	31,56	26,67
2013	-4,45	-0,45	30,43	33,04
2014	-4,98	-1,02	29,11	47,27
2015				
Граничне значення	Не більше 3	Не більше 5	Не більше 30	Не більше 16

Від'ємна динаміка рівня бюджетної безпеки України за останні роки свідчить про вкрай недбалу політику фінансової безпеки. Насправді, ситуація у бюджетній безпеці є набагато гіршою, ніж показують розрахунки за офіційними індикаторами. Серед індикаторів бюджетної безпеки не враховані обсяги прихованого відтоку капіталу з України, корупційний податок з усіх видів економічної діяльності та фінансові зловживання з тендерних закупівель, які не публікуються офіційною статистикою. Згідно таблиці 1, аналізований період характеризується ситуацією, коли більшість показників, що можуть відображати рівень бюджетної безпеки, перебували як у безпечній так і небезпечній зоні. Проте вже у 2013 р. внаслідок посилення економічної, політичної та фінансової кризи ситуація значно погіршується. Після нетривалого покращення у 2011 році (відношення дефіциту держбюджету до ВВП становило -1,8%) значення цього показника у 2014 році знову вийшло за

граничнодопустимі межі і становило -4,98%. У небезпечній зоні також перебувають відношення обсягу сукупних платежів з обслуговування та погашення державного боргу до доходів державного бюджету. Суттєвим чинником, що породжує проблеми в сфері державних фінансів і здійснює вплив на бюджетну безпеку, є значне накопичення суми державного боргу. Державний борг можна розглядати з двох позицій: з одного боку, державне запозичення сприяє економічному зростанню країни, а з іншого – борг збільшує навантаження на державний бюджет.

Отже, індикатори бюджетної безпеки не збігаються з граничним значенням індикаторів. Тому сьогодні постає надзвичайно важливе питання – забезпечення бюджетної безпеки України, що є одним з найважливіших національних пріоритетів. Забезпечення бюджетної безпеки є гарантом державної незалежності України, умовою її прогресивного економічного розвитку і зростання добробуту громадян.

Література:

1. Колісник О.Я. Бюджетна безпека у забезпеченні стратегії соціально- економічного розвитку держави: автореф. дис. ... к-та екон. наук: 08.00.08 / О.Я. Колісник; Тернопільський національний економічний університет. – Тернопіль, 2009. – 22 с.
2. Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України» від 9 жовтня 2013 року N 1277 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://cct.com.ua/2013/29.10.2013_1277.htm

ВИТРАТИ ДОМОГОСПОДАРСТВ НА СПОЖИВАННЯ В УКРАЇНІ

Мухомор Є. – ст. 4 курсу, гр. Фвн – 42

Науковий керівник – к.е.н., доцент Нагайчук В. В.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки THEU

Зміни, які були пов'язані з переходом до ринкових методів економічної діяльності, стали каталізатором появи нових учасників, зокрема виділення домогосподарства як самостійного та повноправного суб'єкта, що безпосередньо задіяний у всіх процесах, пов'язаних з виробництвом, розподілом та споживання ВВП країни.

Дослідження сучасних тенденцій функціонування домогосподарств в умовах ринкової економіки посідають чільне місце в колі інтересів Є. Болотіної, Г. Старостенко, Н. Іванової, О. Марець, О. Міроненко та ін.

Здійснюючи витрати своїх коштів, члени домогосподарства задовольняють різноманітні потреби. Задоволення потреб домогосподарства можливо двома шляхами:

- використання грошових доходів, тобто здійснення грошових витрат;
- натуральним самозабезпеченням, яке відбувається за рахунок власної трудової діяльності [1, с. 320].

Витрати домогосподарства представляють собою сукупність грошових платежів, які здійснює домогосподарство на основі отриманих доходів, що призначені для забезпечення належного його функціонування.

Якщо споживання варто розглядати як процес придбання та використання придбаних товарів та послуг з метою забезпечення належних умов функціонування членів домогосподарства, то витрати на споживання доцільно представити як суму грошових платежів, що їх здійснює домогосподарство за отримані товари та послуги з метою забезпечення належних умов функціонування членів домогосподарства.

У переважній більшості випадків у науковій літературі витрати на споживання поділяють на: витрати на послуги й витрати на товари. Останні, в свою чергу, класифікуються в залежності від:

1) очікуваного строку використання:

- витрати на товари короткострокового (тимчасового, або поточного) використання. До них відносять продукти харчування, одяг, пальне і т. ін.). Строк використання для товарів, який встановлюють для зарахування до даної групи, варіює від одного до трьох років;

- витрати на товари довгострокового (тривалого) використання. До них відносять меблі, побутову техніку, авто тощо [2, с. 183].

2) виду споживання:

- витрати на продовольчі товари (продукти харчування);

- витрати на непродовольчі товари.

Необхідно звернути увагу, що у запропонованій класифікації витрат на споживання витрати на послуги включені як до капітальних так і до поточних витрат. Проте, становлення домогосподарства як самостійного та повноправного учасника фінансових відносин зумовлює розширення сфери послуг, якими користується даний суб'єкт в процесі свого функціонування.

Крім того, доцільно відзначити, що розвиток суспільства у напрямку появи нових технологій та глобальна інформатизація теж впливають на розширення можливого спектру потенційних послуг для домогосподарства, що створює передумови для збільшення суми грошових платежів, необхідних для забезпечення даної групи споживчих витрат. З огляду на зазначене цілком доречним можна вважати виділення витрат на послуги в окрему групу споживчих витрат.

Крім того, дану групу витрат доцільним буде доповнити згаданими вже раніше добровільними платежами та внесками, які здійснює населення до різноманітних організацій. Індивід, як особистість, при сприятливих умовах існування, потребує задоволення не тільки матеріальних потреб. Задоволення певних духовних потреб людини, як то відвідання театру, кіно тощо, можна віднести і до послуг, які отримує людина. В той же час, прояв найвищої духовної потреби в допомозі оточуючим (благодійні внески) чи в необхідності до спілкування (членство в різних організаціях за інтересами) не є послугою в уставленому розумінні, хоча дані платежі є своєрідною платою за можливість задоволення певних потреб [3, с. 372].

Отже, здійснення витрат на споживання є постійною складовою у діяльності домогосподарства, адже споживчі витрати дають змогу функціонувати та розвиватись даному суб'єкту. Грошові кошти, що залишились у розпорядженні домогосподарства після здійснення витрат на споживання, є основою для формування заощаджень, тобто здійснення накопичення грошових коштів.

Література:

1. Фінанси і кредит: Підручник для вузів / [Г.Б. Поляк, Л. Д. Андросова, Т. А. Башкатова та ін.]; під ред. проф. Г. Б. Поляка. – [2-е вид.]. – М.: ЮНІТІ-ДАНА, 2006. – 512 с.
2. Старостенко Г. Г. Політична економія: навч. посібник / Г. Г. Старостенко. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 344 с.
3. Вступ до економічної теорії. Підручник / [З. Ватаманюк, О. Ватаманюк, С. Панчишин, С. Кудин та ін.]; За ред. З. Ватаманюка. – [3-е вид., допов.]. – Львів: «Новий світ - 2000», 2006. – 504 с.

ФІНАНСОВЕ ПОСЕРЕДНИЦТВО ТА ЙОГО ВПЛИВ НА РОЗВИТОК ФІНАНСОВОГО РИНКУ

Сухоставський В. – ст. 4 курсу, гр. Фвн – 42

Науковий керівник – викладач Гончаренко А. І.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки THEU

Процес економічних реформ в Україні неможливий без функціонування ефективного фінансового ринку. Основними учасниками, що забезпечують ефективне функціонування фінансового ринку та ефективний перерозподіл фінансових ресурсів, є фінансові посередники.

Дослідженню проблеми розвитку фінансових посередників приділяється значна увага у роботах вчених І. Бланка, В. Корнєєва, В. Ходаківської, Г. Партин, О. Тивончука та інших.

Метою проведеного дослідження є оцінка ефективності участі фінансових посередників та забезпеченні стабільного функціонування фінансового ринку.

Стрімкий розвиток фінансових відносин призводить до зростання різноманіття видів фінансових посередників, які пропонують свої послуги на ринку. Так, згідно з Господарським кодексом України фінансовим посередництвом є діяльність, пов'язана з отриманням та перерозподілом фінансових коштів, крім випадків, передбачених законодавством. Фінансове посередництво здійснюється установами банків та іншими фінансово-кредитними організаціями [1].

Провідна функція фінансових посередників – це допомога у трансформації коштів економічних суб'єктів, які здійснюють заощадження, потенційним інвесторам. На цій функції фінансового посередництва та його значенні для економічного розвитку наголошує у своїй праці В. Корнєєв [3]. А головним призначенням фінансового посередництва є забезпечення доступу до фінансових ресурсів тим економічним суб'єктам, які їх потребують, та залучення коштів тих суб'єктів, які їх мають у надлишку.

Фінансове посередництво в Україні представлене в основному банками. Це пояснюється нетривалим періодом розвитку ринкових відносин, відсутністю значних капіталів, нерозвинутим ринком фінансових послуг небанківських установ. Також на дану ситуацію впливають уподобання клієнтів, їх економічна обізнаність, володіння інформацією [4].

На сьогодні, одним із основних напрямів розвитку фінансового посередництва є забезпечення ефективного функціонування небанківських фінансових установ, структурний склад яких представлено на рисунку 1.

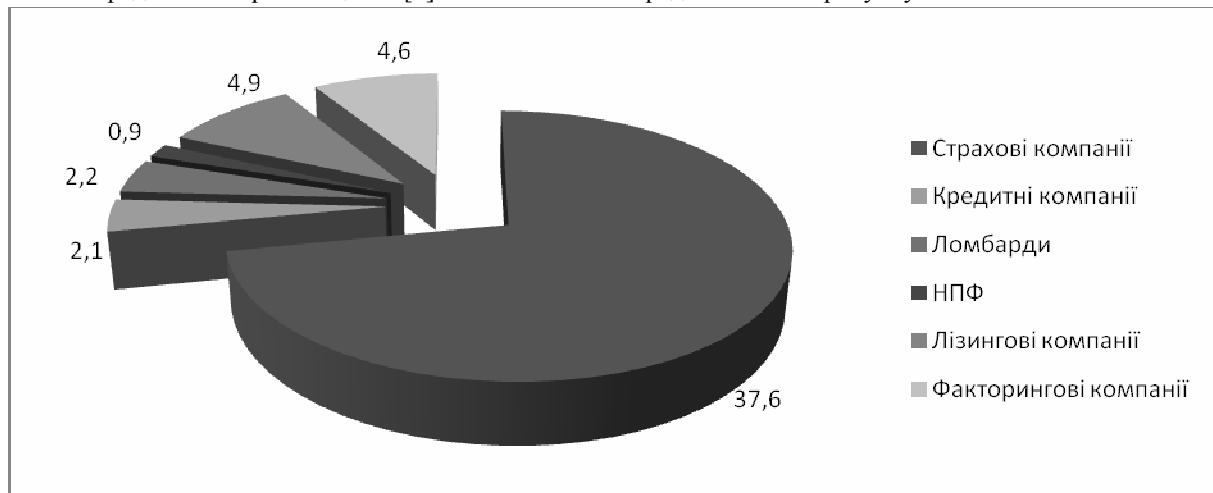

Рис 1. Структура активів небанківських фінансових установ станом на 01.01.2015, млрд. грн.

В Україні на 01.01.2015 налічувалось 2310 одиниць небанківських фінансових установ, їх загальні активи складають 52,3 млрд. грн.

Слід зазначити, що роль фінансових посередників на розвиток фінансового ринку проявляється через його функції:

- акумуляція та легалізація заощаджень індивідуальних інвесторів;
- професійне управління акумульованими активами;
- ефективний перерозподіл капіталу і зниження фінансових ризиків;
- сприяння розвитку фінансового ринку.

Реалізація фінансовими посередниками основних завдань сприяє розвитку фондового, валютного, кредитного ринків, тобто фінансового

ринку загалом, а також його інфраструктури. Фінансові посередники задовольняють попит і формують пропозицію на ліквідні фінансові активи на фінансовому ринку [2].

Підсумовуючи, можна стверджувати, що фінансові посередники відіграють важливу роль у забезпеченні ефективного функціонування фінансового ринку. Так, фінансові посередники підвищують темпи економічного зростання, стимулюють розвиток торгівлі, виробництва та інших сфер економічної діяльності. Особливо важливу роль фінансове посередництво має для великих суб'єктів господарювання, які через специфіку своєї діяльності мають ділові контакти з багатьма контрагентами, розрахунки з якими неможливо реалізувати без допомоги фінансових посередників.

Література:

1. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року № 436-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15/page11>.
2. Кобушко І. М. Фінансове посередництво : [конспект лекцій для студ. спец. 7.050104 та 8.050104 "Фінанси" усіх форм навчання та слухачів ЦПО] / І. М. Кобушко. Суми : СумДУ, 2010. – 194 с.
3. Корнеєв В.В. Фінансові посередники як інститути розвитку: монографія / В.В. Корнеєв. – К.: Основа, 2007. – 192 с.
4. Науменкова С. В. Ринок фінансових послуг : навч. посіб. [Текст] / С. В. Науменкова, С. В. Міщенко. – К. : Знання, 2010. – 532 с.

УДК 336.012.23.009.6(477)

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ

Москальова А.- ст. 2 курсу, гр. Фвн-21

Науковий керівник – к.е.н., доцент Погріщук Г.Б.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Ринок фінансових послуг є одним з механізмів забезпечення конкурентоспроможності економіки країни, оскільки розподіл фінансових ресурсів на цьому ринку відбувається на конкурентній основі, що дозволяє спрямовувати інвестиційні потоки у найбільш привабливі сегменти економіки і тим самим сприяти економічному зростанню. До ринків фінансових послуг належать професійні послуги на ринках банківських послуг, страхових послуг, інвестиційних послуг, операцій з цінними паперами та інших видах ринків, що забезпечують обіг фінансових активів. Тобто це ринок, на якому відбувається обмін фінансовими ресурсами, надання кредиту та мобілізація капіталу[1].

Значний внесок у розробку питань функціонування ринку фінансових послуг зробили економісти: А. Гальчинський, О. Білорус, В. Андрущенко, А.І.Басова та інші. Однак питання щодо проблем розвитку фінансових послуг приділено не достатньо уваги.

На ринку фінансових послуг існує безліч проблем, які потребують вирішення. Проблемою ринку фінансових послуг є відсутність в нього фінансових ресурсів для забезпечення інвестиційного попиту з боку реального сектора економіки. Відповідно, вирішенням цієї проблеми передбачає створення умов, які б давали змогу додатково залучити внутрішні фінансові ресурси, зокрема, заощадження населення та «тіньовий капітал» до інвестиційної діяльності, а також створювати чудові

умови для іноземних інвесторів. Також виникає проблема мобілізації ресурсів. Здійснювати мобілізацію ресурсів можуть банки. Однак банків в Україні багато, тому фінансові ресурси є досить розсіяними. Крім того значна частина коштів нині перебуває у безготівковій формі, обслуговуючи «тіньовий» капітал, а також у формі накопичення населення поза банками[2].

Варто зазначити, що ринок фінансових послуг розташований на дуже низькому рівні через нестабільні умови ведення бізнесу, незахищеність права власності та низький рівень корпоративного управління. Поряд з цим подальший розвиток фінансового ринку призупиняє:

- недосконалість ефективного механізму захисту прав споживачів та кредиторів;
- низький рівень розвитку інституційних інвесторів;
- обмеженість фінансових інструментів;
- відсутність належних вимог і регулювання ринку небанківських фінансових послуг;
- недосконалість податкового законодавства;
- складність процедур реструктуризації;
- недовіра роздрібного інвестора;
- обмеження валютного законодавства[3].

Отже, для вирішення цих проблем насамперед необхідно забезпечити проведення активної державної політики, яка повинна бути направлена на подальший розвиток системи регулювання фінансового ринку та нагляду.

Література

1. Урусова З.П. Проблеми та перспективи розвитку ринку фінансових послуг в Україні / З.П. Урусова, В.В. Ярмош, А.А. Урусов // Вісник Полтавської Державної аграрної академії. – 2015. - №2. - С.137-139.
2. Чухно А. Сучасна фінансово – економічна криза: шляхи і методи її подолання // Економіка України. -2015. – №2. – С.4-13.
3. Лазеніна В. Інвестиційні банки / В.Лазеніна // Банківська справа. -2010. - №6. - С.47-49.

УДК [336.14:334.012.74]+[336.2:336.14:352]

БЮДЖЕТНА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ДОХІДНУ ЧАСТИНУ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Колодій Б. – ст. 4 курсу, гр. Фвн-42

Науковий керівник - к.е.н., доцент Мацедонська Н.В.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Розвинуте місцеве самоврядування, в основі якого знаходяться фінансові та політичні свободи, є однією із передумов побудови правової держави із сильною економікою та розвинутою системою

соціального захисту. Враховуючи складну економічну, політичну, воєнну ситуацію, 28 грудня 2014 року було прийнято Закон України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи

міжбюджетних відносин". Під поняттям бюджетної децентралізації розуміють процес передачі повноважень від центральних органів влади до місцевих, що є перерозподілом функцій і повноважень єдиної державної влади між відповідними органами державної влади з одного боку, і органами місцевого самоврядування з іншого боку. Тому було відкрито питання щодо децентралізації в Україні.[1]

Бюджетна децентралізація повинна передбачати не лише нові джерела надходжень до місцевих бюджетів, але і нові інструменти впливу місцевих громад на економічне зростання адміністративно-регіональної одиниці та на нарощення бази доходів.[1]

Проаналізувавши розпочатий процес бюджетної децентралізації, спостерігаємо зростання ресурсів місцевих бюджетів, які у 2015 році збільшилися більш, ніж на 30 млрд. грн. по Україні. За прогнозними даними на майбутні періоди має відбутися зростання доходів місцевих бюджетів у два-три рази. Тобто, у розпорядженні органів місцевого самоврядування буде достатній ресурс для вирішення питань розвитку громад.

Оскільки основним джерелом доходів будь якого бюджету є податкові надходження, тому на прикладі бюджету міста Вінниця розглянемо, як змінився обсяг податкових надходжень в зв'язку із змінами до Бюджетного кодексу України. Так, за 2015 рік надходження доходів по загальному та спеціальному фондах становлять 1497,2 млн. грн. і зросли в порівнянні з 2014 роком (1235 млн. грн.) на 262,2 млн. грн. або 121,2%.[1]

Розглянувши більш детально таку складову бюджету міста Вінниця, таку як податкові надходження, ми бачимо, що значні збільшення їх обсягу в 2015 р. є наслідком реформи по децентралізації. Так, за 9 місяців 2014 р. та 2015 р. значною мірою зріс єдиний податок. Це пов'язано із перенесенням надходжень даного податку із спеціального фонду до загального. В 2014 році величина цього податку була 81,8 млн. грн., а в 2015 році становила 104,0 млн. грн., тобто абсолютне відхилення дорівнює +22,2 млн. грн.

Також, внаслідок внесення змін до Бюджетного кодексу України, у 2015 році збільшено норматив відрахувань податку на доходи фізичних осіб до

бюджету міста з 50% до 60%, у 2015 році надходження склали 340,4 млн. грн. і зросли проти 2014 року, на 144,5% або ж 104,5 млн. грн.[2]

Щодо акцизного податку з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлі підакцизних товарів, який запроваджено з 2015 року і в повному обсязі зараховується до місцевого бюджету, то в 2015 році надходження становили 67,6 млн. грн.

Проте розширення дохідної частини місцевих бюджетів має і свій ряд недоліків. Проте поряд з розширенням однієї дохідної частини місцевих бюджетів на 2015 р., інша дохідна частина буде надто скорочена. Це стосується скорочення податку, який забезпечував найбільші прибутки – податку на доходи фізичних осіб внаслідок встановлення нормативу відрахувань до державного бюджету – 25%.

Тому основними напрямками покращення подальшої бюджетної децентралізації повинні бути: чіткий вплив місцевих органів влади на ставки як податкових, так і неподаткових надходжень; закріплення бюджетних послуг за тим рівнем влади, який є максимально наближеним до кінцевого; надання місцевим органам влади права виходу на національний фінансовий ринок з метою залучення додаткових фінансових ресурсів; мінімальні витрати на адміністрування місцевих податків і зборів; відміна обов'язковості вилучення коштів з місцевих бюджетів у разі перевиконання дохідної частини; незалежне прийняття місцевих бюджетів від державного; посилення ролі територіальної громади у процесі здійснення бюджетних видатків (не лише здійснення видатків має забезпечуватися актуальними потребами громади, але і контроль за здійсненням таких видатків, у тому числі контроль за якістю послуг, на які спрямовані видатки).

Отже, одними з основних напрямків покращення процесу бюджетної децентралізації можуть бути чіткий вплив місцевого самоврядування на формування податкових надходжень на конкретній території, вихід на національний фінансовий ринок, а також відміна обов'язкового вилучення коштів у разі перевиконання дохідної частини місцевого бюджету, оскільки в такому разі втрачаються всі стимули керівництва до економічного розвитку території і перетворення її на самостійну в фінансовому плані територію.

Література:

1. Стаття «Бюджетна децентралізація». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pik.cn.ua/print/14005/>
2. Інформація про виконання бюджету міста Вінниця по доходах за 2015 рік. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.vmr.gov.ua/TransparentCity/Lists/BudjMista/ShowContent.aspx?ID=74>

УДК 340.134(477):061.16С

THE ADJUSTMENT OF UKRAINIAN LEGISLATION TO EUROPEAN STANDARDS

Karpenko Aliona

Research and language Supervisor – L. M. Garashchenko
University of State Fiscal Service of Ukraine (Irpin)

After obtaining its independence Ukraine opened a new stage of development. The country took a way of democracy and human rights protection. That way required the adopting of the new legislation and taking effective steps to join the world community. The level of

human rights protection is one of the main indicators of the legal system efficiency. The most important task now is to adjust the Ukrainian legislation and human right protection mechanism to the European Union standards. The changes of the Ukrainian legal system in the direction

to Europe started shortly after Independence and they continue today. Ukraine has accepted the commitment to ensure that its legislation will be gradually made compatible with that of the Community. This organization has some legal requirements to countries that want to be a member. The first attempt made by Ukraine to go along with these requirements was to ensure a minimum conformity of legislation in the spheres of democracy and human rights protection. These reforms show the first steps towards the achievement of European legal standards into the developing Ukrainian legal system, but it is only a beginning.

The adaptation of Ukrainian legislation to the EU law was formally begun in 1999 when the Cabinet of Ministers of Ukraine issued the Concept of Adaptation of Ukrainian Legislation to the Legislation of the EU (Concept of Adaptation). The general aims and scope of the adaptation process in Ukraine were already broadly defined in the Strategy of Integration, as the approximation of national legislation with contemporary European legal systems in order to safeguard the development of political, business, social, and cultural activity of Ukrainian citizens, to provide the economic growth of Ukraine in the EU, and to facilitate the gradual increase of well-being of Ukrainian nationals to the EU level.

The first step of adaptation aims to develop the Ukrainian legal system in accordance with the Copenhagen criteria, approximating Ukrainian legislation in the priority areas involved in the PCA and other international treaties that relate to the EU-Ukraine cooperation.

The second step of adaptation will include the reconsideration of Ukrainian legislation in force in the directions, specified in Article 51 of the PCA with a purpose to 'approximate adequacy' with EU legislation. Also, this step expects the establishment of the norms of legal assistance for the establishment of a free trade area between Ukraine and the EU.

The third step of adaptation is not defined perfectly well. It could be started upon the EU's recognition of Ukraine's sufficient progress in accomplishment of the tasks set for the first and second step of adaptation. This step of adaptation is aimed at the subsequent harmonization of the entire Ukrainian legislation with the whole adjustment of Ukrainian legislation to European standards.

Article 1 of the Strategy on Integration explicitly states that "adaptation of Ukrainian legislation to the EU laws comprises steps of approximation with the contemporary European system of law." Currently, Ukraine is on a way to harmonize its legislation to the EU standards and one of the most important aspects here is adjustment to Community's human rights protection

mechanism. This problem is very close dependant on other pillars of the EU and development in all spheres.

The EU side also takes occasions to inform Ukraine about developments in the EU and enlargement. On the basis of considerable progress made since Ukraine's independence, as well as since the entering into force of the PCA, both parties conclude that Ukraine progressively developed democratic principles and human rights and the rule of law. This has also been recognized by OSCE and the Council of Europe. The EU is studying the development of democracy and human rights in Ukraine and has made some recommendations.

There are additional issues on which Ukraine should make strong efforts. First of all, this is the rule of law. Despite the fact that the principle of rule of law is stipulated in Article 8 of the Constitution of Ukraine and in a number of other legislative acts, its substance has not been properly defined in the doctrine and used in practice. One of the most pressing problems in Ukraine is the recognition of the supremacy of human rights and freedoms over the state and the direct effect of the Constitution and its provisions, which determine the rights and freedoms of individuals. The legislation must provide direct provision for courts to enforce them to implement directly the principle of rule of law. The legal system and law enforcement should correspond to the principles of legal certainty and proportionality. In order to provide the effective implementation of rights and duties by the citizens, there is a clear need to provide society the possibility to take part in the lawmaking and upgrade the social level of legal awareness. Individuals should be informed about their rights and possess means to protect them.

The implementation of Ukrainian legislation could be entrusted to the governmental body responsible for co-ordinating the adaptation process. This function can be placed within the competencies of the Committee for European Integration.

In the process of adapting Ukrainian legislation to the EU rules and regulations, the adjustment of Ukrainian legislation to European standards is a key element of Ukraine's European integration. This should cover the legal system in general and include current legislation, the drafting of new legislation, law enforcement and procedural rules. In order to ensure the effective implementation of the adaptation process, there is a substantial need to involve all branches of power: parliament and executive bodies at the law drafting stage, judicial institutions at the law enforcement stage. Adaptation is not an isolated process, and must be accompanied by legal, judicial, administrative, economic and other reforms.

References:

1. http://www.fond.lviv.ua/wpcontent/biblioteka/LD_EU_human_rights_standards_for_Ukraine2.pdf
2. <http://carnegieeurope.eu/strategieurope/?fa=showRegion&id=1199&title=Eastern%20Europe&gclid=CNGW67bWv8sCFSUMcwod2DEHeA>
3. Garrett, Geoffrey. 1995. "The Politics of Legal Integration in the European Union." *International Organization* 49: 171.
4. Stone Sweet, Alec, and Wayne Sandholtz. 1997. "European Integration and Supranational Governance." *Journal of European Public Policy* 4: 297.

ПРОТИДІЯ КОРУПЦІЇ В УМОВАХ СУЧАСНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Біліченко А. – ст. 4 курсу, гр. Фвн-42

Науковий керівник – к.е.н., викладач Волощук Р.С.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки THEU

З проголошенням України незалежною державою розпочався процес формування самостійної політики у всіх сферах суспільного життя, у тому числі й у боротьбі з корупцією. Реформування державних органів виконавчої влади, на які покладено завдання боротьби з корупцією, стало першим кроком до подолання цього вкрай негативного явища.

Корупція, безсумнівно, є однією з найактуальніших соціальних проблем на шляху сучасного державотворення. Окремі науковці взагалі стверджують, що корупція виглядає основною політичною проблемою кінця XX – початку XXI ст., розв'язання якої для багатьох держав світу стало першочерговою справою. Не обходить стороною це зло й Україну. Високий рівень корумпованості в державі визнано як вітчизняними так і зарубіжними аналітиками, а також відповідними міжнародними інституціями.

У сьогоденних реаліях корупція стала чинником, що безпосередньо загрожує національній безпеці держави, демократичному її розвитку, конституційному ладу, що, в свою чергу, підриває авторитет країни, обмежує конституційні права і свободи громадян, порушує принципи верховенства права, руйнує моральні та суспільні цінності, дискредитує її на міждержавному рівні.

Слабкі демократичні традиції, недосконалість національного законодавства, неефективна діяльність владних інститутів та недостатній рівень правосвідомості суспільства перехідного періоду надають корупції особливої гостроти. Вона реально протистоїть конституційному і суспільному ладу, є однією з причин зростання в Україні — тіньової економіки, проникає у владні інституції, залучаючи у свої ряди окремих політичних і громадських діячів. Корупційні прояви уражують всі сфери суспільного життя, призводять до появи організованої злочинності, створюють соціальне напруження, породжують у населення зневіру до влади [1].

Заходи, які сприяють зниженню корупційних виявів у державі, умовно можна поділити на політичні та економічні.

До політичних належать: проведення комплексу ідеологічних і масово — політичних заходів, що сприяють визначенню у державі провідних політичних партій та об'єднань, які активізують та ініціюють діяльність, пов'язану з боротьбою з корупцією; дотримання принципу рівності всіх верств населення перед законом у разі виявлення корупційних дій та притягнення до відповідальності їх виконавців, незалежно від посад, які обіймають; активізація попереджувальної роботи серед населення; взаємодія фондів, асоціацій, інститутів та інших недержавних організацій України з аналогічними іноземними установами, що підтримують позитивні зміни в Україні.

Економічними заходами є: повне та своєчасне виконання державою перед громадянином зобов'язань; забезпечення послідовного зростання реальних доходів населення, оскільки бідність — одна з причин корупції та злочинності; посилення соціальної спрямованості бюджету; вдосконалення системи оподаткування; зменшення податкового тиску на підприємців (насамперед на малий та середній бізнес), а також на фізичних осіб, які повинні поєднати фіскальну та стимулюючу функції податків; спрощення порядку стягнення податків.

Заходи антикорупційного спрямування повинні реалізовуватися з урахуванням таких основоположних принципів: 1) законності; 2) гласності та прозорості; 3) всеохопності; 4) перманентності; 5) цілеспрямованості; 6) залучення громадськості до процесу реалізації морально-ідеологічних антикорупційних заходів; 7) дотримання векторів консолідації українського 139 суспільства та євроінтеграції держави; 8) патріотизму та детермінації національних інтересів; 9) відповідності пріоритетним напрямкам державних антикорупційних заходів.

Запорукою успіху досягнення результатів у боротьбі з корупцією при застосуванні вказаних заходів є поточний та підсумковий двосторонній — державний та громадський контроль. Він повинен здійснюватися на засадах:

– верховенства права, яким визначається підпорядкування усіх контролюючих дій, які реалізовуватимуться з боку держави або з боку громадськості, нормам права та закону;

– взаємодії влади та інститутів громадянського суспільства. Лише за умови того, що державна влада та громадянське суспільство об'єднують свої зусилля щодо запобігання та протидії корупції, контроль за застосуванням морально-ідеологічних антикорупційних заходів може бути ефективним;

– прозорості видатків із бюджетів усіх рівнів на реалізацію моральних та ідеологічних антикорупційних заходів, відповідальності за їх цільове використання;

– відкритості та доступності інформації про реалізацію заходів та про діяльність суб'єктів, які їх реалізують [2].

Отже, розглянувши деякі аспекти боротьби з корупцією в незалежній Україні, на жаль, змушені констатувати факт про їх ще низьку ефективність. Знову створене Антикорупційне бюро України, як державний орган, для якого протидія корупції є єдиною і основною функцією діяльності, повинно надати цьому пріоритетному напрямку розвитку держави — Україна новий позитивний імпульс, що дозволить очистити країну від цього ганебного соціального явища.

Література

1. Корупція як соціальне явище [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ndi-fp.asta.edu.ua>.
2. Напрями запобігання та протидії корупції на державній службі : морально - ідеологічний аспект [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.academy.gov.ua>.

ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

Бойчук Д. – ст. 4 курсу, гр. Фвн-41

Науковий керівник – к.е.н., викладач Волошук Р. Є.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Держава кожного року не достатньо отримує заплановані до сплати суми податків, тому це призводить до негативних соціально-економічних наслідків. На даний час одним із найважливіших соціально-економічних проблем є покращення стану податку на прибуток підприємств. Так як від покращення залежить подальший розвиток малого та середнього бізнесу в Україні.

Проблемам справляння податку на прибуток підприємств в своїх роботах багато уваги приділяли такі вчені-економісти, як Волкова Ю. О. [1], Плугатар О. А. [2], Кравченко Т. О. [2] та інші. Разом з тим певні аспекти даної проблеми потребують додаткового вивчення та доопрацювання.

Система оподаткування підприємств здійснюється та регулюється за допомогою Податкового кодексу, що створений з метою забезпечення стабільності всієї системи податків. Якщо проводити аналіз змін у системі оподаткування податками, з моменту прийняття оновленого Податкового кодексу, то у першу чергу варто зробити акцент на тому, що варіанти обкладення податками сильно змінилися.

Згідно із Положеннями Закону України, які відбулися 24 грудня 2015 року № 909-VIII «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році» було внесено зміни до Кодексу, у частині справляння податку на прибуток. А точніше було відмінено щомісячну авансову сплату податку на прибуток, а також запроваджено шоквартальне декларування податку на прибуток [3].

Розглядаючи систему оподаткування, слід відзначити спрощену та загальну систему оподаткування, якими можуть користуватися вітчизняні підприємства. Під спрощеною системою оподаткування розуміють виконання ролі стартової площадки для багатьох підприємців, які завдяки своїй бізнес-ініціативи зможуть створити стартовий капітал для подальшого розширеного відтворення свого бізнесу. Проте з прийняттям Податкового кодексу України не вдалось цілком вирішити проблеми спрощеної системи оподаткування, тому через це існують дискусії щодо її економічної доцільності, а також переваг і недоліків. Загальна система оподаткування складається з сукупності податків і зборів до бюджету та державних цільових фондів, що нараховуються у встановленому законами України порядку [4].

Підприємство обравши загальну систему оподаткування, отримало деякі переваги в роботі. Найпершою та найголовнішою перевагою є те, що при загальній системі оподаткування немає обмежень

по виду діяльності, тобто можна обрати будь-який вид діяльності, який не заборонено чинним законодавством. А також перевагами є те, що немає обмежень за сумою доходу, а також немає обмежень по кількості найманих співробітників [1].

Підприємствам, які здійснюють готівкові розрахунки обов'язково потрібно реєструвати реєстр розрахункових операцій. Так як з 1 липня 2015 року застосування підприємствами касового апарату є обов'язковим, за винятком тих підприємств, які здійснюють торгівлю власною продукцією та оформили прибутковий касовий ордер.

З 2015 року податкова та статистична звітність подається в електронному вигляді. Подається вона за допомогою програми «М.Е.Доc» (My Electronic Document). Ця програма є найкращим помічником у роботі з усіма типами документів в електронному вигляді: податкові накладні, акти, рахунки і звіти. Це новітній програмний продукт для підприємств різних сфер діяльності, незалежно від системи оподаткування [5]. Податкова та статистична звітність повинна бути відправлена на протязі 15 робочих днів. Якщо підприємство не встигне відправити звітність вчасно, то на неї буде накладений штраф, та скарга.

Поряд з цим з прийняттям Податкового кодексу відбувалось й поступове зниження ставки податку на прибуток підприємств, зокрема з 23% у 2011 році вона зменшилась до 18% у 2016 році [6].

Виходячи з цього, можна зробити висновок, що вдосконалення оподаткування підприємств є досить важливим на сьогодні. Одним з кроків вирішення даного питання, є впровадження Податкового Кодексу України. На нашу думку, одним із шляхів покращення системи адміністрування податку на прибуток може бути постійний моніторинг податкових ризиків та факторів ризику. Це дозволило б отримати інформацію щодо порушень законодавства в Україні в цілому та по кожному регіону окремо. Ще одним із шляхів покращення може стати обов'язковість та автоматизація такого обміну по діяльності великих платників, розширення повноваження податкових органів щодо доступу до інформації про рух коштів платника на рахунках у банківських установах.

Проаналізувавши розвиток податкової системи України можна сказати, що за останні роки докладено багато зусиль для її удосконалення. Проте більша частка норм податкового законодавства приймалася у період спаду економіки. Вони були спрямовані на удосконалення податкової системи України, найбільше на розв'язання проблем конкретних галузей економіки, промислових регіонів і навіть окремих підприємств. Проблема оподаткування підприємства дуже гостро постає в наш час і потребує негайного вирішення.

Література

1. Волкова Ю. О. Напрями удосконалення податку на прибуток / Ю. О. Волкова // Формування ринкових відносин в Україні. - 2006. - №4. - С. 9-12.
2. Плугатар О. А. Проблеми та шляхи реформування податку на прибуток. О. А. Плугатар, Т. О. Кравченко // Економічний простір. - 2009. - №12. - С. 138-143.

3. Асоціація платників податків України. Податкові зміни 2016 року. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://appu.org.ua/news/-2016-00001>.
4. Кругла Н. М. Особливості визначення та обґрунтування оцінки економічних результатів діяльності підприємства / Н. М. Кругла // Актуальні проблеми економіки - 2008. - № 5 - С 104-100.
5. «М.Е.Дос» - Система електронного документообороту. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.me-doc.com.ua/index.php?id=274>.
6. Ставки податку на прибуток. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.buhoblik.org.ua/nalogi/nalog-na-pribyl/559-stavka-podatku-na-pribytok-2013.html>

УДК 351.713.078.3:330.322.5(477)

ВПЛИВ ФІСКАЛЬНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ НА ІНВЕСТИЦІЙНУ АКТИВНІСТЬ В УКРАЇНІ

Козачишин Є. – ст. 4 курсу, Фвн-41

Науковий керівник – к.е.н, викладач Волощук Р.Є.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Фінансовою основою функціонування держави сприяє ефективність фіскального адміністрування, адже саме воно забезпечує більшу частину доходів бюджетів, мобілізуючи грошові ресурси для фінансування державних видатків. У сучасних умовах господарювання податки слугують не лише джерелом наповнення бюджетів, а й дієвим інструментом державного регулювання економіки, тому вони виконують важливу роль як у забезпеченні фінансової стабільності держави, так і в досягненні соціального добробуту громадян [1, с. 3].

На сучасному етапі розвитку ринкової економіки України усе більше зростає інтерес до фіскального механізму та його впливу на інвестиційну діяльність. Успішне становлення цієї сфери має величезне значення для долі сучасної економіки України. При цьому від ефективної системи фіскального адміністрування виграє суспільство в цілому, зокрема через формування повноцінного фінансового ринку України.

Значний внесок у розвиток досліджень стосовно проблем державного фіскального механізму зробили такі науковці, як В. Л. Андрущенко, В. В. Буряковський, О. Д. Василик, М. В. Гринюк, А. Л. Крисоватий, А. Я. Кізіма.

На сьогодні рівень притоку інвестицій в Україну є досить низький, порівняно з розвинутими країнами. Внаслідок світової фінансової кризи Україна може втратити ті інвестиційні проекти, які вже набули розвитку. Серед причин такого явища можна виділити наслідки існування планової економіки, яка передбачала державу як практично єдиного інвестора економіки, несприятливий інвестиційний клімат через кризові економічні та політичні явища та нераціональну податкову політику.

Економіка будь-якої країни надзвичайно зацікавлена у масштабному притоці приватних інвестицій. Вирішення задачі зміцнення інвестиційного потенціалу України з точки зору акумулювання фінансових ресурсів може бути досягнуте шляхом розробки нових підходів до амортизаційної політики для цілей оподаткування, диференціації податкового тягаря та надання податкових пільг, розширення практичного використання інвестиційного податкового кредиту, створення нових механізмів, покликаних забезпечити використання заощаджень населення в інвестиційних цілях [2].

З метою підтримки стабільної економіки необхідна ефективна система фіскального адміністрування, направлена, з однієї сторони, на покриття державних видатків, а з іншої – на стимулювання ділової активності суб'єктів господарювання та їх інвестиційну активність. Дана мета входить до сфери державного фіскального управління, головним завданням якого є побудова раціональної податкової системи, належного рівня організації податкової служби, її дієздатності і налагодженості податкової роботи [3, с. 55].

За допомогою ефективної роботи фіскальних органів, їх адекватного розвитку ринкових відносин, забезпеченні налагодженого механізму нарахування та стягнення податків, використанні цього механізму для забезпечення впливу на пропорції суспільного відтворення та інвестиційну діяльність формується необхідність вивчення проблем на шляху ефективного фіскального адміністрування в Україні.

Сьогодні на шляху ефективного фіскального адміністрування існують проблеми, які, безумовно, впливають на результативність цього процесу та погіршують вихідні умови для інвестиційної діяльності в Україні. До них можна віднести наступні: значна кількість різних податків та зборів; часті зміни законодавчих та нормативних актів; відсутність уніфікації діяльності контролюючих органів; наявність різноманітних пільг у сфері оподаткування; непоінформованість суспільства у фіскальних питаннях.

Своєчасне врахування всіх цих чинників в ході адміністрування процесів оподаткування сприятиме:

- створенню ефективних умов діяльності органів оподаткування;
- створенню сприятливого середовища для розвитку інвестиційної діяльності суб'єктів підприємницької діяльності;
- вирішенню проблем, пов'язаних зі стягненням та сплатою податків та зборів, зокрема збільшенню рівня «добровільної» сплати податків [3, с.58].

Підсумовуючи викладене, необхідно зазначити, що створення науково обґрунтованої системи фіскального адміністрування сприятиме підвищенню рівня розвитку національної економіки, ефективності стягнення податків та стимулюванню розвитку інвестиційної діяльності та її активності.

Література:

1. Паславська Р. Ю. Система адміністрування податків в Україні : дис. канд. екон. наук / Паславська Роксолана Юрівна ; Нац. ун-т ім. Івана Франка. – Львів, 2014. – 220 с.
2. Котеньова К. С. Податки як фактор активізації інвестиційної діяльності [Електронний ресурс] / К. С. Котеньова. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/7_NND_2009/Economics/43058.doc.htm
3. Диба О. Вплив фіскального адміністрування на інвестиційну діяльність / О. Диба, Є. Данилюк, О. Домерат // Ринок цінних паперів. – 2013. - №11-12. – С. 55-58.

УДК 336.221.4.001.7

ХАРАКТЕРИСТИКА НОВОВВЕДЕНЬ У ПОДАТКОВОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ В УКРАЇНІ

Кравець В. – ст. 4 курсу, гр. Фвн-42

Науковий керівник – к.е.н., викладач Волощук Р.Є.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки THEU

Податки є складною й надзвичайно впливовою на всі економічні явища та процеси фінансовою категорією. З одного боку, податки - фінансове підґрунтя існування держави, мірило її можливостей у світовому економічному просторі щодо розвитку науки, освіти, культури, гарантування економічної безпеки, зростання суспільного добробуту громадян. З іншого боку, податки – знаряддя перерозподілу доходів юридичних і фізичних осіб у державі, їх мобілізація й використання зачіпає інтереси не тільки кожного підприємця чи громадянина, а й цілих верств населення і соціальних груп [1].

На цей час в Україні діє податкова система, яка за своїм складом та структурою подібна до податкових систем розвинутих європейських країн. Проте, на відміну від країн Європейського Співтовариства податкова система України не є інструментом підвищення конкурентоспроможності держави, не сприяє зростанню економічної активності суб'єктів господарювання. Існуюча система формування державних доходів відображає недосконалість перехідної економіки та має переважно фіскальний характер [1].

Актуальність даної теми полягає в тому, що завичай щороку вносяться зміни до Податкового кодексу України, що прямо впливають на податкову систему держави, цих змін є багато, тому ми проаналізуємо з них самі основні.

Так, для платників податку на прибуток у 2016 році повернувся квартальний звітний період але лише для тих, хто має доходи більш ніж 20 млн грн, також скасовано авансові платежі з податку на прибуток. Зауважимо, що ставки з податку на прибуток залишаються на рівні 2015 року [2].

Щодо податку на додану вартість, то скасовано звільнення від податку на додану вартість операції із постачання зернових та технічних культур, тобто з 1 січня операції із зерновими та технічними культурами обкладають ПДВ у загальному порядку [2].

Змінено перерозподіл сум ПДВ для аграріїв: за операціями із зерновими і технічними культурами - 85% до держбюджету 15% на спецрахунки; за операціями з продукцією тваринництва - 20% до держбюджету, 80% на спецрахунки; за іншими операціями з сільськогосподарськими товарами/послугами - 50х50% [2].

Податковими змінами в акцизному податку передбачено збільшення у півтора-два рази акцизних

ставок, наприклад: пиво - 2,48 грн./л (з 1,24), кріплені вина - 7,16 (3,58), шампанське - 10,40 (5,20), вермути - 7,16 (3,58), інші зброджені напої - 105,80 за 1 літр 100-відсоткового спирту (70,53), сидр і перрі - 0,95 (0,63) тощо [2].

По тютюнових виробках збільшилася специфічна ставка. Для сигарет із фільтром вона зросла з 227,33 до 318,26 грн за 1000 штук, тоді як адвалорна ставка акцизного податку залишилася на рівні 12%. Мінімальне акцизне податкове зобов'язання зросло з 304,11 до до 425,75 грн за 1000 штук [2].

По пальному змінилися і ставки, і одиниці виміру. Так, для бензину було 202 євро/т, а стало 171,50 євро за 1000 літрів; для дизпалива фіскальне навантаження змінилося зі 100 і 132 євро/т до 95 і 125,50 євро за 1000 літрів.

Для платників акцизного податку з 1 березня 2016 року впроваджено систему електронного адміністрування реалізації пального. Відтак збільшено коло платників акцизного податку, а саме віднесено суб'єктів господарювання, які реалізують пальне. Ті особи, які здійснюватимуть реалізацію пального, підлягають обов'язковій реєстрації. Змінами передбачено нові види фінансової відповідальності. Так, здійснення суб'єктом господарювання операцій з реалізації пального без реєстрації тягнуть за собою накладання штрафу на юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців у розмірі 100 відсотків вартості реалізованого пального [2].

Щодо транспортного податку, то в 2015 році цей податок сплачувався за легкові автомобілі, які використовувалися до 5 років і мали об'єм циліндрів двигуна понад 3000 куб. см., з 01.01.2016 року транспортним податком оподатковуватимуться легкові автомобілі, з року випуску яких минуло не більше п'яти років та середньоринкова вартість яких становить 750 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня податкового року [2].

Також однією із основних змін в податковому законодавстві у 2016 році є встановлення єдиної ставки нарахування ЄСВ в розмірі 22% до усіх видів доходів, на які раніше нараховувався ЄСВ. Виняток становитимуть тільки спеціальні ставки нарахування ЄСВ для інвалідів (8,41%, 5,3% і 5,5%), які залишатимуться без змін.

Скасовується утримання ЄСВ з доходів і визначення класу професійного ризику для

роботодавців та відповідні перевірки з боку Фонду соцстрахування щодо правильності такого визначення.

Максимальна величина місячного доходу, на який нараховується ЄСВ, становить 25 прожиткових мінімумів (раніше – 17), тобто:

3 01.01.2016 р. – 34450 грн (25 × 1378 грн);

3 01.05.2016 р. – 36250 грн (25 × 1450 грн);

3 01.12.2016 р. – 38750 грн (25 × 1550 грн)

При цьому, якщо база нарахування ЄСВ не перевищує розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на місяць, за який отримано дохід, сума ЄСВ, як і раніше, розраховується як добуток розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на місяць, за який отримано дохід (прибуток), та ставки ЄСВ (22%). База для нарахування ЄСВ залишилася без змін.

По нарахуванню ПДФО у 2016 році застосовується базова ставка 18% до усїєї бази оподаткування, незалежно від її розміру. Відтак відмінено обов'язок подавати річну декларацію фізичними особами, якщо протягом податкового (звітного) року оподатковувані доходи нараховувалися одночасно двома або більше податковими агентами і при цьому загальна річна сума таких оподатковуваних доходів перевищує 120 розмірів мінімальної

заробітної плати, встановленої законом на 1 січня звітного податкового року.

Базовий розмір податкової соціальної пільги зменшився до 50% розміру прожиткового мінімуму для працездатної особи (у розрахунку на місяць), встановленого законом на 1 січня звітного податкового року.

Базовий розмір ПСП у 2016 році становить 689 гривень.

Підприємці на загальній системі оподаткування сплачуватимуть ПДФО за ставкою 18% [2].

Отже, проаналізувавши зміни в податковому законодавстві, що відбулися в 2016 році, можна сказати, що ці зміни є більш лояльними для платників податків в порівнянні з 2015 роком. Наступний рік та наступні за ним також не оминуть зміни тому для створення сприятливих умов в податковому законодавстві на ці періоди рекомендується максимальне зниження фіскального тиску, також покращити та вдосконалити процедури та методи нарахування та стягнення податкових платежів, також удосконалити процедуру взяття на облік, забезпечити ефективну діяльність податкових органів, і в рамках децентралізації підвищити роль місцевих податків у структурі доходів місцевих бюджетів [3].

Література

1. Реформування податкової системи України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://old.minjust.gov.ua/11350>.

2. Податкова реформа: основні зміни, які вступили в дію з 1 січня 2016 року. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tr.sfs.gov.ua/media-ark/news-ark/231988.html>.

3. Напрямки вдосконалення податкової системи України – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://forum.mnau.edu.ua/index.php?topic=460.0>.

УДК 336.232

ПРОБЛЕМИ АДМІНІСТРУВАННЯ АКЦИЗНОГО ПОДАТКУ В УКРАЇНІ

Кузьміна Н. – ст. 4 курсу, гр. Фвн-42

Науковий керівник – к.е.н., викладач Волощук Р. Є.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Вагомим джерелом надходжень державної казни залишається акцизний податок, а також він є суттєвим важелем державного регулювання виробництва і обігу в Україні підакцизних товарів. Тому значна кількість неякісних підакцизних товарів на вітчизняному ринку та часті випадки контрабандного ввезення зазначених товарів в Україну свідчать про недостатній рівень державного регулювання вітчизняного ринку згаданої продукції, а це, в свою чергу, призводить до розладу фінансово-кредитної системи, спаду виробництва ВВП та зростання неплатежів та знецінення національної грошової одиниці. Отже, з цих причин постає завдання посилити регулюючі властивості акцизного оподаткування, а також обмежити через податкові механізми незаконного виробництва та обігу всіх підакцизних товарів, особливо алкогольних та тютюнових виробів.

Дослідженню проблем акцизного оподаткування в Україні присвячено наукові праці В. Буряковського, Г. Бех, С. Юргелевича, В. Вишневецького, О. Данілова, А. Дриги, Ю. Іванова, А. Крисоватого, І. Луїної, А. Луцика, Т. Васильціва, П. Мельника, В. Опаріна, А. Соколовської, В. Федосова, С. Юрія, І. Лютого.

Акцизний податок – це вид непрямого податку, яким оподатковуються високорентабельні та монопольні товари, котрий включається в ціну товару. Платником такого виступає кінцевий споживач товару на який нараховується акциз. Термін «акциз» походить від старофранцузького слова «accise», що означає «оцінка для оподаткування» [1, с. 82].

На сьогодні в Україні, як і в багатьох інших країнах, акцизом обкладаються товари, котрі відповідають одній або декільком характеристикам із наведених нижче. По-перше, виробництво й реалізація таких товарів перебувають під наглядом держави. По-друге, вони характеризуються нееластичністю попиту за ціною. По-третє, еластичність попиту за доходом для цих товарів часто більша за одиницю. По-четверте, в державі прийнято вважати, що використання цих товарів не приносить користі споживачам та з великою ймовірністю викликає негативні зовнішні ефекти. По-п'яте, до підакцизних не належать товари першої потреби. Разом із тим акцизний податок, як і всі непрямі податки, збільшує ціни на відповідні товари [2, с.58].

Слід зазначити, що значну частину доходів зведеного бюджету України формує акцизний податок. Але, навіть після введення в дію Податкового кодексу України, а згодом внесення ряду змін до нього, пов'язаних з оподаткуванням підакцизних товарів, механізм справляння акцизного податку має цілий ряд недоліків, що пов'язані зі зменшенням її регулюючого впливу на виробництво і обіг підакцизних товарів.

До недоліків адміністрування акцизного податку в останні роки в Україні слід також зарахувати часті підвищення його ставок, зокрема, на нафтопродукти та алкогольні напої. Та попри це, питання про скасування цього податку в Україні за всі роки його адміністрування, на відміну від представника універсального акцизу – ПДВ, не порушувалося [3, с.23-24].

Не зважаючи на це, зростання ставок акцизного податку на паливно-мастильні матеріали та алкоголь, може заподіяти зменшення обсягів легального виробництва цих видів підакцизних товарів та насичення вітчизняного ринку більш дешевою контрабандною – фальсифікованою та нелегальною продукцією. А відтак збільшення розмірів штрафних санкцій за незаконне виробництво і тінювий обіг підакцизних товарів, на нашу думку, не зможе досить ефективно вплинути на тінювий ринок, адже завдяки цій діяльності він приносить досить великі прибутки.

Поряд з цим, зростання ставок акцизного податку, підвищення рівня штрафів за порушення

акцизного законодавства та посилення заходів державного контролю за виробництвом та обігом підакцизних товарів може змусити більшість із них розробляти нові й нові схеми податкової оптимізації, що зрештою не принесе жодного фіскального ефекту, та завдасть шкоди і здоров'ю, і транспортним засобам споживачів. За цієї причини акцизне оподаткування в Україні потребує суттєвого вдосконалення, яке слід проводити шляхом унеможливлення тінювого обігу підакцизних товарів а також забезпечення виконання цим платежем не лише фіскальних завдань, але й регулюючих функцій [4].

Тому основними напрямками вдосконалення механізму оподаткування підакцизних товарів, повинні бути: запровадження від підробок більш захищених акцизних марок; забезпечення стабільності ставок цього податку тривалий період; суттєве збільшення переліку підакцизних товарів за рахунок предметів розкоші (ювелірні вироби, дорогі імпорتنі автомобілі тощо).

Отже, невідкладною на сьогодні потребою є необхідність вдосконалення порядку нарахування і сплати акцизу шляхом посилення його регулюючих властивостей та розширення бази оподаткування. А також значну увагу в процесі справляння акцизного податку фіскальним органам слід приділяти боротьбі з незаконним виробництвом та обігом підакцизних товарів.

Література

1. Соколовська А. М. Система податкових пільг в Україні в контексті європейського досвіду / А. М. Соколовська, Т. І. Єфименко, І. О. Луніна та ін. – К. : НДФІ, 2012. – с. 237.
2. Данілов О.Д. Проблеми справляння акцизного збору та шляхи їх усунення / О. Д. Данілов, Т. В. Паєнко // Фінанси України.– 2011. - №5. – с.58.
3. Загорский В. С. Концептуальные направления реформирования налоговой системы Украины / В. С. Загорский // Налогообложение : проблемы науки и практики. – 2008. – №9. - с. 23.
4. Боровик П. М., Ладиженська В. О. Проблеми акцизного оподаткування в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/24131/19-Borovik.pdf?sequence=1>

УДК 336. 221: 334. 72 (4)

АЛЬТЕРНАТИВНІ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ МАЛОГО БІЗНЕСУ РОЗВИНЕНИХ КРАЇН СВІТУ

Кушнір В. – ст. 4 курсу, гр. Фвн - 41

Науковий керівник – к.е.н., викладач Волощук Р.Є.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Питання про оподаткування малого бізнесу набуло особливої актуальності ще в перехідній економіці України. Наявність малоефективних виробництв, зниження зайнятості, соціальні і, як наслідок, політичні проблеми роблять життєво необхідним створення умов для діяльності у незалежних від держави і великого капіталу. Створення простого і зрозумілого податкового режиму, що супроводжується зниженням витрат на ведення обліку, надання звітності, а також зниження податкового тягаря, дозволило б вирішити ряд проблем, що постали на даному етапі перед українським суспільством.

Формування основних засад оподаткування малого підприємництва здійснюється у рамках національної економічної політики. Історично в основних центрах світової економіки - США,

Європейському союзу та Південно-Східній Азії - побутують суттєво відмінні стандарти й уявлення щодо ролі держави як власника та суб'єкта управління економічними процесами, а також стосовно особистої відповідальності громадян за свій добробут і гарантії забезпечення на випадок економічних і соціальних ризиків. Відповідно до цих визначальних факторів і склалися системи формування економічної політики взагалі й підтримки малого підприємництва зокрема.

В Україні функціонує досить широка сфера застосування системи спрощеного оподаткування малого бізнесу. По - перше, витрати на сплату податків для малого підприємства з великою ймовірністю є вищими ніж для великого, оскільки підготовка документації, необхідної для податкового декларування, потребує певної кількості підготовлених працівників; по - друге, можна

припустити, що при рівних ставках оподаткування ефективна ставка оподаткування прибутку для малого підприємства буде більшою [2]. У таких випадках застосовуються знижені податкові ставки. Дана практика застосовується в Бельгії, Канаді, Фінляндії, Японії, Люксембургу і Великобританії. Швейцарія використовує прогресивне оподаткування прибутку корпорацій. У Канаді контрольовані канадцами приватні корпорації одержують податкову знижку, що зменшує федеральний податок на 16%.

У Франції для підприємств із сукупним річним оборотом, що не перевищує певної межі застосовується контрактний податок або *forfait*. Контрактні методи відрізняються від інших методів визначення податкового зобов'язання тим, що вони ґрунтуються на попередній згоді між платником податків і податковою владою щодо встановлення податкових зобов'язань, виходячи з оціненого, а не фактичного прибутку.

В Ізраїлі застосовується метод визначення податку, заснований на зобов'язанні за непрямыми ознаками, *tachshiv*. Прибуток встановлюється в залежності від виду діяльності малого підприємства і від наявності в його розпорядженні необхідних для діяльності чинників, які важко сховати при перевірці. Застосування цього методу може бути доцільним для тих видів діяльності, де можливо визначити прибуток за зовнішніми ознаками [1].

Але чи діятимуть дані методи оподаткування, що впевнено функціонують у відповідних країнах в Україні? Адже, наприклад, застосування контрактних методів вимагає високої кваліфікації податкових

інспекторів і дійового контролю вищих органів за їхньою діяльністю. У будь-якому випадку, з досвідом іноземної лаконічності та справедливості нашим завданням залишається побудова такої альтернативної системи оподаткування, яка задовольняла б усі, потреби розвитку малого бізнесу в Україні. Запорукою цього є подальший розвиток загальних засад державної політики у цій сфері, адаптація законодавства до загальноєвропейських міжнародних стандартів.

Таким чином, досвід економічно розвинених країн свідчить, що застосування альтернативних режимів оподаткування з метою стимулювання розвитку малого бізнесу є ефективним на початкових етапах трансформації економіки держави при радикальній зміні системи організації національної економіки. Тривале застосування альтернативних режимів оподаткування підвищує ризик використання суб'єктів малого бізнесу у схемах ухилення від сплати податків. Досвід розвинених країн світу свідчить, що вищу фіскальну ефективність мають цільові інвестиційні преференції малому бізнесу, елементи прогресивного оподаткування прибутку, спрощення реєстрації малого бізнесу, спрощення ведення обліку та складання звітності. З точки зору фіскальної та регуляторної ефективності існування кількох режимів оподаткування в одній національній економіці є невиправданим. У контексті стимулювання розвитку малого бізнесу ефективнішим є комплексне застосування заходів підтримки малого бізнесу (фіскальних та адміністративних) в рамках єдиної національної податкової системи.

Література

1. Гончаров Н. В. Напрями розвитку інтеграційних процесів у сфері фінансової підтримки малого підприємництва / Н. В. Гончаров // *Фінанси України*. – 2014. - № 8. - С. 75-83.
2. Касьяненко М. М. Організація роботи та управління органами державної податкової служби України : навч. посібник / М. М. Касьяненко, М. В. Гринюк, П. В. Цимбал. – Ірпінь : Академія ДПС України, 2001. – 229 с.

УДК 351.713:336.226.322(477)

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АДМІНІСТРУВАННЯ ПДВ В УКРАЇНІ

Кушнір Т. – ст. 4 курсу., гр. Фвн-41

Науковий керівник – к.е.н., викладач Волошук Р. Є.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

На сьогоднішній день адміністрування податку на додану вартість, в Україні залишається найбільш значущими та актуальними у сфері взаємовідносин держави і платників податків. Від моменту запровадження ПДВ у 1992 році і до теперішнього часу відбуваються численні дискусії як з приводу доцільності запровадження даного податку, так і щодо вдосконалення методів та інструментів його адміністрування. Дана тема є актуальною особливо сьогодні коли відбуваються численні, постійні зміни Податкового кодексу, у тому числі це стосується податку на додану вартість. Так, з початку поточного року набули чинності нові правила адміністрування податку на додану вартість в Україні.

Питання адміністрування ПДВ досліджувала низка вчених, серед яких можна виділити таких як: М. О. Матухно [1], К. В. Колісниченко, А. О.

Цибульова [2], О. М. Тимченко та інші. Проте деякі аспекти справляння ПДВ потребують дослідження з подальшою розробкою напрямів вдосконалення.

Метою статті є дослідження сучасного стану адміністрування ПДВ і на цій основі розробка напрямів підвищення ефективності справляння даного податку.

Податок на додану вартість в Україні є одним з найбільш суперечливих податків. Адже з одного боку він є важливим джерелом наповнення державного бюджету, а з іншого, – нестабільність регулювання та складне адміністрування, можуть призвести до економічної загрози країни. Це пов'язано з недосконалістю адміністрування та механізмом функціонування.

Оскільки ПДВ є непрямим податком, то це накладає відбиток на специфіку його адміністрування. Те, що податок непрямий означає, що сума податкових

зобов'язань входить до вартості товару (робіт, послуг) та сплачується споживачем, при купівлі, але саму суму податкових зобов'язань державі сплачує продавець. Економічна сутність ПДВ полягає в тому, це податок споживання, оскільки за ланцюговим ефектом, врешті-решт, податкові зобов'язання перекладаються на кінцевого споживача товарів, робіт чи послуг [1].

Суть ПДВ розглядають не лише як теоретичне значення, а й правильне практичне його застосування. Суть даного податку сформований на основі викривленого трактування і це призвело до неправильного сприйняття податку платниками. Пошук шляхів вдосконалення системи адміністрування ПДВ вимагає продовження наукових досліджень податку з метою донесення до практиків вірного трактування податку та розуміння механізму його функціонування і адміністрування [2].

Під системою адміністрування ПДВ слід розглядати взаємовідносини між державою, суб'єктами господарювання та органами фіскальної служби, як сукупність взаємопов'язаних управлінських процедур, операцій та функцій прикладного характеру, які здійснюються органами виконавчої влади в безперервному циклічному процесі реалізації податкової політики держави з

метою забезпечення мобілізації податків і податкових платежів до централізованих фондів грошових коштів держави та органів місцевого самоврядування [3]. Система адміністрування ПДВ зазнала суттєвих змін. Ці зміни були зумовлені в основному спробою наближення практики адміністрування до кращих світових стандартів.

Зі змінами до ПКУ від 1.01.2016 р. набули чинності нова система адміністрування ПДВ. Наприклад аграрії будуть змушені платити ПДВ, чого не робили раніше, але будуть мати певні поступки - частину ПДВ упродовж наступного року агробізнес залишатиме собі. А позитивною зміною Нового податкового кодексу експерти бачать бажання зменшити тиск на платника податків, обмеживши контакт із інспекторами і перейти на електронні послуги. Так на сьогодні електронні послуги запроваджені майже кругом [4].

Отже, адміністрування ПДВ в Україні є недосконалим. Тому на нашу думку першочерговими завданнями, вирішення цієї проблеми мають бути визначення справедливої вартості ціни товарів, робіт і послуг, що є базою оподаткування ПДВ; процедури відстеження і визнання угод, які укладаються виключно з метою формування фіктивного податкового кредиту, недійсними.

Література

1. Матухно М. О. Система адміністрування ПДВ в Україні : стан та перспективи : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.08 / Матухно Марина Олександрівна ; Нац. ун-т держ. податк. служби України. - Ірпінь, 2015. - 244 с.
2. Цибульова А. О. Адміністрування податку на додану вартість / А. О. Цибульова // Наукові записки. - 2013. - Вип. 14. - С. 3-7.
3. Матухно М. О. Система адміністрування ПДВ в Україні: стан та перспективи / М. О. Матухно // Науковий вісник Чернігівського державного інституту економіки і управління. Серія 1 : Економіка. - 2014. - Вип. 3. - С. 142-146.
4. Новини і публікації : [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.interstandart.com.ua>.

УДК 351.713:336.01

ДИСКУСІЙНИЙ АСПЕКТ ВИЗНАЧЕННЯ АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ У ФІНАНСОВІЙ ТЕОРІЇ

Літвінов О. – ст. 4 курсу, гр. Фвн-41

Науковий керівник – к.е.н, викладач Волощук Р.Є.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Прийняття Податкового кодексу України стало результатом багаторічної роботи, яка спрямована на постійне вдосконалення податкового законодавства. Саме цим кодифікованим законодавчим актом запроваджено низку категорій та інститутів, які суттєво впливають на правовий режим відносин у сфері оподаткування. Саме однією з таких категорій є адміністрування податків, зборів (обов'язкових платежів), або ж податкове адміністрування.

У податково-правовій науці проблеми податкового адміністрування є предметом підвищеної уваги. Як результат – поява спеціальних наукових досліджень, спрямованих на з'ясування його правової природи, виявлення співвідношення з іншими правовими категоріями, зокрема «податкова політика», «податкове регулювання», «податковий обов'язок», «податковий контроль» тощо. Серед відомих вітчизняних та зарубіжних науковців можна виділити найбільш вдалі трактування дефініції «адміністрування податків» таких авторів, як:

В. П. Хомутенко, І. С. Луценко, А. В. Хомутенко, В. М. Мельника, Ю. Б. Іванова, Л. М. Карпова, В. Л. Андрущенко, А. А. Журавлева та інші.

Вітчизняні науковці І. С. Луценко та В. П. Хомутенко ототожнюють термін адміністрування податків, як: «управлінську діяльність керівників та органів управління, яка здійснюється здебільшого через накази та розпорядження» [1, с. 13]. Якщо розглядати твердження авторів, то можна зауважити, що науковці не повною мірою розкривають суть даного поняття, адже адмініструванню податків властива не лише управлінська діяльність органів управління, а й ступінь розвитку держави.

Дещо інакше трактує адміністрування податків В. М. Мельник: «...це управлінська діяльність органів державної виконавчої влади, яка пов'язана з організацією процесу оподаткування, засновується на державних законодавчих і нормативних актах та використовує соціально зумовлені і сприйняті правила» [2, с. 127].

Теоретики та науковці Ю. Б. Іванов та Л. М. Карпов у своїх працях розглядають адміністрування податків, як: «комплекс дій адміністративного характеру, що здійснюються контролюючими органами для забезпечення справляння податків та зборів» [3, с. 11]. Науковці у своїх напрацюваннях не повною мірою розкривають суть даної дефініції, це в свою чергу пов'язано з тим, що до справляння податків відносяться не тільки контролюючі органи, а й органи з розробки податкової політики.

Видатний вітчизняний науковець В. Л. Андрущенко розглядає категорію податкового адміністрування взагалі з позицій соціального управління, а саме як: «управління людьми і подіями у сфері оподаткування через ієрархічно структуровані рішення представницьких органів та дії відповідних виконавчо-владних установ» [4, с. 28]. Автор вдало підкреслює, що безумовно основними учасниками процесу адміністрування податків та зборів є люди, які безпосередньо беруть участь в економічних відносинах з державою з приводу формування централізованих фондів грошових коштів держави за допомогою оподаткування.

Враховуючи, що головною метою адміністрування податків є забезпечення наповнення державного бюджету, то російський учений А. А. Журавлев пропонує вживати для позначення відповідної діяльності державних органів поняття «бюджетно-податкове адміністрування», яке, на його думку, є більш «системним». При цьому автор відзначає, що бюджетно-податкове адміністрування відображає взаємодію категорії податків і категорії бюджету (бюджетної системи); воно поширює сферу адміністрування на всю дохідну частину бюджету, і не лише державного, а й місцевих бюджетів [5, с. 76].

Отже, проведене дослідження дозволяє сказати, що у фінансовій теорії не вироблено єдиного підходу щодо трактування поняття «адміністрування податків». Проте, на наш погляд, під адмініструванням податків варто розуміти сукупність функцій та дій уповноважених контролюючих органів стосовно справляння податків і зборів, а також дотримання контролю за податковим законодавством. При цьому функціональні можливості даного процесу залежать насамперед від змісту та обсягів реалізації елементів адміністрування.

Література

1. Адміністрування податків, зборів, платежів : навч. посіб. / В. П. Хомутенко, І. С. Луценко, А. В. Хомутенко. – Одеса : «Атлант», 2015. – 314 с.
2. Мельник В. М. Оподаткування : наукове обґрунтування та організація процесу : монографія / В. М. Мельник. – К. : Комп'ютерпрес, 2006. – 277 с.
3. Адміністрування податків : навч. посіб. / Ю. Б. Іванов, Л. М. Карпов, К. В. Петросянц ; за заг. ред. Ю. Б. Іванова. – Харків : ХНЕУ, 2005. – 276 с.
4. Андрущенко В. Л. Фіскальне адміністрування як наука і мистецтво / В. Л. Андрущенко // Фінанси України. – 2003. – № 6. – С. 28.
5. Журавлев А. А. Эффективность бюджетно-налогового администрирования / А. А. Журавлев // Экономист. – 2008. – № 6. – С. 75-83.

УДК 336.22.02(477)

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ЗАСАДИ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Назарук І. – ст.4 курсу, гр. Фвн-41

Науковий керівник – к.е.н, викладач Волошук Р.С.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Податкова система України за період становлення незалежності зазнавала багатьох змін у порядку та принципах оподаткування. На кожному етапі розвитку держави визначальними є різні принципи оподаткування. Але незаперечним є факт неможливості існування суспільства без податкової політики.

Так, на думку В. Федосова, В. Опаріна та С. Львовичкіна: «Податкова політика – це діяльність держави у сфері встановлення і стягнення податків, зокрема, з формування державних доходів за рахунок постійних податків та тимчасових позик джерел встановлення видів податків, платників, об'єктів, ставок, пільг, термінів і механізму зарахування». За економічним змістом це визначення досить вдале, але в ньому не проявляються соціальні ознаки податкової політики, а також зовсім незрозуміло, чому до податкової політики відноситься діяльність держави щодо формування державних доходів за рахунок тимчасових джерел, тобто позик [2, с.96].

Податкова політика визначає головні принципи діяльності контролюючих органів відповідальних за забезпечення надходжень коштів до бюджету, регулює відносини держави та платників. Головним важелем впливу податкової політики є податкова система, що є сукупністю принципів оподаткування, контролю за сплатою податкових надходжень, є регулятором економічних відносин в країні.

На сьогодні проведені значні зміни у податковій політиці, головними з них є:

1. Відмінена щомісячна авансова сплата податку на прибуток і запроваджено щоквартальне декларування податку на прибуток;

2. Щодо податку на доходи фізичних осіб – введена єдина ставка 18% замість колишніх 15 і 20;

3. У сплаті акцизного податку передбачені зміни з приводу запровадження системи електронного адміністрування реалізації пального та введення акцизної накладної, як обов'язкового електронного

документу, який складатиметься при здійсненні всіх операцій з реалізації пального на внутрішньому ринку;

4. Сплатою єдиного податку передбачено збільшення максимальної величини бази нарахування єдиного внеску, яка дорівнює двадцяти п'яти розмірам прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого законом, на яку нараховується єдиний внесок, а також виключено з платників єдиного внеску найманих працівників [3].

Податкова політика повинна сприяти інвестиційним процесам в економіці України з метою розширення виробничих процесів, освоєння нових технологій. Щоб забезпечити сприятливі умови для банківського кредитування, інвестування, збільшення податкових надходжень потрібно застосувати стимулювання потрібно застосовувати стимулювання виробництва за рахунок зниження податкових ставок, якщо платник дотримується таких умов: впровадження нових прогресивних технологій, зростання показників виробництва, розширення виробничих процесів.

Але при цьому слід дотримуватися принципу справедливого розподілу податкового навантаження між

легально працюючими платниками та підприємствами, які працюють у тіньовій економіці. Головним принципом податкової політики повинна бути неухильність у покаранні винних за умисне ухилення або приховування об'єкта оподаткування та застосування заходів із недопущення порушень в подальшому.

Важливим для оптимізації податкової системи є дотримання умов економічних наслідків сплати та несплати податків. Розміри штрафних санкцій за невиконання вимог податкового законодавства повинні значно перевищувати розміри економічних вигод від цих правопорушень. При зростанні ставок оподаткування, введення в дію нових податків збільшуються умови потенційного економічного ефекту від несплати податків, стає можливим відтік фінансових ресурсів підприємств у тіньовий сектор економіки.

Податкова політика може своєю діяльністю також впливати на загальноекономічне та політичне становище в країні. Від раціональних дій податкової політики у регулювання взаємовідносин із підприємствами, щодо податкових надходжень до бюджету, залежить забезпечення умов розвитку у відповідності до законів ринкової економіки [1].

Література

1. Славінська М. О. Критерії оцінювання ефективності функціонування альтернативних систем оподаткування / М. О. Славінська [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [//dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream](https://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream).
2. Панченко В. І. Податкова політика як засіб впливу на фінансово економічні процеси в Україні / В. І. Панченко // Актуальні проблеми економіки. – 2006. – №9. – С. 94-100.
3. Податкові зміни – 2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sta-sumy.gov.ua/baneryi/podatkovyi-zmini-2016>.

УДК 351.713.078.3:[336.226.1:658]

ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

Плахотнюк Р. – ст. 4 курсу, гр. Фвн-42

Науковий керівник – к.е.н, викладач Волощук Р. Є.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Податок на прибуток підприємств вважається одним з основних в системі державних доходів багатьох країн світу. Цей податок є платою з боку виробництва за сприятливі умови господарювання, тобто вилучаючи частину доходів юридичних осіб, держава гарантує їм ефективніше використання капіталу, що залишається в їх розпорядженні. Його частках в доходах бюджетів різних країн різняться, проте, роль в розвитку економіки, у формуванні ефективної податкової системи держави, поза сумнівом, велика. Податок на прибуток підприємств традиційно відноситься до тих податків, які утворюють поняття «фіскальної» економіки, яка передбачає економічну діяльність держави з метою отримання і використання ресурсів або фондів, необхідних для надання державних послуг.

Податок на прибуток підприємств залишається одним з основних джерел формування доходної частини бюджету держави, при обчисленні якого виникає багато спірних питань, що призводять до недоїмок, а, отже, і до зменшення надходжень до бюджету. Для усунення вказаних проблем адміністрування податку має бути ефективним. Ефективність повинна полягати не лише у збільшенні надходжень податку, а й у створенні всіх умов роботи

фіскальними органам і сприянню ефективної діяльності платників податку.

Протягом останніх років з метою стабілізації та збільшення надходжень від податку на прибуток підприємств до зведеного бюджету вживалися заходи щодо покращення його обчислення та адміністрування. Зокрема, з прийняттям Податкового кодексу України важливим нововведенням в оподаткуванні податком на прибуток підприємств є скасування «правила першої події» при формуванні доходів і витрат та максимальне наближення об'єкта оподаткування до фінансового (бухгалтерського) прибутку. Для цього при визначенні доходів і витрат застосовується методологія розрахунку прибутку, визначена нормами Положень (стандартів) бухгалтерського обліку [1, с.364].

Суттєве зниження ставок податку на прибуток підприємств стало одним з головних у Податковому кодексі. Однак, формальне скорочення податкового навантаження на підприємства ще не означає появу серйозних інвестиційних стимулів. Українська влада вирішила йти у фарватері світових фіскальних тенденцій. Було обрано шлях поступового зменшення ставки податку на прибуток. Зокрема з 1 квітня 2011 року ставка податку на прибуток відповідно до

Податкового кодексу України становила 23%, з 1 січня 2012 р. – 21%, з 1 січня 2013 р. – 19%, з січня 2014 р. – 16% [2]. Проте, Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо ставок окремих податків» від 19.12.2013 р. №317 було передбачено, що основна ставка податку на прибуток знижуватиметься поступово протягом трьох років: з 1 січня 2014 р. – 18%, з 1 січня 2015 р. – 17%, з 1 січня 2016 р. – 16% [3]. Внаслідок політичних подій на початку 2014 року Законом України «Про запобігання фінансової катастрофи та створення передумов для економічного зростання в Україні» від 31.03.2014 р. №1166-VII запроваджено режим суворої економії державних коштів і забезпечення надходжень до бюджету держави, зокрема передбачено, що ставка податку на прибуток підприємств у 2014 році та наступних роках складатиме 18% [4].

У 2011 році було вжито заходів щодо подальшого удосконалення адміністрування податку на прибуток підприємств, зокрема зменшення часу на ведення обліку цього податку. Так, Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України і деяких інших законодавчих актів України відносно

удосконалення окремих норм Податкового кодексу України» від 07.07.2011 р. №3609-VI зроблено ще декілька кроків на шляху зближення податкового обліку з бухгалтерським. Було введено норму, згідно якої інші витрати платника податків визнаються витратами звітного періоду, в якому такі витрати були здійснені, вже згідно з правилами бухгалтерського обліку. Крім того, загальновиробничі витрати платника податків відносяться на собівартість виготовлених і реалізованих товарів, виконаних робіт, наданих послуг також відповідно до положень (стандартів) бухгалтерського обліку. В результаті змін звужився перелік витрат, які платники податку, зареєстровані на загальній системі оподаткування, зможуть віднести на витрати.

Адміністрування податку на прибуток підприємств має стати суттєвим важелем державного регулювання, за допомогою якого можна достатньо ефективно впливати на процеси економічного зростання та соціального розвитку країни, однак, податкові новації останніх років показали неспроможність податкових органів і влади вирішити це завдання.

Література

1. Шлафман Н. Л. Функціонування податку на прибуток підприємств в Україні / Н. Л. Шлафман, М. П. Волохова, М. М. Стоянова // Економічні інновації. – 2012. – Вип. 51. – С. 359-366.
2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. №2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
3. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо ставок окремих податків : Закон України від 19.12.2013 р. № 713-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.
4. Про запобігання фінансової катастрофи та створення передумов для економічного зростання в Україні : Закон України від 31.03.2014 р. №1166-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.

УДК 336.225.64(477)

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ПОГАШЕННЯ ПОДАТКОВОГО БОРГУ В УКРАЇНІ

Радзіковська Н. – ст. 5 курсу, гр. ФУДвнм-51

Науковий керівник – к.е.н., викладач Волощук Р. Є.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

В умовах гострого дефіциту фінансових ресурсів держави особливо актуальним постає питання віднаходження додаткових джерел фінансування суспільних потреб. Одним з таких джерел є погашення податкового боргу. Адже в разі його скорочення та надходження сум прострочених платежів з'являються кошти для фінансування державою своїх функцій.

Важливість організації погашення податкового боргу фіскальними органами підкреслюється обсягом податкового боргу, що має загрозливий вплив на фінансову безпеку країни. Так, податковий борг (без врахування податкового боргу платників, щодо яких порушено справу про банкрутство або прийнято рішення суду про призупинення стягнення) в останні роки становив від 2,6% до 6,8% обсягу податкових надходжень до Зведеного бюджету України. За результатами 2014 р. обсяг податкового боргу в обсязі номінального ВВП становив 2% [1].

В абсолютному вираженні податковий борг до зведеного бюджету станом на кінець 2014 р. становив 28,8 млрд грн., що порівняно з 2013р. більше на

17,8 млрд грн. або на 161,8%. Причому протягом 2011-2014 рр. спостерігалася негативна тенденція щорічного зростання обсягу податкового боргу на кінець звітного періоду. В цілому з кінця 2011 р. на кінець 2014 р. податковий борг зріс на 20,1 млрд грн. або на 231,0%.

Про загрозливий стан податкового боргу свідчить порівняльна характеристика аналізованого показника із рівнем бюджетного дефіциту. Так, за результатами 2014 р. наявний податковий борг становив 40,0% від дефіциту Зведеного бюджету України. Варто підкреслити, що рівень співвідношення податкового боргу до бюджетного дефіциту в 2011-2014 рр. мав різноспрямовану тенденцію, зокрема з 2011 р. по 2013 р. даний показник зменшувався з 37,9% до 17,3%, проте вже в 2014 р. відбулось його зростання [2].

В цілому в аналізованому періоді лідируючим податком в структурі податкового боргу був податок на додану вартість, друге та третє місце належало податку на прибуток підприємств та акцизному податку (за винятком 2012-2013рр.) відповідно. При

цьому динаміка наявного податкового боргу за видами податків і зборів характеризувалась тенденцією, аналогічною тенденції його загального обсягу.

Ефективність адміністрування податкового боргу безпосередньо пов'язана із організаційними заходами з погашення податкового боргу органами стягнення. Слід зазначити, що з прийняттям Податкового кодексу відбулись певні зміни й в адмініструванні податкового боргу, спрямовані на спрощення цього процесу. Так, до введення в дію названого законодавчого документу працівниками підрозділів з погашення податкового боргу формувалось та направлялось платникам – податковим боржникам дві податкові вимоги інтервалом в 30 календарних днів. Однак новацією Податкового кодексу виявилось скасування другої податкової вимоги. Таким чином, платнику – боржнику податків формується й направляється лише одна податкова вимога. Це впливає на економію робочого часу і здешевлення процесу адміністрування податкового боргу. Поряд з цим набуло поширення в податковій практиці списання податкового боргу (така норма була передбачена й в старому податковому законодавстві, але досить часто Законом України «Про Державний бюджет» запроваджувався мораторій на списання податкових боргів). Для прикладу: після запровадження норм Податкового кодексу органами стягнення було списано понад 30 млрд. грн. податкового боргу, який вважався безнадійним. Однак вважаємо неприпустимим доведення органами стягнення до таких крайніх заходів, адже в разі

списання податкового боргу бюджет не отримує жодної копійки.

Проте протягом 2006-2013рр. податковими органами вживались й інші заходи щодо погашення податкового боргу, за якими здійснювались надходження до бюджету держави. До таких заходів в першу чергу відносяться такі: вилучення готівкових коштів; реалізація заставного майна; звернення стягнення на майно боржника у судовому порядку; надходження від підприємств, що перебувають у процедурах банкрутства; застосування адміністративного арешту. Наприклад, протягом 2011-2015 рр. обсяг надходжень в рахунок погашення податкового боргу контролюючими органами щорічно забезпечувався в середньому в сумі 7063,9 млн гривень. Причому в 2014 р. порівняно з 2013 р. даний показник зріс 44,3%.

За даними органів адміністрування податків, найефективнішими заходами з погашення податкового боргу в аналізованому періоді виявилися заходи щодо формування надходжень від підприємств, що перебувають у процедурах банкрутства, а в останні роки й заходи щодо звернення стягнення на майно.

Отже, можна стверджувати, що, незважаючи на проведені реформи в сфері оподаткування, в напрямі забезпечення погашення податкового боргу залишається низка проблемних питань (значні суми наявного податкового боргу, що підлягає списанню; зростання податкової заборгованості), які впливають на ефективність податкової системи в цілому.

Література

1. Офіційний веб-сайт Державної фіскальної служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.sfs.gov.ua.
2. Угрин В. В. Дієвість способів та методів погашення податкового боргу в Україні / В. В. Угрин // Економіст. – 2015. – №4. – С. 19-22.

УДК 336.22.352:336.14:352(477)

МІСЦЕВІ ПОДАТКИ ТА ЗБОРИ ЯК ФІНАНСОВА ОСНОВА МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ УКРАЇНИ

Якімов П. – ст. 4 курсу, гр. Фвн-41

Науковий керівник – к.е.н., викладач Волощук Р.Є.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Наповнення доходної частини бюджету держави є основною метою державної політики у сфері податків. Обсяги фінансування видатків місцевих бюджетів повністю залежать від ефективності діяльності органів місцевого самоврядування щодо залучення коштів до їх доходної частини. Зміцнення фінансової основи місцевого самоврядування є одним з найголовніших завдань на шляху до перетворення місцевих бюджетів у ефективний інструмент соціально-економічного розвитку територій.

Упродовж останніх років зменшується частка доходів місцевих бюджетів і водночас збільшується кількість місцевих проблем, які потребують негайного вирішення, на які не передбачено ні яких коштів крім власних доходів місцевих бюджетів.

У формуванні доходної частини місцевих бюджетів особливе значення мають місцеві податки і збори, які належать до власних доходів, що не враховуються при визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів. Для

України частка цих доходів у загальному обсязі доходів місцевих бюджетів є не такою вже й значною. Характерними є слабкість доходної бази місцевих бюджетів, а також наявність суттєвих проблем внаслідок недосконалості законодавства у сфері місцевого оподаткування. Система місцевих податків і зборів, будучи складовою частиною податкової системи України, має оцінюватися як самостійне джерело доходів місцевих бюджетів [1, с. 164].

Платниками місцевих податків і зборів є юридичні особи незалежно від форм власності і підприємств, включаючи підприємства з іноземними інвестиціями, іноземні юридичні особи, які здійснюють свою діяльність на території України, а також фізичні особи [2, с. 32].

На сучасному етапі в Україні існує низка проблем, які не дозволяють місцевим податкам та зборам приймати головну участь у формуванні доходів місцевих бюджетів:

- надмірні витрати на адміністрування;
- складність процедури оподаткування;
- обмеження прав місцевої влади щодо встановлення і сплати місцевих платежів;
- нераціональний розподіл повноважень місцевих органів влади на делеговані й власні завдання та функції, які призводять до зменшення ефективності та рівня відповідальності місцевого самоврядування за використання бюджетних коштів;
- пряме втручання органів державної влади у діяльність органів місцевого самоврядування.;
- фіскальна функція місцевих податків і зборів має другорядне значення, що призводить до зменшення питомої ваги в доходах місцевих бюджетів та ін.

Місцеві податки і збори забезпечують значні надходження до місцевих бюджетів, реальну фінансову автономію органів місцевого самоврядування і місцевих органів державної влади. У структурі доходів місцевих бюджетів останні роки спостерігається тенденція до збільшення частки податкових надходжень. У 2015 році обсяг податкових надходжень складав 85,2% доходів місцевих бюджетів (без урахування міжбюджетних трансфертів), збільшився на 17,5% у порівнянні з 2014 роком. Зростання продемонстрували всі значущі джерела надходжень: податок на доходи фізичних осіб збільшився на 13,0%, плата за землю – на 17,6% тощо.

За своїм соціально-економічним значенням місцеві податки і збори на сьогоднішній день не займають провідного місця в системі місцевих

бюджетів, що в певному розумінні є прямим порушенням принципу справедливості, закріпленого в ст.95 Конституції України: адже головна частина доходів місцевих бюджетів складається не із власних джерел, а із коштів держави та інших регіонів, які перерозподіляються через державний бюджет. Місцеві податки і збори становлять декілька відсотків від суми всіх доходів місцевих бюджетів, тоді як в розвинутих країнах світу ця сума складає в межах 30–70%. Причому існуюча система місцевого оподаткування практично не має суттєвих резервів для перспективного розвитку і потребує докорінного вдосконалення [3, с.217].

Отже, як система функціонування місцевого самоврядування, так і система формування місцевих бюджетів в Україні є недосконалими. Ці дві проблеми є взаємопов'язаними: без реформування адміністративного устрою неможливо досягти ефективності функціонування системи місцевих бюджетів.

Для забезпечення фінансової незалежності адміністративно-територіальних одиниць в Україні необхідно посилити вплив місцевих податків і зборів в частині формування доходної бази місцевих бюджетів, дозволити регулювати органам місцевої влади ставки місцевих податків і зборів. Втілення запропонованих закладів буде сприяти збільшенню доходної частини місцевих бюджетів, що знайде своє відображення у розвитку адміністративно-територіальних одиниць.

Література

1. Мірчук С. В. Місцеві податки і збори як джерело наповнення бюджету міста Луцька // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. – 2013. – № 7. – С. 164-167.
2. Іваненко В. О. Місце та роль місцевих податків і зборів у забезпеченні місцевого самоврядування / В. О. Іваненко // Фінанси України. – 2012. – № 4. – С. 32-34.
3. Майбуров І. А. Реформування податкових систем. Теорія, методологія та практика : монографія / І. А. Майбуров, Ю. Б. Іванова, А. І. Крисоватий. – К. : Кондор, 2013. – 352 с.

УДК 336.1.07

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФІНАНСОВИХ ОРГАНІВ

Сологуб О.– ст. 5 курсу, гр. Фвнс-51

Науковий керівник – викладач Чопляк І.А.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Трансформація фінансової системи України до ринкових засад розвитку економіки потребує відповідного теоретичного підґрунтя. Фінансові відносини відображають сукупність складних і суперечливих взаємовідносин у суспільстві. Організація діяльності фінансових органів повинна бути узгоджена з індивідуальних позицій та суспільних інтересів, що є наслідком комплексного підходу до управління фінансами на основі формування цілісної фінансової системи. Усі складові цієї системи – державні фінанси, місцеві фінанси, фінансовий ринок – повинні забезпечувати реалізацію завдань фінансової політики.

Актуальність даної теми пояснюється тим, що ринкова трансформація економіки України потребує відповідної реструктуризації фінансової системи, в тому числі визначається рівнем взаємодії між

фінансовими органами публічної влади та на місцевому рівні. Усе це обумовлює необхідність розроблення концептуальних засад структурно-інтегрованої фінансової політики, що дозволить забезпечити системні перетворення у фінансовій системі України.

Проблемам діяльності окремих фінансових органів приділяється багато уваги з боку вітчизняних вчених. Вагомим є науковий доробок О.М.Александрова, В.Л.Андрущенка, О.М.Бірманя, М.Б.Богачевського, А.І.Буковецького, О.Д.Василика, І.П.Верби, Е.О.Вознесенського, А.І.Даниленка, Л.О.Дробозіної, В.П.Д'яченка, М.І.Крупки, І.К.Кулішера, О.М.Мозгового, Д.В.Полозенка, М.В.Романовського, М.Г.Сичова, А.М.Соколовської, В.М.Суторміної, С.І.Юрія, І.І.Янжула й багатьох інших науковців.

Система фінансових органів в Україні характеризується розбалансуванням прямих та зворотних зв'язків. В країні склалася розгалужена, проте недостатньо мобільна та дієздатна система фінансових органів. Така система не забезпечує належного рівня фінансово-бюджетної дисципліни у державі. Це є наслідком низки проблем, які створюють тенденції до зростання кількості та обсягів порушень законодавства у використанні бюджетних коштів. Від стану державних фінансів, ефективності використання державної власності значною мірою залежать довіра до уряду з боку власних громадян та зарубіжної спільноти, умови розвитку бізнесу, інвестиційний клімат [1, с. 136].

Організаційна структура управління державними фінансами – компонент системи управління державними фінансами, зумовлений цілями та змістом управління державними фінансами, який об'єднує в собі сукупність державних організацій, їх персонал, матеріальні та інформаційні ресурси [3, с. 172].

Фінансову діяльність здійснюють усі без винятку органи державної влади та місцевого самоврядування, оскільки виконати покладені на них функції не можливо без використання фінансів. З метою забезпечення ефективності та стабільності державних фінансів потрібно створити інституційні умови для формування виважених фінансових рішень.

За допомогою фінансової діяльності створюється матеріальна основа, яка необхідна для функціонування органів державної влади й управління, правоохоронних органів, забезпечення безпеки держави. Діяльність системи фінансових органів впливає на розвиток

відносин між державою та місцевими утвореннями. Важливою її стороною є розподіл фінансових ресурсів між державними та місцевими органами, що має певне значення для регулювання та координації виробництва та розвитку соціально-культурної сфери в межах як держави, так і її адміністративно-територіальних утворень [2, с. 281].

Ефективна фінансова система є наслідком взаємозв'язків та координації діяльності між фінансовими органами щодо організації управління державою, а саме бюджетом держави. Безпосередню участь приймають Верховна Рада, Президент України, Кабінет Міністрів, Рахункова палата, Міністерство фінансів, органи місцевої виконавчої влади та самоврядування, органи державної казначейської служби, фінансової інспекції, органи фіскальної служби.

Практика показує, що нині не достатньо чітко визначено місце і роль кожного фінансового органу в його цілісній системі, що породжує численні правові колізії, випадки, коли окремі учасники намагаються уникнути відповідальності або перекласти її на іншого суб'єкта. Відсутнє чітке розмежування сфер діяльності, має місце нераціональний розподіл та дублювання повноважень між окремими учасниками. Все це вимагає вдосконалення взаємодії та координації діяльності фінансових органів.

Отже, процес управління державними фінансами, а також теорія та практика державних фінансів визначає необхідність чіткого виокремлення складових сектору державних фінансів та розмежування функцій органів управління державними фінансами.

Література

1. Саврадим В. М. Фінансова стабільність держави: теорія, методологія, практика: монографія / В. М. Саврадим; Нац. ун-т держ. податк. служби України. - Херсон: Тімекс, 2015. - 528 с.
2. Структурні реформи економіки: світовий досвід, інститути, стратегії для України: монографія / Б. М. Андрушків, О. І. Амоша, С. С. Аптекарь [та ін.]; наук. ред. В. І. Ляшенко, С. В. Савельєв. - Тернопіль: Економічна думка, 2011. - 848 с.
3. Перепелиця М. О. Результати взаємозв'язку деяких фінансових повноважень державних органів загальної та спеціальної фінансової компетенції / М. О. Перепелиця // Проблеми законності. - 2015. - Вип. 129. - С. 171-180.

УДК 351.72. 078. 3

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ УКРАЇНИ

Ксенченко Л.- ст.3 курсу, гр. Фвн-31

Науковий керівник – к. е. н., доцент Нагайчук В.В.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

В умовах ринкової економіки, у зв'язку із зміни, які сталися за останні роки в економіці України та її фінансових відносинах, держава повинна докорінно перебудувати свої контрольні функції, враховуючи розвиток підприємництва та впровадження нових принципів господарювання.

Застосування застарілих форм фінансового контролю не дозволяє державі оперативно й ефективно впливати на процеси, які відбуваються в економіці, що призводить до зниження контрольних функцій держави в умовах трансформації економічних відносин, не забезпечує концентрацію контрольних дій на найбільш пріоритетних напрямках фінансової діяльності.

Значний внесок у вивчення цих проблем, визначення оптимальної структури та дослідження

особливостей діяльності контролюючих органів зробили вітчизняні та закордонні вчені В. Авер'янов, Є. Алісов, О. Андрійко, Г. Атаманчук, В. Афанасьєв, О. Барановський, М. Білуха, Л. Воронова, О. Горбунова, О. Козирін, С. Клімова, Т. Коломоєць, О. Машков, Н. Нижник, Г. Одінцова, В. Опарін, В. Симоненко, Ю. Тихомиров та ін. Особливості фінансового контролю в країнах Європи, Азії та США аналізуються у наукових працях В. Волчихіна, Дж. Лаурія, А. Орбанянос, Н. Погосяна, Ю. Тараліна, Х. Хевенса, Ф. Шелото.

Зараз існує об'єктивна необхідність модернізації державного фінансового контролю в Україні, яка вимагає розробки нових підходів до вирішення теоретичних і практичних проблем в організації контролю. Оскільки, застосування застарілих форм

фінансового контролю не дозволяє державі оперативнo й ефективно впливати на процеси, які відбуваються в економіці, що призводить до зниження контрольних функцій держави в умовах трансформації економічних відносин, не забезпечує концентрацію контрольних дій на найбільш пріоритетних напрямках фінансової діяльності.

Недоліки діючої системи фінансового контролю можна звести у три групи. Першу групу складають недоліки правового характеру. Це відсутність законодавчих рішень щодо формування цілісної системи фінансового контролю в державі. Зокрема, законами не визначено:

- загальної процедури фінансового контролю; переліку органів і суб'єктів, яким делеговано право на здійснення державного фінансового контролю;

- статусу, функцій і повноважень органів і суб'єктів спеціалізованого державного фінансового контролю, їх взаємовідносин і підзвітності;

- повноважень вищих органів державної влади в системі фінансового контролю;

- єдиного методологічного забезпечення фінансового контролю в частині встановлення системи економічних показників, які відображають стан фінансової дисципліни, та методики їх розрахунку;

- механізму внутрішнього контролю дотримання чинного законодавства в системі фінансового контролю.

До другої групи віднесено недоліки організаційного характеру, які, по суті, є не реалізацією на практиці наданих законодавством органам державного фінансового контролю повноважень з організації і здійснення контролю. Це:

- порушення принципів дерегулювання підприємницької діяльності;

- недостатня участь в розробці нових і удосконаленні чинних законодавчих і нормативних актів з фінансових питань;

- недостатня увага контрольним діям, які забезпечують профілактичну функцію контролю;

- відстороненість органів державного фінансового контролю від розробки, обговорення і прийняття організаційно-правових заходів щодо недопущення фінансових порушень [1, с.320];

- недостатня робота з громадськістю по роз'ясненню завдань державного фінансового контролю і з забезпечення усунення допущених порушень; невизначеність всіх сфер державного фінансового контролю (через що в плановому порядку не здійснюється зовнішній спеціалізований державний фінансовий контроль за фінансово-господарською діяльністю державних підприємств, а також державних фондів, які не входять до складу зведеного бюджету, за використанням іноземних інвестицій, дотриманням вимог чинного

законодавства з приватизації, роботою трастів з коштами приватних осіб);

- недостатнє застосування в контрольно-ревізійній роботі методик, спрямованих на визначення ефективності використання державних фінансових ресурсів;

- невиконання положень чинного законодавства в частині забезпечення належної взаємодії між органами державного фінансового контролю, що посилює дублювання і паралелізм в роботі;

- відсутність механізмів виконання положень законів, які визначають відповідальність за перешкоджання контрольним діям;

- порушення прав підконтрольних суб'єктів.

Третю групу складають недоліки методологічного характеру, серед яких основним є відсутність методологічного забезпечення основних форм фінансового контролю (специфічних процедурних стандартів).

З огляду на існуючі в Україні недоліки функціонування системи фінансового контролю, ми пропонуємо такі шляхи удосконалення :

- створення єдиної бази даних яка даватиме можливість отримати інформацію про суб'єкти господарювання. Це дозволить, насамперед, звертати увагу на проблемні місця у фінансовій діяльності об'єкта при плануванні перевірок.

- дотримуватися принципу гласності , періодично оприлюднювати своєчасну та достовірну інформацію щодо напрямів використання бюджетних коштів, ефективності й результативності їх для суспільства в цілому.

- доцільним використати досвід зарубіжних країн, оскільки більшість з них набагато раніше, ніж Україна перейшли до ринкової економіки [2].

- оптимізувати функції та повноважень всіх контрольних органів, що буде сприяти формуванню ефективної організаційної структури системи державного фінансового контролю; розмежувати внутрішній і зовнішній контролю, що буде сприяти незалежності та самостійності контролюючих органів та об'єктивності у проведенні перевірок; розробити та реалізувати концепцію цілісної системи державного фінансового контролю, яка буде заснована на єдиних принципах, правилах, методології та інформаційній базі [3].

Отже , на сьогодні державний фінансовий контроль в Україні знаходиться не в ідеальному стані, враховуючи наведені вище проблеми. Тому удосконалення системи державного фінансового контролю є досить актуальним сьогодні і потребує якнайшвидшого впровадження змін.

Запропоновані напрями удосконалення сприятимуть створенню єдиної системи державного фінансового контролю в Україні, удосконаленню законодавчих актів, що регламентують організацію контрольної діяльності, підвищенню якості його організаційного, методологічного та інформаційного забезпечення.

Література :

1. Грінчук М.С. Реформування системи державного фінансового контролю // Вісник Чернівецький торговельно-економічний інститут. – 2008. – №4. – С. 317-322 .
2. Гулько В. В. Удосконалення механізму державного фінансового контролю в Україні // актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 12. – С. 181-185.
3. Сюркало Б. І. Державний фінансовий контроль в контексті сталого економічного розвитку // Державне управління: удосконалення та розвиток. – 2012. – № 2. – С. 14-17.

ПОДАТОК ЗА НЕВИКОРИСТАННЯ БУДІВЕЛЬ ПРОМИСЛОВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ, ЩО ЗНАХОДЯТЬСЯ В ПРИВАТНІЙ ВЛАСНОСТІ ЯК ДЖЕРЕЛО НАПОВНЕННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Плахотнюк Р. – ст. 4 курсу, гр. Фвн – 41

Науковий керівник – к.е.н., доцент Мацедонська Н. В.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

В умовах сьогодення дуже актуальним питанням є наповнення бюджетів, як державного, так і місцевих. Адже, де-факто, бюджет є основою, базою існування адміністративно-територіальної одиниці. А як відомо, найвагомим джерелом наповнення дохідної частини бюджету є податкові надходження.

Після розвалу Радянського Союзу значна частина промислового комплексу стала занедбаною та почала процес відмирання. Лише у місті Вінниця таких об'єктів налічується більше півтора десятка, серед яких ДП «Виробниче об'єднання «Хімпром», ВАТ «Вінницький пивзавод», ВАТ «Вінницький завод тракторних агрегатів», ВАТ «Вінницький ламповий завод», ВАТ «Вінницький підшипниковий завод» тощо. Будівлі цих колишніх гігантів промисловості приватизовані та не використовуються.

Введення податку за невикористання будівель промислового призначення, на нашу думку, змусить власників таких будівель, як мінімум, задуматись над доречністю володіння такими активами. Ці будівлі можна використовувати як за прямим призначенням та почати щось виробляти або знести, адже під такими будівлями знаходяться тисячі і тисячі метрів квадратних землі, які можна використовувати набагато ефективніше, аніж спостерігати за їх руйнацією.

Платниками такого податку мають стати фізичні особи-резиденти, фізичні особи-нерезиденти та юридичні особи, що мають у власності будівлю даного типу. Об'єктом оподаткування такого податку має бути кількість квадратних метрів такої будівлі. Доречно використати у механізмі стягнення такого

податку прогресивну ставку оподаткування. Така ставка повинна враховувати кількість років, які дана будівля простояє та на кількість квадратних метрів такої будівлі.

Одним із варіантів застосування таких будівель можна назвати використання території колишнього пивзаводу у Вінниці, де зараз збудовані декілька багатоповерхових будинків. Але найкращим прикладом б послужило відновлення виробничих потужностей, що за собою приведе зростання кількості робочих місць та надходження як до місцевого бюджету, так і до державного, а також виготовлення продукції вітчизняним виробником. Запропонований податок при його правильному застосуванні та нормативно-правовому забезпеченні може стати для власників будівель колишніх заводів, фабрик, комбінатів ефективним стимулом використання таких приміщень, адже згідно зі ст. 141 Земельного кодексу України використання земельної ділянки не за цільовим призначенням є однією з підстав для припинення права користування такою земельною ділянкою [1].

Отже, податок за невикористання будівель промислового значення, що знаходяться у приватній власності може стати ще одним джерелом наповнення місцевого бюджету. На нашу думку, цей податок змусить власників таких будівель почати їх використовувати або ж землю, на якій знаходяться такі будівлі, що веде за собою такі позитивні моменти як створення робочих місць, наповнення державного та місцевих бюджетів, початок виробництва вітчизняної продукції або надання послуг.

Література:

1. Земельний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИКИ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Ставратій Л. – ст. 2 курсу, гр. Фквн-21

Науковий керівник - викладач Лозінська К.В

Вінницький коледж економіки і підприємництва ТНЕУ

Характерною рисою сучасного етапу розвитку більшості країн світу є сповідування парадигми інноваційного розвитку [2,с.43]. Значущим питанням інноваційного розвитку є його фінансове забезпечення, де особливої ваги набуває пошук джерел фінансування, що забезпечує вивчення як вітчизняного так закордонного досвіду [5,с.59]. Безперервні прогресивні зміни в різних сферах суспільного життя обумовили появу нових потреб, їх урізноманітнення, структурне ускладнення. Це стосується не лише особистих потреб споживачів, що виникають й розвиваються у процесі їх

життєдіяльності, а й підприємницьких потреб, під якими розуміють необхідність забезпечення діяльності суб'єкта господарювання продуктивними силами.

Беручи до уваги закордонний досвід, особливо країн «Великої сімки», можна зробити висновки про те, що економічне зростання, стабілізація суспільного життя та покращення загального рівня життя населення в Україні стануть можливим за рахунок реалізації політики «трьох і»: інновації, інвестиції та інтеграції. Прискорена інтеграція України у світове господарство потребує взаємоузгодження великої

кількості економічних явищ і процесів, невід'ємною частиною яких є розвиток інноваційної діяльності. Управління інноваційною діяльністю – це складний і багатофакторний процес, який у нашій країні ще не є ефективним. Створення ефективного механізму управління інноваційною діяльністю є однією з актуальних проблем сьогодення. Потреба в інноваціях визначається шляхом вивчення сильних і слабких сторін діяльності підприємства, протиріч і результатів її роботи, аналізу впливу зовнішніх факторів [1, с.10-11]. Ключовими проблемами, які виникають при впровадженні інновацій, можна виділити: відсутність досвіду впровадження розробок на підприємствах, не виправдано довга і складна процедура розгляду інноваційних проектів з метою надання їм пільг; відсутність ефективної системи фінансово-кредитної підтримки інноваційної діяльності з урахуванням і збереження спеціалізації підприємств; високий економічний ризик у зв'язку з значними витратами виробництва; відсутність необхідних кадрів для виконання плану інноваційних продуктів та технологій. Підґрунтям ефективного управління діяльністю підприємств є створення потужного механізму спонукального інноваційного поштовху, який має спонукати до постійного саморозвитку підприємства на інноваційній основі та внутрішньому потенціалі з акцентом на важливість людського фактора в цих процесах. Державне управління джерелами фінансування інноваційної діяльності має поєднувати стратегічну перспективу і поточні завдання і орієнтуватись на швидкоплинні зміни зовнішнього і внутрішнього середовища, що можливе при налагодженій замкнутій схемі управління [5, с.59].

Обсяги іноземних інвестицій не відповідають потребам і можливостям економіки України. Іноземні інвестори погано знають ринок капіталу України, а, крім того, їх відвертають такі реалії нашого життя, як недосконалість законодавства і часті зміни законів і постанов у галузі інвестиційної діяльності, існування тіньового сектору в економіці, корумпованість частини чиновництва [4, с.71]. Однією з причин, що перешкоджає залученню в економіку України інвестицій, є відсутність умов для формування сприятливого інвестиційного клімату. Позитивний інвестиційний клімат сприяє вирішенню соціальних проблем, забезпечує високий рівень зайнятості населення, дозволяє оновлювати виробництво, проводити модернізацію й нарощування основних фондів підприємств, впроваджувати новітні технології. В Україні існує ряд чинників, які негативно впливають на

формування сприятливого інвестиційного клімату: політико-правова нестабільність, зволікання з проведенням реформ, відсутність права приватної власності на землю, повільні темпи приватизації, фіскальна спрямованість податкової політики, невідповідність існуючої інфраструктури інвестиційної діяльності світовим вимогам, корупція і висока злочинність. Подолання цих негараздів можливе тільки тоді, коли буде розроблена національна стратегічна інвестиційна політика. Сприятливий інвестиційний клімат має забезпечити захист інвестора від інвестиційних ризиків. До того ж велике значення для формування економічної стратегії має розширення співробітництва з впливовими світовими фінансовими організаціями. Співробітництво з Міжнародним валютним фондом, Світовим банком (СБ) і Європейським банком реконструкції та розвитку, Європейським Союзом, з окремими країнами-донорами допомогло запровадити програми фінансової стабілізації і залучити в економіку країни пільгові кредити. Ще одним стратегічним напрямком слід вважати реформування податкової системи. Однією з найважливіших функцій держави слід вважати сприяння залученню вітчизняних та іноземних інвестицій до сфер наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності. Для стимулювання їх залучення необхідно забезпечити створення системи пільгових кредитів для реалізації інвестиційних проектів щодо розробки і впровадження високотехнологічного устаткування, розширення практики пільгового кредитування під заставу майна суб'єктів господарської діяльності тощо [4, с. 72-73].

Висновки: У сучасних реаліях одним із найважливіших факторів економічного зростання є активізація інноваційної діяльності підприємств. В Україні питома вага підприємств, що впроваджують інновації, протягом останнього 10-річчя залишається вкрай низькою. Розв'язання проблем економічної стабільності та забезпечення сталого розвитку підприємств викликають потребу в удосконаленні теоретичних засад формування механізму управління, інноваційною діяльністю, пошуку ефективних методів управління [2, с. 45].

За допомогою економічних методів активізації інвестиційної діяльності та ефективного використання всіх джерел фінансування, а також при належному державному регулюванні інвестиційного процесу і його відповідному ресурсно-будівельному забезпеченні наша держава матиме всі можливості в інвестиційній сфері, щоб забезпечити процеси економічного оновлення і зростання.

Література:

1. Володіна В. О. Інноваційні інтереси підприємства як невід'ємна складова постіндустріальної економіки // Формування ринкових відносин. - 2015. - №1. С. 8 – 13.
2. Пітухова О. М. Управління інноваційною діяльністю підприємства: стан, тенденції, теоретико-методологічне забезпечення // Формування ринкових відносин. – 2015. - №2. С. 42 – 45.
3. Іванчук О. Ф. Методика оцінки та аналізу фінансових інвестицій і показників ефективності інвестиційних проектів // Актуальні проблеми економіки. – 2015. - №1. С. 51 – 52.
4. А. В. Череп. Створення привабливого інвестиційного клімату як необхідна умова формування національної інвестиційної політики // Формування ринкових відносин. – 2015. - №3. С. 70 – 73.
5. Самофалов П. П. Державне управління джерелами фінансування інвестиційного розвитку акціонерних товариств в Україні // Формування ринкових відносин. – 2015. - №9. С. 58 – 63.

ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ ПОНЯТТЯ «ФІНАНСОВИЙ РИНОК»

Беспечний І.– ст. 4 курсу, гр. Фвн – 42

Науковий керівник – викладач Гончаренко А.І.

Вінницький навчально – науковий інститут економіки THEU

В сучасних умовах надання фінансовому ринку статусу рушійної сили соціально-економічного розвитку логічно призвело до змін не лише в його модифікаціях як механізму перерозподілу фінансових ресурсів, але й не залишило осторонь теоретичні підходи і погляди на природу та сутнісні характеристики фінансового ринку. Існуюча неоднозначність, а інколи й суперечливість у трактуванні фінансового ринку своїм корінням лежать, насамперед, у складності досліджуваного об'єкта, що при пізнанні його окремих аспектів викликає появу різних тлумачень, обумовлених необхідністю акцентувати увагу саме на тих чи інших аспектах. З одного боку, це призводить до розширення меж пізнання, здатних надати пояснення нововиявленим характеристикам і тенденціям. Однак, з іншого боку, пізнавальне поле вимагає зближення, зважаючи, що за розпорошеністю поглядів і підходів дослідників виникає загроза втрати глибинних ознак об'єктивної дійсності. Звідси необхідність узгодження існуючих підходів, оскільки кожен із них окремо не здатний відобразити усю складність такого системного явища як фінансовий ринок та пов'язаних із ним похідних явищ і понять.

В економічній літературі існують багато підходів до трактування фінансового ринку.

Фінансовий ринок це: 1) механізм, що забезпечує функціонування фінансового ринку; 2) складна система, що володіє відповідними системними властивостями, пов'язаність яких призводить до появи її інтегративних якостей; 3) ринок, на якому відбувається обмін капіталами і кредитними ресурсами із витікаючими з цього об'єктивними характеристиками та специфікою. Перша позиція, наголошуючи на функціональному призначенні фінансового ринку, набуває особливої ваги, оскільки саме функція визначає побудову системи та є основою будь-якої класифікації [1].

Особливий інтерес, на наш погляд, являють визначення, по-перше, пов'язані з відображенням відповідних відносин, адже останні відносяться до фундаментальних основ ринку, а, по-друге ті, що акцентують увагу на взаємозв'язках фінансового ринку з іншими сферами, ринками, системами, зважаючи лише на умовну самостійність його функціонування.

В узагальненому вигляді виокремлені визначення згруповані у табл. 1.

Таблиця 1

Групування окремих визначень фінансового ринку у площині відносин

Автор	Визначення
Ляшенко С. В. [2, с. 37]	сфера відносин між населенням, виробниками та державою щодо перерозподілу вільних грошових коштів на основі повної економічної самостійності, механізму саморегуляції ринкової економіки, внутрішньогалузевого та міжгалузевого переливу фінансових ресурсів.
Опарін В.М [3, с. 26].	сукупність обмінно-перерозподільних відносин, пов'язаних із процесами купівлі-продажу фінансових ресурсів, необхідних для здійснення виробничої та фінансової діяльності.
Коваленко Ю.М. [4, с. 82]	система економіко-правових відносин, що пов'язана з перерозподілом тимчасово вільних фінансових ресурсів між домогосподарствами, фінансовими і не фінансовими корпораціями/квазікорпораціями, НКО, а також державою на основі взаємодії попиту і пропозиції цих ресурсів.
Смагін В. Л. [5, с. 21].	підсистема економічних відносин купівлі-продажу фінансових активів, у якій формується попит і пропозиція, а також ціни на них з метою фінансового забезпечення національного виробництва.

Таким чином, найповніше глибинна сутність фінансового ринку може бути представлена як сукупність розподільних та перерозподільних відносин, що впливають на економічний розвиток через процеси інвестування. У практичному аспекті в процесі дослідження фінансового ринку можлива і необхідна конкретизація його визначень, формулювання у цих

межах мети функціонування, а також наповнення конкретними механізмами та інструментарієм. Водночас, постаючи обов'язковим етапом в алгоритмі дослідження фінансового ринку, вони жодним чином не змінюють глибинної сутності цього ринку, що відображає саме розподільчі і перерозподільні відносини, за умов створення фінансовим капіталом.

Література

1. Федосова В.М., Юрія С.І. Теорія фінансів: підручник / [П.І.Юхименко, В.М. Федосов, Л.Л.Лазебник та ін.] / за ред. проф. В.М.Федосова, С.І.Юрія; Центр учбової літератури. – К.: 2010. – 576 с.
2. Ляшенко С. В. Глобалізаційні процеси на фінансових ринках та оцінка їх впливу шляхом розрахунку VAR індексу Першої фондової торгівельної системи / С. В. Ляшенко // Економічний вісник Донбасу. – 2009. – № 2 (16). – С. 128 – 150.
3. Опарін В. М. Фінанси : навч. посіб. – К. : КНЕУ, 2002. – 240 с.
4. Коваленко Ю.М. Інституціоналізація фінансового сектору економіки: монографія / Ю. М. Коваленко. – Ірпінь, 2013. – 608 с.
5. Смагін В. Л. Формування та розвиток фінансового ринку в умовах трансформаційної економіки : монографія / В. Л. Смагін. – К. : КНЕУ, 2008. – 232 с.

НАПРЯМИ ПОДОЛАННЯ КОРУПЦІЙНИХ ЯВИЩ У КОНТРОЛЮЮЧИХ ОРГАНАХ В УКРАЇНІ

Ялоза О. – ст. 4 курсу, гр. Фвн-41

Науковий керівник – к.е.н., викладач Волошук Р. Є.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Одним з пріоритетних завдань діяльності Державної фіскальної служби України (далі – ДФС України) в умовах сьогодення є зниження рівня та подолання корупції в системі органів адміністрування податків. Для вирішення цієї проблеми необхідно реалізувати не тільки довгострокові стратегічні заходи, а й здійснювати термінові конкретні дії.

«Однією з найбільш вразливих сфер, корумпованість працівників якої є чи не найбільш збитковою для держави, є сфера оподаткування. Корупція в податкових органах спричиняє серйозні економічні наслідки, що мають деструктивний характер як для податкової служби, так і для держави в цілому», стверджувала О.М. Розума [1].

«Зловживання та корупція, які існували в минулі періоди, заважали як нормальному розвитку країни, так і безпосередньо процесу адміністрування податків. Для нас питання подолання корупції, яка існувала в службі в попередніх періодах, – одне з найгостріших та

пріоритетних. Це складний та комплексний процес і залучатися до нього має не тільки фіскальна служба, а й інші правоохоронні органи, законодавці та суспільство», наголосив Р. Насіров [2].

За 2015 рік було виявлено підрозділами ГУВБ ДФС у податковій сфері 294 кримінальних правопорушень, що на 79 порушень більше ніж у 2014 році, у податковій міліції за 2015 рік 51 кримінальних правопорушень, а у митній сфері 164 кримінальних правопорушень (рис.1).

Утворення нових антикорупційних інституцій зумовило останнім часом докорінні зміни національної системи запобігання та протидії корупції, що, у свою чергу, вимагає врахування цих обставин і в організації діяльності ДФС України, створення нових відомчих ефективних механізмів зниження рівня корупції, забезпечення умов для добросесної поведінки осіб, уповноважених на виконання функцій держави.

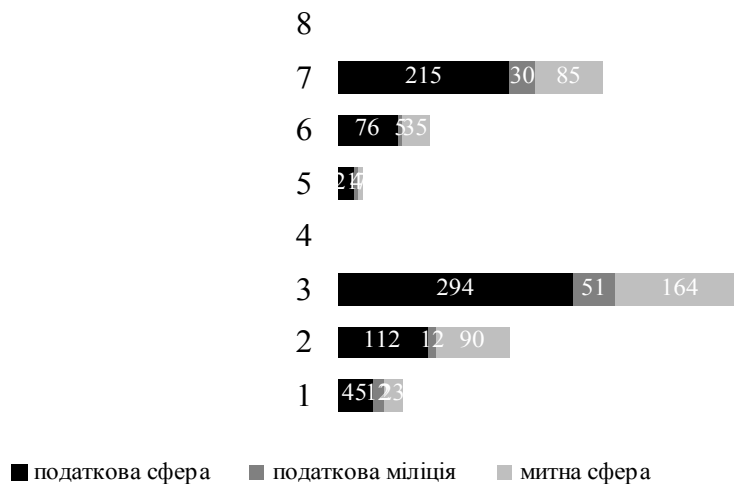

Рис. 1. Виявлення підрозділами ГУВБ ДФС кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності [3]

Основними антикорупційними заходами є [4]: проведення на постійній основі заняття з вивчення антикорупційного законодавства та доведення до відома підлеглих інформації про притягнення податківців до адміністративної або кримінальної відповідальності за скоєння корупційного правопорушення; проведення профілактичних бесід із підлеглими працівниками, під час яких слід попереджати їх про передбачену чинним законодавством України дисциплінарну, адміністративну та кримінальну відповідальність за допущені порушення; негайне інформування управління персоналу про випадки складання протоколів про корупційні правопорушення відносно підлеглих працівників, притягнення до адміністративної або кримінальної відповідальності, про виклики їх до органів прокуратури, внутрішніх справ та інших правоохоронних органів; в обов'язковому порядку вивчення морально-ділових якостей працівників, здійснення контролю та одержання інформації про

поведінку підлеглих як у службовий, так і в позаслужбовий час, виявлення та попередження корупційних ризиків у службовій діяльності; попередження керівників про персональну відповідальність за незаконні дії підлеглих; розглядання на виробничих нарадах питання щодо ефективності запобігання корупції, порушення трудової та службової дисципліни підлеглими; вжиття вичерпних заходів щодо недопущення будь-якої можливості виникнення конфлікту інтересів у підлеглих.

Підсумовуючи зазначене вище необхідно відмітити, що організаційно-правові заходи певною мірою забезпечили попередження та протидію корупції в органах ДФС. Разом з тим ця діяльність потребує подальшого вдосконалення, забезпечення комплексного поєднання профілактичних, попереджувальних та правових заходів, спрямованих як на безумовне дотримання норм чинного антикорупційного законодавства.

Література

1. Розум О. М. Історико-правовий аспект протидії корупції в податкових органах України / О. М. Розум // *Фінансове право*. – 2014. – № 3 (29). – С. 68–71.
2. Подолати корупцію в ДФС – одне з пріоритетних завдань [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/publish/article?art_id=248653502.
3. Річний звіт ДФСУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/data/material/000/166/229980/Presentation1.pdf>.
4. Клімова С. М. Запобігання корупції в органах Державної фіскальної служби України / С. М. Клімова, М. О. Книженко // *Теорія та практика державного управління*. - 2014. - Вип. 4. - С. 49-56.

УДК 336.221:352(477)

РЕФОРМУВАННЯ МІСЦЕВОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ. ДОСВІД ПОЛЬЩІ

Войтенко І. – ст. 3 курсу, гр. 3Ф1

Науковий керівник – викладач Українець Н. В.

Вінницький технічний коледж

Сьогодні міжнародне співробітництво України та Польщі в різних напрямках є об'єктивною закономірністю і необхідністю в умовах сучасних економічних інтеграційних процесів. Розвинена економічна система всерйоз цікавить багатьох західних інвесторів, що робить польську економіку значущою і важливою для всього європейського ринку.

За останні роки податкова система мала значні зміни, спрямовані на забезпечення більшої чіткості та відповідності системам оподаткування країн Європейського Союзу. В даний час Польща має 13 видів податків. На відміну від України, в Польщі на законодавчому рівні не закріплено єдиного переліку податків і зборів, що входять до податкової системи країни. Джерелами доходів місцевих бюджетів є: надходження з податків і власних ресурсів; надходження зі зборів: гербового, торгового, місцевого, курортного, експлуатаційного, збору з власників собак, установлених на основі окремих норм трансферти: загальні, спеціальні, пасивний (сплачується найбагатшими гмінами, де надходження від місцевих податків більше за 15% середнього в країні).

Визначено що частина податків місцевого значення має повністю залишатись в громаді, де вони збираються – тобто на рівні гміни, а частина податків має розщеплюватись по всіх трьох рівнях місцевого самоврядування гміна – повіт – воєводство. Але навіть ті податки, які мають розщеплюватись, не повинні перераховуватись в державний бюджет для подальшого розподілу, а мають одразу залишатись на рівні гміни і повністю управлятись рішеннями ради гміни. Тобто, повна децентралізація.

Окремі гміни в Польщі, отримавши можливість вільно управляти власними коштами та місцевими податками, зробили ставку на розвиток підприємництва та інвестицій на своїй території. Хочеться відзначити, що рада гміни має право в більшості випадків зменшувати або взагалі тимчасово відмінити оподаткування по місцевим податкам. Наприклад, у випадку податку на дохід з підприємницької діяльності фізичних осіб рада може прийняти про його зменшення або повну тимчасову відміну. Такі рішення досить часто приймаються, коли рада гміни хоче активізувати розвиток підприємництва на території всієї гміни, або на окремих ділянках.

Польська влада часто йде на поступки підприємцям, дозволяючи оптимізувати податки. В Україні ж нажалі нові фірми практично не з'являються.

Аналіз існуючої ситуації в Республіці Польща показує, що цей шлях був абсолютно вірним, а ефективність вирішення місцевих проблем та ефективність використання коштів на їх вирішення через децентралізацію фінансів суттєво зросли. Регіональний розвиток у Польщі набув матеріального та фінансового змісту, зокрема через те, що було чітко розподілено доходи кожного рівня управління. Тенденція до децентралізації багатьох сфер життєдіяльності є характерною особливістю сучасного світу. Цей об'єктивний процес, відбувається і в Україні. Однак він потребує цілеспрямованого впливу з боку держави з метою усунення небажаних наслідків і запобігання ризиків.

Тож ознайомившись з досвідом цієї зарубіжної країни, хочеться зробити наступні висновки, які можна використовувати в Україні:

- передусім держава має забезпечити фінансовими ресурсами органи місцевого самоврядування, яких вони за нинішніх умов не мають;
- необхідно розширити можливості місцевого самоврядування у сфері оподаткування, створити умови для забезпечення гнучкості й різноманітності місцевих локальних систем;
- розробити і запровадити систему фінансового вирівнювання, яка
- передбачатиме процедури погодження з місцевим самоврядуванням у справі перерозподілу фінансових ресурсів;
- розробити нову систему трансфертів.

Чим більшими є відрахування в місцевий бюджет, тим більше можливостей у місцевих органів влади. За таких умов зміцнюється соціально-економічний потенціал регіону, який зумовлює в подальшому зростання податкових надходжень в місцеві бюджети.

Отже, на основі вищевикладеного можемо зробити висновок, що встановлення децентралізованого місцевого самоврядування в Польщі є тим зарубіжним позитивним досвідом, який можна використати в Україні. Але проблеми економічного розвитку регіонів в Україні не мають аналогів у світовому процесі через відмінний від

інших суспільно-політичний та соціально-економічний фон. Тому шляхи їх вирішення не можуть бути запозиченими у чистому вигляді. Разом з тим доцільно враховувати світовий досвід і

наближувати його до наших реалій. Це дозволить в умовах економічної кризи успішно реалізувати місцеву політику, але на базі чіткої правової визначеності та потужної фінансової інфраструктури.

Література.

1. Мрочковська Б. Використання коштів бюджетів місцевого самоврядування Польщі//Світ фінансів. – 2016, №1-2
2. Офіційний сайт ДФСУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.sfs.gov.ua
3. Павлюк Т. Мифы и реалии Налогового Кодекса или Зачем нам упрощенная система налогообложения / Т. Павлюк.
4. Серск В. Перспективи податку на нерухоме майно в Україні / Вейн Серск П: Бюджетний і податковий огляд. - 2016. - Січень. - С. 71-79

УДК 336.221.262:336.14

АНАЛІЗ НАДХОДЖЕНЬ ДО БЮДЖЕТУ ВІННИЦЬКОЇ ОДПІ ЗА 2014-2015 РР.

Горчиця Д. – ст. 3 курсу, гр. 3Ф1
 Науковий керівник – викладач Українець Н. В.,
 Вінницький технічний коледж

Тему аналізу надходжень до бюджету Вінницької ОДПІ за 2014-2015 рр було обрано з огляду на те, що з 01.01.2015 року в дію вступило нове податкове законодавство. У ході цього, було проведено податкову реформу, а також змінено процес надходжень грошових коштів до бюджетів місцевих рівнів. Метою цієї роботи є аналіз динаміки надходжень до бюджету Вінницької ОДПІ за період 14-15 рр.

Відповідно до податкового Кодексу України, від 01.01.15 р., встановлено такі місцеві податки та збори: податок на майно (у розрізі якого є податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки; транспортний податок, плата за землю), єдиний податок, збір за місця за паркування, туристичний збір. Відповідно до проведених змін:

– скоротилась кількість груп платників єдиного податку – із 6 груп утворено 4;

– плата за землю перейшла до групи місцевих податків.

Розглянемо за графіком (рис.1) відображення цих та інших змін у вимірі грошових надходжень до бюджету. Надходження до зведеного бюджету Вінницької ОДПІ збільшились на 46%. Фактичні показники перевищують планові, що свідчить про якісний результат проведення податкових змін.

Розглянемо основні податки, що становлять значну частку в розрізі податкових надходжень до зведеного бюджету.

Розглянемо податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки (рис.2). За графіком видно, що надходження у порівнянні з 2014 р. значно збільшились. Це пов'язано з тим, що з 01.01.2015 р. відбулись зміни, а саме – базою оподаткування визначена, не лише житлова площа, яка є у власності суб'єкта, а загальна площа об'єкта оподаткування.

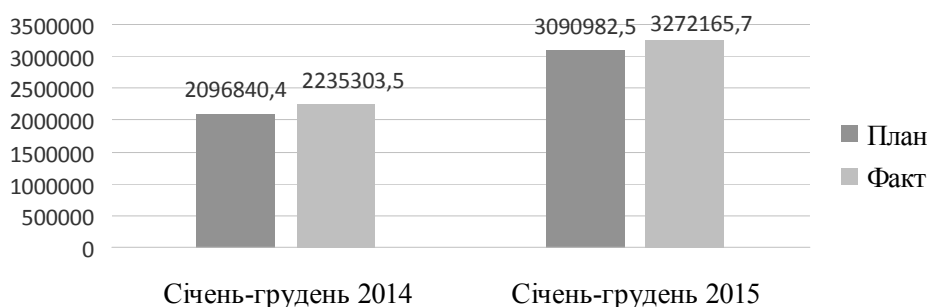

Рисунок 1. Надходження до Зведеного бюджету Вінницької ОДПІ за період 2014-2015 рр. (тис. грн.)

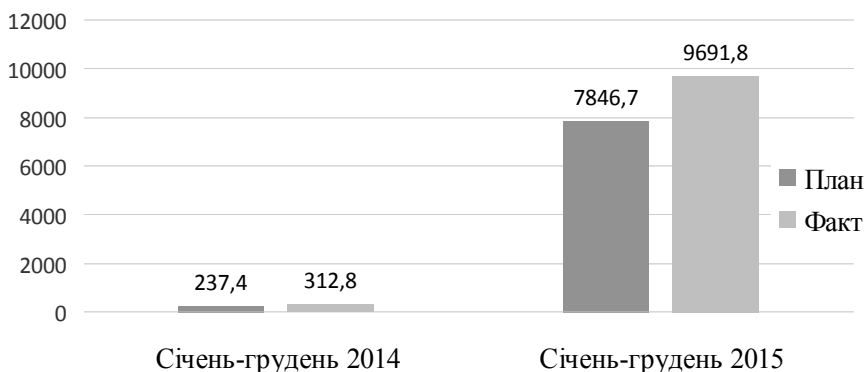

Рисунок 2. Надходження від податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки за період 2014-2015 рр. (тис. грн.)

Повернемось до надходжень до місцевого бюджету Вінницької ОДПІ за період 2014-2015 рр. Розглянемо графік надходжень за фактичними показниками (рис. 3).

Надходження збільшились на 15%, що свідчить про позитивну динаміку розвитку нашого регіону, а також про ефективність впроваджених реформ.

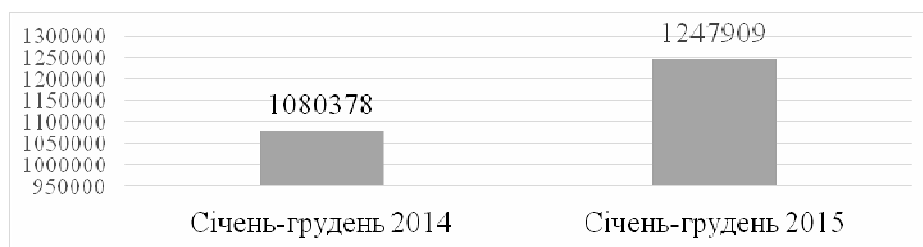

Рисунок 3. Надходження до місцевого бюджету Вінницької ОДПІ за період 2014-2015 рр. (тис.грн.)

Отже, зробимо висновок, що посадові органи влади приймають та впроваджують реформи у всіх галузях політичного, суспільного та податкового життя населення. З'ясувати позитивну чи негативну динаміку даних зрушень можна лише у розрізі періодів та сумами надходжень до бюджетів. Саме збільшення надходжень до бюджету країни чи області

й буде свідчити про ефективність впроваджених реформ та змін. У даній роботі наглядно висвітлено збільшення надходжень, як до зведеного бюджету, та і до бюджету Вінницької ОДПІ. По усіх розглянутих параметрах спостерігалось збільшення надходження коштів, що свідчить про якісний результат проведення податкових змін.

Література

1. Павлюк Т. Мифы и реалии Налогового Кодекса или Зачем нам упрощенная система налогообложения / Т. Павлюк. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу до статті :<http://podatki.org.ua/936>
2. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. [Електронний ресурс]. - Режим доступу :www.ukrstat.gov.ua.
3. Офіційний сайт Державної Фіскальної служби України. [Електронний ресурс]. -Режим доступу: www.sfs.gov.ua

УДК 338(075.8)

РОЗВИТОК ТА СТАНОВЛЕННЯ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА НА ВІННИЧЧИНІ

Григоренко О. – ст. 3 курсу, гр. 3Ф1
Науковий керівник-викладач Попова О.О.
Вінницький технічний коледж

Мале підприємництво є органічним структурним елементом ринкової економіки, її ведучим фактором, одним з найважливіших діючих факторів економічного розвитку суспільства, що спирається на ринкові методи господарювання. Саме мале підприємство здатне найоперативніше реагувати на кон'юнктуру ринку і таким чином надавати ринковій економіці необхідної гнучкості. Істотний внесок вносить мале підприємництво у формування конкурентного середовища, що для нашої високо монополізованої економіки має першорядне значення. Малі підприємства також менше впливають і на екологічне становище.

Доцільність створення малих підприємств зумовлена основними їхніми перевагами: низькі витрати на управління та раціональна організаційна структура; малі підприємства сприяють подальшому розвитку науки, технічному прогресу, є провідниками НТП, важливим джерелом інновацій; малі підприємства не потребують великого стартового капіталу, мають невисокі експлуатаційні витрати, тому швидко розпочинають виробництво, заповнюючи ринок товарами (дослугами), забезпечують додатковими доходами значну частину населення і створюють нові робочі місця тощо.

Стан розвитку підприємництва в області до 2014 року характеризувався щорічним збільшенням кількості малих підприємств, в тому числі

мікропідприємств, та зростанням їх частки в загальних основних економічних показниках області. Так, в 2013 році на 10 тис. осіб наявного населення Вінницької області приходилось 54 малих підприємств, що на 4 одиниці більше рівня минулого року. Кількість малих підприємств за 2013 рік в порівнянні з 2012 роком збільшилась на 7,7% та на 17,6% в порівнянні з 2011 роком, відповідно, зросла їх частка в загальній кількості підприємств – з 92,3% в 2011 році до 94,1% в 2013 році. Особливо швидкими темпами відбувається зростання кількості мікропідприємств – за 2013 рік їх кількість збільшилась на 10,4%, а частка в загальній кількості підприємств зросла на 2,8 в.п. На малих підприємствах в 2013 році було зайнято 54,4 тис. осіб, з яких більше третини зайнято на мікропідприємствах. За даними моніторингу у 2014 році започаткували діяльність 5867 новостворених суб'єктів господарювання, що на 7,0% менше порівняно з 2013 роком, із яких 1192 - юридичні особи (на 19,7% більше) та 4675 - фізичних осіб-підприємців (на 12,0% менше). При цьому, сума надходжень до бюджетів усіх рівнів від діяльності суб'єктів малого підприємництва у 2014 році становить 1078,6 млн.грн., або 25,3% від загальних обсягів надходжень, що на 20,4% більше ніж у 2013 році. Сума надходжень до місцевих бюджетів від діяльності суб'єктів малого підприємництва в

порівнянні з 2013 роком зросла на 16,6%, або на 101,8 млн.грн. і становить 715,2 млн.грн., а їх частка в загальній сумі надходжень до місцевих бюджетів складає 27,4%. Від суб'єктів малого підприємництва, які працювали за спрощеною системою оподаткування (єдиний податок), у 2014 році надходжень до бюджету майже на 40,8 млн.грн. більше, ніж у 2013 році, і вони складають 242,5 млн.грн., у 2012 році становили 147,1 тис.грн., що майже в 2,5 раза більше, ніж у 2011 році.

Програмою розвитку Вінниччини 2020 є створення сприятливих умов для динамічного розвитку малого бізнесу.

Отже, визначимо заходи, щодо розвитку малого підприємництва на Вінниччині є:

- підтримка розвитку фермерства та малого підприємництва в сільській місцевості;
- формування інфраструктури розвитку малого підприємництва, у тому числі створення мережі інформаційно-консультативних центрів для підприємців та фермерів в районах та містах обласного значення області;
- стимулювання інноваційної активності малого бізнесу;

– створення ефективної інституційної мережі фінансової інфраструктури розвитку малого бізнесу в регіоні;

– реалізація завдань і заходів регіональної програми розвитку малого підприємництва у Вінницькій області;

– спрощення системи кредитування для малих підприємств, сприяння розвитку ринку фінансових послуг;

– сприяння провадженню спільної підприємницької діяльності прикордонних регіонів у сфері малого бізнесу;

– професійна підготовка кадрів для малого підприємництва;

– збільшення кількості суб'єктів господарювання в сфері обслуговування та туризму в сільській місцевості;

Висновок. Важливе значення у діяльності малого підприємництва є фінансово-кредитна підтримка. Фінансове забезпечення розвитку малого підприємництва може здійснюватися за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, позабюджетних фондів, приватних вітчизняних та іноземних інвесторів.

Література

1. Стратегія збалансованого регіонального розвитку Вінницької області на період до 2020 року (нова редакція).
2. Офіційний сайт Вінницької обласної ради : <http://www.vinrada.gov.ua/main.htm>.
3. Мале підприємництво: суть та значення. http://osvita.ua/vnz/reports/econom_pidpr/21923/

УДК 336.11

ДОСЛІДЖЕННЯ НАВАНТАЖЕННЯ НА МІСЦЕВИЙ БЮДЖЕТ В РЕЗУЛЬТАТІ ПРОЦЕСУ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ

Панасюк О. – ст. 3 курсу, гр. 3Ф1

Науковий керівник – викладач Гринчук О.Д

Вінницький технічний коледж

На сучасному етапі розвитку України як демократичної правової держави важливу роль відіграє запровадження реформи з децентралізації влади, яка полягає в утвердженні демократичного управління, передачі владних повноважень територіальним органам, забезпеченні широкої участі громадян в управлінні справами держави й суспільства в цілому. Проблема децентралізації на сьогодні є досить актуальною та широко обговорюється в наукових колах, експертами та громадськістю.

Вивченню теоретичних і практичних питань децентралізації влади, розвитку місцевого самоврядування приділяють увагу В. Авер'янов, В. Бакуменко, О. Бориславська, М. Братковський, І. Грицяк, В. Гройсман, Б. Данилишин, А. Лелеченко, В. Мамонова, О. Скрипнюк, І. Цурканова та ін. Проте, не зважаючи на низку наукових досліджень, дане питання залишається досить актуальним та потребує досліджень.

Основні положення про децентралізацію викладено в таких документах:

1. Концепція реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади.
2. Закон України «Про співробітництво територіальних громад».

3. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розширення повноважень органів місцевого самоврядування та оптимізації надання адміністративних послуг» та в інших законодавчих актах та інших законодавчих актах.

Децентралізація — процес перерозподілу або диспергування функцій, повноважень, людей або речей від центрального управління.

У 2015 році здійснено перший етап фінансової децентралізації: прийнято зміни до Бюджетного та Податкового кодексів України щодо передачі органам місцевого самоврядування додаткових бюджетних повноважень і закріплення стабільних джерел доходів для їх реалізації.

Пріоритетами запроваджених змін визначено розширення прав органів місцевого самоврядування у прийнятті рішень та надання їм повної бюджетної самостійності щодо наповнення своїх бюджетів та здійснення видаткових повноважень. Одночасно передбачено збільшення джерел формування дохідної бази місцевих бюджетів за рахунок передачі окремих доходів з державного бюджету, запровадження нового виду податку – акцизного податку з кінцевих продажів, розширення бази оподаткування податком на нерухомість. Також запроваджено новий механізм

бюджетного регулювання – систему тотального збалансування усіх місцевих бюджетів замінено системою горизонтального вирівнювання податкоспроможності територій залежно від рівня надходжень на одного жителя. При цьому, вирівнювання здійснюється лише по одному податку – податку на доходи фізичних осіб, решта платежів залишаються в повному розпорядженні місцевих органів влади.

Аналіз виконання місцевих бюджетів за 2015 рік показав, що реалізація реформи міжбюджетних відносин, незважаючи на песимістичні настрої на стадії прийняття змін, дала позитивні результати. Приріст надходжень до загального фонду проти 2014 року склав 29,6 млрд. грн., або 42,1 відсотка, тоді як за експертною оцінкою фахівців Міністерства фінансів він прогнозувався в сумі 22,4 млрд. гривень. Як результат у 2015 році до загального фонду місцевих бюджетів надійшло 99,8 млрд. грн., що складає 116,0 відсотка до річних призначень, затверджених місцевими радами.

Також зазнала змін структура видатків місцевих бюджетів. Зросла частка видатків на виконання самоврядних повноважень, що свідчить про підвищення видаткової автономності місцевих бюджетів та ефективності використання бюджетних

коштів на місцевому рівні. Так, частка видатків на житлово-комунальне господарство збільшилась з 1,9 відсотка до 4,5 відсотка, або на 7,0 млрд. гривень. Зросла частка видатків на транспорт і дорожнє господарство з 1,4 відсотка у 2014 році до 2,3 відсотка у 2015 році, або на 2,9 млрд. гривень. Разом з цим, забезпечено відповідність фінансового ресурсу реальним потребам місцевих бюджетів у здійсненні видатків на делеговані державою повноваження.

Ще одним позитивним аспектом реформи міжбюджетних відносин є збільшення інвестиційних ресурсів місцевих бюджетів. Обсяг капітальних видатків за 2015 рік склав 32,2 млрд. грн. або 11,5 відсотка від обсягу видатків загального та спеціального фондів місцевих бюджетів. Це на 18,6 млрд. грн. або на 136,8 відсотка більше, ніж було у 2014 році. У 2015 році із Державного бюджету України до місцевих бюджетів було фактично надано трансфертів на загальну суму 174,0 млрд. грн., що на 43,4 млрд. грн., або на 33,2 відсотка більше ніж у 2014 році, у тому числі трансфертів із загального фонду – 173,2 млрд. грн., що на 56,4 млрд. грн., або на 48,3 відсотка більше порівняно з 2014 роком. Базова дотація з державного бюджету місцевим бюджетам перерахована в сумі 5,3 млрд. гривень.

Література

1. Про Стратегію сталого розвитку "Україна - 2020" [Електронний ресурс] : Указ Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>
2. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні [Електронний ресурс] : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. № 333-р – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>
3. Бориславська О., Заверуха І., Захарченко Е. та ін. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / [Бориславська О., Заверуха І., Захарченко Е. та ін.].

УДК 336.2

ВПЛИВ ДЕРЖАВНОГО БОРГУ НА ЕКОНОМІЧНУ БЕЗПЕКУ ДЕРЖАВИ

Ярова Н. – ст. 5 курсу, гр. ФУДвнмз-11

Науковий керівник – к.е.н., ст. викладач Мирончук В.М.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки THEU

У теперішній час майже неможливо знайти державу, яка була б спроможна обходитися без запозичень. Основними причинами залучення державою позик є нестача власних фінансових ресурсів, необхідних для виконання боргових зобов'язань, фінансування проектів, покриття дефіциту державного бюджету, необхідність збільшення валютних резервів для забезпечення стабільності національної грошової одиниці. За умови ефективного використання залучені ресурси можуть стати позитивним чинником економічного зростання. Проте в іншому випадку збільшення заборгованості може призвести до фінансової кризи, порушити макроекономічну стабільність, що становить загрозу економічній безпеці.

Згідно бюджетного кодексу України [1], державний борг - це загальна сума боргових зобов'язань держави з повернення отриманих та непогашених кредитів (позик) станом на звітну дату, що виникають внаслідок державного запозичення.

За структурою державний борг поділяється на внутрішній та зовнішній. Внутрішній державний

борг — це сукупність зобов'язань держави перед резидентами. Він формується в результаті випуску державних цінних паперів, отримання кредитів та виникнення інших боргових зобов'язань. Зовнішній державний борг – це заборгованість держави перед іноземними громадянами, фірмами, урядами та міжнародними фінансовими організаціями. [3, с.332]

Державний борг тісно пов'язаний з економічною безпекою, адже спричиняє виникнення не лише фінансових, але і соціально-економічних проблем. [2] Взаємозв'язок між державним боргом та економічною безпекою можна відслідкувати на рис.1.

Відповідно до Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України, затверджених наказом Міністерства економічного розвитку та торгівлі України у жовтні 2013 року, економічна безпека – це такий стан національної економіки, який дає змогу зберігати стійкість до внутрішніх та зовнішніх загроз і здатний задовольняти потреби особи, сім'ї, суспільства та держави [4].

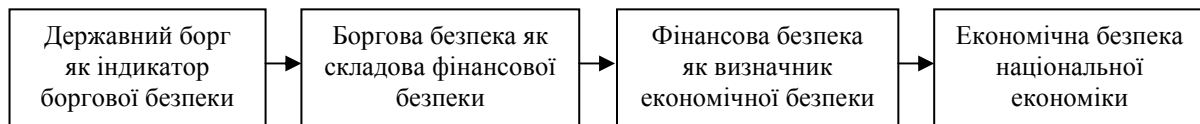

Рис. 1. Взаємозв'язок державного боргу та економічної безпеки

Особливо шкідливими для української економіки є неконтрольовані зовнішні запозичення. Адже, виплати по зовнішньому боргу означають регулярний переказ за кордон суттєвої частки національного доходу. Це мінімізує можливості розвитку підприємств — учасників економічної діяльності і негативно впливає на здійснення соціальних та інвестиційних програм, на темпи економічного розвитку, не залишає державі достатньо фінансових коштів для підтримки конкурентоспроможності виробництва, стимулювання притоку інвестицій [5, с.60]. Слід зазначити, що внутрішній борг має певні переваги над зовнішнім. Повернення внутрішнього боргу і виплати відсотків за ним не зменшують фінансового потенціалу держави, тоді як зовнішній борг має у своїй основі відплив капіталу з держави. Отже, розміри боргу та його структура впливають на міжнародний імідж держави, на оцінку її кредитоспроможності та інвестиційний рейтинг. Високі темпи зростання боргових зобов'язань неминуче зменшують довіру до уряду з боку інвесторів, а отже призводять до зростання відсоткових ставок як плати за ризик і подальшого

загострення бюджетних проблем, зростання видатків держави на обслуговування своїх зобов'язань, до необхідності скорочення видатків не пов'язаних із виплатою відсотків або ж необхідності нових запозичень. При високому борговому навантаженні підвищується залежність від кредиторів. Таким чином наслідками зростання боргу є втрата економічної незалежності, вилучення з фінансового ринку коштів, які б могли бути використані на розвиток реального сектору, зменшення конкурентоспроможності на внутрішніх і зовнішніх ринках, спад рівня життя населення. [6]

Вирішення проблеми зовнішньої заборгованості має важливе значення для України щодо підтримки макроекономічної стабільності та забезпечення економічного зростання в країні. Внаслідок високого рівня зовнішньої заборгованості в іноземній валюті Україна може бути вразливою до потрясінь, пов'язаних різким коливанням відсоткових ставок та обмінних курсів. Це підриває економічну безпеку держави та сприяє її залежності від зовнішніх фінансових запозичень.

Література

1. Бюджетний кодекс [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
2. Руда О. Л. Державний борг на сучасному етапі розвитку / О. Л. Руда // Економіка та держава. – 2015. - №3. – с.64-67
3. Юрій, С. І. Казначейська система [Текст] : підручник / С. І. Юрій, В. І. Стоян, М. Й. Мац. – Тернопіль : Карт-бланш, 2002. – 591 с.
4. Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України, затверджені Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України 29.10.2013 N 1277 [Електронний ресурс]. - Режим доступу <http://www.me.gov.ua>
5. Козелецький П. С. Проблеми зовнішнього державного боргу України, його обслуговування та регулювання / П. С. Козелецький, А. В. Кравченко // Економічний простір. - 2013. - № 71. - С. 56-65
6. Гуцуляк Т.І. Зростання державного боргу – загроза економічній безпеці України [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://libfor.com>

УДК 336.732(477.44)

ДІЯЛЬНІСТЬ КРЕДИТНИХ СПІЛОК У ВІННИЦЬКІЙ ОБЛАСТІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Бадунь А. – ст. 3 курсу, гр. 3ОД

Науковий керівник – викладач фінансових дисциплін Щегоцька Н.М.

Вінницький технічний коледжу

Постановка проблеми. В умовах скорочення інвестиційних потоків, що пов'язано з нестабільною економічною та політичною ситуацією, необхідно шукати нові шляхи для зростання інвестиційної активності України. Сучасний інвестиційний клімат в Україні не можна вважати сприятливим як для вітчизняних, так і для іноземних інвесторів. У зв'язку з цим заслуговує на увагу питання підвищення ролі небанківських кредитних установ у розвитку вітчизняної економіки.

Сьогодні в Україні склалася ситуація, за якої небанківські кредитні установи, ще не відіграють тієї позитивної ролі в економіці, якої від них можна було б очікувати, їх участь у фінансовому посередництві та підтримці розвитку малого та середнього бізнесу практично непомітна.

Мета даного дослідження полягає в розкритті особливостей функціонування кредитних компаній, визначення місця та ролі кредитних спілок у фінансовому секторі регіону та встановлення специфіки їх діяльності.

Завдання дослідження. Охарактеризувати діяльність кредитних спілок Вінницької області на прикладі кредитних спілок “Освіта”, “Партнер” та “Разом до успіху”, виявити основні переваги та недоліки присутності кредитних спілок на фінансовому ринку регіону та зробити загальний висновок щодо ситуації на ринку небанківських кредитних установ.

Виклад основного матеріалу

На фінансовому ринку України поряд з банками та іншими банківськими установами діють і

небанківські кредитні установи. Діяльність таких установ пов'язана з наданням кредитів шляхом залучення вільних грошових коштів одних суб'єктів і надання їх у позику іншим суб'єктам. Їх діяльність, як і діяльність банків, забезпечує створення кредитних засобів обігу, накопичення тимчасово вільних коштів суб'єктів господарювання та надання позик населенню, господарським установам та іншим суб'єктам. Тобто за своїм призначенням вони не відрізняються від банківських кредитних установ, і також виступають кредиторами на фінансовому ринку.

Кредитні спілки – нове явище фінансового сектору національної економіки України, оскільки початок їх створення пов'язаний з прийняттям таких законів:

– “Про фінансові послуги та державне регулювання ринку фінансових послуг” [1];

– “Про кредитні спілки” [2].

Закон “Про кредитні спілки” визначає, що кредитна спілка – це неприбуткова організація заснована фізичними особами, професійними спілками, їх об'єднаннями на кооперативних засадах з метою задоволення потреб її членів у взаємному кредитуванні та наданні фінансових послуг за рахунок об'єднаних грошових внесків членів кредитної спілки. Тобто, організація такого типу відноситься до кредитних установ, які мають право за рахунок залучених коштів надавати кредити на власний ризик.

Існують основні переваги та недоліки присутності кредитних спілок на фінансовому ринку регіону (Таблиця 1).

Отже, на сучасному етапі існування фінансового сектору регіону існують як недоліки, так і переваги в діяльності кредитних спілок.

Таблиця 1.

Переваги та недоліки присутності кредитних спілок

Переваги	Недоліки
1) джерело фінансової допомоги та підтримки підприємництва; 2) здатність адаптувати свою діяльність до великої кількості змін у законодавстві; 3) навчання фінансової грамотності населення.	1) недостатня досконалість чинного законодавства; 2) реалізація ризикової ринкової політики та сумнівних фінансових схем 3) порушення прав своїх членів, що сприяло негативному іміджу кредитних спілок.

Отже, на сучасному етапі існування фінансового сектору регіону існують як недоліки, так і переваги в діяльності кредитних спілок.

У Вінницькій області створено понад 10 кредитних спілок. 7 спілок Вінницької області входять до Асоціації кредитних спілок Вінницької області, яка є обласним відділом Всеукраїнської асоціації кредитних спілок (ВАКС).

Кредитні спілки Вінницької області надають такі послуги:

– прийом вступних та обов'язкових пайових та інших внесків від членів спілки;

– залучення внесків членів кредитних спілок на депозитні рахунки;

– надання кредитів за рахунок попередньо залучених коштів;

– надання кредитів іншим кредитним спілкам;

– оплата за дорученням своїх членів вартості товарів, робіт і послуг у межах наданого йому кредиту;

– виступають в якості поручителя виконання членом спілки зобов'язань перед третіми особами;

– виступають членами платіжних систем, зокрема здійснюють переказ коштів;

– у разі участі в об'єднаній кредитній спілці сплачують вступні, пайові та інші внески до об'єднаної кредитної спілки;

– проведення благодійної діяльності за рахунок коштів спеціально створених для цього фондів.

Ефективність діяльності кредитних спілок – це економічна категорія, яка комплексно характеризує результативність економічного потенціалу цих організацій [3].

Щоб запобігти банкрутству, яке зумовлене нестабільністю фінансового ринку, кредитна спілка повинна періодично розраховувати, відстежувати та планувати нормативи забезпечення фінансової стабільності.

Для визначення ефективності діяльності вибраних для дослідження кредитних спілок застосуємо такі показники та коефіцієнти (таблиця 2):

Таблиця 2.

Коефіцієнти	Формула розрахунку	Умовні позначки
Коефіцієнт забезпеченості власними коштами	$K = BK / A$	BK – сума власних коштів; A – оборотні активи спілки з вирахуванням збитків.
Коефіцієнт незалежності	$K = BK / BM$	BM – вартість майна.
Коефіцієнт залежності від зовнішніх позик	$K = 3 / BK$	3 – зобов'язання спілки.
Ліквідність кредитної спілки	$K = BA / ПЗ$	BA – високоліквідні активи; ПЗ – поточні зобов'язання.
Мультиплікатор капіталу	$MK = A / K$	A – сума активів спілки; K – сума капіталу.

Усі необхідні для розрахунку ефективності діяльності спілок дані зазначені у бухгалтерсько - облікових

документах, а саме: балансі, звітах про фінансові результати та руху грошових коштів за 2014 рік.

Таблиця 3.

Розрахунок коефіцієнтів ефективності роботи кредитних спілок

Коефіцієнти	Кредитна спілка			Норматив
	“Освіта”	“Партнер”	“Разом до успіху”	
Коефіцієнт забезпеченості	0,4	1,1	0,1	0,1 – 0,5
Коефіцієнт незалежності	0,2	0,9	0,09	>= 0,4
Коефіцієнт залежності	0,05	1,8	5	
Ліквідність	0	0,03	0,2	0,1 – 0,5
Мультиплікатор капіталу	0,85	0,84	5,4	

1. Кредитна спілка “Освіта” згідно з вищенаведеними коефіцієнтами та показниками є неліквідною фінансовою установою, яка має малу частку власних коштів у вартості майна. Наведені коефіцієнти та показники мають менший рівень порівняно з аналогічними показниками попередніх років.

2. Кредитна спілка “Партнер” аналогічно з попередньо наведеною спілкою теж є мало ліквідною організацією. Проте, дана спілка достатньо забезпечена власними коштами на відміну від кредитної спілки “Освіта” та має достатньо високий рівень незалежності власних коштів. Порівнюючи, рівень наведених таблиці показників, можна побачити їх зменшення порівняно з попередніми роками.

3. Кредитна спілка “Разом до успіху” на відміну від двох попередніх спілок є середньоліквідною фінансовою організацією, тобто дана установа спроможна сплачувати у визначений термін свої зобов'язання. Однак, ця кредитна спілка має і проблеми:

низький рівень власних коштів у вартості майна та недостатній рівень забезпеченості власними коштами.

Висновки. Отже, діяльність кредитних спілок має відігравати вагомий роль у функціонуванні ринку фінансових послуг регіону. Вони, здійснюючи операції з інвестування і залучення коштів зменшують для учасників ринку витрати і відповідні ризики від проведення операцій з фінансовими активами.

Існують основні переваги та недоліки присутності кредитних спілок на фінансовому ринку регіону. Кредитні спілки перебувають на початковому етапі свого розвитку, тому населення поки що не довіряє кредитним спілкам.

Ефективність діяльності кредитних спілок як у Візницькій області, так і в Україні загалом, у 2014 році зменшилась, що пов'язано, головним чином, з фінансовою нестабільністю, яка охопила економіку України внаслідок політичної та соціальної нестабільності, яка настигла в кінці 2013 року і триває по сьогодні.

Література

1. Закон України “Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг” від 15.01.2015 № 123-VIII (остання редакція від 01.01.2016);
2. Закон України «Про кредитні спілки» від 29.11.2015 № 835-VIII (остання редакція від 01.01.2016).
3. Офіційний сайт кредитної спілки “Освіта”. – Режим доступу: <http://ksosvita.naksu.org>
4. Офіційний сайт кредитної спілки “Партнер”. – Режим доступу: <http://partner.vaks.org.ua>
5. Офіційний сайт кредитної спілки “Разом до успіху”. – Режим доступу: <http://rdu.vaks.org.ua>

УДК 336.226.2

ПОДАТОК НА МАЙНО: СУЧАСНИЙ СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

Яцишена Я. – ст. 3 курсу, гр. ЗОД

Науковий керівник – викладач економічних дисциплін Щегоцька Н.М.

Вінницький технічний коледж

Анотація. Важливою складовою податкової системи України є система майнового оподаткування, яка на даний час не відрізняється цілісністю та системністю. Для забезпечення фіскальної ефективності майнового оподаткування дедалі актуальнішим стає для України прозоре та доступне оподаткування нерухомості. В роботі розглянуті теоретичні та практичні аспекти оподаткування нерухомості в Україні в історичній ретроспективі та в контексті зарубіжного досвіду. Здійснена оцінка фіскальної ефективності податку на нерухоме майно в Вінниці. Розглянуті проблеми його впровадження, та окреслені можливі наслідки його застосування.

Ключові слова: податкова система, податок на майно, місцеві бюджети.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам майнового оподаткування в Україні та дослідженням світового досвіду приділена увага в працях таких вітчизняних вчених та фахівців, як: Воронова Л.К., Воротіна Н.В., Жданов О.О., Козирін О.М., Кучерявенко М.П., Ігнатко В., Пацурківський П.С., Попадюк Н., Тихонов Ю.О., Шкрабтак О. та ін.

Метою нашого дослідження є аналіз стану майнового оподаткування в Україні та, безпосередньо, в м. Вінниці на сучасному етапі,

визначення основних проблем та перешкод на шляху до його вдосконалення.

Відповідно до поставленої мети завданням роботи є: аналіз рішень місцевих бюджетів України та визначення основних змін в оподаткуванні майна в 2016 році та розгляд досвіду інших країн світу з питань оподаткування майна з метою окреслення напрямків реформування податкового законодавства з цього питання.

Виклад основного матеріалу Для багатьох країн оподаткування майна — це, передусім, спосіб боротьби з «гінзовими» доходами. Здавалося б, одне з найболючіших питань і для України. Оподаткування нежитлової нерухомості введено в Україні з 1 січня 2015 року, місцевим органам влади делеговані повноваження щодо встановлення ставки податку. Це зроблено для того, аби місцеві бюджети мали додаткове джерело наповнення, адже з нового року деякі податки переведені до розряду централізованих. Зокрема, з доходів місцевих бюджетів вийшов бюджетоформуючий податок на доходи фізичних осіб. Тепер одна його частина перераховуватиметься до Держаного, інша — до обласного чи районного бюджетів. Податок на нерухоме майно разом із сплатою за землю покликані забезпечити значні додаткові надходження до місцевих бюджетів.

Враховуючи, що: місту на фінансування передано дев'ять професійно-технічних закладів без передачі фінансового ресурсу (а це майже 105 млн. грн.); не вирішеним залишається питання надання пільг з послуг зв'язку та пільговий проїзд окремих категорій громадян (це більше 100 млн. грн.), прийнято рішення частково підвищити ставки податку на нерухоме майно в м. Вінниця. Тобто, на сьогодні максимальна ставка податку в місті 2% при граничній ставці 3% від МЗП.

Варто відзначити наявність різних підходів до встановлення ставок податку але відзначимо також, що м. Вінниця є одним із міст в котрих встановлено найвищу ставку на нерухоме майно в країні.

У переважній більшості обласних центрів розмір пільги встановлено на рівні, визначеному у пп.266.4.1 ПКУ. Однак, в окремих Положеннях, розмішених на офіційних сайтах місцевих рад (Дніпропетровськ, Запоріжжя, Кіровоград, Миколаїв, Одеса, Рівне, Чернігів), розмір пільги перевищує визначений у ПКУ рівень.

Загалом у Вінниці 108 667 квартир, з яких 75 626 мають площу до 60 м². Це означає, що 75% мешканців багатоквартирних будинків взагалі не підпадають під категорії громадян, на які розповсюджується цей податок. Схожа ситуація і з житловими будинками. З 22 465 індивідуальних житлових будинків, які розташовані на території міста, перевищення понад 120 м² мають лише 7 382 садиби. Відповідно, як і у випадку висотних будинків, лише третина власників приватних домоволодінь потрапляють під категорію платників податку на майно.

Власники квартир площею більше 300 квадратних метрів і будинків більше 500 квадратних метрів у 2016-му мають сплатити 25 тисяч за кожен об'єкт із такою площею.

Пільги із сплати податку на нерухомість для фізичних осіб не надаються на об'єкти оподаткування:

1. Що використовуються їх власниками з метою одержання доходів (здаються в оренду, лізинг, використовуються у підприємницькій діяльності);

2. Якщо площа такого об'єкта (об'єктів) буде більше, ніж п'ятикратний розмір неоподаткованої площі, яку затвердять місцеві ради.

Ставки на комерційну нерухомість у Вінниці є диференційованими, і їх встановлено відповідно до розташування об'єктів підприємницької діяльності. У 2016 році вони становитимуть від 0,25 до 1,5 % від мінімальної заробітної плати (у цьому році — половину від ставок, встановлених на наступний рік).

Аналізуючи надходження до місцевих бюджетів за даними ОДПП відмітимо суттєве збільшення надходжень за останні 2 роки (таблиця 1).

Таблиця 1.

Аналіз надходжень з податку на майно за даними Вінницької ОДПП

Податки та збори	Вінницька ОДПП						
	Факт (скор.)	План	Факт	Відхилення від плану	% вик. плану	Відхилення від минулого року	Темп росту до факту минулого року, %
	січень - грудень 2014р.	січень - грудень 2015р.	січень - грудень 2015р.				
Податок на нерухоме майно (1801)	312,8	7 846,7	9 691,8	1 845,1	123,5	9 379,0	3098,6%

Отже, незважаючи на позитивну динаміку надходжень до місцевого бюджету, залишається ряд невирішених питань:

1. Пільгами користуються фізичні особи, що здають в оренду житло.

2. Залишилось багато неприватизованих об'єктів нерухомості.

3. Немає диференційованих розмірів для юридичних осіб, котрі займаються різними видами діяльності (виробництво та торгівля).

4. Неєфективне використання об'єктів комерційної нерухомості.

Аналізуючи сплату податків до місцевих бюджетів, ми звернули увагу на те, що з 2015 року

ВТК також сплачує податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки та плату за землю. Виходячи з цього ми пропонуємо ряд змін, що дозволять зменшити податкове навантаження на доходи навчального закладу.

Таким чином, ми пропонуємо:

– розробити схему зонування по сплаті цього податку на майно за житлові об'єкти нерухомості, на зразок комерційної;

– передбачити особливо гнучку систему диференційованих розмірів з огляду на великі виробничі площі;

– ефективно використовувати комунальну нерухомість, а в особливо земельні ділянки та приміщення коледжу.

Література

1. Вісник податкової служби України. Офіційне видання державної податкової адміністрації України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.visnuk.com.ua>
2. Державна податкова адміністрація України. Офіційний сайт. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.sta.gov.ua>
3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. N 2755-VI зі змінами та доповненнями – Режим доступу : www.sfs.gov.ua/nk.
4. Офіційні сайти місцевих рад України

УДК 336.5: 336. 142

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИДАТКІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ

Ксенченко Л.Ю. - ст. 3 курсу, гр. Фвн-31

Науковий керівник – к. е. н., доцент Погрішук Г.Б.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Бюджет як інструмент регулювання соціально економічних процесів через функцію управління його видатковою частиною впливає на кількісні та якісні показники суспільного життя. Структура видатків за своїм змістом і економічною суттю повинна повністю відповідати стану розвитку соціально економічних відносин країни і бути спрямованою на перспективу. Якщо ця умова не задовольняється, економіка країни, її соціальний розвиток приречені на виживання.

У Бюджетному кодексі України дано визначення поняття видатків бюджету. Це кошти, направлені на здійснення програм і заходів, передбачених відповідним бюджетом, за винятком коштів на погашення основної частини боргу та повернення сум, надміру переплачених до бюджету. Витрати бюджету – це видатки бюджету і кошти на погашення основної суми боргу, розміщення бюджетних коштів на депозитах, придбання цінних паперів.

З державного бюджету здійснюються видатки на державне управління – законодавчу, виконавчу, судову владу, міжнародну діяльність, фундаментальні та прикладні дослідження, національну оборону, правоохоронну діяльність і безпеку держави, державні інвестиційні проекти, програми тощо. Видатки на освіту, охорону здоров'я, соціальний захист, культуру та мистецтво, житлово комунальне господарство розмежовуються між державним і місцевими бюджетами.

На нашу думку, ефективність як економічну категорію слід розглядати і відповідно досліджувати: окремо в розрізі кожного економічного напрямку і комплексно – оцінюючи вплив результатів чи всіх здобутих ефектів на соціально-економічний розвиток і поліпшення умов життя населення. У системному, або комплексному, розумінні цей термін включає в себе ті досягнення, що є в економіці, соціальній сфері, політиці тощо. При оцінках загальної ефективності державного сектору економіки мова завжди повинна

йти про соціально економічну ефективність, яка формується як вартісна оцінка соціальних ефектів та економічної ефективності в цілому, а також у розрізі бюджетної та фінансової складових [1].

У питаннях використання бюджетних коштів термін “ефективність” має ключове значення, оскільки дає можливість оцінити комплекс застосованих або проведених суспільно необхідних робіт, наданих послуг, закуплених товарів. Ефективність в її загальному соціально економічному розумінні дозволяє вартісно оцінити досягнуті результати і ефект. Отже, економічна ефективність – це передусім отримання максимуму можливих благ від витрачених ресурсів.

Неефективність видатків є однією з причин додаткового навантаження на державний бюджет та зростання внутрішніх і зовнішніх боргових зобов'язань країни. Теоретично кожне суспільство прагне використовувати свої ресурси максимально ефективно, проте на практиці досягти цього досить складно. Сучасні реалії соціально економічного розвитку держави вимагають від кожного учасника бюджетного процесу усвідомлення важливості зосередження його інтелектуальних зусиль та обмежених бюджетних ресурсів на підвищенні рівня продуктивності використання бюджетних коштів на пріоритетних напрямках розвитку країни, регіону, галузі. За висловлюванням Г. Саймона, у широкому розумінні “діяти ефективно” – означає використовувати найкоротший спосіб і “найдешевші” засоби для досягнення бажаних цілей [2].

Поряд із дослідженням термінологічного апарату, важливим моментом вивчення ефективності видатків бюджету є розкриття критеріїв її оцінювання. Зауважимо, що критерії оцінки ефективності бюджетних видатків дають відповідь на запитання про те, в якому напрямку необхідно рухатися розпоряднику коштів для

забезпечення високої ефективності використання державних коштів і досягнення конкретної мети.

Вдосконалення системи бюджетних видатків є об'єктивно необхідною умовою та підґрунтям для реалізації в країні комплексу економічних реформ, спрямованих на підвищення ефективності використання бюджетних коштів та досягнення кращої результативності державних видатків.

Отже, складність оцінювання ефективності бюджетних видатків обумовлюється складністю монетизації та формалізації результатів виконання бюджетних програм. Значна частина бюджетних програм передбачає отримання результатів, які складно піддаються вимірюванню, а тобто їхнє оцінювання вимагає розробки відповідного методологічного забезпечення.

Література :

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 №2456 VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2456_17.
2. Легкоступ, І. І. Особливості формування державного бюджету України та шляхи зміцнення їх доходної бази / І. І. Легкоступ // Формування ринкових відносин в Україні. - 2013. - №3. - С. 165-170.
3. Пасічник Ю. В. Бюджетний потенціал економічного зростання в Україні: монографія / Ю. В. Пасічник. – Донецьк: ТОВ «Юго-ВостокЛТД», 2012. – 642 с.

УДК 336.14

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ВИДАТКІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ ТА ШЛЯХИ ЇХ УДОСКОНАЛЕННЯ

Мушенко Р. – ст. 5 курсу, ФУДмвн-51

Науковий керівник – к.е.н., доцент Клівіденко Л.М.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

В сучасних умовах ринкових реформуваль в Україні виникає потреба у забезпеченні ефективного механізму реалізації розподілу бюджетних ресурсів шляхом упровадження дієвих важелів запобігання кризовим явищам та посилення стійкості національної економіки. Необхідність вдосконалення і перебудови базових економічних механізмів, а саме потреба у переосмисленні традиційно сформованих підходів до визначення цілей, завдань, принципів і механізму реалізації розподілу бюджетних видатків та детальному вивченні їх економічної сутності. Отже, важливим інструментом впливу на економічні та соціальні процеси в державі є державні видатки які мають стати основою соціально-економічного розвитку країни.

Водночас у сучасній вітчизняній фінансовій науці небагато фундаментальних наукових досліджень, присвячених теоретичним засадам реалізації державної політики щодо ефективності бюджетних видатків та їх пріоритетів в умовах ринкових змін, які відбуваються в Україні, тому дане питання є актуальним нині.

Видатки державного бюджету – це витрати держави на загальнодержавному рівні, які необхідні для виконання державою її функцій і виражають економічні відносини, на основі котрих здійснюється використання централізованих коштів за напрямками, визначеними законом [1].

Щоб здійснювати свої функції, державі потрібні фінансові ресурси. Для цього вона акумулює, а далі перерозподіляє значну частину вартості валового національного продукту в грошовій формі. Державні видатки в усіх розвинутих країнах швидко збільшуються, перевищуючи темпи зростання національного продукту. Цей процес, зумовлений розширенням і ускладненням державних функцій, свідчить про те, що значна частина національного продукту примусово вилучається і перерозподіляється

державою, що місце державних видатків у сукупному споживанні стає дедалі вагомішим. При цьому чим більші масштаби перерозподілу сукупної вартості, тим сильніший вплив держави на виробництво і обмін національного продукту [2].

Слід розрізнити поняття «видатки як фінансова категорія» та «видатки як економічна», які є складовими категоріально-понятійного апарату фінансової науки. Як фінансова категорія видатки бюджету відображають економічні відносини між державою, юридичними та фізичними особами з приводу використання коштів державного централізованого фонду для виконання функцій держави на всіх рівнях адміністративного управління. Викладене вище, є найбільш поширеним трактуванням видатків бюджету в економічній літературі [2]. Державні видатки, як економічна категорія, є грошовими відносинами з приводу розподілу та використання централізованих та децентралізованих фондів грошових ресурсів держави з метою фінансування загальнодержавних потреб соціально-економічного розвитку.

Відповідно до термінології Бюджетного кодексу України [3], під видатками державного бюджету слід розуміти кошти, що спрямовуються на здійснення програм та заходів, передбачених законом про державний бюджет на відповідний бюджетний період, за винятком коштів на погашення основної суми боргу та повернення надміру сплачених до бюджету сум.

До проблем системи державних видатків України сьогодні належать наступні: надмірна фіскальна орієнтація податкової системи; неефективна політика витрачання бюджетних коштів; високий рівень корупції у сфері державних закупівель; відсутність ефективної системи контролю за витрачанням бюджетних коштів.

Названі проблеми функціонування державних видатків України є досить значними й їх подолання

потребує комплексного підходу. Як показує досвід, розширення сфери реформ призводить до зниження їх результативності. Виходячи з цього, у середньостроковій перспективі доцільною є концентрація ресурсів і уваги на подоланні низки найбільш важливих проблем і досягненні обмеженого переліку цілей. На наш погляд, головними пріоритетами мають стати наступні: подальше впровадження елементів ринкової моделі управління державними видатками; перехід до середньострокового бюджетного планування; раціоналізація та упорядкування системи соціальних видатків, перехід від щорічного звітування про виконання державного бюджету до щорічного звітування про ефективність управління ресурсами системи державних видатків..

Доцільно зробити висновок, що комплексне реформування сфери видатків державного бюджету має забезпечити послідовне впровадження стратегічного планування на рівні головних розпорядників бюджетних коштів, посилення взаємозв'язку такого планування із бюджетним плануванням, розвиток середньострокового бюджетного прогнозування та програмно-цільового методу з одночасним узгодженням цих складових між собою.

Отже, удосконалення системи бюджетних видатків є об'єктивно необхідною умовою та підґрунтям реалізації комплексу економічних реформ в країні. При цьому структура видатків має віддзеркалювати стратегію трансформації економічних відносин і базуватися на оцінці впливу державних рішень на майбутній розвиток країни.

Література

1. Бюджетна система: навч. посіб. / Н. Д. Чала, Л. В. Лазоренко. – К.: Знання, 2010. – 223 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uchebnikonline.ru>
2. Федосов В. М. Бюджетна система: навч. посіб. / за ред. Федосова В. М., Юрія С.І. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 871 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pidruchniki.ws>
3. Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 р. зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17/page>

УДК 336.02(477)

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ: СУТНІСТЬ ТА ШЛЯХИ ЗМІЦНЕННЯ

Сегеда А.-ст. 2 курсу, гр. Фвн-21

Науковий керівник – к.е.н., доцент Погрішук Г.Б.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Нині без забезпечення фінансової безпеки держави на всіх рівнях управління неможливо вирішити економічні проблеми, що стоять перед країною, регіоном та підприємством. Це завдання набуває особливої пріоритетності в умовах нестабільності та фінансової кризи, а також складної воєнно-політичної ситуації, в якій опинилася наша держава. На даний момент фінансові можливості держави, які залежать від обсягу фінансових ресурсів, залишаються досить лімітованими. Обмеженість та недостатність фінансових ресурсів призводять до збільшення державного зовнішнього та внутрішнього боргу, зростання інфляційних процесів, розвитку тіньового сектору економіки. Отже, пошук шляхів зміцнення фінансової безпеки держави набуває особливої актуальності.

Фінансова безпека є досить широким і неоднозначним поняттям, яке викликає дещо різні підходи вчених до його трактування. Відповідно до позиції Н. Кравчук виділено три основні аспекти тлумачення поняття фінансова безпека держави, а саме [Зс. 26]: – з позицій ресурсно-функціонального підходу фінансова безпека – це захищеність фінансових інтересів суб'єктів господарювання на усіх рівнях фінансових відносин; забезпеченість домашніх господарств, підприємств, організацій і установ, регіонів, галузей, секторів економіки, держави фінансовими ресурсами, достатніми для задоволення їх потреб і виконання існуючих зобов'язань; з точки зору статистики фінансова безпека – це такий стан фінансової, грошово-кредитної, валютної, банківської,

бюджетної, податкової, інвестиційної, митно-тарифної і фондової систем, які характеризуються збалансованістю, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх негативних впливів, здатністю попередити зовнішню фінансову експансію, забезпечити ефективне функціонування національної економічної системи і економічне зростання; у контексті нормативно-правового регламентування фінансова безпека передбачає створення таких умов функціонування фінансової системи, при яких, по-перше, фактично виключена можливість спрямовувати фінансові потоки в незакріплені законодавчими нормативними актами сфери їх використання і, по-друге, до мінімуму знижена можливість зловживання фінансовими ресурсами.

Теоретичне обґрунтування сутності фінансової безпеки відображено у працях О. Барановського, який вважає, що фінансова безпека – це важлива складова частина економічної безпеки держави, що базується на незалежності, ефективності і конкурентоспроможності фінансово-кредитної сфери України, яка відображається через систему критеріїв і показників її стану, що характеризують збалансованість фінансів, достатню ліквідність активів і наявність необхідних грошових і золотовалютних резервів, ступінь захищеності фінансових інтересів на усіх рівнях фінансових відносин, стан фінансових потоків в економіці, що характеризується збалансованістю і наявністю апробованих механізмів регулювання і саморегулювання [1].

Основними щодо зміцнення фінансової безпеки України є: реформування бюджетної системи;

удосконалення монетарної політики; удосконалення валютної політики; регулювання фондового ринку; регулювання корпоративних відносин; регулювання страхового ринку [4].

На думку, Вашай Ю підвищення рівня фінансової безпеки є заходи можливі за рахунок поліпшення валютної та грошово-кредитної політики, зміцнення безпеки страхового та фондового ринків [2].

Найбільш пріоритетними заходами щодо зміцнення фінансової безпеки України на нашу думку мають бути:

1. комплексний підхід до реформування бюджетного процесу на державному, місцевому рівнях та рівні міжбюджетних відносин

2. розробка поетапної стратегії скорочення бюджетного дефіциту за рахунок нарощення власного доходного потенціалу

3. забезпечення потреб економічного зростання країни шляхом розробки та впровадження виваженої грошово-кредитної політики, стабілізації рівня національної грошової одиниці

4. створення сприятливих умов та правил функціонування та розвитку ринку цінних паперів

5. чітке визначення прав і обов'язків інвесторів шляхом розробки ефективної системи державного регулювання ринків капіталу, посилення контролю за дотримання вимог законодавства, запобігання шахрайства.

Літератури

1. Барановський О.І. (2004) Фінансова безпека в Україні - методологія оцінки та механізми забезпечення, НАН України/ [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.gbv.de/dms/zbw/505608650.pdf>

2. Вашай Ю.В. Шляхи підвищення рівня фінансової безпеки України на сучасному етапі / Ю.В.Вашай // Галицький економічний вісник. – 2012. – №6(39). – С.137-144.

3. Кравчук Н.Я. Фінансова безпека: Навчально-методичний посібник / Н.Я. Кравчук, О.Я. Колісник, О.Ю. Мелих – Тернопіль: Вектор, 2010. – 277 с.

4. Луцик-Дубова Т.О. Основні пріоритети зміцнення фінансової безпеки України / Т.О. Луцик-Дубова // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. – 2012. – вип. 22, ч.ІІ – С. 1-6.

УДК 336.71.02

ФІНАНSOVA БЕЗПЕКА БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Семененко М.В.- ст. 2-го курсу, гр.. Фвн-21

Науковий керівник – к.е.н., доцент Погрішук Г.Б.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки THEU

Фінансова безпека, яка безумовно є важливою складовою економічної безпеки, поряд із технічною, правовою, інформаційною, соціально-психологічною, організаційною безпекою, є основним підґрунтям забезпечення економічної безпеки. Фінансова безпека полягає в забезпеченні основних функцій банку достатньої кількістю коштів для досягнення стійкого стану, а також у накопиченні достатнього потенціалу як для протидії майбутнім загрозам, так і для подальшого ефективного розвитку банку.

Розробці теоретичних і організаційно-методичних підходів до забезпечення фінансової безпеки банківських установ присвячені наукові праці таких учених: О. Барановський, М. Зубок, С. Побережний, О. Пластун, Т. Болгар, І. Белоусова, О. Кириченко, С. Мелесик, А. Іволга, В. Онищенко, С. Онищенко, В. Мирошниченко та інші. При цьому О. Барановський, М. Зубок, С. Побережний, О. Пластун та інші.

На сьогодні в банках України склалася певна система безпеки їх діяльності, яку можна розглядати як стан стійкої життєдіяльності, за якої забезпечується реалізація основних інтересів, пріоритетних цілей, захист від зовнішніх і внутрішніх негативних факторів незалежно від умов їх функціонування. Основним критерієм ефективності безпеки банківської діяльності є стабільність фінансового та економічного становища банку. Метою безпеки банківської діяльності є усунення можливостей завдання банку збитків або упущення ним вигоди,

забезпечення його ефективної діяльності та якісної реалізації операцій і угод [6].

Теоретичний аналіз поняття «фінансова безпека банку» виявив, що більшість авторів визначають його як стан банківської установи, що характеризується збалансованістю системи фінансових показників та стійкістю до впливу зовнішніх і внутрішніх загроз, здатністю досягти поставлених цілей і генерувати достатній обсяг фінансових ресурсів для забезпечення стійкого розвитку [5;7;9;10]. Деякі автори, зокрема В. Вовк [7] та С. Побережний [9], акцентують увагу на тісному взаємозв'язку фінансової безпеки та фінансової стійкості банку, що забезпечується потенціалом як кількісного, так і якісного зростання. Таким чином, фінансову безпеку пов'язують не лише із забезпеченням стійкості поточного стану банку, а й його подальшим розвитком, забезпеченням досягнення цілей, повного рівня результативності та конкурентоспроможності.

Варто зазначити, що фінансова безпека банку визначається стабільністю і стійкістю фінансового стану банку, ступенем ефективності фінансово-економічної діяльності, рівнем контролю за зовнішніми та внутрішніми ризиками, рівнем достатності капіталу та ступенем захищеності інтересів акціонерів [1;2;4; 6].

Процес забезпечення фінансової безпеки банку вимагає здійснення інформаційно-аналітичної роботи, результати якої є необхідною умовою для

моніторингу, оцінювання рівня та аналізу факторів, що впливають на рівень його фінансової безпеки [3].

Для забезпечення фінансової безпеки банківських установ необхідно вирішувати такі завдання:

- розробка ефективних схем концентрації банківського капіталу;
- запровадження системи управління грошовими потоками в державі, сконцентрувавши їх у провідних банках на пріоритетних напрямках розвитку держави;
- законодавчий захист українських банків, які кредитують пріоритетні напрями економіки;

- з метою захисту національної банківської системи приділити більшість уваги підвищення її конкурентноспроможності, а саме: розробка державної політики розвитку і підтримки національних банків; розробка банками власних стратегій реформування та змін в менеджменті [8].

Таким чином, фінансова безпека банків є важливим інструментом для досягнення їх комерційної мети – збільшення прибутку, накопичення капіталу, захисту їх від ризиків, а також зміцнення позицій на ринку банківських послуг.

Література

1. Артеменко Д.А. Механизм обеспечения финансовой безопасности банковской деятельности : дис. канд. экон. наук. / Д.А. Артеменко. – Ростов-на-Дону, 1999. – 172 с.
2. Барановський О.І. Фінансова безпека / О.І. Барановський; Ін-т екон. прогнозування. – К.: Вид-во
3. Вовк В.Я. Теоретичні засади забезпечення фінансовою безпекою банку // Проблеми економіки. – 2012. - №4. – С. 200-204.
4. Герасимов П.А. Экономическая безопасность банка: концептуальный подход / П.А. Герасимов // Банковские услуги. – 2006. – № 4. – С. 20-30.
5. Енциклопедія банківської справи України / Ред. В.С. Стельмах: Національний банк України, Інститут незалежних експертів. – К.: Молодь; Ін Юре, 2001. – 680с.
6. Зубок М.І. Організаційно-правові основи безпеки банківської діяльності в Україні : навч. посібн. [для студ. ВНЗ]. – Вид. 2-ге, [перероб. та доп.] / М.І. Зубок, Л.В. Ніколаєв. – К.: Істина, 2000. – 88 с.
7. Зубок М.І. безпека банків: Навч. Посібник. – К.: Київ нац. торг.-екон. Ун-т. 2002. – 306с.
8. В.В. Коваленко, Л.М. Єріс Оцінка ефективності присутності іноземного капіталу і фінансова безпека банківської системи // Формування ринкових відносин в Україні. - 2011. - №5. – С. 170-176.
9. Побережний С.М., Пластун О.Л., Болгар Т.М. Фінансова безпека банківської діяльності: Навч. Посібник. – Суми: УАБС НБУ. 2010. – 112с.
10. Фінансова безпека підприємств і банківських установ: Монографія / А.О. Єпіфанов, О.Л. Пластун, В.С. Домбровський та ін.; За зач. Ред.. докт. Екон. Наук. Проф.. А.О. Єкіфанова. – Суми: УАБС НБУ. 2006. – 295с.

УДК 336.5(477)

ВИДАТКИ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМАТИКА ТА ПРАГМАТИКА

Головачев В. – ст.5 курсу, гр. ФУДмвн-51

Науковий керівник – к.е.н., доцент Клівіденко Л.М.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Бюджет країни виступає дієвим інструментом регулювання економічних процесів, стабілізації проблем зайнятості, покращення цінової політики, а також оптимізації макроекономічних показників держави. З іншого боку, розмір державного бюджету та структура основних джерел його наповнення визначають умови виконання державою своїх основних функцій. Рівень організації бюджетного процесу віддзеркалює дієвість бюджетної політики та її вплив на економічну стабільність і соціальний рівень життя у державі.

Система бюджетних видатків представляє собою взаємопов'язану сукупність окремих елементів, що характеризують економічні відносини, які виникають в результаті розподілу грошових коштів держави та забезпечують реалізацію її завдань і функцій. В цьому сенсі постає важливе завдання – формування такої обґрунтованої системи видатків, елементи якої були б збалансовані між собою, а їх сукупність забезпечувала б максимально ефективне досягнення мети бюджетної системи [2].

Для характеристики системи бюджетних видатків розглянемо їх класифікацію. В першу чергу, в залежності від рівня бюджетної системи розмежовуються видатки Державного та місцевих бюджетів. Так, з Державного бюджету здійснюються

видатки на державне управління – законодавчу, виконавчу, судову владу; міжнародну діяльність; фундаментальні та прикладні дослідження; національну оборону, правоохоронну діяльність та безпеку держави; державні інвестиційні проекти; програми з ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи, охорони природного середовища, обслуговування державного боргу; проведення виборів і референдумів тощо.

Важливими проблемами щодо змін в обсягах бюджетних видатків є істотне зростання державного боргу України, високі валютні ризики зовнішньої заборгованості, посилення тиску боргових виплат на державні фінанси. Так у наслідок великого боргового навантаження, накопиченого за попередні роки, видатки державного бюджету з обслуговування державного боргу зросли у 1,5 рази. А це у свою чергу потребує вжиття активних заходів у сфері макроекономічної політики, спрямованих на зменшення боргового навантаження. Велике значення у визначенні обсягу бюджетних видатків мають інституційні та політичні фактори. Державні видатки закріплюються у законах, довготермінових програмах, договорах з міжнародними організаціями. Найбільше це проявляється під час передвиборної компанії [3].

Дослідження основних проблем у напрямі формування видаткової частини бюджету дає можливість визначити наступні напрями удосконалення: забезпечення більшої прозорості видаткової частини; формування окремих бюджетів – стратегічного та поточного; подальше впровадження програмно-цільового методу [1]; трансформація системи державних видатків у контексті стимулювання економічного зростання; дотримання загальних принципів удосконалення бюджетної системи [3].

Державні видатки є інструментом забезпечення справедливого розподілу державних благ із метою досягнення граничного рівня добробуту для кожного громадянина. Їх обсяг і структура постійно змінюються, оскільки залежать від економічної ситуації. Проте, ефективність видатків зумовлена більше їхньою структурою, ніж обсягами, яка визначається важливістю заходів, що фінансуються з бюджету, для забезпечення розвитку суспільства. Обсяг і структура державних видатків залежать від багатьох факторів. Насамперед вони визначаються обсягом ВВП країни, обсягом доходів держави, неподаткових надходжень до бюджету та інших факторів.

Важливим фактором змін в обсягах бюджетних видатків є істотне зростання державного боргу України, високі валютні ризики зовнішньої заборгованості, посилення тиску боргових виплат на державні фінанси. Не менш важливим чинником впливу на обсяг видатків є вкладання бюджетних коштів у розвиток людини. Держава, впливаючи на поступове піднесення якості людського капіталу та на відповідне використання їхнього потенціалу, примножує можливість країни у забезпеченні економічного зростання [3].

Отже, удосконалення системи бюджетних видатків є об'єктивно необхідною умовою та підґрунтям реалізації комплексу економічних реформ в країні. Реалії економічного сьогодення вимагають використання сукупності виражених форм, методів і принципів перерозподілу видатків між рівнями бюджетної системи, економічними характеристиками операцій тощо з метою посилення ефективності виконання функцій і завдань держави та забезпечення її сталого соціально-економічного розвитку. При цьому структура видатків має віддзеркалювати стратегію трансформації економічних відносин і базуватися на оцінці впливу державних рішень на майбутній розвиток країни.

Література

1. Богомолова Н.І. Ефективність бюджетної політики в системі фінансової безпеки держави / Н.І. Богомолова // Ефективна економіка, 2011. – №11. [Електронний ресурс].
2. Бюджетний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
3. Лагутін В. Д. пріоритети координації бюджетної та монетарної політики в Україні /В. Д. Лагутін // Фінанси України. – 2011. – №10. – С.9

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

Збірник матеріалів Всеукраїнської
науково-практичної конференції

ШЛЯХИ АКТИВІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОСВІТІ, НАУЦІ, ЕКОНОМІЦІ

м. Вінниця, 12 квітня 2016 р.

ТОМ II
ЧАСТИНА I

Підписано до друку _____
Папір офсетний. Формат 60x84.1/16
Гарнітура Times New Roman
Обл. друк. арк. _____
Ум. друк. арк. _____
Наклад 300 прим.

Видавництво «Крок». Свідоцтво № 3538 від 30.07.2009 р.
46006, м. Тернопіль, вул. Гайова, 56
тел. (0352) 248436